

**002
ΚΛΣ
ΣΤ2Α
1342**

S' 69 ΠΔΒ
Αγρινιωτικον
Π.ΝΙΡΒΑΝΑ - Δ.Γ.ΖΗΣΗ - Δ. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗ - Δ.Π.ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ

ΕΚΛΕΚΤΑΙ ΣΕΛΙΔΕΣ

56

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟΝ Ε' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ
—ΚΑΘΑΡΕΥΟΥΟΝC—
ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ Α.Ε.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΠΑΥΛΟΥ ΝΙΡΒΑΝΑ—ΔΗΜ. Γ. ΖΗΣΗ
ΔΗΜ. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗ—ΔΗΜ. Π. ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ

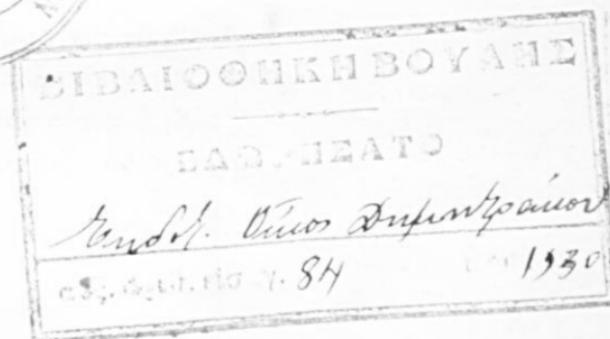
9 69 ΠΔΒ

Αναγνωστικόν Ε' Δημ.

ΕΚΛΕΚΤΑΙ ΣΕΛΙΔΕΣ

(56)

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟΝ Ε' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΑΘΗΝΑΙ
ΕΚΛΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ Α.Ε.
56—Οδός Σταδίου—56
1929

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

002
ΚΛΣ
ΣΤ2Α
1342

Κάθε άντίτυπο τὸ ὑπογράφουν δύο ἀπὸ τοὺς συγγραφεῖς.

Σ. Π. Δασκαλίδης

Σ. Δασκαλίδης

"Ἐκμνος παίδων πρὸς τὸν Θεόν

Ὦ Θεὲ τοῦ παντός, ὁ ἀφθόνως
τὸ ἀγαθὸν εἰς τὸν κόσμον σου χύσας
Ο μὲ ἄρωμα τὸ ἄνθη ποτίσας
καὶ τὰ ἀστρα ἐνδύσας μὲ φῶς,

"Ον ὑμνεῖ τῶν πτηνῶν ἡ χορεία
καὶ ὁ φλοισθος τοῦ ρύακος ψάλλει,
"Ον τῆς φύσεως ψάλλουν τὰ κάλλη,
Πλάστα σύ, ὁ τῶν ὅλων τροφός.

Χείλη παίδων τολμοῦν νὰ σ’ ὑμνήσουν
εὔμενὲς οὗτος, δ "Υψιστε, τεῖνε
ἀσθενὴς ἡ φωνὴ των ἀνείναι
είναι ὅμως φωνὴ τῆς ψυχῆς.

Φώτισόν μας εἰς τὸ θέλημά σου
Σὺ γενοῦ ποδηγέτης μας θεῖος,
ἵνα ὅλος μας οὗτος ὁ βίος
ὑμνος γίνῃ πρὸς σὲ συνεχῆς.

"Ο πάππος καὶ ὁ ἔγγονος

'Εγήρασε πλέον ὁ μεγαλέμπορος κύριος Θωμίδης.
"Ολην του τὴν περιουσίαν, κινητὴν καὶ ἀκίνητον, τὴν μετε-
Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

βίβασεν εἰς τὸν μονογενῆ νίόν του Ἀλέξανδρον, ὁ ὅποιος διηγύθυνε τώρα καὶ τὸ μέγα κατάστημα τοῦ πατρός του.

‘Ο κύριος Θωμάδης ἵτο ἀλλοτε ἐν πτωχὸν παιδίον. Προσεκολλήθη ώς ὑπηρέτης εἰς ἐν κατάστημα. Τὴν ἡμέραν εἰργάζετο μετὰ μεγάλης φιλοπονίας καὶ ἀφοσιώσεως, τὴν δὲ ἐσπέραν ἐφοίτα εἰς τὸ ἐσπερινὸν σχολεῖον τῆς πόλεως. ’Ολίγον κατ’ ὀλίγον μὲ τὰ ἔξαιρετικὰ προσόντα, τὰ

ὅποια εἶχε, καὶ πρὸ πάντων μὲ τὴν ὄμιλογονιμένην δραστηριότητα καὶ τιμιότητά του, κατώρθωσε νὰ ἰδρύσῃ ἴδικόν του κατάστημα καὶ μετ’ ὀλίγα ἔτη κατέστη ὁ μεγαλύτερος ἐμπορος τῆς πόλεως.

“Ολὴν του λοιπὸν τὴν περιουσίαν μετεβίβασεν εἰς τὸν νίον του, τὸν ὅποιον ἡγάπα ὑπερβολικά. Τὸν ἀνέθρεψε, τὸν ἐσπούδασε, τὸν ἔκαμε συνεταῖρόν του, τὸν ὑπάνδρευσε καὶ τέλος παρέδωκεν εἰς αὐτὸν ὅ,τι καὶ ἂν εἴχε. Ἡτο δι’ αὐτὸν ἀρκετὸν νὰ εὔρῃ τὴν ἡσυχίαν του πλησίον τῆς οἰκογενείας του νίοῦ του καὶ τὴν υπέκτην περίθαλψιν μέχρι τῶν τελευταίων ἡμερῶν του.”

Καὶ κατ’ ἀρχὰς μὲν τὰ τέκνα του—οἱ Ἀλέξανδρος καὶ ή σύζυγός του—ἐπεριποιοῦντο, ὅπως ἡρμοζε, τὸν πατέρα των. Βαθυτέρῳ ὅμως ἥνοισαν γὰ τὸν βαρύνωνται, γὰ τοῦ Ψηφιοποιηθῆκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

φέρονται σκαιῶς καὶ κατὰ τρόπον ἐν γένει, ὁ ὅποιος δὲν
ηξίζεν εἰς ἔνα πολύτιμον εὐεργέτην των.

Ἐπειδὴ εἶχε γηράσει πολύ, αἱ χεῖρές του ἔτρεμον, δὲν
ἡδύνατο νὰ κρατῇ στερεὰ τὸ κοχλιάριον, ὅταν ἔτρωγε, καὶ
τὸ φαγητὸν ἐχύνετο εἰς τὸ καθαρὸν τραπεζομάνδηλον. Ἡ
νύμφη του, δυσανασχετοῦσα διὰ τοῦτο, δὲν τοῦ ἐπέτρεπε
πλέον νὰ κάθηται εἰς τὴν τράπεζαν καὶ νὰ συντρώῃ μετὰ

τῶν ἄλλων. Τὸν ἑτοιοθέτει εἰς μίαν γωνίαν τοῦ δωματίου,
ἵνα τρώγῃ μόνος. "Ινα δὲ μὴ σπάζῃ μὲ τὰς τρεμούσας
χεῖράς του τὰ πινάκια, τοῦ ἐπρομήθευσεν ἐν ἔγκλινον πι-
νάκιον.

Ἡ τοιαύτη συμπεριφορὰ τῶν ὑπ' αὐτοῦ εὐεργετηθέν-
των καὶ ὁ ὅλως ἀνοίκειος τρόπος αὐτῶν, ἐπίκραιε καὶ ἐμά-
ραινε τὸν δυστυχῆ γέροντα καὶ ἐπέσπευδε τὸ τέλος του, τὸ
ὅποιον, ἄλλως τε, ηὔχετο διὰ νὰ ἡσυχάσῃ.

Ήμεραν τινὰ ὁ Ἀλέξανδρος μετὰ τῆς συζύγου του
Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

παρετήρησαν, ὅτι ὁ μικρὸς ἔξαετὴς νίος των — ὁ ἔγγονος τοῦ πυρίου Θωμίδη — ἡσχολεῖτο εἰς τὸ νὰ καρφώῃ μικρὰς σανίδας, προσπαθῶν νὰ κατασκευάσῃ κάτι τι.

— Τί κάνεις αὐτοῦ, παιδί μου; ἡρώτησαν.

— Κάνω ἔνα πιάτο διὰ σᾶς. "Όταν γηράσητε καὶ θὰ σᾶς βάζω εἰς τὴν γωνιὰ νὰ τρωτε, σ' αὐτὸ θὰ σᾶς φύγω τὸ φαγητόν, γιὰ νὰ μὴ μοῦ σπάτε τὰ καλὰ πιάτα, ἀπήντησεν ὁ μικρός.

Οἱ γονεῖς τοῦ μικροῦ ἐκοίταξαν ἀλλήλους καὶ τὰ δάκρυα ἀνέβησαν εἰς τοὺς ὄφθαλμούς των. Ἀστραπιαίως ἐσκέφθησαν τί τοὺς περιμένει, ὅταν γηράσουν, καὶ τότε συνησθάνθησαν ὅποιον ἔγκλημα διέπραττον πρὸς τὸν γέροντα πατέρα των

"Ἐπτοτε προσελάμβανον εἰς τὴν τράπεζαν τὸν πατέρα των, καί, ὅταν ἐχύνετο τὸ φαγητὸν ἀπὸ τὸ κοχλιάριόν του, ἐκαθάριζεν ἡ νύμφη του τὸ τραπέζιονάνδηλον καὶ ἔδιδε μὲ τὰς χεῖράς της τὸ φαγητὸν εἰς τὸν γέροντα."

—

III. Ιερουσαλήμ

Η Ιερουσαλήμ θεωρεῖται ἡ πλέον ἐνδιαφέρουσα πόλις τοῦ κόσμου. Είναι κατὰ 1200 ἔτη ἀρχαιοτέρα τῶν Ἀθηνῶν, καθ' ὅλον δὲ τὸ διάστημα τῶν 3800 ἔτῶν ἀπὸ τῆς κτίσεως αὐτῆς, δὲν ἔπαυσε νὰ ὑπάρχῃ, ἄλλοτε μὲν ἐνδοξος καὶ ἰσχυρά, ἄλλοτε δὲ ἔξηντλημένη καὶ μικρά.

Ὑπολογίζουν, ὅτι, ἀφ' ὅτου ἐθμελιώθη ἡ Ιερουσαλήμ, ἔχει ὑποστῆ ὅχι διηγωτέρας τῶν εἴκοσι πολιορκιῶν, μετὰ τὰς ὁποίας ἔμεινεν ἐρείπια.

Η σημερινὴ Ιερουσαλήμ ἔχει κτισθῆ ἐπάνω εἰς τὰ ἐρείπια εἴκοσι προγενεστέρων πόλεων. Τὴν πόλιν τοῦ Δαβὶδ καὶ τοῦ Σολομῶντος δὲν δυνάμεθα νὰ τὴν ἴδωμεν.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Αἱ τριχυμίαι τοῦ πολέμου τὴν ἔχουν ἐξαφανίσει πρὸ πολλοῦ. Οὔτε δυνάμεθα νὰ ἴδωμεν τὰ Ἱεροσόλυμα τῆς ἐποχῆς τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν Ἀποστόλων του. Οἱ δρόμοι, εἰς τοὺς δύοις ἑκεῖνοι ἐβάδιζον, εἶναι θαμμένοι εἰς βάθος 10 — 20 μέτρων κάτω τῆς σημερινῆς ἐπιφανείας.

Ἄπο τότε ἡ πόλις ἔχει πέσει καὶ ἀνοικοδομηθῇ πολλάκις. Τὴν ὑπέταξαν οἱ Πέρσαι, ἔπειτα οἱ "Ἐλληνες, ἔπειτα οἱ Ρωμαῖοι, κατόπιν οἱ Σαρακηνοὶ, μετὰ τοὺς Σαρακηνοὺς οἱ Σταυροφόροι, μετὰ τοὺς Σταυροφόρους οἱ Τοῦρκοι.

Προσθέσατε εἰς τὰς καταστροφὰς τῶν πολέμων, τοὺς αἰδνας τῆς σκληρᾶς τουρκικῆς τυραννίας καὶ θέλετε ἐννοήσει, πῶς, μέχρι πρὸ ὄλγων ἀκόμη ἐτῶν, ἡ

Ίερουσαλήμ ἥτο μικρὰ καὶ ἀσήμαντος τουρκόπολις, πτωχὴ καὶ ρυπαρά, περιωρισμένη ἐντὸς φρουρίου, τῆς ὅποιας οὐδεμία κατοικία ἥτο ἐκτὸς τῶν τειχῶν τοῦ φρουρίου διὰ τὸν φόβον τῶν ληστῶν.

Ο μόνος πλοῦτός της ἦσαν οἱ "Ἄγιοι Τόποι, εἰς τοὺς ὅποιους ἡ χριστιανωσύνη δὲν ἔπαυσε νὰ στρέψῃ βλέμματα ἀγάπης καὶ πίστεως. Ο ναὸς τοῦ Ἀγίου Τάφου καὶ τὰ ἄλλα σχετικὰ πρὸς τὴν ζωὴν καὶ τὰ πάθη τοῦ Σωτῆρος μέρη ἔσπειραν τὴν Ιερουσαλήμ.

Σήμερον ἡ Ιερουσαλήμ εύρισκεται εὐτυχῶς ὑπὸ τὴν ἀγγλικὴν κυριαρχίαν. Εἰς τὴν σημερινὴν πόλιν ὑπάρχουν ξενοδοχεῖα, Τράπεζαι, ἐμπορικὰ καταστήματα καὶ ἄλλαι εὐρωπαϊκαὶ οἰκοδομαί, αἱ ὅποιαι δίδουν ὅφιν νεωτέρου πολιτισμοῦ εἰς τοὺς στενοὺς δρόμους της. Εξω τοῦ φρουρίου ἐκτείνεται μεγάλη εὐρωπαϊκὴ συνοικία μὲ μεγαλοπρεπεῖς οἰκοδομάς, ἡ δὲ ἐντὸς τῆς πόλεως συγκοινωνία ἐκτελεῖται διὰ τροχιοδρόμου.

Η Ιερουσαλήμ συνδέεται σήμερον μετὰ τῆς Αιγύπτου διὰ σιδηροδρόμου.

Ἐκεῖ εἰς τὴν βάσιν τοῦ ναοῦ τοῦ Σολομῶντος σήμερον ὑπάρχει μικρὸς χῶρος, ἐντὸς τοῦ ὅποιου ἀπὸ πολλῶν αἰώνων ἐπιτρέπεται εἰς τοὺς Ἰουδαίους νὰ πλησιάζουν τὴν παρασκευὴν καὶ νὰ θρηνοῦν, σκυφτοί, ἀγκαλιάζοντες καὶ φιλοῦντες τοὺς ὄγκολίθους τοῦ Ναοῦ. Οἱ περιγῆται παρακολουθοῦν μὲ ἐνδιαφέρον τὴν σκηνὴν ταύτην. Θέαμα ἀληθῶς συγκινητικόν. Γέροντες καὶ γραῖαι καθήμενοι σταυροπόδι κατὰ γῆς μὲ τοὺς φαλμοὺς ἢ τὰ βιβλία τῶν προφητῶν ἀνοικτὰ εἰς τὰ γόνατά των, ἀναγινώσκουν μεγαλοφόνως τὰς ἀπειλὰς καὶ τὰς ἐπαγγελίας τῶν Γραφῶν, ἐνῷ ἄλλοι, οἱ ὅποιοι ἥλθον ἀπὸ τὰ πέρατα τῆς γῆς, καταφίλοιν τοὺς ιεροὺς λίθους, κλαίοντες καὶ θρηνοῦντες μεγαλοφόνως.

Ο σημερινὸς Ναὸς τοῦ Ἀγίου Τάφου εἶναι παμ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μέγιστον κτίριον, ὑποδιηρημένον εἰς πολλὰ παρεκκλήσια· οἱ Ἀρμένιοι καὶ οἱ Καθολικοὶ ἔχουν ώρισμένα μέρη ἐντὸς τοῦ ναοῦ, εἰς τὰ ὄποια λειτουργοῦν καὶ λαμβάνουν μέρος εἰς τὰς τελετὰς τῶν μεγάλων ἑορτῶν τῆς ἐκκλησίας. Ἐκτὸς τούτου ὑπάρχουν ἄλλα μέρη παράδοσιν σχετικὰ πρὸς διάφορα ἐπεισόδια τῆς ζωῆς τοῦ Κυρίου. Μεταξὺ ἀλλων δεικνύουν τὸν Ἰ'ολγοθᾶν, ἐπὶ βράχου, ὃ ὅποιος ἔχει ὅπιν, ἐντὸς τῆς ὁποίας, ὡς λέγουν οἱ μοναχοί, εἶχε στηθῆ ὁ Σταυρός.

Ολίγον ἔξω τῆς Ἱερουσαλὴμ εἶναι τὸ ὅρος τῶν Ἐλαιῶν. Χωρίζεται ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλὴμ διὰ τοῦ στενοῦ χειμάρρου τῶν Κέδρων. Απὸ τὸ Εὐαγγέλιον μανθάνομεν, ὅτι ὁ Κύριος ἦγάπα νὰ συγνάζῃ εἰς τὸ ὅρος τοῦτο μόνος ἐκεῖ διὰ νὰ προσεύχηται καὶ ἐφησυχάζῃ καὶ ὅτι παρατηρῶν τὴν Ἱερουσαλὴμ ἀπὸ ἐκεῖ, ἔκλαυσε προλέγων τὴν καταστροφήν της.

Εἰς τὸν πρόποδας του ὄρους τῶν Ἐλαιῶν εἶναι ὁ κῆπος τῆς Γεσθημανῆς, περιτειχισμένος σήμερον. Περιέχει δικτὸν πανάρχαια ἐλαιόδενδρα, τὰ ἀπομεινάρια τοῦ ἀλλοτε ωραίου ἐλαιῶνος. Μεταξὺ τούτων οἱ μοναχοὶ δεικνύουν ἐν δένδρον, ὑποκάτω τοῦ ὅποιου λέγουν, ὅτι ὁ Ἰούδας ἔδωκε τὸ προδοτικὸν φίλημα εἰς τὸν διδάσκαλόν του.

—
• Ο "Θλυμπός

(Καθ' "Ομηρον)

Αφοῦ μετὰ δεινοὺς καὶ μακροὺς ἀγῶνας οἱ Τιτᾶνες τὰ ἀμαρτωλὰ αὐτὰ τέκνα τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τῆς Γῆς, ἔξεδιώθησαν ἐκ τοῦ Οὐρανοῦ καὶ κατεκλείσθησαν εἰς τὰ Τάρταρα, συνῆλθον οἱ θεοὶ καὶ συνεσκέφθησαν περὶ τῆς Ψηφιοποίηθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

διοικήσεως τοῦ κόσμου. Ἀπεφάσισαν λοιπὸν νὰ καταστῆσουν ἄρχοντα αὐτῶν τὸν Δία, ἐπειδὴ αὐτὸς συνετέλεσε διὰ τῶν βροντῶν, τῶν ἀστραπῶν καὶ τῶν κεραυνῶν περισσότερον παντὸς ἄλλου εἰς τὴν νίκην ταύτην.

Ο Ζεὺς, ἅμα ἔξελέγη κυρίαρχος τοῦ κόσμου, διένειμεν αὐτὸν μετὰ τῶν ἄλλων ἀδελφῶν αὐτοῦ τὴν θάλασσαν ἔδωκεν εἰς τὸν Ποσειδῶνα, τὰ ύποχθόνια εἰς τὸν "Ἄδην, καὶ αὐτὸς ἐκράτησε τὸν Οὐρανόν. Η Γῆ εἰς οὐδένα ἐδόθη· ἔμεινε κοινὴ εἰς πάντας τοὺς θεούς. Εἰς τὴν Γῆν ὑπῆρχεν ὁ "Ολύμπος, τὸ μέγα ἐκεῖνο καὶ ὑψηλὸν ὅρος, ἐκ τῶν κορυφῶν τοῦ ὅποίου οἱ θεοὶ ἐπολέμουν ἄλλοτε κατὰ τῶν Τιτάνων.

Τὸ ὅρος τοῦτο εἶναι τὸ μεγαλοπρεπέστατον πάντων τῶν ὄρέων τοῦ Ἑλληνικοῦ κόσμου. Τὸ ὑψος αὐτοῦ εἶναι καταπληκτικόν. Αἱ κορυφαί του ἐγγίζουν τὸν Οὐρανόν. Μίαν ὀλόκληρον ἡμέραν ἔκαμεν ὁ "Ηφαιστος, ὅτε ἐρρίφθη ἐκ τοῦ Οὐρανοῦ, νὰ φθάσῃ εἰς τὴν Γῆν. Ἀπὸ τοῦ "Ολύμπου ἔως εἰς τὸν Οὐρανὸν εἶναι πολὺ πλησίον καὶ ἔως εἰς τὴν Γῆν δὲν εἶναι πολὺ μακράν. Ἐχει πολλὰς κορυφὰς καὶ πολλὰς καὶ μεγάλας κοιλάδας καὶ φάραγγας. Ἐδῶ συναθροίζονται τὰ νέφη τὰ κατακλείοντα τὰς βροντάς, τὰς ἀστραπὰς καὶ τοὺς κεραυνούς, καὶ ἀπ' ἐδῶ διασπορίζονται εἰς τὸν Οὐρανὸν καὶ εἰς τὸν ἄλλον κόσμον. Οἱ ἀνεμοὶ δὲν σείουσιν αὐτόν, ἡ βροχὴ δὲν ἐνοχλεῖ αὐτόν, ἡ χιὼν δὲν ἐγγίζει αὐτόν. Μεγαλοπρεπής τις ἡρεμία καὶ διάγνεια καὶ στιλπνότης αἰώνιως ἐπικρατεῖ ἐπ' αὐτοῦ. Ποῦ ἄλλοῦ λοιπὸν ἦτο καλύτερον ὁ Ζεὺς νὰ ἀποκαταστήσῃ τὴν μεγάλην αὐτοῦ οἰκογένειαν;

Ηερὶ τὴν ὑψηλοτάτην κορυφὴν τοῦ "Ολύμπου ἔκειντο τὰ ἀνάκτορα τῶν θεῶν· ἐπὶ τοῦ ἄκρου δ' αὐτῆς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Διὸς καὶ πέριξ πάντων τούτων τεῖχος, ἔχον πύλας τὰς νεφέλας καὶ φύλακας αὐτῶν τὰς "Ωρας. Τὰ ἀνάκτορα τῷ φημισθοίηθηκε από τοὺς θεούς οὐτικής πολιτικῆς μέγι-

στον καὶ ώραιότατον πάντων εἶναι τὸ ἀνάκτορον τοῦ Διός.
Ἐνταῦθα συνέρχονται πάντες οἱ θεοί, ὅταν πρόκειται νὰ
συσκεφθῶσι περὶ τῆς διοικήσεως τοῦ κόσμου ἢ ὅταν πρό-
κειται νὰ συγγευματίσουν καὶ νὰ συνδιασκεδάσσουν. Ὁ
Ζεὺς κάθηται ἐπὶ ώραιοτάτου χρυσοῦ θρόνου κρατῶν σκῆ-
πτρον καὶ ἐπ' αὐτοῦ τὸν ἀετὸν καθίμενον, τὸν βασιλέα τῶν
πτηνῶν· δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ κάθηνται ἡ Ἡρα, ἡ σύζυγος
αὐτοῦ καὶ ἡ Ἀθηνᾶ, τὸ προσφιλέστερον τῶν τέκνων αὐ-
τοῦ, ἔπειτα δὲ κατὰ σειρὰν πάντες οἱ ἄλλοι θεοί. Ἡ Ἡβη
κερονᾶ ἐντὸς χρυσοῦ ποτηρίου νέκταρ, ὁ Ἀπόλλων κρούει
τὴν φόρμιγγα καὶ αἱ Μοῦσαι ἀδουσιν.

• Η η ταφή ἀνθρώπων.

• Αγοράσατέ μου τ' ἄνθη !
Τοῦ φωτός μου στερημένη,
ἔρχομαι μακρόθεν ξένη
καὶ τὸν οἰκτόνον σας ζητῶ.

• Άν τὴν γῆν ὅραιάν λέγουν,
(σὺ δὲ βλέπων μόνον κρίνε !)
τ' ἄνθη μου καρποί της εἶναι,
τ' ἄνθη ταῦτα ποὺ κρατῶ.

Θάλλουν εἴτι ; Έγὼ κρίνω
ἀπὸ μόνην τὴν ἀφίγνη των.
Πρὸ μικροῦ ἀπὸ τὴν γῆν των
τὰ συνέλεξα νωπά.

Τῆς αὐγῆς τὸ πνεῦμα τώρα
ῶ θαρρῶ, πώς μουρμουρίζει,
θαρρῶ τώρα πώς δροσίζει
τ' ἄνθη μου τὰ χαρωπά.

• Ω, ίδέτε τα πῶς λάμπουν!
ἥσαν μοσχομυρισμένα,
εἰς τὸν κόλπους φυλαγμένα
τῆς καλῆς μητρός των γῆς.
• Όταν ἥπλωνα νὰ κόψω,
μύρον ἥτο ἡ γῆ ὅλη
κι' ἔλαιμπον οἱ φωτοβόλοι
μαργαρῖται τῆς αὐγῆς

‘Απόστολος’ Αρσάκης

‘Ο ‘Αρσάκης ἐγεννήθη ἐν Χοτακόβφ, μίκῳ χωρίφ τῆς Ἡπείρου, τὴν 6 Ιανουαρίου 1792.

Ἐξεταζόμενη ὀκταετής μόλις, διότι ὁ πατὴρ αὐτοῦ, φεύγων τὴν τυραννίαν τοῦ ‘Αλῆ - Πασᾶ, κατέφυγε μετὰ τῶν τέκνων του εἰς Βουκουρέστιον, πλησίον τοῦ ἐκεῖ ἀποκατεστημένου ἀδελφοῦ του.

‘Ο ‘Απόστολος διέμεινε παρὰ τῷ θείῳ αὐτοῦ Γεωργίῳ μέχρι τοῦ 1804, ὅτε ἐστάλη πρὸς τελειοτέραν ἐκπαίδευσιν εἰς Βιέννην. Ἐδίδασκε τότε ἐκεῖ τὰ ‘Ελληνικὰ ὁ Νεόφυτος Δούκας καὶ ὁ ‘Αρσάκης ἐγένετο ὁ ἀντάξιος αὐτοῦ μαθητής. Μετὰ ἔξαετῆ σπουδὴν, μετέβη τῷ 1810 ὁ νεαρὸς σπουδαστὴς εἰς τὸ ἐν Χάλλῃ Πανεπιστήμιον, εἰς τὸ ὅποῖον ἐπὶ τριετίαν ἐσπούδασε τὴν ἰατρικήν.

Κατὰ τὰ τέλη τοῦ 1814 ἐπανῆλθεν εἰς Βουκουρέστιον καὶ ἐξήσκει τὸ ἰατρικὸν ἐπάγγελμα μέχρι τοῦ 1822, ἵδιᾳ ἐν τοῖς νοσοκομείοις. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἀνερίζει οὐετεύων δὲ κατόπιν κύριον μέλημα αὐτοῦ εἶχε τὴν ἐφορείαν τῶν νοσοκομείων.

‘Ο ‘Αρσάκης εἶχε συζευχή πρὸ πολλοῦ. Ή σύνγρος του ἐκαλεῖτο ‘Αναστασία καὶ εἰς τιμὴν ταύτης ὀνομάσθη ὁ φερώνυμος ναΐσκος τοῦ ‘Αρσακείου. Ὁ οἰκογενειακὸς βίος τοῦ ‘Αρσάκη ἦτο ἡ μεγίστη τῶν εύτυχιῶν του· ἐξ αὐτοῦ δὲ συνέλαβε τὴν ἴδεαν τῆς ἵδιας δαπάνης ἰδρυσεως; τοῦ μεγάρου τῆς Φιλεππαιδευτικῆς ‘Επαρχείας. Πλὴν τοῦ κτιρίου δέ, τὸ ὅποῖον πρὸς τιμὴν του ὀνομάσθη · ‘Αρσάκης εἰς τοῦ ον, ἀφιέρωσε καὶ σημαντικὸν ποσὸν διὰ τὴν λειτουργίαν τοῦ σχολείου. Η ‘Επαρχεία ἀντὶ εἶχε συστηθῆ ἀπὸ τοῦ 1836, ἀλλ’ οἱ πόροι τῆς ἤσαν πενιχροί μέχρι τοῦ 1850, ὅτε ἥλθεν ἡ μεγάλη δωρεὰ τοῦ ‘Αρσάκη. Ἐκτὸτε τὸ ἐκπαιδευτικὸν τοῦτο ἰδρυμα, εἰς τὸ ὅποῖον μορφεύνται

αἱ διδασκάλισσαι τῆς Ἑλλάδος, ἀνὴρθεν εἰς μεγάλην περιωπήν. Καὶ πλεῖστοι μὲν φιλογενεῖς ἄνδρες καὶ πρὸ καὶ μετέπειτα ἔβοήθησαν εἰς τοῦτο, ἀλλ' ὁ ἀληθῆς πρωτουργὸς ὑπῆρξεν ὁ Ἀρσάκης.

Οὐούτοις ἐπανῆλθεν εἰς τὴν πολιτικὴν γενόμενος βουλευτὴς καὶ ὑπουργός. Καταβληθεὶς ὅμως βαθμηδὸν ὑπὸ τῆς ἱλικίας ἀπώλεσεν εἰς μέγαν βαθμὸν τὴν ἀκοὴν καὶ τὴν ὅρασιν καὶ ἀπέθανεν ὁ μέγας προστάτης τῆς γυναικείας ἐκπαιδεύσεως χωρὶς κἄν νὰ ἴδῃ ἐκ τοῦ πλησίον τὸ ἔργον αὐτοῦ εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἀπέθανεν, ἀλλ' ἡ μνήμη αὐτοῦ ἦτι αἰώνιως εἰς τὰς καρδίας τῶν τρυφερῶν πλασμάτων, τὰ ὅποια ὑπὸ τὴν σκέπην αὐτοῦ διδάσκονται τὴν παιδείαν καὶ τὴν ἀρετήν.

Καὶ ὅταν ἡ μαρμαρίνη αὐτοῦ μορφὴ, ἡ δορυφορικὴ ἐν τῇ μεγάλῃ εἰσόδῳ τοῦ Ἀρσακείου, περιστοιχίζεται ὑπὸ τῶν πολυαριθμῶν μαθητριῶν, παρέχεται εἰς τὰ διμιατα τοῦ θεατοῦ ἡ ὠραιοτέρα εἰκὼν, ἡ εἰκὼν πολιοῦ πάππου ἐν μέσῳ τῶν ἐγγόνων αὐτοῦ.

Ο Κένσουρος

Πολλοὶ πιστεύουν ὅτι εἰς τὰς μεγάλας κοιλάδας εἶναι τὰ καλύτερα πουλιά. Ἀλλούμονον ἀν ἔλει πεν ἀπὸ αὐτὰς ὁ κόσσυφος. Ἡ κοιλὰς θὰ ἥταν ἔνα πανηγύρι ἀρχοντοχοριατῶν μουγκῶν. Χρώματα, ἄλλο τίποτε. Υπάρχουν μάλιστα μερικά, ως λόγου χάριν ἡ τσιγκλιτάρα (δρυοκολάπτης), ὁ τσαλαπετεινὸς (ὕποψι) καὶ ὁ συκοφαγᾶς, ποὺ εἶναι σὰν πολύχρωμοι ἐφημερίδες· ἀν ὅμως πρόκειται ν' ἀνοίξουν τὸ στόμα τουν, νὰ εὔχεσθε νὰ μὴν εἴσθε ἐκεῖ. Ὁ, τι κωμικὸν ἡμιτοροῦσε νὰ δημιουργήσῃ εἰς φωνὴν ὁ "Υψιστος, τὸ ἔδωκε εἰς τὰ λαρύγγια των.

Ἐν μέσῳ αὐτῶν τῶν γελοιογραφιῶν οὗτος κόσμουφος, αὐστηρός, σοβαρός, μαῦρος ώς ἔθενος, μὲ τὸ κατακίτρινον ράμφος του, ώς νὰ κρατῇ κεχριμπαρένια πίπα. Ἡ σύντροφός του ὅμως δὲν ἔχει οὔτε τὴν μαυρίλαν τῶν πτερῶν του, οὔτε τὸ χρυσάφι τοῦ ράμφους του. “Ο, τι εἶναι ή ἀμυγδαλιὰ εἰς τὸν φυτικὸν κόσμον, εἶναι αὐτὸς εἰς τὸν πτερωτόν : τὸ λάλημά του θὰ πρωτοχαιρετίσῃ τὴν ἄνοιξιν ἔνα-δύο μῆνας ἐνωρίτερα ἀπὸ τὸν κοῦκον καὶ τ’ ἀηδόνι· πρωτολαλεῖ, πρωτοζευγαρώνεται, πρωτοφωλιάζει. Εἶναι δὲ τὸ λάλημά του περιπαθέστατον.

Πότε αὐτὸς τὸ πουλὶ, τὸ ὄποιον δὲν παύει τὸ τραγούδι, εὑρίσκει καιδὸν νὰ κτίσῃ ἐκεῖνο τὸ θαῦμα τῆς ὑπομονῆς, τῆς τέχνης, τῆς ψιλοδουλειᾶς, ποὺ εἶναι ή φωλεά του; Ποτέ, ποτὲ δὲν ἴμπορεῖ νὰ πιστεύσῃ κανείς, ὅτι ἐν ράμφος εἶναι δυνατὸν νὰ λεπτουργήσῃ τὸ καταστρόγγυλον ἐκεῖνο πήλινον τάσι, τὸ καλοδεμένον ἀπ’ ἔξω μὲ πολυτρίχια καὶ φίλες, τὸ γαρνιρισμένο ἐπάνω μὲ χαλικάκια, τὸ γαλακτωμένον μέσα ἀπὸ καθαρὸν χρῶμα καὶ στρωμένον μὲ φρύγανα, χνούδια, καὶ σωροὺς πτερῶν.

Τί περίεργον φαίνομενον εἶναι ή τέχνη, ποὺ ἔχουν αἱ

φωλεαὶ τῶν περισσοτέρων δικῶν πτηνών. Μερικά ἀηδόνια ὑφαίνουν τὴν ἴδιαν τῶν κρεμαστὴν ἀπὸ ἓνα κλωνάρι ώς κούνιαν, ἡ δὲ ποταμίδα (ύπολαῖς) ἐνώνει ἐνὸς κλαδιοῦ δύο κατεβατὰ φύλλα καὶ τὰ ράβεικάτω-κάτω κατὰ τρόπον ποὺ θὰ ἔξηλευε καὶ χείρ γυμνασμένη εἰς τὴν βελόνην. Φαίνεται ὅτι συμβαίνει καὶ μὲ τὰ ἐκλεκτὰ πουλιά, ὃν λέγει ὁ Πλούταρχος διὰ τοὺς ἐκλεκτοὺς ἀνθρώπους: «Οὐδὲν εἶδος παιδείας ἀτιμάζουσι». Τραγουδισταὶ θαυμάσιοι, τεγχίται λαμπροί, νοικοκυραῖοι τετραγωνικοί, γονεῖς στοργικότατοι, ἄκακοι, μεγαλόψυχοι, πάντοτε καλόκαρδοι.

Κάμετε τὸν κόπον νὰ διαβάσετε αὐτὴν τὴν ἀφῆταιν ποὺ μοῦ ἔκαμε φίλος μου λοχαγός :

«Οτε διέμενον πρὸ ἐτῶν εἰς Καρπενήσιον, ἐνεκα ὑπηρεσίας, εἴχον κόσσυφον ἐν κλωβίῳ.

Ἡμέραν τινὰ παιδίον χωρικοῦ μὲ παρεκάλεσε καθ' ὅδὸν ν' ἀγοράσω μικρόν τι πτηνόν, τὸ ὅποιον ἦτο ἐκόμη ἄνευ πτερῶν. Ἐνεκα τῶν παρακλήσεων τοῦ παιδίου καὶ διότι ἐλυπήθην τὸ ἀτυχές πτηνόν, τὸ ἥγόρασα.

Ἐπειδὴ δὲν εἴχον ποῦ νὰ τὸ βάλω, τὸ ἔθεσα ἐντὸς τοῦ κλωβίου, εἰς τὸ ὅποιον εἴχον τὸν κόσσυφον. Ἐνῷ δὲ περιέμενον νὰ ἴδω αὐτὸν ἀνησυχοῦντα, ώς συνήθως συμβαίνει εἰς τὰ πτηνά, ὅταν θέτωσιν εἰς τὸ κλωβίον αὐτῶν ἔτερον πτηνόν, παρετήρησα μετ' ἐκπλήξεως ὅτι οὗτος τούναντίον ἡγάριστήθη, ἐπλησίασε τὸ μικρόν, τὸ ἔθώπευσε καὶ δὲν ἤξευρε τίνι τρόπῳ νὰ ἐκδηλώσῃ τὴν χαράν του διὰ τὴν παρουσίαν αὐτοῦ. Ἐπειδὴ δὲ ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ τοῦ ἔθεσα καὶ τροφήν, ἥτις, ώς γνωστόν, συνίσταται ἐπι κρέοτος, ἀμέσως ἔλαβεν ἐκ τούτου μερικὰ τεμάχια καὶ ἔδωκεν εἰς τὸ μικρὸν δραφανόν, τὸ ὅποιον τὰ ἔφαγε μετ' εὐχαριστήσεως, διότι ἐπείνα.

Ἐξηκολούθησε δὲ καὶ κατόπιν νὰ τὸ τρέφῃ, μετά στοργῆς, μέχρις οὖ τὸ μικρὸν πτηνὸν ἥρχισε νὰ τρώγῃ μόνον. Ἀφοῦ δὲ ἐμεγάλωσε καὶ ἐπτεούθη, διέκοιγα ὅτι ἦτο ἀη-

δών, ή όποια ἔζησε πολὺν καιρὸν μετὰ τοῦ εὐεργετού καὶ θετοῦ πατρός της ἐν ἄκρᾳ ἀγάπῃ καὶ ἀρμονίᾳ· ἥδον δὲ ἀμφότερα, ώς ἐὰν ἀπετέλουν μουσικὴν συμφωνίαν».

Απὸ τὸν Ἰούλιον ὅμως καὶ ἔπειτα ὁ κόσσυφος γίνεται ἡ πληγὴ τοῦ κύρτου καὶ τοῦ ἀμπελιοῦ. Οἱ ἐρευνηταὶ τοῦ ἀκανθώδους ζητήματος, τὸ ὅποιον λέγεται «ῳφέλιμα καὶ ἐπιβλαβῆ πτηνά», ίσχυρίζονται ὅτι πρόκειται περὶ δικαίας ἀποζημιώσεως, διότι καθ' ὅλον τὸν χειμῶνα παστρεύει τὴν γῆν ἀπὸ ἔντομα, τὰ ὅποια λόγῳ τῆς σκληρότητος τοῦ φάμφους του, μόνον αὐτὸς δύναται νὰ συγχρίσῃ. 'Αλλ' οἱ γεωργοί, οἱ ὅποιοι δὲν γνωρίζουν πολλά πράγματα ἀπὸ τὴν γεωργικὴν ἐντομολογίαν, δὲν βλέπουν κατὰ τί τοὺς ὠφελεῖ αὐτὴ ἡ συνδρομή, τὴν ὅποιαν τοὺς δίδει, προστατεύων τὰ σῦκα καὶ τὰ σταφύλια ἀπὸ τὰ ἔντομα, διὰ νὰ τὰ καταπιῇ ὁ ἴδιος. Διότι πρέπει νὰ γνωρίζετε ὅτι ἔρχεται χρονία, ὅτε ὁ περιπαθὴς αὐτὸς τραγουδιστής, μᾶλις μὲ τὸν ἄλλον ἐκείνον σατανᾶν, ὁ ὅποιος λέγεται συκοφαγᾶς, ἀφίνει στ' ἀμπέλια καὶ στοὺς κύρτους μόνον συκόφλουδες καὶ τσάμπιουρα.

'Αλλὰ καὶ τότε εἶναι χαρὰ Θεοῦ ως θέαμα. 'Εναὶ ἔκεινη ἡ ἀθλία κίσσα καὶ τὰ ἄλλα σταφύλιαρχῆ πουλιὰ φαίνονται ως νὰ βγῆκαν ἀπὸ τὸ πατητῆρι, αὐτὸς εἰν α ὁ ἴδιος, ἀξιοπρεπῆς κύριος, μανδογναλίζων σὰν ἀτλάτι καὶ μὲ τὴν πεχρομπαρένιαν πίπαν του κατακάθαρον. "Όλα κι ὅλα, ἔννοει νὰ πάρῃ τὸ λουτρόν του κάθε μέρα.

Ιαόραξ καὶ Αλκωπηξ.

Κόραξ εἰς ἄκραν ὑψηλὴν
κλάδου ἐκάθητο ἐλαίας,
μέλαιναν εἶχε τὴν στολὴν
καὶ εἰς τὸ φάμφος εἶχε κρέας.

Εἰς τὰ χαμόκλαδα κοντά
ἀλώπηξ ἵσταται δολία,
τὸν διόθωνας αὐτῆς κεντᾶ,
τοῦ κρέατος ἡ εὐωδία.

Τρέχει προφύνανε... περιττὸς
ὅ κόπος, μάτην ἡ σπουδή της!
Τί ψυχος! κι εἶναι πτερωτὸς
ὅ εὔτυχης ἴδιοκτήτης.

Καὶ ἄλλον τρόπον μελετᾷ
εἰς τὰ νερά της νὰ τὸν φέρῃ
βλέπει ἐπάνω χαιρετᾶ
καὶ ταῦτα εὐγενῶς προφέρει:

«—Καλῶς μᾶς ὕρισες ἔδω,
ἀέρα, φίλτατε, νὰ πάρησε
τρελλαίνομαι ὅταν σὲ ἴδω
πόση κομψότης, πόση χάρις!

Τίς ἔχει τόσην καλλονήν,
τίς πτέρυγας ποικιλωτέρας!
Τί κρῆμα! ἀν εἴχες καὶ φωνήν,
Ùὰ ἦσο τῶν πτηνῶν τῶν τέρας»

«—Φωνὴν δὲν ἔχω; νὰ χαθῆσι!
(ἐντός του, εἶπε) Θὰ σὲ δεῖξω,
περίμενε νὰ τρελαθῆσι,
μόλις τὸ στόμα μου ἀνοίξω».

Καὶ πλατὺς φάρυγγες ἀνοιγεὶς
δύο τραχέα καὶ οἱ ἄ! ἐβγάζει
καὶ πάφ! τὸ κρέας κατὰ γῆς,
καὶ χάπ! ἡ πονηρὰ τ' ἀρπάζει.

Ακόμη τρέχ' εἰς τὸ βουνόν,
καὶ ἀφοῦ ἔχαψε τὸ κρέας
γελῶσα λέγ' εἰς τὸ πτηνὸν
τὰς λέξεις ταύτας τελευταίας:

«—Μάθε, ὃ φίλτατον πούλι,
μάθε, ὃ ἄνθος τῶν κολάκων,
πώς τῶν εὔπιστων ἡ φυλὴ¹
τρέφει τὸ γένος τῶν κολάκων».

· έρημίτης ·

Άνθρωπός τις ἦτο πολὺ δεξύθυμος. Ἐκ μηδαμινῆς ἀφορμῆς ώργιζετο, ἐραύγαζε καὶ διεπληκτίζετο πρὸς πάντας. Οσάκις δὲν εὔρισκε τὰ πράγματα του ἐκεῖ, ὅπου αὐτὸς ἥθελε νὰ εἶναι, ἢ ὅσάκις δὲν εὔρισκε τὸ φαγητὸν ἔτοιμον, ὅτε ἐπείνα, ώργιζετο κατὰ τῆς μητρός του, ἐφώναζε καὶ διεπληκτίζετο πρὸς αὐτήν. Οσάκις ἀντέλεγέ τις, ώργιζετο καὶ διεπληκτίζετο πρὸς αὐτόν. Οσάκις ἐκάλει τὸν ὑπηρέτην, καὶ δὲν ἥρχετο ἀμέσως, ώργιζετο, ἐφώναζε καὶ ὕβριζεν αὐτόν. Μετενόσι μὲν ἔπειτα, ἀλλὰ ποτὲ δὲν προσεπάθει νὰ διορθωθῇ. Ένόμιζεν ὅτι ὅλοι οἱ ἀνθρώποι ἥσαν κακοὶ καὶ αὐτὸς μόνον ἦτο καλός· ὅτι ὅλοι πτώσουν καὶ αὐτὸς μόνον δὲν πταίει.

«Ἀν μὲ ἄφηνον ἥσυχον οἱ ἀνθρώποι», ἔλεγε, «δὲν θὰ ἐθύμωντο ποτέ. Ἄλλ᾽ εἶναι κακοὶ καὶ πάντοτε μὲ ἐνοχλοῦν. Θὰ φύγω καὶ ἐγὼ ἐκ τοῦ κόσμου καὶ θὰ ὑπάγω εἰς ἔρημόν τι δάσος καὶ θὰ γίνω ἔρημίτης· ἐκεῖ οὕτε θὰ ἀκούω, οὕτε θὰ βλέπω κανένα καὶ τότε δὲν θὰ ὁργιζομαι πλέον».

Έφυγε λοιπὸν ἐκ τοῦ κόσμου καὶ μετέβη εἰς τι δάσος. Έκεῖ εύρισκε τόπον τινὰ διαρρεόμενον ὑπὸ ὕδατος

καὶ ἀποφασίζει νὰ κτίσῃ καλύβην καὶ νὰ μείνῃ ἐπεὶ διὰ παντός. "Εκοψεν ὀλίγα ξύλα καὶ ἤρχισε νὰ κτίζῃ αὐτήν. Μετ' ὀλίγον ἐδύψθη. Τότε λαμβάνει τὴν στάμναν, τὴν φέρει εἰς τὴν πηγὴν καὶ τὴν τοποθετεῖ κάτωθεν ταύτης. 'Αλλ' ἡ στάμνα δὲν εἶχε καλῶς τοποθετηθῆ καὶ ἀνετράπη. Τὴν τοποθετεῖ ἐκ δευτέρου. Μετ' ὀλίγον ἀνατρέπεται καὶ πάλιν. Τότε ὁ ὁργίλος αὐτὸς ἄνθρωπος, ἀντὶ νὰ προσέξῃ νὰ τοποθετήσῃ αὐτὴν στερεώτερον, ἔξω φρενῶν λαμβάνει αὐτὴν εἰς τὰς χειράς του, τὴν κτυπᾷ εἰς τὸν βράχον καὶ τὴν καταθραύει. 'Αλλὰ, μόλις εἰδε τὰ θρύμματα κατὰ γῆς ἐσκορπισμένα, συνέρχεται, ἐκπλήσσεται καὶ λέγει : «Ω, τί ἀνόητος εἴμαι! Πάντοτε ἐνόμιζον, ὅτι πταίουν οἱ ἄνθρωποι, ὅτε ὀργιζόμην, ἀλλὰ τώρα βλέπω ὅτι οὐδέποτε εἴναι ἀναγκαῖον νὰ εἴμαι μακρὰν τοῦ κόσμου, νὰ εἴμαι ἐρημίτης. Θὰ ἐπιστρέψω εἰς τὸν κόσμον καὶ θὰ φροντίσω ἐκ παντὸς τρόπου νὰ διορθωθῶ».

'Ο Φαγόνδιος

'Ο Φαγόνδιος κατήγετο ἀπὸ εὐγενῆ καὶ ἀριστοκρατικὴν οἰκογένειαν τῆς Βενετίας. 'Αλλ' οὔτε τὰ αἰσθήματά του ἥσπαν εὐγενῆ, οὔτε τὰ ἥθη του ἄριστα.

Μεταξὺ τῶν ἐλαττωμάτων τοῦ Φαγονδίου, τὸν πρῶτον βαθμὸν κατείχεν ἡ λαμπαργία. 'Ο δὲ ὑπνος, ὅστις ἀποστρέφεται τὸν φροτωμένον στόμαχον, εἶχεν ἀρχίσει νὰ φεύγῃ μακρὰν τοῦ Φαγονδίου.

'Ο στόμαχός του ἔξησθενημένος ἀπὸ τοὺς ὑπερβολικοὺς ἀγῶνας καὶ ἀβοήθητος ὑπὸ τῆς σωμασκίας, δὲν ἥδυνστο πλέον νὰ χωνεύσῃ. 'Αλλ' ὁ Φαγόνδιος, δοῦλος τοῦ πάθους του, ἥναγκάζετο νὰ καταφεύγῃ εἰς φαγητὰ καὶ

κατὰ ἐρεθιστικὰ τῆς ὁρέξεως, τὰ δποῖα ἔτι μᾶλλον κατέστρεφον τὸν στόμαχόν του.

Ἡρχισεν ἑπομένως νὰ ἔξογκοῦται ἡ κοιλία, καὶ βαθυηδὸν ὀλόκληρον τὸ σῶμά του ὀδυνηρὰ σῆψις τῶν ὀδόντων ἥκολούμησε τὴν δυσπεψίαν τοῦ στομάχου του, ἡ δὲ πολυσαρκία τοσοῦτον ἐπροχώρησεν, ὥστε καὶ ἔξηπλωμένος καὶ ὅρθιος κατήντησε δυσκόνητος· καὶ ἐπὶ τέλους τρομερὰ ποδαλγία ἐκνοίευσεν αὐτόν.

Οἱ καλύτεροι ίατροὶ τῆς Βενετίας ἐπεσκέπτοντο τὸν ποδαλγὸν Φαγόνδιον, ἀλλ’ οὐδεμίαν ἐλπίδα θεραπείας είχον, διότι οὔτε τὴν πολυφαγίαν, οὔτε τὴν πολυποσίαν ἥθελε νὰ ἐγκαταλείψῃ· ἐνόμιζεν ὁ μωρὸς ὅτι διὰ μόνον τῶν ίατρικῶν θὰ ἴδύνατο νὰ θεραπευθῇ.

Ἐπὶ τέλους μὴ βλέπων βελτίωσίν τινα, ἀπεφάσισε νὰ μεταβῇ εἰς Πατάβιον, πλησιόχωρον πόλιν τῆς Βενετίας, διὰ νὰ θεραπευθῇ ἀπὸ τὸν ἐκεῖ περίφημον ίατρὸν τῆς Ἰταλίας Β. . . . Λαβόν λοιπὸν παρὰ τῶν ίατρῶν συστατικὰ καὶ ἔκθεσιν περὶ τῆς ἀσθενείας του, μετέβη εἰς Πατάβιον, παρακολουθούμενος ὑπὸ τῶν ὑπηρετῶν καὶ μαγείρων του.

‘Ο σοφὸς καθηγητὴς τοῦ Παταβίου, ἀναγνοὺς τὴν ἔκθεσιν τῶν ἐν Βενετίᾳ συναδέλφων του, καὶ παρατηρήσας τὸν Φαγόνδιον, ἐννόησε καὶ τὰ αἴτια καὶ τὰ θεραπευτικὰ μέσα τῆς ἀσθενείας του. Μέσην τὴν διδακτορικὴν σοβαρότητα εἶπε πρὸς αὐτόν : «Εὐχαρίστως ἀναδέχομαι τὴν θεραπείαν σου, ἐὰν ὑποσχεθῆς, ὅτι θέλεις διαμείνει ὀλόκληρον μῆνα ἐντὸς τῆς οἰκίας μου, καὶ ὅτι θέλεις συμμιօρφωθῆ μὲ σκλαζόμενης τὰς διαταγάς μου, ἐξ ὧν ἡ πρώτη εἶναι ν’ ἀποπέμψῃς εἰς Βενετίαν τὴν συνοδείαν τῶν ὑπηρετῶν καὶ μαγείρων σου».

‘Ο Φαγόνδιος, πάσχων δαινῆς, ἤναγκάσθη νὰ δώσῃ τὰς ξητηθείσας ὑποσχέσεις.

‘Η θεραπεία ἥρχισεν ἀμέσως κατὰ τὸν ἔξηντος τρόπον:

— Δὲν εἶναι εἰσέτι ἔτοιμον τὸ ἰδιαίτερον σου δωμάτιον Ψηφιοποιηθῆκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδεύτικής Πολιτικής

τιον, τῷ λέγει ὁ ἰατρός· ὅθεν λάβε τὴν καλωσύνην νὰ περιμένῃς ὀλίγας στιγμὰς ἐντὸς τοῦ δωματίου τούτου.

Τὸν εἰσάγει δὲ ἐντὸς μικροῦ δωματίου, ὃπου τὸν ἀφήνει μόνον, καὶ ἔξερχόμενος κλείει ἔξωθεν τὴν θύραν.

‘Ο Φαγόνδιος, μὴ βλέπων μήτε θρανίον, μήτε ἔπιπλόν τι εἴμῃ μόνον τοὺς τέσσαρας τοίχους, ἥρχισε νὰ στενοχωρῆται· στηρίξας δὲ τὸ βαρὺ σῶμά του ἔμπροσθεν μὲν ἐπὶ τῆς βασικού του, ὅπισθεν δὲ ἐπὶ τοῦ τοίχου, περιέμενε νὰ παρέλθωσιν αἱ ὀλίγαι στιγμαί, ὅπως ἀναπαυθῇ εἰς τὸν κοιτῶνά του.

‘Αλλὰ μετ’ ὀλίγον αἰσθάνεται τὸν τοίχον καὶ τὸ ἔδαφος θερμαινόμενα καὶ βαθμηδὸν καίοντα. Μὴ δυνάμενος δὲ ὡς ἐκ τῆς θερμότητος μήτε ἐπὶ τοῦ τοίχου διαρκῶς νὰ στηρίζηται, μήτε ἐπὶ τοῦ ἔδαφους διαρκῶς νὰ πατῇ, ἥναγκαζετο νὰ μεταβάλλῃ θέσιν ἀνὰ πᾶσαν στιγμήν, καὶ ν’ ἀναβιβάζῃ καὶ καταβιβάζῃ ἐναλλάξ τοὺς πόδας πρὸς ἀποφυγὴν τῆς αὐξανούσης θερμότητος. Τοιουτοτρόπως ἔτεθη εἰς ἀδιάκοπον κίνησιν, χοροπηδῶν ἐντὸς τοῦ δωματίου. Εἰς μάτην ἐπροσπάθει ν’ ἀνοίξῃ τὴν θύραν· εἰς μάτην διὰ τῶν γοερῶν φυνῶν του ἐπεκαλεῖτο βοήθειαν.

‘Αλλὰ μετ’ ὀλίγον ἡ θερμότης ἥρχισε νὰ μετριάζηται· η θύρα ἀνοίγει, καὶ ὁ ἰατρὸς παρουσιάζεται κρατῶν θρανίον, τὸ ὅποιον προσφέρει εἰς τὸν Φαγόνδιον. Αὐτὸς ἀσθμαίνων καὶ πλήρης ιδρωτος φύπτεται ἐπὶ τοῦ θυρανίου, ἀποτείνων συγχρόνως πικρὰ παράπονα πρὸς τὸν καθηγητήν.

‘Αλλ’ ὁ ἰατρὸς μὲ πολλὴν πραότητα διακόπτει τὸν ὡργισμένον Φαγόνδιον, λέγών ὅτι τὸ δωμάτιον ἐκεῖνο ἦτο σιδηροῦν καὶ είδος ξηροῦ λουτροῦ, ἀναγκαιοτάτου πρὸς θεραπείαν του, καὶ ὅτι ὑπάγει νὰ ἴδῃ ἂν τὰ διάφορα φάγητά, τὰ ὅποια διέταξε διὰ τὸ γεῦμα τοῦ Φαγονδίου, ἵσαν ἔτοιμα.

’Ο Φαγόνδιος, ἀκούσας «γεῦμα καὶ φαγητὰ διάφορα», κατεπράγνε τὸν θυμόν του.

’Αλλὰ τὸ γεῦμα ἡργοπόρησε, διὰ νὰ λάβῃ καιρὸν ν' ἀναπαυθῇ καὶ ἄλλαξη ἐνδύματα· ἵσως δὲ καὶ διὰ νὰ κεντηθῇ διὰ τῆς πείνης ἡ ὅρεξίς του.

Μεγάλως ηύχαριστήθη ὁ Φαγόνδιος, ὅτε, εἰσελθὼν εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ γεύματος, εἶδεν ἐπὶ τῆς τραπέζης διάφορα μεγάλα καὶ μικρὰ πινάκια.

’Αλλ' ἡ εὐχαρίστησίς του μετεβλήθη εἰς ἀγανάκτησιν καὶ ἀπελπισίαν, ὅτε, ἀποκαλύπτων τὰ πινάκια, εἰς μὲν τὸ πρῶτον δὲν εὗρε παρὰ ἥμισυ γεώμηλον βρασμένον, εἰς δὲ τὸ δεύτερον ἄλλο ἥμισυ ψημένον, εἰς τὸ τρίτον ὀλίγα χόρτα βραστά, εἰς τὸ τέταρτον τεμάχιον ἄρτου, εἰς τὸ πέμπτον μικρὰν πτέρυγα πουλιοῦ, καὶ εἰς τὸ ἕκτον καὶ τελευταῖον ἐν μῆλον ψητόν.

— ”Ω ! ἐφώναξε, τί γεῦμα εἶναι αὐτό !

’Αλλ' οὐδεὶς τὸν ἤρκουε, διότι εἶχον ἀφήσει αὐτὸν μόνον.

Κατ' ἀρχὰς ἀπεφάσισεν οὕτε κᾶν νὰ ἐγγίσῃ τὸ ἄθλιον· αὐτὸ γεῦμα· ἀλλ' ἡ πεῖνα μετέβαλε τὴν ἀπόφασίν του, καὶ ἐντὸς ὀλίγων λεπτῶν ἐκαθάρισε τὸ ἐν κατόπιν τοῦ ἄλλου ὅλα τὰ πινάκια.

”Οτε δὲ μετὰ τὸ γεῦμά του παρεπονεῖτο εἰς τὸν ἰατρὸν διὰ τὴν ἀθλιότητα τοῦ φαγητοῦ του, ὁ καθηγητὴς προσεκάλεσεν αὐτὸν νὰ ἐπισκεφθῇ τὸν κῆπον του, τὸν ὃποῖον ἴδιαις χερσὶν ἐκαλλιέργει χάριν σωμασκίας.

Εἰς τὸν κῆπον του ὁ ἰατρός, προσκαλῶν τὸν Φαγόνδιον ποτὲ μὲν διὰ νὰ τῷ δεῖξῃ ἄνθος τι ὠραῖον ἢ φυτὸν περίεργον, ποτὲ δὲ διὰ νὰ τὸν βοηθήσῃ εἰς τινὰ κηπουρικὴν ἐργασίαν, κατώρθωσεν ἐπιτηδείως, ὥστε ὁ Φαγόνδιος καὶ νὰ περιπατήσῃ καὶ νὰ γυμνασθῇ ἀρκούντως.

”Οτε δὲ τὴν ἑσπέραν ἀπεσύρθη νὰ κοιμηθῇ, νέας ἀφορμὰς δυσαρεστεῖς, Ψυφιοποιήθηκε από τον Ιατρόν τον Εκπαιδευτικήν Πολιτικήν οὖν

καὶ τὸ προσκέφαλον σκληρότερον ἀλλ' ὁ δυοτυχῆς ἔπειτε
νὰ συμμορφωθῇ μὲ τὴν σκληρὰν τύχην του, καὶ μὲ τὴν
σκληρὰν οὐλίνην του.

Ἐν τούτοις ὁ ὑπνος, τὸν ὅποιον ματαίως ἐπεκαλεῖτο
ἐπὶ τῆς ἀπαλῆς οὐλίνης του εἰς τὴν Βενετίαν, ἀμέσως κατὰ
τὴν ἑσπέραν ἐκείνην τὸν ἐπεσκέφθη. Ἐξηκολούθησε δὲ κοι-
μώμενος ἄνευ διακοπῆς μέχρι τῆς αὐγῆς, ὅτι περὶ τὴν
ἕκτην ὥραν ὁ ιατρὸς τὸν ἔξπτνητεν, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι
ἔπειτε νὰ τὸν ἐπισκεφθῇ πρὸν ἔξελθη τῆς οἰκίας, τὸν ἡγά-
κασε δὲ ἀμέσως νὰ ἐγερθῇ, διότι ἐκ τῶν ἀναγκαίων πρὸς
θεραπείαν, τῷ εἶπεν, ἵτο καὶ νὰ ἐγείρεται ἐνωρίς.

Τοιαύτη ἦτο ἡ καθημμερινὴ θεραπεία, εἰς τὴν ὥποιαν
ἐπὶ ὀλόκληρον μῆνα ύπεβλήθη ὁ Φαγόνδιος.

Ἐπὶ τέλους, διὰ τοῦ δωματίου τῆς κολάσεως, διὰ τοῦ
πήπου, τῆς ἀπλουστάτης διαίτης, καὶ τοῦ δλέγου ὑπνου,
ἐπέτυχεν ὁ καθηγητὴς καὶ τὴν πολυσαρκίαν τοῦ ἀσθενοῦς
σημαντικότατα νὰ μετριάσῃ, καὶ ἀπὸ τοὺς πόνους νὰ τὸν
ἀπαλλάξῃ, καὶ τὸν στόμαχόν του νὰ ἐνδυναμώσῃ, καὶ τὰ
μέλη τοῦ σώματός του εὐκίνητα νὰ καταστήσῃ, καὶ ἀπὸ
τὴν ποδαλγίαν ἐντελῶς νὰ τὸν ἐλευθερώσῃ.

Αλλὰ πρὸν ἀποχωρισθῆ ὁ καθηγητὴς τὸν Φαγόνδιον,
ἀπήτησε παρ' αὐτοῦ νὰ τῷ ύποσχεθῇ ὅτι, καὶ εἰς τὴν Βε-
νετίαν μεταβαίνων, θέλει ἔξακολουθήσει τὴν αὐτὴν δίαι-
ταν· συγχρόνως δὲ ἀπήτησε νὰ καθαρίσῃ τὸ στόμα του
ἀπὸ τοὺς σεσηπτότας ὄδόντας του, διότι μένοντες ἥθελον
βλάπτει πάντοτε καὶ τὸν στόμαχον καὶ τὴν ὑγείαν του.

Ο Φαγόνδιος ύπεσχέθη τὴν ἔξακολούθησιν τῆς αὐτῆς
διαίτης, καθυπεβλήθη δὲ καὶ εἰς τὴν ἐκρίζωσιν τῶν σεση-
πτότων ὄδόντων του, καταρράμενος τὴν λαιμαργίαν καὶ ἀκα-
θαρσίαν, αἴτινες ἐπέφερον τὴν σῆψιν αὐτῶν. Εὐχαριστή-
σας δὲ τὸν σοφὸν καθηγητήν, ἐπανῆλθεν ὑγιῆς καὶ εύτυ-
χης εἰς τὴν Βενετίαν.

· Ο Φαέθων

Μίαν φορὰν εἰς ἀρχαιοτάτους καιρούς, κατοικοῦσεν εἰς ἄγνωστόν τινα καὶ βαθεῖαν κοιλάδα, ἐντὸς συσκίου ἄλσους δαφνῶν, ἀφιερωμένου εἰς τὸν Ἀπόλλωνα, γυνὴ ωραία καὶ νέα ὁνομαζομένη Κλυμένη. Ἀπέφευγε δ' αὕτη τὴν κοινωνίαν τῶν ἀνθρώπων καὶ καθ' ἡμέραν εἰς τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἥλιου συνέλεγεν ἄνθη καὶ ἐστεφάνων τὸ ἄγαλμα τοῦ Ἀπόλλωνος, ἔπειτα δὲ ὅλον τῆς τὸν καιρὸν ἔξωθεν εἰς τὴν ἀνατοφὴν τῶν τριῶν θυγατέρων τῆς καὶ τοῦ υἱοῦ τῆς, δστις ὠνομάζετο Φαέθων.

Τὸ παιδίον ἦτο σπανίας ωραιότητος· οἱ δοφναλμοί του ἦσαν γαλανοί ὡς τὸ χρῶμα τοῦ οὐρανοῦ, ἡ κόμη του ἦτο ἔσανθη καὶ ἐχρύσιε καί, ὅταν ἐμειδία, ἔλεγες ἐχάραζεν ἡ ἀνατολὴ. Ἡ ἀγάπη τῆς μητρὸς καὶ τῶν ἀδελφῶν του πρὸς αὐτὸν ἦτο λατρεία. Ἄλλὰ καὶ εὐφυῖαν καὶ καλὴν θέλησιν είχεν ὁ μικρὸς Φαέθων, καὶ ὅ,τι τῷ ἐδίδασκον ἡ μήτηρ καὶ αἱ ἀδελφαὶ του, τὸ ἐμάνθανεν εὐκόλως καὶ προθυμότατα. Καὶ εἰς τὴν ἀνδρείαν δὲ καὶ εἰς τὰς ἀσκήσεις τοῦ σώματος ἔξαισίως ἐπέδιδε, καὶ ὅλοι οἱ ὄμηλικές του τῶν πέριξ κοιλάδων τὸν ἐθεώρουν κατὰ πάντα ἀνώτερόν των.

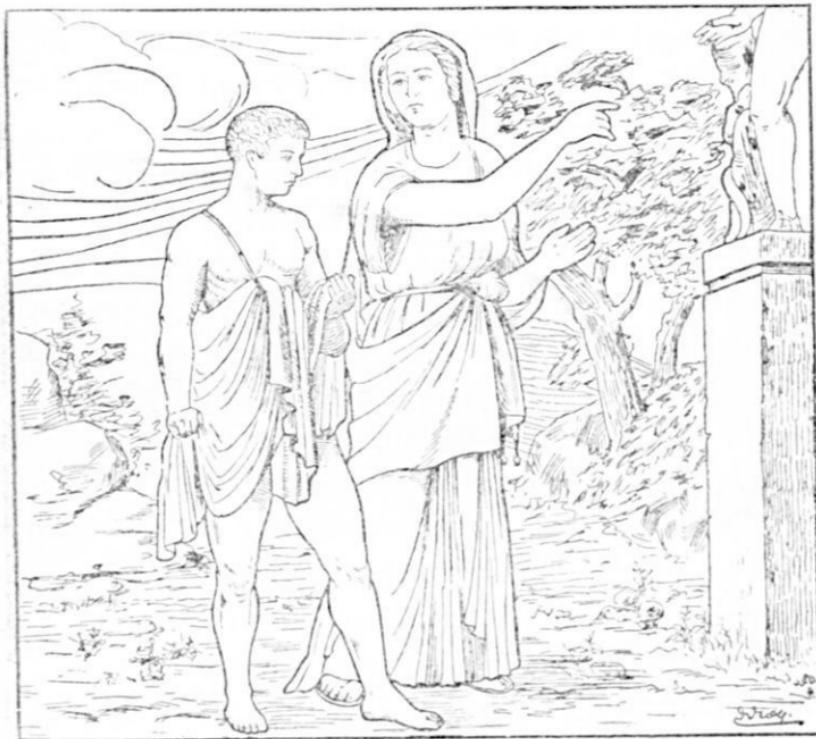
Ἄλλὰ τοῦτο είχε καὶ τὸ κακόν του μέρος, ὅτι, συνηθίσας εἰς τοὺς ἐπαίνους, ἀπώλεσε τὴν μετριοφροσύνην, ἥτις είναι τῶν προτερημάτων ὁ στολισμός, καὶ ἔγινεν οἰηματίας. Τὸ κακὸν δὲ ἦτο ὅτι οὔτε ἡ μήτηρ, οὔτε αἱ ἀδελφαὶ του συνετέλουν πολὺ εἰς τὸ νὰ ἐλαττώσωσι τὴν φιλαυτίαν του, διότι ἡ ὑπερβολὴ τῆς ἀγάπης τὸν ἔβλαπτεν, ἀντὶ νὰ τὸν ὠφελῇ.

Πατέρα δὲν είχεν ἵδει ποτέ, οὐδὲ ἥκουσε νὰ γίνῃ ποτὲ λόγος περὶ τοῦ πατρός του. Μόνον ἄπαξ, ὅταν ἡ μήτηρ τῷ ἐδίδασκεν, ὅτι πατήρ τοῦ Διὸς ἦτον ὁ Κρόνος καὶ πατήρ

τοῦ Κρόνου ὁ Οὐρανός, ἡρώτησεν αἴφνις ὁ μικρὸς Φαέθων :

— Καὶ ἴδιος μου πατὴρ ποῖος εἶναι :

‘Αλλ’ ἡ Κλυμένη χωρὶς ν’ ἀποκριθῇ, τὸν ἔλαβεν ἐκ τῆς χειρός, καὶ ἔχουσα πλήρεις δακρύων τοὺς ὄφθαλμοὺς τὸν ἔφερεν ἐμπρὸς τοῦ ἀγάλματος τοῦ Ἀπόλλωνος, ὥσ-

ἔπραττεν εἰς ὅλας τὰς δυσκόλους περιστάσεις τῆς ζωῆς της καί, γονατίσασα μετ’ αὐτοῦ, τῷ εἶπε :

— Προσευχήθητι, καὶ τὴν ἐρώτησιν ταύτην ποτὲ πλέον ἢ τὴν ἐπαναλάβῃς.

‘Ο Φαέθων ἥτο συνηθισμένος νὰ προσεύχηται ἐμπρὸς τοῦ ἱεροῦ ἐκείνου ἀγάλματος, εἰς οὓς τὴν μορφὴν ἔλαμπε θεία καλλονὴ καὶ μεγαλειότης. Ἐμπρὸς λοιπὸν αὐτοῦ ὑπερσχέμη ὅ,τι ἡ μήτηρ του τῷ ἐξήτει, καὶ ἐτήρησε τὸν λόγον του, ἃν καὶ ἡ περιέργεια τὸν ἐπίει.

Μετά τίνα ἔτη οἱ κάτοικοι τῶν πέριξ χωρῶν εἶχον μεγάλην πανήγυριν καὶ ἀγῶνας εἰς τιμὴν τοῦ θεοῦ. Συνέρρευσαν λοιπὸν ἐκεῖ οἱ ἄξιώτεροι νέοι ἐξ ὅλων τῶν μερῶν ιῆς Ἑλλάδος ἵνα διαγωνισθῶσιν· ὅστις ὑπερίσχυεν ἐλάμβανε στέφανον, ἐπηγνεῖτο, ἐχειροκροτεῖτο, καὶ εὐτυχεῖς ἐλογίζοντο οἱ γονεῖς, οἵτινες τὸν ἐγέννησαν.

Μεταξὺ ὅλων τῶν ἀγώνων λαμπρότεροι ἐμεωροῦντο οἱ ἱππικοί, καὶ τὸ πλῆθος ὅλον ἦτον βέβαιον ὅτι τὸ βραδεῖον θὰ λάβῃ εἰς Θεσσαλός, ὅστις ἐκάμητο ὑπερίγρανος εἰς τὸν μέγιστον καὶ ὡραιότατον ὅλων τῶν ἵππων καὶ ἐφαίνετο ἔχων μεγάλην ἐπιτηδειότητα νὰ τὸν διοικῇ. Καὶ τῷ ὅντι, ὅταν ἥρχισαν νὰ τρέχωσιν, αὐτὸς ἐτινάχθη ὅλων ἐμπρός· ὁ δὲ Φαέθων, ὅστις καὶ αὐτὸς ἥγωντας μετὰ τῶν ἵππων, ἔμεινε μακρὰν ὀπίσω ἀναβαίνων ἵππον, ὅστις ἐφαίνετο ἄγριος καὶ νευρώδης, ἀλλ' ἦτο μικρὸς καὶ ὀλίγον ἐπιδεικτικός. 'Αλλ' ὅτε δὲν ἀπείχον πλέον πολὺ τοῦ τέρματος, ἔπληξε διὰ μιᾶς διὰ τῶν πτερνιστήρων τὸν ἵππον του, ὅστις δὲν ἦτο, ως οἱ ἄλλοι, ἐξηντλημένος, ἐπήδησε μέγιστον πήδημα, καὶ τρέχων ως ἀστραπή, ἔφθασε πρὸ τοῦ Θεσσαλοῦ.

— Εῦγε ! Εῦγε ! ἐφώναξον αἱ χιλιάδες τῶν θεατῶν, ότε ἐφάνη εἰς τὰς ὅψεις ὅλων ὁ νεανίας ώραῖος καὶ φέρων τῆς νύκης τὸν στέφανον.

Μετὰ δὲ τὸ ἵπποδρόμιον ἥρχισεν ἡ ἀρματοδομία καὶ μετὰ θαυμασμοῦ εἶδε τὸ πλῆθος τὸν Φαέθοντα, ὃν ἐνόμιζον ἀπαυδήσαντα ἐκ τῆς πρώτης νύκης, παραταχμέντα καὶ εἰς τοῦτον τὸν ἀγῶνα· οἱ ἵπποι του ἦσαν τέσσαρες. Ξανθοὶ καὶ τόσον θυμοειδεῖς καὶ ἀνυπόμονοι, ὅστε οἱ θεαταὶ ἐπίστευον ὅτι κατὰ πρῶτον τότε ἐζεύχθησαν εἰς ἄρμα καὶ ἐφοβοῦντο τὰ ἔσχατα διὰ τὸν Φαέθοντα.

'Αλλ' ως τὸ σύνθημα ἐδόθη, ὁ νέος τοὺς ἥγγισεν ἐλαφρῶς διὰ τῆς μάστιγος, τοὺς προσκάλεσε διὰ γλυκείας φωνῆς καὶ οἱ ἵπποι ὠρμήσαν ως βέλος ἐμπρός. Θαυμασίᾳ δὲ Ψηφιοποίηθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ητο ή ἄνεσις καὶ ή ἐπιδεξιότης, μεθ' ης διηγέμυνε τὰς ἥρνιας, ἀπέφευγε τὰ προσκόμιατα, ἔκοπτε τὴν ὄδὸν τῶν ἀνταγωνιστῶν του σοφοὺς ἐλιγμοὺς ἐκτελῶν· καὶ μόλις ἔφθασεν εἰς τὸ τέρμα, διὰ στιβαρᾶς χειρὸς ἀνεχαίτισε τοὺς ἵππους, ἀπεπήδησε τοῦ ἄρματος, καὶ ἔρριψε τὰς ἥρνιας εἰς τὸν ἵπποκόμον, πρὶν ή ἀφιχθῶσιν οἱ ἄλλοι.

'Ο ἐνθουσιασμὸς τῶν θεατῶν ὅρια δὲν ἐγνώριζεν αἱ εὐφημίαι των ἔφθανον μέχρις οὐρανοῦ, καὶ ὅλαι αἱ χεῖρες πρὸς αὐτὸν ἔξετείνοντο καὶ ἔρριπτον στεφάνους.

'Ο ἥλιος πρὸ μικροῦ εἶχε δύσει εἰς τὸν ὁρίζοντα καί, συνάξας ὅσους ἡδυνήθη στεφάνους ὁ Φαέθων, ἔσπευδε πρὸς τὴν μητέρα του, ἵνα καταθέσῃ αὐτοὺς εἰς τοὺς κόλπους της, ὅτε ὑπὲρ ὅλας τὰς φωνὰς ἥκουσε μίαν, ητις τῷ ἔλεγεν «εῦγε» καὶ αὐτή, ἀλλὰ τόσον γλυκεῖαν, ώς ἂν ήτο μέλος κιθάρας, τόσον σιγαλίν, ώς νὰ ήτο ψιθυρισμός, ἀλλὰ συγχρόνως τόσον ἔντονον, ὥστε ὑπὲρ ὅλας τὰς ἄλλας ἥψει εἰς τὴν καρδίαν του. 'Αναβλέψας δὲ εἶδεν ἐμπρός του ἄνδρα, ὃστις τῷ ἔφάνη ὠραῖος, ώς ήτο τὸ ἄγαλμα τοῦ 'Απόλλωνος, ἀλλὰ πλήρης ζωῆς, χρυσοκόμης καὶ γαλανός.

— Εὖγε, ὁ Φαέθων, ὁ νίδιος τῆς Κλυμένης! ἐπανέλαβεν ὁ ξένος μειδιῶν, καὶ τὸ μειδίαμά του ἐκεῖνο ἔλαμψεν ἐντὸς τοῦ Φαέθοντος, ώς ἂν ήτο φῶς ἡμέρας ἐαρινῆς.

— Καὶ πῶς μὲ γνωρίζεις; εἶπεν ὁ Φαέθων μετὰ δειλίας ὁμοῦ καὶ χαρᾶς.

— Σὲ γνωρίζω, ἀπεκρίθη ἐκεῖνος, διότι εἴμαι ὁ πατήρ σου.

— 'Ο πατήρ μου! ὁ πατήρ μου! ἀνένδραξεν ὁ νέος ἐκτὸς ἑαυτοῦ. "Αν εἴσαι ὁ πατήρ μου, ἐλλὴν λοιπὸν εἰς τὴν μητέρα μου, ητις κλαίει τόσον καιρόν, διότι εἴσαι μακράν της. 'Αλλὰ πῶς ὀνομάζεσαι;

— 'Ο πατήρ σου εἴμαι, φύλτατε Φαέθων, εἶπεν αὐτός, καὶ ὀνομάζομαι 'Απόλλων.

— 'Απόλλων, ὁ θεὸς ὁ πανίσχυρος, ὁ θεὸς τῆς λα-

τρείας ήμιδων ! ἀνέκραξεν ὁ νεανίας, κυριεύομενος ὑπὸ τρόμου καὶ ὑπὸ ἀνεκφράστου αἰσθήματος ἥδονῆς ἐν ταύτῳ, καὶ ἐρρίφθη εἰς τὰς ἀγκάλας του. Θερμότης δὲ ἀσυνήθης ἐγένθη εἰς τὰς φλέβας του καὶ σφοδρῶς ἔπαλλεν ἡ καρδία του.

— Καὶ εἶμαι ὑπερήφανος διὰ τὸν νίόν μου, εἶπεν ὁ Ἀπόλλων. Εἶδον τὰς νίκας σου καὶ ἡξεύρω τὸ ἄξεῖσοντι. εἶμαι καὶ ἐγὼ διφρηλάτης ὅδηγῷ τὸν δίφρον τοῦ ἥλιου εἰς τὸν οὐρανόν. Ἄλλα ζήτησόν μοι ὅτι θέλεις. Ναί, εἶμαι θεὺς πανίσχυρος, καὶ ὅτι ζητήσῃς, σοὶ ὑπόσχομαι νὰ τὸ ἔχῃς.

— "Ο, τι σοὶ ζητήσω ; Μοὶ ὑπόσχεσαι νὰ μοὶ κάμψης ὅποιαν χάριν σοὶ ζητήσω ; ἀνέκραξε περιγκαρὴς ὁ Φαέθων. Τῷ ὅντι μοὶ τὸ ὑπόσχεσαι ;

— Σοὶ τὸ ὄμνύω, μὰ τὴν Στύγα, εἶπεν ὁ Ἀπόλλων.

— "Ω ! ἐν μόνον σοὶ ζητῶ, εἶπε μεθ' ἵκετευτικῆς φωνῆς ὁ νεανίας. "Αφες με μίαν μόνον ἡμέραν νὰ ὅδηγήσω τὸν δίφρον σου εἰς τὸν οὐρανόν.

'Ἄλλ' ὁ Ἀπόλλων ἀφῆκε μεγάλην τρόμου κραυγήν.

— "Αφρον, εἶπεν, ἄφρον τί ζητεῖς ; "Οχι τοῦτο. Ζήτησον ὅτι ἄλλο θέλεις. Μὴ ζητῆσις τοῦτο.

— Μοὶ ἀρνεῖσαι λοιπὸν ἀφοῦ μοὶ ὑπεσχέθης ; εἶπεν ὁ Φαέθων θλιβόμενος.

— Ζητεῖς τὸν κίνδυνον, ζητεῖς τὸν θάνατον. 'Άλλ' ὅχι, δὲν σοὶ ἀρνοῦμαι. δὲν ἡμπορῶ νὰ σοὶ ἀρνηθῶ... 'Άλλ' ἐλλέπει νὰ ὑπάγωμεν πρὸς τὴν μητέρα σου.

"Ορια δὲν είχεν ἡ εὐτυχία τῆς Κλυμένης, ὅταν εἶδεν αἴρηντης ἐμπρός της τὸν Ἀπόλλωνα, οὗ ἐστερεῖτο ἀπὸ τόσου καιροῦ, διότι κατοικία αὐτοῦ ἦτο ὁ οὐρανός. Μετὰ μεγάστης δὲ χαρᾶς ἤκουσε καὶ τὸν Φαέθοντα διηγούμενον περὶ τῶν θριάμβων του. Κατωτέρα δὲ τῆς ἴδικῆς της δὲν ἦτο καὶ τῶν θυγατέρων της ἡ ἀγαλλίασις διὰ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ πατρός των καὶ διὰ τὰς νίκας τοῦ ἀδελφοῦ των.

'Αλλὰ τὰ πάντα ἡλλαξαν μορφήν, ὅταν ὁ Ἀπόλλων εἴπε :

— Κλυμένη, ὡς μῆτηρ ὑπακούεσαι ὑπὸ τοῦ γεανίσκου τούτου. Εἰπέ τῳ νὰ μὴ ἐπιμείνῃ νὰ μοὶ ζητῇ ὅτι μοὶ ἔξι-
τησεν.

— "Οχι, μῆτερ, μὴ τὸν ἀκούῃς, ἀνέκραξεν ὁ Φαέθων. Μοὶ ὑπεσχέθη νὰ μοὶ δώσῃ ὅτι τῷ ζητήσω. Ἐξήτησα νὰ
δόηγήσω καὶ ἐγὼ μίαν μόνον ἡμέραν τὴν ἀμαξάν του εἰς
τὸν οὐρανόν, καὶ δὲν θέλει νὰ μὲ ἀφήσῃ.

— Τὸν ὄλεθρόν σου, ἀλόγιστε, ἀπεκρίθη μετὰ περι-
ιαθείας ὁ Ἀπόλλων, τὴν καταστροφήν σου ζητεῖς. Ήξεύ-
ρεις τί εἶναι οἱ ἵπποι μου, οὓς ζητεῖς νὰ δαμάσῃς; Ζήτη-
σον ἐπίσης νὰ ἱνιοχήσῃς τὴν βροντὴν καὶ τὸν κεραυνόν.

— Φίλτατε Φαέθων, ἀνεφώνησε τρέμουσα ἡ μῆτηρ
του, ἀπεχε τῶν τοιούτων φαντασιῶν. "Αν δυστύχημα σοὶ¹
συμβῇ, γνώριζε ὅτι μὲ φονεύεις.

'Ομοίως καὶ αἱ ἀδελφαί του τὸν ἐλάμβανον εἰς τὰς ἀγ-
κάλας των καὶ τὸν παρεκάλουν. 'Αλλ' ἐκεῖνος, γελῶν ὑπε-
ροπτικῶς.

— Φοβεῖσθε, ἔλεγε, διότι δὲν μὲ εἰδετε εἰς τὸ ἴπποδρό-
μιον. "Ο, τι καὶ ἂν εἶναι οἱ ἵπποι τοῦ πατρός μου, ἵπποι εί-
ναι πάντοτε, καὶ θὰ ἰδοῦν ἂν μπορῶ νὰ τοὺς δαμάσω.

— Νεανίσκε, νεανίσκε, εἴπεν ὁ Ἀπόλλων, ἡ ὑπεροιφία
εἶναι μέγα ἀμάρτημα, ἀμάρτημα πολλάκις θανάσιμον.

— 'Αλλ' ἀρνήθητι τὸ ἄφρον ζήτημά του, εἴπεν ἡ Κλυ-
μένη πρὸς τὸν θεόν. "Οτε ὑπεσχέθης, δὲν ἥξευρες τί θὰ σοὶ
ζητήσῃ

— Τοῦτο δυστυχῶς δὲν δύναμαι, εἴπεν ὁ Ἀπόλλων.
"Ωμοσα ἐπὶ τῆς Στυγός, καὶ ὁ φοβερὸς αὐτὸς ὄρκος παρὰ
τοῖς θεοῖς δὲν ἀναιρεῖται.

"Οτε ἡ δυστυχὴς Κλυμένη ἤκουσε τοῦτο, παρεδόθη εἰς
ὅλην τὴν ἀπελπισίαν της, καὶ μόλις κατώρθωσεν ὁ Ἀπόλ-
λων νὰ τὴν παρηγορήσῃ ὀλίγον, ὑποσχεθεὶς ὅτι θέλει ὁδη-
Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

γήσει καὶ διατάξει τὸν νίόν του πῶς νὰ πράξῃ, ἵνα ἀποφύγῃ πᾶν δυστύχημα.

Μετὰ νέας λοιπὸν ματαίας προσπαθείας τοῦ νὰ μεταπείσωσι τὸν ἴσχυρο γνώμονα, παραλαβὼν αὐτὸν ὁ Ἀπόλλων, ἀνῆλθεν εἰς τὸν Ὅλυμπον, ὃπου τὸν ἔφερεν ἐν ἀκαρεί, ως διὰ τηλεγράφου, διότι οὕτως ὠδοιπόρουν οἱ θεοί. Ἐκεῖ δὲ τὸν ὠδήγησεν εἰς τὸ ἱπποστάσιόν του, στίλβον ὅλον ἐκ χρυσοῦ καὶ διάλιθον, ὃπου τέσσαρες γιόνος λευκότεροι ἵπποι, σκάπτοντες τὸ ἕδαφος δι' ἴσχυρῶν ὄπλῶν, ἔτρωγον χρυσὴν κριθὴν εἰς ἀργυρᾶς φάτνας καὶ εἰς κρυσταλλίνους κάδους ἔπινον νέκταρ, τὸ ποτὸν τῶν θεῶν. Ἰπποκόμοι δὲ αὐτῶν ἥσαν εἰκοσιτέσσαρες νέαι παρθένοι, αἱ Ὡραὶ, δώδεκα αἱ τῆς νυκτός, μελανὰ ἐνδεδυμέναι, καὶ δώδεκα λευκοφόροι, αἱ τῆς ἡμέρας.

Τότε δ' ἐδίδαξεν ὁ Ἀπόλλων εἰς τὸν νίόν του πῶς ἡμέρως νὰ προσφωνῇ τοὺς ἵππους, πῶς νὰ τοὺς ψηλωφῇ, χωρὶς νὰ τοὺς πλήττῃ διὰ τῆς χρυσῆς μάστιγος, νὰ τοὺς ὀδηγῇ, ἀλλὰ νὰ μὴ τοὺς παροτρύνῃ, πῶς νὰ κρατῇ τὰς ἡνίας, χωρὶς οὔτε νὰ τὰς τείνῃ, οὔτε νὰ τὰς χαλαρώνῃ, καὶ ἀφοῦ καὶ ἄλλα ὡφέλιμα τῷ παρήγγειλε, τὸν ἐνουσθέτησε διὰ τελευταίαν φορὰν νὰ παραιτηθῇ τῆς ὀνοήτου του ἀποφάσεως, ἀλλὰ καὶ πάλιν χωρὶς νὰ τὸν πείσῃ.

— Καιρός, λοιπόν, εἶπεν.

Καὶ τῷ ἔδειξε τὰς "Ωρας τῆς νυκτός, αἵτινες εἶχον στρέψει τὰ νῶτα σιωπὴῶς καὶ τὰς "Ωρας τῆς ἡμέρας, αἵτινες μειδιῶσαι καὶ ἐλαφρῶς δροχούμεναι ἐπλησίαζον καὶ ἐξεύγγυον τοὺς τέσσαρας λευκοὺς ἵππους εἰς δίφρον κατάχρυσον, ὃν ἐκάλυπτον μύριοι καὶ μυρίως ἀκτινοβολοῦντες ἀδάμαντες.

'Ο Φαέθων ἐθαμβώθη τὸ κατ' ἀρχάς· ἀλλ' εὐθὺς πάλιν θάρρος λαβών, ἐπήδησεν εἰς τὸν δίφρον, βοηθούμενος καὶ ὑπὸ τοῦ Ἀπόλλωνος, ὃστις διὰ τελευταίαν φορὰν τὸν ἔσφιγξεν εἰς τὰς ἀγκάλας του.

Τότε προνηώθησε νεᾶνις φαιδρά, ἔχουσα ρόδων πλήρεις τὰς χεῖρας, ἀνέφεξε διὰ χρυσοῦ κλειδίου τὴν πύλην τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐσκόρπισε τὰ ρόδα εἰς τὸ κατώφλιον. Τὴν

αὐτὴν στιγμὴν ὁ Ἀπόλλων προσεφώνησε τοὺς ἵππους καὶ αὗτοὶ ἐκινήθησαν.

— 'Αγαθῇ τύχῃ ! τῷ εἶπε. Προσοχήν, ἡρεμίαν πνεύματος καὶ περίσκεψιν !

Κατ' ἀρχὰς ἐθάδιζον βῆμα βραδύ, διότι ἡ ἄνοδος ἦτο
ἀπότομος. Ἀλλὰ τοῦτο ἐστενοχώρει τὸν τολμητίαν, ὅστις,
ἐνθυμούμενος τὰ ἵπποδρόμια, ἐκραύγαζε, «έμπρὸς λοι-
πόν», καὶ ἐκτύπα διὰ τῆς μάστιγος τὸν ἀέρα.

Εἰς τὴν ξένην ταύτην φωνήν, εἰς τῆς μάστιγος τὸ πλα-
τάγισμα, οἱ ἵπποι ἀνετινάχθησαν σφοδρῶς, καὶ ἥρχισαν
καλιάζοντες ώς παράφοροι. Ὁ πλατὺς οὐρανὸς ἔφευγεν
ὑπὸ τοὺς πόδας των καὶ περὶ τὸν Φαέθοντα ἦτο χάος, ὃπου
ἔβλεπε σκοτοδιιῶν σπινθηροβολοῦντας ἀστερισμοὺς εἰς
σχῆμα καρκίνων, σκορπίων καὶ λεόντων καὶ βαθέως ὑπὸ^{τοὺς πόδας του τὴν γῆν, ἥτις ἐστρέφετο ώς χειρόμυλος.}

‘Αλλ’ ὁ Φαέθων ἦτο γενναῖος. “Ηρπασε τοὺς χαλι-
νοὺς καὶ σπασμωδικῶς τοὺς ἀνέσυρεν οἱ δὲ ἵπποι ἀνωρ-
θώθησαν εἰς τοὺς ὄπισθίους των πόδας.

‘Οργιζόμενος τότε, τοὺς ἐκτύπησε διὰ τῆς μάστιγος,
καὶ αὐτοὶ φοβερῶς χρεμετίσαντες, ὥστε ἐσείσθησαν οἱ θό-
λοι τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐκ τῶν ρωθώνων των φυσήσαντες
φλόγας, αἵτινες ἔβαψαν ἐρυθρὰ τὰ σύννεφα, ὥρμησαν ώς
ἄν ἐδιώκοντο ὑπὸ τῶν ἀνέμων πᾶν κίνημα τοῦ νέου ταν
ήνιοχου τοὺς ἥρεθίζε μᾶλλον ἢ τοὺς ὠδήγει, καὶ ἐφέροντο
τυφλῶς καὶ ἀτάκτως· καὶ ὅτε μὲν εἶλκε τοὺς χαλινούς, ἀνε-
πίδων πρὸς τὰ ἄνω σχεδὸν καθέτως, καὶ εἰς ὀλίγα λεπτὰ
ἀνέβαινον εἰς ἀχανῆ ὑψη μακρυνόμενοι τῆς γῆς, ἥτις τότε
ἐστερημένη τῆς θεομότητος τοῦ ἡλίου ἐκαλύπτετο ὑπὸ<sup>ζιόνων καὶ ὑπὸ πάγων καὶ οἱ ποταμοὶ ἐγίνοντο κρύσταλλα καὶ φυτὰ καὶ ζῶα καὶ ἀνθρωποι ἀπέθηκον ἐκ τοῦ ψύ-
χους· ὅτε δὲ ἀπηγόρων οἱ εὔρωστοι του βραχίονες καὶ ἐχα-
λαροῦντο οἱ χαλινοί, ὥρμων οἱ ἵπποι κατὰ κεφαλῆς πρὸς
τὴν γῆν καὶ, ὃπου ἐπλησίαζον, αἱ πεδιάδες μετεβάλλοντο
εἰς ἀμπιώδεις ἐρήμους, καὶ ἤναπτον ώς λαμπάδες τὰ δάση
καὶ οἱ ποταμοὶ ἐξηραίνοντο, καὶ ἀπέραντος πυρκαϊὰ ἔβα-
σκεν εἰς τὰ ὅρη καὶ τῶν ἀνθρώπων τὰς κατοικίας.</sup>

Τότε μεγάλη κοραγγὴ ἤγερθη ἐξ ὅλης τῆς γῆς. Οἱ ἄν-
θρωποι ημήκει από τονστοῦ Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς
Ἐκλεκταὶ Σελίδες Ε' τάξεως

μρωποι ἔξεπεμπον δεήσεις πρὸς τὸν Δία ν' ἀποτρέψῃ τὸ μέγα δεινόν.

'Ο δὲ Ζεύς, ιδὼν τὸν ἥλιον, ὅτι ἐκινεῖτο ὡς ἂν ἐμέθυε, καὶ ἐννοήσας ὅτι ὁδηγεῖ αὐτὸν οὐχὶ ὁ Ἀπόλλων, ἀλλὰ χεὶρ πρωτόπειρος καὶ ἀνίκανος, ἥρπασε μετ' ὁργῆς τὸν κεραυνὸν καὶ τὸν ἐσφενδόνισε κατὰ τοῦ αὐθάδους. Φοβερὸς τριγμὸς ἤκούσθη καθ' ὅλην τὴν φύσιν. 'Ο κεραυνὸς ἐνέ-

σκηψεν εἰς τὴν ἄμαξαν καί, πλήξας, ἀπεκύλισε τὸν Φαέθοντα· καὶ οἱ μὲν ὑποι γνωρίσαντες τὴν βροντὴν τῶν θεῶν ἔντρομοι ἐπέστρεψαν εἰς τὴν φάτνην των, ἀφέντες καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν ἐκείνην τὴν γῆν εἰς σκότος βυθισμένην. Τὸ δὲ σῶμα τοῦ δυστυχοῦς νεανίου, φερόμενον διὰ τοῦ κενοῦ, ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν, παρὰ τὸν ποταμὸν Ἡριδανόν, ως ἔλεγον οἱ ἀρχαῖοι, εἰς τὸ μέρος ἀκριβῶς, ὃπου ἔμενον ἡ μήτηρ καὶ αἱ ἀδελφαί του μετ' ἀγωνίας περιμένουσαι τὴν ἐπιστροφήν του.

Τὴν ἀπελπισίαν των ἔκαστος δύναται νᾶ φαντασθῆτὸν ἀγαπητὸν τῆς καρδίας των, τὸν πλήρη ζωῆς καὶ ἔλπιδων νεανίαν, τὸν εἶχον ἵδη ἐμπρός των πτῶμα ἄμορφον καὶ ἡκρωτηριασμένον. Διὰ τῶν χειρῶν των ἔσκαψαν εἰς τὴν

δοχθην τοῦ ποταμοῦ καὶ τὸν ἐνεταφίασαν, καὶ ἔκει τὰς εὔρισκεν ὁ ἀνατέλλων, καὶ ἔκει ὁ δύων ἥλιος νὰ κλαίωσιν ἀπαργυρότως καὶ ὁ ποταμὸς ἔπινε τὰ δάκρυά των.

Οὐ Απόλλων ὅμως ἐλέησε τὴν γυναικα καὶ τὰς θυγατέρας τῆς· καὶ νὰ ἐλαττώσῃ μὲν τὴν θλῖψίν των δὲν ἡμπόρει, διότι καὶ ὁ ἴδιος τὴν συνεμερῆτο. Αλλ' ὅπως τὴν καταστήσῃ ὀλιγώτερον ἐπαισθητὴν εἰς αὐτάς, εἰς τὴν παραποταμίαν ἔκείνην, ὅπου ἐφαίνοντο ως φιλόσασαι, τὰς μετεμόρφωσεν εἰς δένδρα, τὰς ἵτεας, αἴτινες, ως γνωσιόν, φαίνονται ως κλαίουσαι καὶ κλαίονται παρὰ τοῦ λαοῦ· τὰ δὲ πύρινα δάκρυά των σταλάζονται εἰς τὸν ποταμόν ἐπήχυμησαν ἐντὸς τῶν κυψάτων του εἰς τὴν πολύτιμον ἔκείνην κιτρίνην ὕλην, ἢτις ὄνομάζεται ἥλεκτρον.

Αἰαγόρας ὁ Ρόδιος

Οταν οἱ Πέρσαι ἐστρατοπέδευν πρὸ τῶν Θεομοπυλῶν καὶ ἔμιθον, ὅτι οἱ "Ἐλληνες ἔκαμνον ἀγῶνας εἰς τὴν Ὀλυμπίαν, ἔξεπλάγησαν." Οχι, διότι ἔκαμνον ἀγῶνας εἰς ἐποχὴν πολέμου, ἀλλὰ, διότι ἀντὶ βραβείου, ἐλάμβανον στέφανον ἀπὸ φύλλα δάφνης.

Δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ φαντασθοῦν οἱ βάρδαροι τὴν ἀξίαν τῶν ἀγώνων. Οἱ "Ἐλληνες ὅμως ἐλάτοευν τὴν γυμναστικήν. Τὴν δάφνην τοῦ νικητοῦ ἐλάμβανον ἀπὸ δένδρον, ἀφιερωμένον εἰς τὸν θεόν· τὰ ἀγάλματα τῶν νικητῶν ἐτοποθέτουν πλησίον τῶν ἀγαλμάτων τῶν θεῶν· καὶ ὅταν οἱ νικηταὶ ἐπέστρεφον εἰς τὰς πατρίδας των, οἱ κάτοικοι ἐκρήμνιζον μέρος τοῦ τείχους διὰ νὰ εἰσέλθησιν καὶ ἱπούμαζον ηφαιστοιηθῆκε απὸ το Ινοτίπουτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

εις αὐτοὺς λαμπρὰν ὑποδοχήν· ή οἰκογένειά των, τέλος ἐτιμᾶτο παρὰ πάντων ἐπὶ πολλὰς γενεάς.

"Ας ἔλθωμεν τώρα εἰς τὴν ίστορίαν τοῦ Διαγόρου. Ὁ Διαγόρας κατίγετο ἀπὸ τὴν νῆσον Ρόδον. Ἡγάπησε τόσον τὴν γυμναστικὴν καὶ τοὺς ἀγῶνας, ὥστε ὅπου καὶ ἂν ἔλαβε μέρος εἰς ἀγῶνας, ἀνεδεύχθη νικητής. Εἰς τὴν Ὀλυμπίαν, εἰς τὸν Ἰσθμόν, εἰς τὴν Νεμέαν, τὸ "Αργος, τὴν Ἀρκαδίαν, τὰς Θήβας, τὴν Βοιωτίαν, τὴν Αἴγιναν, τὰ Μέγαρα, πανταχοῦ ἡ δάφνη ἐστόλιζε τὴν κεφαλήν του.

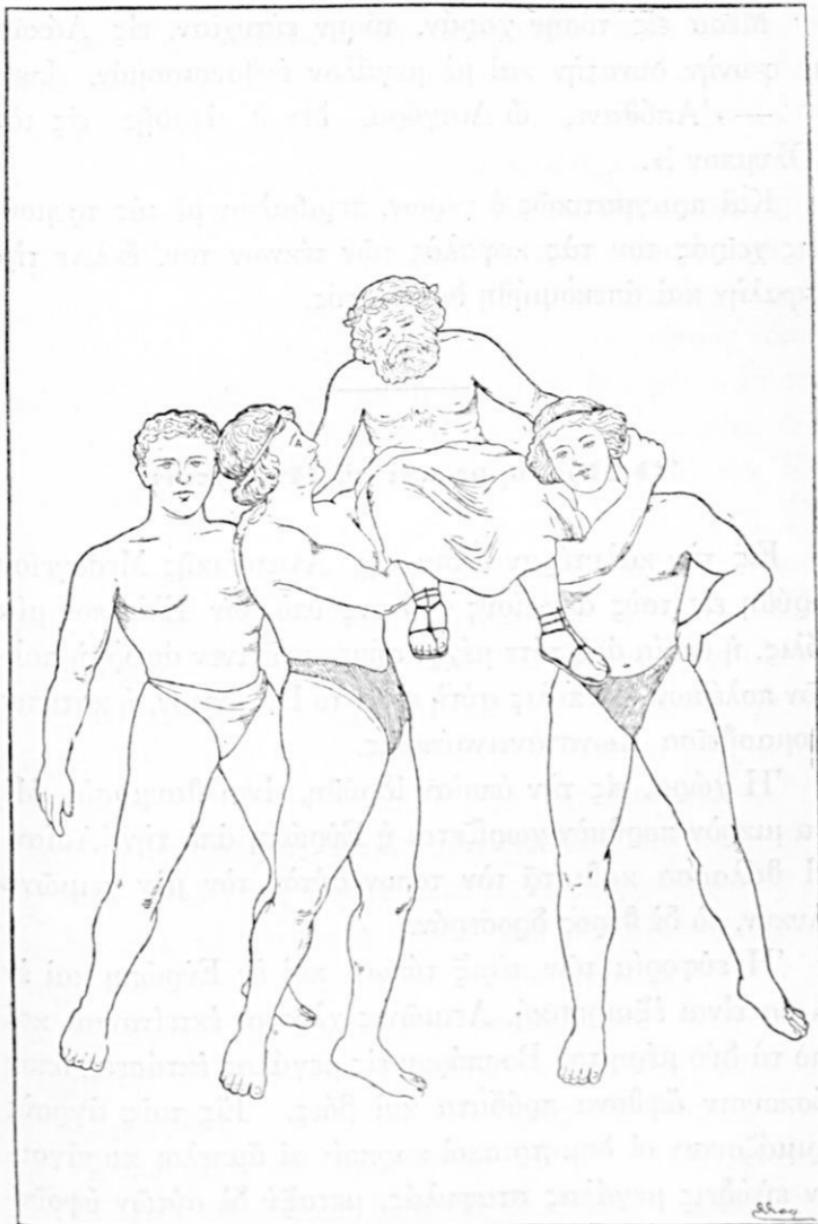
'Ἀλλὰ δὲν εἶχε μόνον τὴν εὐτυχίαν αὐτήν. Καὶ οἱ τρεῖς νίοι του καὶ οἱ δύο ἔγγονοι του ἐνίκησαν εἰς τὰ Ὀλύμπια.

Διὰ τοῦτο καὶ ἡ κόρη του Καλλιπάτειρα, ἔζήτησε νὰ παραστῇ καὶ αὗτη εἰς τοὺς ἀγῶνας. Οἱ Ἑλλανοδίκαι ἀπήντησαν, ὅτι ὁ νόμος δὲν ἐπιτρέπει εἰς τὰς γυναικας νὰ παριστανται εἰς τοὺς ἀγῶνας. Ἀντεῖπε τότε ἐκείνη, ὅτι ὁ νόμος δὲν δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ εἰς αὐτήν, ἡ ὁποία, ἔχει καὶ τὸν πατέρα της καὶ τοὺς τρεῖς ἀδελφούς της καὶ τοὺς δύο νίούς της Ὀλυμπιονίκας. Καὶ οἱ Ἑλλανοδίκαι ἤναγκάσθησαν νὰ ἐπιτρέψωσιν εἰς αὐτήν, ὅπως παραστῇ εἰς τοὺς ἀγῶνας.

Γέρων ἥδη ὁ Διαγόρας, ἥλθε μίαν ἡμέραν εἰς Ὀλυμπίαν μετὰ τῶν τριῶν νίῶν του. Καὶ εἰδὼν ὁ εὐτυχὴς πατὴρ καὶ τοὺς τρεῖς νίούς του Ὀλυμπιονίκας.

"Ολος ὁ λαός, ὁ όποιος ἀπὸ ὅλην τὴν Ἑλλάδα εἶχε συγκεντρωθῆ ἐκεῖ, ἔχειροιρότει τοὺς νικητὰς καὶ ἐμακάριζε τὸν Διαγόραν, ὅταν οἱ Ἑλλανοδίκαι ἔθετον τοὺς στεφάνους εἰς τὰς κεφαλάς των. 'Αλλ' οἱ τρεῖς ἀδελφοὶ ἀφήσεσαν τοὺς στεφάνους ἀπὸ τὰς κεφαλάς των καὶ ἔθεσαν καὶ οἱ τρεῖς αὐτοὺς εἰς τὴν λευκὴν κεφαλὴν τοῦ πατρός των. Σηκώσαντες δὲ αὐτὸν ἐπὶ τῶν ὅμων, τὸν περιέφερον εἰς τὸ στάδιον καὶ τὸν ἐπεδείκνυν εἰς τὸ πλῆθος μὲν ὑπερηφάνιαν ἥθελον μὲ τοῦτο νὰ δεῖξουν, ὅτι εἰς τὸν Διαγόραν ἀνήκει ἡ δόξα καὶ ἡ τιμὴ τῆς νίκης.

Ατελείωτα χειροκροτήματα ἀπὸ ὅλον τὸ πλῆθος ἔσει-
σαν τὸ ἔδαφος τῆς Ὀλυμπίας καὶ ὁ λαὸς δακρυσμένος ἀπὸ

συγκίνησιν, περικυκλώνει τὸν εύτυχῆ πατέρα. Οἱ αὐλοὶ
καὶ αἱ λύραι φάλλουν ὕμνους εἰς αὐτόν. Μὲ ἄφθονα ἄνθη
ραίνουν τὸν Διαγόραν· καὶ τὰ τέκνα του σεμνὰ καὶ βλέ-
ψηφιοποιηθῆκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ποντα πρός τὴν γῆν, φέρουν τὸν πατέρα των πρὸ τοῦ βωμοῦ τοῦ Διός.

Μέσα εἰς τόσην χαράν, τόσην εὐτυχίαν, εἰς Λάκων μὲ φωνὴν δυνατήν καὶ μὲ μεγάλον ἐνθουσιασμόν, εἴπε :

— «'Απόθανε, ὦ Διαγόρα, δὲν θ' ἀναβῆς εἰς τὸν Ολυμπὸν!».

Καὶ πραγματικῶς ὁ γέρων, περιβαλὼν μὲ τὰς τρεμούσας χεῖράς του τὰς κεφαλὰς τῶν τέκνων του, ἔκλινε τὴν κεφαλὴν καὶ ἀπεκοιμήθη διὰ παντός.

‘Ο Βοσπόρος καὶ τὸ Βυζάντιον

Εἰς τὴν καλυτέραν θέσιν τῆς Ἀνατολικῆς Μεσογείου ίδρυθη εἰς τὸν ἀρχαίους χρόνους ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων μία πόλις, ἡ ὥποια ἀπὸ τότε μέχρι σήμερον ἔγινεν ἀφορμὴ πολλῶν πολέμων. Ἡ πόλις αὐτὴ εἶναι τὸ Βυζάντιον, ἡ κατόπιν ὄνομασθεῖσα Κωνσταντινούπολις.

Ἡ χώρα, εἰς τὴν ὥποιαν ίδρυθη, εἶναι θαυμασία. Μὲ ἔνα μικρὸν πορθμὸν χωρίζεται ἡ Εὐρώπη ἀπὸ τὴν Ἀσίαν. Ἡ θάλασσα καθιστᾶ τὸν τόπον αὐτὸν τὸν μὲν χειμῶνα γλυκύν, τὸ δὲ θέρος δροσερόν.

Ἡ εὐφορία τῶν πέριξ τόπων, καὶ ἐν Εὐρώπῃ καὶ ἐν Ἀσίᾳ εἶναι ἔξαιρετική. Λειμῶνες χλοεροὶ ἐκτείνονται καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη τοῦ Βοσπόρου εἰς μεγάλας ἐκτάσεις, ὅπου βόσκουσιν ἄφθονα πρόβατα καὶ βόες. Εἰς τὸν ἀγροὺς ώριμάζουσιν οἱ δημητριακοὶ καρποί· αἱ ἀμπελοὶ παράγουσιν εὐώδεις μεγάλας σταφυλάς, μεταξὺ δὲ αὐτῶν ὑψοῦνται κατάφορτα κατὰ τὸ θέρος τὰ καρποφόρα δένδρα, κερασέα, μὲ τραγανά, μεγάλα ὡς καρύδια καὶ βαρύτατα κεράσια, ἀπιδέαι, φοδακινέαι, συκαῖ μὲ γλυκύτατα ὡς μέλι

σῦνα. Πεπόνια καὶ καρπούνια, τῶν ὅποίων, ὅστις ἔδοκέ-
μασε τὴν γλυκύτητα, ποτὲ δὲν τὰ λησμονεῖ.

Ἄλλ' ἐκτὸς τῶν καρποφόρων, ἄφθονα εἶναι καὶ τὰ
ἄλλα δένδρα, τὰ ὅποια μὲ τὴν πρασινάδα των γλυκαίνουν
ὅπου στρέψῃ τις τὸ βλέμμα· αἱ πλάτανοι, αἱ κυπάρισσοι,
αἱ δάφναι, αἱ μυρσίναι, τὰ πεῦκα. Τί δὲ νὰ εἴπῃ τις διὰ
τὰ ἄνθη, τὰ τριαντάφυλλα, τὰ γαρύφαλα, τοὺς μενεξέδες
καὶ τόσα ἄλλα; Πάντα ταῦτα, καθὼν εἰς τὴν ἐποχήν του,
γεμίζουν τὸν ἀέρα μὲ τὴν εὐωδίαν των, ἀναπαύουν τὸ
βλέμμα καὶ πλημμυρίζουν τὴν καρδίαν μὲ χαράν.

Άλλ' ἔαν ἡ γῆ παρέχῃ εἰς τοὺς τόπους αὐτοὺς τόσον
ἄφθονα τὰ ἀγαθά της, καὶ ἡ θάλασσα δὲν μένει ὄπισω.
Ἡ Προποντίς, ἡ ὅποια στενεύει καὶ σχεδὸν κλείεται ἀπὸ
τὸ ἐν μέρος μὲ τὸν Βόσπορον καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μὲ τὸν Ἐλ-
λήσποντον, εἶναι ώσαν μία μεγάλη γαληνισία λίμνη. Εἰς
τὰ ἥσυχα νερά τῆς ενρίσκουν καταφύγιον ἀπὸ τὰ θυμω-
μένα νερὰ τῆς Μεσογείου, ἑκατομμύρια ἰχθύων. Ἄλλὰ
μεγάλα κέρδη ἔχουν κυρίως οἱ ἀλιεῖς ἀπὸ τοὺς ἰχθῦς, οἵ-
τινες κατ' ἀγέλας κατέρχονται διὰ τοῦ Βοσπόρου ἀπὸ τὸν
Εὔξεινον Πόντον. Ἡ μεγίστη αὕτη θάλασσα, ἥτις μόνον
διὰ τοῦ στενοῦ αὐτοῦ συνδέεται μὲ τὴν Μεσόγειον, ἔχει
ὑδατα γλυκύτατα, ἐξ αἰτίας τῶν πολλῶν ποταμῶν, οἵτι-
νες ἐκβάλλουσιν εἰς αὐτήν. Καθὼς δὲ παρετίθησαν πολ-
λοί, δὲν ἔχει καὶ θαλάσσια θηρία. Διὰ τοὺς δύο αὐτοὺς λό-
γους πολλὰ εἴδη ἰχθύων τῆς Μεσογείου καταφεύγουσιν εἰς
τὸν Εὔξεινον διὰ νὰ πολλαπλασιασθῶσιν ἥσυχα ἐκεῖ.
ἀνέρχονται τὴν ἄνοιξιν καὶ κατέρχονται κατὰ τὸ ψθινόπο-
ρον εἰς μεγάλας ἀγέλας. Τότε οἱ ἀλιεῖς τοῦ Βοσπόρου καὶ
τῆς Προποντίδος συλλαμβάνουσιν αὐτοὺς κατὰ γιλιάδας.
Δύο δὲ εἶναι τὰ πολυπληθέστερα ἐξ αὐτῶν: οἱ σκόμβροι
(σκουμπριά) καὶ αἱ παλαιμίδες, ἐκ τῶν ὅποίων μεγάλας
ποσότητας οἱ ἀλιεῖς ταριχεύουσι καὶ ἀποστέλλουσιν εἰς
ἄλλας χώρας.

‘Αλλ’ ἐκτὸς τῆς θαυμαστῆς ταύτης εὐφορίας τῆς ἔη-
ρας καὶ τοῦ πλούτου τῆς θαλάσσης καὶ ἄλλη ὑπῆρξεν ἡ
αἰτία τόσων πολέμων διὰ τὴν θέσιν αὐτήν.

Ο Βόσπορος εἶναι τὸ κλειδίον τοῦ Εὔξείνου Πόντου.
Οστις κατέχει τὸν Βόσπορον δύναται ἢ νὰ λαμβάνῃ φό-
ρους ἀπὸ τὰ πλοῖα, τὰ ὅποια μεταβαίνουν ἢ ἐπιστρέφουν
ἀπὸ τὸν Πόντον, ἢ καὶ ἐμποδίζῃ τὴν διάβασιν αὐτῶν ἐν-
τελῶς. Οὕτω δὲ τὰ πολυάριθμα προϊόντα τῶν ζωρῶν, τὰς
ὅποιας βρέχει ὁ Εὔξεινος, τῆς Βουλγαρίας, τῆς Ρουμα-
νίας, τῆς Ρωσίας, τοῦ Καυκάσου, τῆς βιορείας Μικρᾶς
Ἀσίας, δὲν δύνανται νὰ ἔξελθωσι. Τὰ πολυτιμότατα δὲ
καὶ ἀφθονώτατα ἔξ αὐτῶν σήμερον εἶναι τὰ σιτηρὰ τῆς
Ρωσίας καὶ τὰ πετρέλαια τοῦ Βατούμ.

Ωσὰν δὲ νὰ ἐφρόντισεν ἐπίτηδες ἡ φύσις, ἔδωκεν εἰς
τὸν κατέχοντα τὸ στενὸν καὶ ναύσταθμον ἀσφαλέστατον,
τὸν παμμέγιστον Κεράτιον λιμένα. Λέγεται οὕτω, διότι
ὅμοιάζει πρὸς κέρατον ἐλάφου. Τὴν εἰσόδον αὐτοῦ σχη-
ματίζουσι δύο ἀκρωτήρια. Εἰς τὴν εἰσόδον του ἔχει ἄνοι-
γμα δύο χιλιομέτρων, ὃσον δὲ προχωροῦμεν ἀπότος, στενεύει
όλιγον κατ’ ολίγον. Είναι βαθὺς μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς
ἀκτῆς, ὥστε καὶ μεγάλα πλοῖα νὰ προσορμίζωνται ἀφόβως.
Καὶ ἀπὸ τὰς δύο ὅχθας του ὑψώνονται βουνά, ὥστε εἶναι
ἡσφαλισμένος πανταχόθεν ἀπὸ τοὺς ἀνέμους. Ἔξω ἡμ-
πορεῖ νὰ βούῃ ἡ ἀγριωτέρα καταιγίς, εἰς τὸν Κεράτιον
εἶναι γαλήνη.

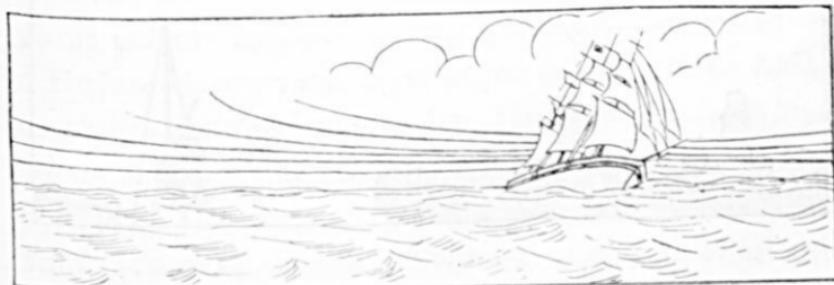
Δι’ ὅλα αὐτὰ λοιπὸν δὲν εἶναι ἀξιονήλευτος ἐκεῖνος,
ὁ ὅποιος κατέχει τὸν Βόσπορον;

Ο Βόσπορος ὅμοιάζει μὲν ἔνα ποταμόν. Τὸ μῆκός του
ἀπὸ τὸν Εὔξεινον εἰς τὴν Προποντίδα εἶναι 27 χιλιόμε-
τρα, τὸ μεγαλύτερον πλάτος του εἶναι 3200 μέτρα, ἄλλοι
ὅμως στενεύει ἔως 500 μέτρα.

Τὸ θέαμα, τὸ ὅποιον παρουσιάζει εἰς τοὺς διαπλέοντας
αὐτόν, εἶναι μαγευτικόν. Καὶ ἡ εὐρωπαϊκὴ καὶ ἡ ἀσια-

τικὴ ἀκτὴ αὐτοῦ παρουσιάζουν μεγάλην ποικιλίαν ἄλλον
μὲν καταβαίνουν ἀπότομοι καὶ κρημνώδεις, καὶ τὰ νερὰ
σκορπίζουν τοὺς ἀφρούς των εἰς τὰ ἀκρογιάλια· ἄλλον
πάλιν πλησιάζουν ὅμαλώτατα πρὸς τὴν θάλασσαν, ἡ ὥποια
τὰς φιλεῖ μὲν ἡσυχα ἡσυχα κυματάκια. Ἐδῶ μικρὰ ἀκρω-
τήρια προχωροῦν ἄγρια πρὸς τὴν θάλασσαν, παρεκεῖ κολ-
πίσκοι νανουρίζουν ἡσυχα ἐπάνω εἰς τὰ νερά των εἰδῶν
εἰδῶν πλοιάρια καὶ λέμβους. Καὶ εἰς δὴ αὐτὰ καὶ τὴν
ἔλαφρὰν αὔραν τῆς θαλάσσης καὶ τῶν πτηνῶν τὰ κελαδή-
ματα καὶ θὰ ἐννοήσετε διατί, ὅστις περνᾷ ἀπ' ἐκεῖ, λέγει
καθ' ἑαυτόν : « Ἄχ, ἂς ἦταν ποτὲ νὰ μὴ τελειώσῃ τὸ τα-
ξίδι ! ». Θὰ ἐνόμιζες λανεῖς ὅτι εύρισκεται εἰς καμμίαν ἀπὸ
τὰς μαγικὰς λίμνας τῶν παραμυθιῶν, ἢν δὲν τὸν ἀφύπνι-
ζεν ἀπὸ τὸ ὄνειρον αὐτὸν τὸ ρεῦμα τοῦ πορθμοῦ.

Καὶ πράγματι τοῦ Βοσπόρου τὸ ρεῦμα εἶναι ὁρμητι-
κόν. Εἰς τὸν Εὔξεινον Πόντον ἐκβάλλουσι τριάκοντα περί-
που μεγάλοι ποταμοί· οὗτοι μὲ τοὺς ὅγκους τῶν ὑδάτων
των φέρουν μέχρι τῆς θαλάσσης καὶ μεγίστους ὅγκους
χωμάτων καὶ πετρῶν. Διὰ τοῦτο τὰ ὕδατα τοῦ Εὔξείνου
διαρκῶς πλημύνονται καὶ ὑψώνονται· τὰ δὲ πλεονάζοντα
ὕδατα ἔξερχονται μὲ ὁρμὴν διὰ τοῦ Βοσπόρου εἰς τὴν Προ-
ποντίδα καὶ ἔπειτα διὰ τοῦ Ἑλλησπόντου εἰς τὴν Μεσό-
γειον. Δι’ αὐτὸν εἴπομεν, ὅτι ὁ Βόσπορος ὅμοιάζει μὲ πο-
ταμόν.

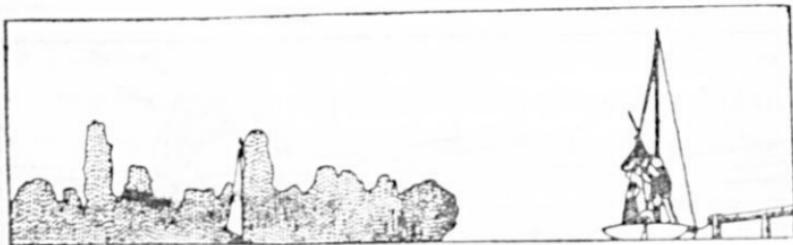
Ψηφιοποιήθηκε από το Ινοτιόύτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

• ΗΙ γῆ τῆς Ἑλλάδος

Ξέρεις τὴν χώραν ποὺ ἀνθεῖ
φαιδρὰ πορτοκαλλέα,
ποὺ κοκκινίζει τὴν σταφυλὴ
καὶ θάλλει τὴν ἐλαία;
“Ω δὲν τὴν ἀγνοεῖς κανείς!
εἶναι ή γῆ ή Ἑλληνίς.

Ξέρεις τὴν γῆν, ἵτις παντοῦ
μὲ αἴματα ἔβαφη,
ὅπου κοιλάδες καὶ βουνά
τυράννων εἶναι τάφοι;
“Ω δὲν τὴν ἀγνοεῖς κανείς
εἶναι ή γῆ ή Ἑλληνίς.

Γῆ μήτηρ παλαιῶν θεῶν
καὶ νέων ήμιθέων,
γῆ ἀναμνήσεων κλεινῶν
καὶ γῆ ἐλπίδων νέων.
“Ω δὲν τὴν ἀγνοεῖ κανείς!
εἶναι ή γῆ ή Ἑλληνίς.

Περιοδείας τοῦ Ἀποστόλου Παύλου

‘Ο Ἀπόστολος Παῦλος κηρύγτων τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ ἔφθασεν εἰς τὴν Τροίαν. Ἀλλὰ τὴν νύκτα εἶδεν ὅραμα : Ἄντρο Μακεδῶν παρουσιασθεὶς καθ’ ὑπνον τὸν παρεκάλει λέγων :

— Διαβάζεις εἰς Μακεδονίαν βοήθησον ἡμῖν.

Τότε ὁ Παῦλος ἐννοήσας, ὅτι ὁ Θεὸς ἔξελεξεν αὐτὸν διὰ νὰ κηρύξῃ καὶ εἰς τὰς κυρίως ἑλληνικὰς χώρας τὸ Εὐαγγέλιον, ἀπεφάσισε νὰ μεταβῇ εἰς Μακεδονίαν. Ἐπιβιβασθεὶς πλοίου, ἥλθε διὰ τῆς Σαμοθράκης εἰς Νεάπολιν (τὴν σημερινὴν Καβάλλαν) καὶ ἐκεῖθεν εἰς Φιλίππους, πλησίον τῆς σημερινῆς Δράμας.

Εἰς τὴν μεγάλην ταύτην πόλιν παρέμεινεν ἡμέρας τινὰς ὅλως ἄγνωστος. Τὸ δὲ Σάββατον ἔξῆλθε τῆς πόλεως παρὰ τὸν ποταμόν, ὃπου ἦτο συνήθεια νὰ προσεύχωνται δημοσίᾳ. Καθίσας ἥρχισε νὰ ὅμιλῃ πρὸς τὰς γυναικας, αἱ ὅποιαι εἶχον ἥδη συναχθῆ εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον τῆς προσευχῆς. Μεταξὺ αὐτῶν ἦτο καὶ μία γυνή, ὁνομαζομένη Λυδία. Αὕτη ἤκουσε μετὰ προσοχῆς τοὺς λόγους τοῦ Ἀποστόλου Παύλου καὶ πιστεύσασα ἐβαπτίσθη μεθ’ ὅλης τῆς οἰκογενείας της. Ἡ Λυδία ἀπετέλεσε τὸ κέντρον τῆς ἐκεῖ ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας.

Ἐνταῦθα ὁ Παῦλος ἐθεράπευσε κόρην τινὰ πάσχουσαν ἐκ φοβεροῦ νοσήματος. Οἱ ἄρχοντες, φοβηθέντες ἔτι ανέξανει τοιουτούρρως ὁ ἀριθμὸς τῶν πιστεύοντων εἰς Χριστόν, συνέλαβον τὸν Παῦλον, τὸν ἔδειραν μέχρις αἷματος καὶ τὸν ἔρριψαν εἰς τὴν φυλακήν. Τὴν νύκτα ἐνῷ ὁ Παῦλος προστηρύχετο ἔγινε μέγας σεισμός, ὃστις ἐσάλευσε τὰ θεμέλια τοῦ δεσμωτηρίου. Παρευθὺς δὲ ἤνοιγμησαν πᾶσαι αἱ θύραι καὶ πάντων τῶν φυλακισμένων τὰ δεσμὰ ἐλύθησαν. Ἐξυπνήσας ἔντρομος ὁ δεσμοφύλαξ καὶ ἴδων ταῦτα ἔσυρεν ἔξ ἀτελπισίας τὴν μάχαιραν διὰ νὰ φονευθῇ. Ψηφιοποιηθῆκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

νομίζων ὅτι οἱ δέσμιοι ἐδραπέτευσαν. 'Αλλ' ὁ Παῦλος ἐφώναξε :

— Μηδὲν κακὸν πράξῃς ἐναντίον σου· ὅλοι εἴμεθα χρῶ.

'Ο δεσμοφύλαξ εἰσεπήδησεν εἰς τὴν φυλακὴν καὶ ἔντρομος ἔπεσεν εἰς τὸν πόδας τοῦ Παύλου καὶ εἶπεν :

— Τί πρέπει νὰ πράξω διὰ νὰ σωθῶ ;

— Πίστευσον εἰς τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ θὰ σωθῆσαι καὶ σὺ καὶ ὁ οἰκός σου. 'Ο δεσμοφύλαξ παρέλαβεν αὐτὸν εἰς τὸν οἰκόν του καὶ ἔπλυνε τὰς πληγάς του. "Επειτα δὲ ἐθαπτίσθη αὐτὸς καὶ ἡ οἰκογένειά του. Τὴν ἑπομένην ἡμέραν προσκληθεὶς ὁ Παῦλος ὑπὸ τῶν ἀρχόντων εἶπεν ὅτι εἶναι Ρωμαῖος πολίτης καὶ ἀφέθη ἐλεύθερος.

'Εκ τῶν Φιλίππων ὁ Παῦλος ἥλθεν εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἀμφίπολιν ἐκεῖθεν δὲ μεταβὰς εἰς τὴν Χαλκιδικὴν Χερσόνησον καὶ ἴδρυσας χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν, ἔφθασε τέλος εἰς Θεσσαλονίκην.

'Ἐνταῦθα ὁ Παῦλος ἐπὶ τρία Σάββατα συνεγῶς ἐδίδασκεν, ἐπίστευσαν δὲ πολλοὶ Ἑλληνες. Φθονήσαντες ἐνέκα τούτου οἱ Ἰουδαῖοι, διήγειραν στάσιν κατ' αὐτοῦ καὶ ἤναγκάσθη νὰ φύγῃ διὰ νυκτὸς εἰς Βέρροιαν, κατόπιν πλείστων κακουχιῶν.

'Ἐνταῦθα ἐπίστευσαν πολλοὶ Ἑλληνες καὶ Ἰουδαῖοι, καὶ ἴδρυθη ἐλληνικὴ χριστιανικὴ Κοινότης. Ταῦτα μαθόντες οἱ ἐν Θεσσαλονίκῃ Ἰουδαῖοι ἔστειλαν τινὰς ἐξ αὐτῶν εἰς Βέρροιαν καὶ διήγειραν τὸν ὄχλον κατὰ τοῦ Παύλου. Οἱ ἐκεῖ ὅμως Χριστιανοὶ ἐφυγάδευσαν τὸν Παῦλον, ὅστις διὰ θαλάσσης ἥλθεν εἰς Ἀθήνας.

· Αἱ Ἀθῆναι τότε ἦσαν ἡ ὥραιοτάτη τῶν πόλεων. 'Απίστραπτον τὰ μεγαλοπρεπέστατα αὐτῆς μαρμάρινα οἰκοδομήματα, ἀγάλματα δὲ καὶ ἀνδριάντες, ἕογα ὀνομαστῶν καλλιτεχνῶν, ἐστόλιζον τὴν πόλιν. Αἱ τέχναι καὶ αἱ ἐπιστῆμαι ἤκμαζον, ὅσον εἰς οὐδὲν ἄλλο μέρος τοῦ κόσμου.

‘Ο Παῦλος περιήρχετο καὶ ἐθαύμαζε τὴν λαμπρὰν πόλιν. Ἐλυπεῖτο ὅμως βλέπων τοὺς ἵερεῖς τῶν παλαιῶν θεῶν προσφέροντας θυσίας εἰς τὰ εἴδωλα καὶ τοὺς κατοίκους συρρέοντας εἰς τοὺς ναοὺς τῶν θεῶν αὐτῶν.

‘Ο Ἀπόστολος εἰς τὰς ὁμιλίας του μετὰ τῶν Ἰουδαίων καὶ τῶν Ἑλλήνων φιλοσόφων προσεπάθει νὰ διδάξῃ εἰς αὐτοὺς τὴν θρησκείαν τοῦ Χριστοῦ. Οὗτοι ὅμως δυστρεπτοῦντο. Ἀλλόκοτα ἔφαίνοντο εἰς αὐτοὺς ὅσα ἔλεγεν ὁ Παῦλος διὰ τὸν Ἰησοῦν καὶ τὴν Ἀνάστασίν του. Συλλαβόντες λοιπὸν τὸν Παῦλον, ἔφερον αὐτὸν εἰς τὸν Ἀρείου Πάγον, τὸ ἀνώτατον δικαστήριον. Ἐκεῖ δὲ ἤρώτησαν αὐτόν :

— Δινάμεθα νὰ μάθωμεν ποία εἶναι ἡ νέα σου διδαχή ; Ηαράδοξα πράγματα φέρεις εἰς τὴν ἀκοήν ἡμῶν Θέλομεν λοιπὸν νὰ μάθωμεν τί σημαίνουσι ταῦτα.

Πλῆθος πολὺ εἶχε συρρεύσει ὅχι μόνον Ἀθηναῖοι, ἀλλὰ καὶ πολλοὶ ἔνοι.

‘Ο Ἀπόστολος Παῦλος σταθεὶς ἐν μέσῳ τοῦ Ἀρείου Πάγου εἶπεν :

— »Ἀνδρες Ἀθηναῖοι, βλέπω ὅτι εἰσθε περισσότερον θεοσεβεῖς παρὰ οἱ ἄλλοι· διότι περιερχόμενος τὰς ὁδοὺς τῆς πόλεώς σας καὶ παρατηρῶν τοὺς βωμοὺς τῶν θεῶν, τοὺς ὅποιους προσκυνεῖτε, εὑρόν καὶ βωμὸν μὲ τὴν ἥπιέρωσιν : Ἀγγώστῳ Θεῷ.

»Αὐτὸν λοιπὸν τὸν Ἀγγώστον Θεόν, τὸν ὅποιον σεῖς λατρεύετε, ἐγὼ ἥλθον νὰ κηρύξω πρὸς ὑμᾶς. Ὁ Θεὸς ὁ ποιήσας τὸν κόσμον δὲν κατοικεῖ ἐντὸς χειροποιήτων ναῶν, οὐδὲ κατασκευάζεται ὑπὸ ἀνθρωπίνων χειρῶν, ἀλλ' αὐτὸς δίδει ζωὴν καὶ πνοὴν εἰς πάντα... .

Δὲν πρέπει νὰ νομίζωμεν, ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι ὅμοιος μὲ χρυσὸν ἢ ἄργυρον ἢ πολύτιμον λίθον. Ὁ Θεὸς παραγγέλλει τώρα εἰς πάντας τοὺς ἀνθρώπους νὰ μετανοίσωσι

διά τας ἀμαρτίας των. Διότι προσδιώρισε τὴν ἡμέραν, κατὰ τὴν ὅποιαν θὰ κρίνῃ τὴν οἰκουμένην».

Μετὰ προσοχῆς ἤκουον πάντες τὸν Ἀπόστολον Παῦλον. "Οτε ὅμως ἤκουσαν αὐτὸν νὰ ὄμιλῇ καὶ περὶ ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν, ἥρχισαν νὰ τὸν περιπαῖζουν. Καὶ ὁ Παῦλος ἀτεχώρησεν ἐκ τῆς συνελεύσεως.

'Ἐκ τῶν ἀκροατῶν τοῦ Ἀποστόλου ὀλίγοι ἤκελούθησαν αὐτὸν καὶ ἐπίστευσαν. Μεταξὺ δὲ αὐτῶν καὶ ὁ Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης καὶ μία γυνὴ ὀνόματι Δάμαρις.

Εἰς τιμὴν τοῦ ἀγιάσαντος Διονυσίου ὑπάρχει ἐν Ἀθήναις λαμπρὸς ἐνοριακὸς ναός.

·III· οἱ μηλοις

"Οτε τὴν πρώτην φορὰν οἱ ἄνθρωποι εἶδον κάμηλον, τόσον ἐφοβήθησαν, ὥστε ὅλοι ἔφευγον καὶ ἐκρύπτοντο. Τὸ μέγεθος καὶ τὸ σχῆμα αὐτῆς ἐφαίνοντο φοβερά. "Οτε ὅμως καὶ δευτέραν φορὰν εἶδον ταύτην, ἔλαθον θάρρος καὶ τὴν ἐπλησίασαν. Τὴν τρίτην φοράν, ὅτε τὴν εἶδον, τόσον τὴν κατεφρόνησαν, ὥστε τὴν ἐπλησίασαν, τὴν ἐσταμάτησαν, τὴν ἐκράτησαν, τὴν ἐχαλίνωσαν καὶ τὴν ἔδωκαν εἰς ἓν μαζὸν παιδίον νὰ τὴν ὁδηγῇ.

Τὸ παράπονον τοῦ Ἰλισσοῦ

Ραγδαία φθινοπωρινὴ βροχὴ εἶχεν αὐξῆσει τὰ νερὰ τοῦ Ἰλισσοῦ. Ἐρρεον ταῦτα εἰς μικρὰ χωριστὰ ρεύματα ἐπὶ τῆς ἀνωμάλου κοίτης του. Ὁ Ἰλισσός εἶχε ζωογονηθῆ κάπως. Δὲν εἶχε βεβαίως τὴν ὁμοιότητα τῶν μικρῶν ποταμῶν, τῶν ὅποιων ὁ ἥχος ἐνθυμίζει παιδικὸς γέλωτας· οὔτε τὸν ἄγριον καὶ θυρεώδη δρόμον τῶν ὀρεινῶν χειμάρρων· οὔτε ὅμως καὶ τὴν ἐπιβλητικὴν καὶ ἀθέρυθρον κίνησιν τῶν μεγάλων ποταμῶν.

Οἱ μικρὸς ἀθηναϊκὸς ποταμὸς ἐφαίνετο παραπονούμενος· τὸ ἀσθενὲς κελάρουσμα τῶν μικρῶν κυμάτων του, ἐφαίνετο ώς νὰ μᾶς ἔλεγε :

— Εἴμαι μικρός, ἀσήμιαντος· δὲν ἔχω οὔτε τὸ μέγεθος, οὔτε τὴν μεγαλοπρέπειαν, οὔτε τὴν χρησιμότητα τῶν μεγαλυτέρων ἀδελφῶν μου : τοῦ Πηνειοῦ, τοῦ Ἀχελώου, τοῦ Νείλου καὶ τόσων ἄλλων. Ἄλλ’ ἔγὼ ἔχω τὴν μεγάλην τιμὴν νὰ διέρχωμαι τὰς Ἀθήνας.

Οὐλίγα νερὰ ρέουν σήμερον εἰς τὴν κοίτην μου· ξηραί, παρημελημέναι καὶ ἄθλιαι εἶναι αἱ ὅχθαι μου. Καὶ ὅμως κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἐσκιάζοντο μὲ πλατάνους καὶ μὲ λεύκους καὶ ἐστολίζοντο μὲ δάφνας. Μεταξὺ τῶν δένδρων μου ἐπόβαλλον ναοὶ καὶ βωμοὶ καὶ ἀγάλματα. Οἱ Ἀθηναῖοι διήρχοντο τότε πολλὰς ὕδρας πλησίον μου· οἱ μεγάλοι φιλόσοφοι ἐδίδασκον ὑπὸ τὴν παχείαν σκιὰν τῶν πλατῶν μου.

Ημην τότε ἀγαπητὸς καὶ χρήσιμος· ὅσον φαίνομαι ἀχρηστος σήμερον. Ἄλλ’ οἱ Ἀθηναῖοι λησμονοῦν τὴν μεγάλην ὑπηρεσίαν, τὴν ὅποιαν καὶ τώρα ἀκόμη προσφέρω εἰς αὐτούς. Ἐγὼ καὶ μόνον ἔγὼ συντηρῶ τὴν γλοερὰν ὅσιν τῆς Ἑψηφιοποιήθηκείστησίν τούτην Ἐκπαιδεύτικής Πολιτικῆς τὸ

ὑπόγειον ὕδωρ μου καὶ ποτίζουν τὰ παρὰ τὴν ὄχθην μου
πυκνὰ δένδρα.

Ἐγὼ ἐγνώρισα τὴν ἀρχαίαν δόξαν τῶν Ἀθηνῶν.
Ἐγὼ εἶδον εἰς καλὴν κατάστασιν τὰ μνημεῖα, τῶν ὅποιεν

σήμερον θαυμάζετε τὰ ἔρειπα. Εἶδον ἀκόμη καὶ ἄλλα, τὰ
ὅποια ὁ χρόνος καὶ βάρθαροι ἄνθρωποι κατέστρεψαν ἐντε-
λῆς καὶ δὲν ἄφησαν οὕτε ἔγνος.

Εἶδον τὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν ταπεινὸν ἀκόμη χωρίς·
τὴν εἶδον ἔπειτα μεγάλην καὶ ἔνδοξον· τὴν παρηκολού-
θησα δούλην τῆς Ρώμης· δούλην, ἄλλὰ καὶ διδάσκαλον
αὐτῆς· τὴν εἶδον νὰ παραδίδῃ τὰ πρωτεῖα εἰς τὸ Βυζάν-
τιον· συνέζησα μὲ αὐτὴν ὅταν ἐστέναζεν ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῶν
Τούρκων..

”Ημην καὶ ἐγὼ ἄθλιος καὶ ἔλεεινός· δὲν ἄφησα ὅμως
τὴν ἀγαπητήν μου πόλιν· ἐχάρην διὰ τὴν ἀναγέννησιν καὶ
τὴν ἀπελευθέρωσίν της. Ἐκείνη ὅμως δὲν μὲ ἐνεθυμήθη
εἰς τὴν εὐτυχίαν της.

”Η πηγή μου εἰς τὸν Υμηττὸν εἶναι σήμερον περιφρο-
νημένη· μὲ πολὺν κόπον φθάνουν τὰ νερά μου μέχρι τῶν
Ἀθηνῶν. Μί δύχαι μου, ἀντὶ τῶν δένδρων, τῶν θάμνων,
τῶν ἀνθέων καὶ τῶν ἀγαλμάτων καλύπτονται τώρα ὑπὸ^{τούρκων} πτωχιῶν καλυβῶν· ἡ ὑπὸ τὸν πλάτανον πλοῦσια πηγὴ ψυ-
χοτάτου ὕδατος δὲν ὑπάρχει πλέον.

Διέρχομαι πάντοτε πλησίον τοῦ Σταδίου καὶ βλέπω μὲ
θαυμασμόν, ὅτι τὸ ἐστολίσατε καὶ πάλιν μὲ κατάλευκον
μάρμαρον· διέρχομαι πάντοτε παρὰ τὸν κατεστραμμένον
ναὸν τοῦ Ὁλυμπίου Διός, ὁ ὅποιος μοῦ ἐνθυμίζει πάντοτε
τὴν παλαιὰν δόξαν μας. Βλέπω μὲ θαυμασμόν, ἄλλὰ καὶ
βαθύτατον πόνον τὴν σημερινὴν Ἀρρόπολιν· καὶ βραδέως
κινούμενος ἀνὰ τὴν Ἀθηναϊκὴν πεδιάδα, φθάνω ἐπὶ τέ-
λους εἰς τὴν θάλασσαν. Μόνη αὐτὴ δὲν μετεβλήθη· Ὁ-
πείαν χαρὰν αἰσθάνομαι ὅταν ἐνώνωμαι μὲ τὰ κύματα,
τὰ ὅποια ἔφεραν τὸν ἔνδοξον στόλον τῆς Σαλαμῖνος. Ἐν-
θυμούμεθα μαζὶ τὴν παλαιὰν εὐτυχίαν μας... Ἄλλα,
ἀντὶ τοῦ ἀρματος τῶν Νηρογῆδων, ἀκούομεν τὸν ἀπαίσιον
σφυριγμὸν τῶν ἀτμοπλοίων καὶ αὐτοκινήτων.

Οἱ Ζωσιμάδαι

Οἱ ἀδελφοὶ Ζωσιμάδαι ἐγεννήθησαν εἰς τὸ χωρίον Γραμμένον, πλησίον τῶν Ἰωαννίνων κατὰ τὰ μέσα τοῦ προπαρελθόντος αἰῶνος. Ἡσαν ἔξι ἀδελφοὶ (Ἰωάννης, Ἀναστάσιος, Θεοδόσιος, Νικόλαος, Ζώης καὶ Μιχαὴλ) καὶ τρεῖς ἀδελφαὶ (Ἀλεξάνδρα, Ζωίτσα καὶ Ἀγγελική). Οἱ πατήρ των, Παναγιώτης Ζωσιμᾶς, ἦτο ἐμπορος εἰς τὴν Νίζναν τῆς Ρωσίας, ὅπου μετέβησαν καὶ τὰ τέκνα του εἰς πολὺ μικρὰν ἥλικιαν καὶ ἡκολούθησαν τὸ ἐπάγγελμα τοῦ πατρός των. Ἐπειδὴ ὅμως ἔβλεπον, ὅτι μόνη ἡ Ρωσία δὲν ἴκανοποίει τόσους ἀδελφούς, ἀπεφάσισαν ν' ἀποστείλουν εἰς τὸ Λιβόρνον τῆς Ἰταλίας τοὺς δύο ἀδελφούς, τὸν Θεοδόσιον καὶ τὸν νεώτερον. Ἐξέλεξαν δὲ τὴν Ἰταλικὴν ταύτην πόλιν, διότι μὲ αὐτὴν εὑρίσκετο εἰς μεγάλην ἐμπορικὴν ἐπικοινωνίαν ἡ νότιος Ρωσία.

Ἐκτοτε οἱ Ζωσιμάδαι ἥρχισαν νὰ ἀνταλλάσσουν τὰ προϊόντα τῆς Εὐρώπης πρὸς τὰ προϊόντα τῆς Ἀνατολῆς. Οἱ εἰς Ρωσίαν δηλαδὴ διαμένοντες ἀπέστελλον εἰς τὸ Λιβόρνον τὰ προϊόντα τῆς χώρας ταύτης ώς καὶ τῆς Κίνας καὶ τῆς Ἀνατολῆς, οἱ δὲ τοῦ Λιβόρνου, ἀντὶ χοημάτων, ἀπέστελλον βιομηχανήματα καὶ προϊόντα τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης, ιδίως ὑφάσματα μεταξωτά.

Ἄλλ' ἀφοῦ ἀπέθανεν ὁ πρεσβύτερος Ἰωάννης, μετέβη καὶ ὁ Νικόλαος εἰς τὴν Νίζναν, ὅπου εἰς μηνήμην τοῦ ἀποθανόντος ἀδελφοῦ των ἀνήγειρε τὸν ναὸν τοῦ Ἅγιου Ἰωάννου. Ὁλίγον ἀργότερον ὅλοι οἱ ἀδελφοὶ μετέφησαν εἰς Μόσχαν, ὅπου καὶ διῆλθον τὸ ὑπόλοιπον τοῦ βίου των.

Ἀπὸ τὸν πατέρα των οἱ Ζωσιμάδαι ἐκληρονόμησαν ὀλίγην περιουσίαν. Κατώρθωσαν ὅμως νὰ τὴν αὐξήσουν εἰς ὀλίγον χρόνον μὲ τὴν ἰδίαν των ἴκανότητα. Ἐν τούτοις ἔζησαν πάντοτε μὲ λιτότητα εἰς τὸ ἐν Μόσχᾳ μετόχιον τῶν Ἰεήρων. Διὰ τοῦτο σύνδε οἰείσιαν ἀνάγειραν εἰς τὴν Μόσχαν. Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

σχαν ἥ τὸ Λιβόρνον. "Ολον τὸν πλοῦτόν των οἱ Ζωσιμάδαι τὸν ἐμνήσασαν χάριν τῆς Πατρίδος. Εἶναι πολὺ δύσκολον νὰ ἀναγραφοῦν αἱ δωρεαὶ καὶ αἱ ἀγαθοεργίαι των. "Ιδουσαν σχολεῖα, εἰς τὰ ὄποια ἐμορφώθη ἡ ψυχὴ τῶν Ἐλλήνων καὶ προητοιμάσθη ἡ Ἐπανάστασις. "Ο, τι ἔκαμαν οἱ ἀριματολοὶ καὶ οἱ κλέφται εἰς τὰ βουνά, τὸ ἔκαμαν τὰ βιβλία καὶ τὰ σχολεῖα εἰς τὰς πόλεις καὶ τὰ χωρία. Ἡ βροντὴ τοῦ καριοφιλιοῦ καὶ ἡ φωνὴ τοῦ βιβλίου δὲν ἀφῆσαν ποτὲ τὴν Ἐλληνικὴν ψυχὴν νὰ ἀποκοιμηθῇ εἰς τὴν μακρὰν νύκτα τῆς δουλείας.

Οἱ Ζωσιμάδαι ἤρχισαν νὰ ἐκδίδουν μὲ μεγάλας δαπάνας τὰ βιβλία τῶν σοφῶν διδασκάλων τοῦ Γένους, τοῦ Κύγενίου τοῦ Βουλγάρεως, τοῦ Νικηφόρου Θεοτόκη καὶ τοῦ Κοραῆ. Τὰ ἐπύπωσαν εἰς μυριάδας ἀντιτύπων καὶ τὰ ἐσκόρπισαν δωρεὰν εἰς κάθε γωνίαν, ὅπου ώμιλετο ἡ Ἐλληνικὴ γλῶσσα.

Καὶ δὲν ἤρκεσθησαν μόνον εἰς τὰ βιβλία. "Ιδουσαν καὶ σχολεῖα εἰς τὸ Γραμμένον, τὴν ἴδιαιτέραν των πατρίδα, εἰς τὰ Ἰωάννινα τὸ σημερινὸν γυμνάσιον, εἰς τὴν Νίκηναν καὶ τὴν Μόσχαν διὰ τοὺς ἐκεῖ Ἐλληνόπαιδας. Ἐδώρησαν δὲ καὶ μέγα χρηματικὸν ποσὸν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Μόσχας, διὰ νὰ διορισθῇ ἐκεῖ καθηγητὴς τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης. Καὶ ὅταν ἔξερράγη ἡ Ἐπανάστασις τοῦ 1821 δὲν ἔπαυσαν νὰ στέλλουν μεγάλα χρηματικὰ ποσὰ χάριν τοῦ ἀγῶνος, ἔξηρκολούθησαν δὲ τὰς δωρεάς των καὶ μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἐλλάδος ἐπὶ Καποδιστρίου.

Πλὴν τῆς συνδρομῆς, τὴν ὁποίαν παρείχον πρὸς συντήρησιν τῶν σχολείων, ἀνήγειρον ἐκκλησίας, ἀνεκούφιζον τοὺς φυλακισμένους καὶ τοὺς νοσηλευομένους εἰς τὰ νοσοκομεῖα.

Εἰς τὰ Ἰωάννινα ἦγη καὶ ἡ ἀδελφή των, ἡ κυρὰ Ζωίτσα, ἡ ὁποία ἔγινε πασύγνωστος διὰ τὰς ἀγαθοεργίας της. Διηγοῦνται ὅτι κατὰ τὰς ἐπισῆμους ἑορτὰς ἐδέχετο

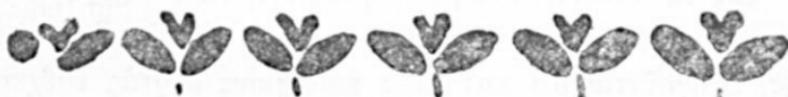
εἰς τὴν οἰκίαν τῆς τὰ τέκνα τῶν πτωχῶν καὶ τοὺς μαθητὰς τῶν σχολείων. Ἐχουσα δὲ πλησίον τῆς θύρας υποδίματα καὶ ἐνδύματα, ἐφήρμοζε μόνη τῆς εἰς ἔκαστον παιδίον τὰ κατάλληλα τοιαῦτα.

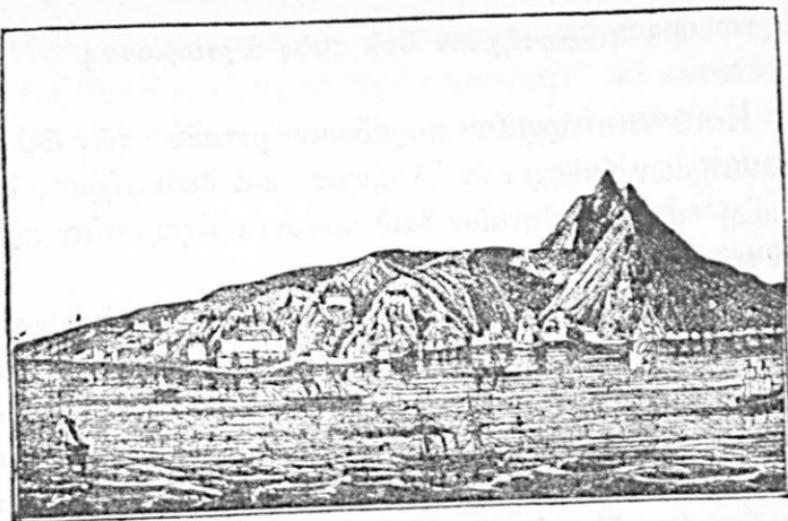
Ἄλλὰ τὸ ὄνομα τῶν Ζωσιμαδῶν ἔγινε περιώνυμον κυρίως, ἀφ' ὃτου ὑπεστήριξαν τὸν Κοραῆν τὴν ἔκδοσιν τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων. Ἡ Ἑλληνικὴ βιβλιοθήκη τοῦ Ἀδαμαντίου Κοραῆ, ἀπὸ πολλοὺς τόμους ἀποτελουμένη, ἔξεταπώθη διὰ δαπάνης τῶν Ζωσιμαδῶν καὶ διενεμήθη δωρεὰν εἰς τὰ Ἑλληνικὰ σχολεῖα.

Οἱ Ζωσιμάδαι εὐηργέτησαν καὶ τὴν Ρωσίαν, διότι προσέφεραν, πλὴν τῶν ἄλλων, μεγάλα χρηματικὰ ποσὰ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, εἰς τὴν ιατρικὴν Ἀκαδημίαν καὶ εἰς τὸ Γυμνάσιον τῆς Μόσχας.

Οἱ Ζωσιμάδαι ἐδώρησαν εἰς τὸ "Ἐθνος" καὶ πολύτιμον συλλογὴν νομισμάτων, τὰ ὥποια ἐπλούτισαν σημαντικῶς τὸ Ἐθνικὸν νομισματικὸν μουσεῖον.

Μόνον ὁ Νικόλαος ηύτυγησε νὰ ζήσῃ μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τὸν Τουρκικὸν ζυγόν. Ὁταν ἀνηγγέλθη εἰς Ἀθήνας ὁ θάνατος αὐτοῦ (1842) δόλον τὸ "Ἐθνος" ἐπένθησεν. Ὁ Βασιλεὺς Ὁθων διέταξε νὰ πενθήσουν ἐπὶ τρεῖς ήμέρας διδάσκαλοι καὶ μαθηταί. Πάνδημον μνημόσυνον ἐτελέσθη εἰς τὴν Ἀγίαν Εἰρήνην, τὴν τότε μητρόπολιν τῶν Ἀθηνῶν. Ὁ διάσημος φήτωρ Κωνσταντίνος Οἰκονόμος εἰς τὸν ἐπιμνημόσυνον λόγον του εἶπεν: « Ἀπὸ τοῦ Σινᾶ μέχρι τῆς Ιερουσαλήμ καὶ ἀπὸ Βορρᾶ μέχρι τῶν Ἡρακλείων στηλῶν, ὅπου ὑπάρχουσι σχολεῖα ὁμογενῶν καὶ ὁρθόδοξοι ἐκκλησίαι, φαίνονται καὶ τῶν Ζωσιμαδῶν βιβλία ἢ ἀφιερώματα».

Ω ΑΘΩΣ

Κρυσταλλωμένε ^{το} Αθωνα, τὸ ὕψος σου θαυμάζω
καὶ βλέπων σε τὴν δεξιὰν τοῦ Πλάστου σου δοξάζω.
Τὸ φῶς λαμβάνει τούρανοῦ ἡ κορυφή σου πρώτη
καὶ εἰς τοῦ ^{τοῦ} Ἀδου φθάνουσιν οἱ πόδες σου τὰ σκότη.

Διάδημ ^{τοῦ} ἀδαμάντινον τὴν κορυφήν σου στέφει,
τὰ δάση ἔχεις ζώνην σου καὶ κόμην σου τὰ νέφη.
Ἡ ὁστραπή τὸ βλέμμα σου, ὃ κείμαρρος φωνή σου,
καὶ ὁ ἀνεμοστρόβιλος ἡ βροντερὰ πνοή σου.

Καθὼς ὁ πρῶτος ἀνθρωπος τῆς αἰτίσεως ἀρχαῖος,
σὺ πρῶτος ἐλαβες ζωὴν καὶ θέλεις τελευταῖος
προσφέρῃ τὸν αὐγένα σου στὸν αἵμιοβόρον χρόνον.
Νὰ τρέχῃ βλέπεις ὑπὸ σὲ ἡ κόνις τῶν αἰώνων.
Κατακλυσμὸς δὲν ἔλουσε τὸ μέγα μέτωπόν σου.
ἀσπάζετοι ἡ θάλασσα τὰς ἄκρας τῶν ποδῶν σου.
Ὦ φύσις! πόσα τέκνα σου, χωρὶς ψυχὴν κι αἰσθήσεις,
αἰῶνας ζῶσι, καθὼς σὺ, ὃ αἰωνία φύσις!

Τὸ δικαστήρεον διὰ τοὺς ἀγνωμονάς

Κατά τινα ἀρχαίαν παράδοσιν μεταξὺ τῶν ἄλλων δικαστηρίων ὑπῆρχεν ἐν Ἀθήναις καὶ δικαστήριον, ἵνα δικάζῃ πάντα Ἀθηναῖον ἐπιδεικνύοντα ἀχαριστίαν πρὸς τὸν εὐεργέτην του.

Τὸ δικαστήριον τοῦτο ἦτο ἑκτισμένον εἰς τὸ ἄκρον τῆς πόλεως καὶ περιεβάλλετο ὑπὸ ἀγρῶν. Ἐπὶ τῆς στέγης του εἶχεν ἀναρτηθῆναι κώδων, ὁ ὃποῖος ἐσημαίνετο διὰ μικροῦ σχοινίου προσηρμοσμένου εἰς αὐτὸν καὶ φυλάνοντος σχεδὸν μέχρι τοῦ ἐδάφους. Ὁ θέλων νὰ καταγγείλῃ τινὰ ἐπὶ ἀγνωμοσύνῃ, δὲν εἶχε ἢ νὰ σημάνῃ τὸν κώδωνα διὰ τοῦ σχοινίου καὶ ὁ δικαστὴς ἀκούων τὸν ἥχον, θὰ ἔσπευδεν ἐκεῖ, ἵνα ἐπιληφθῇ τῆς δίκης,

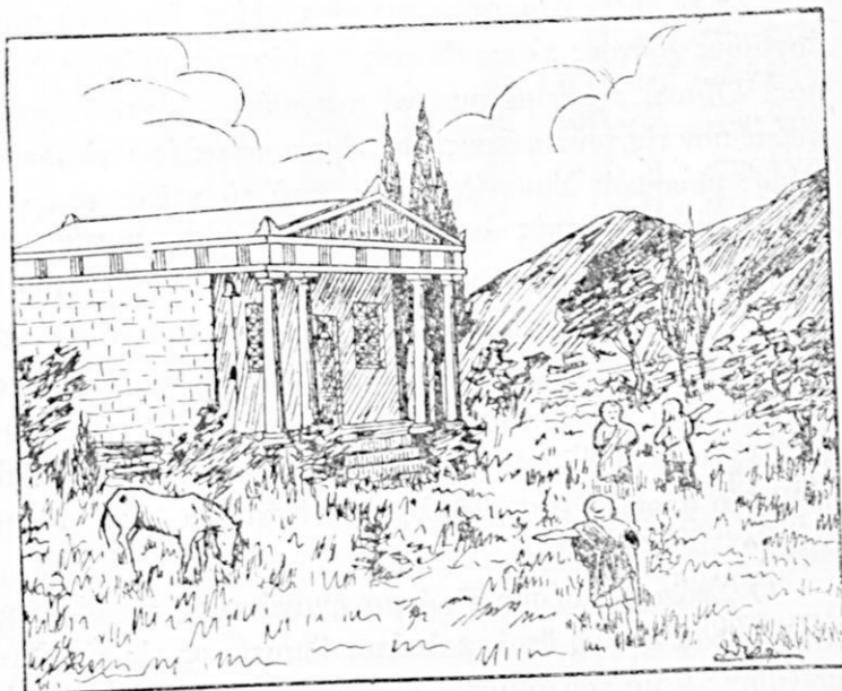
Παρῆλθον ὅμως ἵκανὰ ἔτη ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τοῦ δικαστηρίου τούτου καὶ οὐδεὶς ποτε προσῆλθεν, ἵνα ἐναγάγῃ ἀγνώμονά τινα. Οὕτω πυκνὰ χόρτα καὶ κισσός περιέβαλλον τὸ μικρὸν οἰκοδόμημα, τοῦ ὃποίου ή θύρα εἶχε σχεδὸν καλυφθῆ ὑπὸ τῶν χόρτων καὶ τῶν θάμνων, τὸ δὲ ἄκρον τοῦ σχοινίου ἐχάνετο ἐντὸς τῆς πυκνῆς πρασινάδας.

Ἡμέραν τινὰ σκελετώδης τις ἱππος βόσκων περὶ τὸ δικαστήριον καὶ ἀπλήστως τρόγων ἐκ τῆς ἀφθόνου χλόης, ἐδάγκασε μετὰ τοῦ χόρτου καὶ τὸ σχοινίον καὶ τραβῶν ἀποτόμως διὰ τῶν γεροντικῶν ὀδόντων του τὸ χόρτον, ἵνα τὸ ἀποκόψῃ, παρέσυρε καὶ τὸ σχοινίον. Ὁ κώδων ἤγησεν αἴφνης.

Οἱ περίοικοι ἀκούσαντες τὸν κώδωνα, ἔσπευσαν νὰ εἰδοποιήσωσι τὸν ἀρμόδιον δικαστήν, ἵνα μεταβῇ ἐκεῖ πρὸς ἐκδίκασιν ὑποθέσεώς τινος, ἀφοῦ καλεῖται διὰ τῆς κωδωνοκρουσίας.

‘Ο δικαστὴς ἔσπευσεν ἐκεῖ, ἀλλ’ οὐδένα ἄνθρωπον συνήντησε. Περιφέρων ὅμως τὸ βλέμμα εἶδε τὸν βόσκοντα

έκεινον σκελετώδη ίππον, τοῦ ὅποίου ἥδυνατό τις νὰ μετρήσῃ τὰς πιεζούσας τὸ δέρμα πλευράς. Ἡ κατάστασις τοῦ ίππου ἔκεινου ἐνεποίησεν εἰς αὐτὸν οὐ μόνον οἴκτον, ἀλλὰ καὶ ἀγανάκτησιν. Ζητεῖ πληροφορίας περὶ τοῦ ἴδιοκτήτου τοῦ ίππου καὶ καλεῖ αὐτὸν ἐνώπιόν του. Τὸν ἑρωτῆδα διατί ἐγκατέλειψε τόσον σκληρῶς τὸν ίππον ἔκεινον, ὥστε νὰ κινδυνεύσῃ νὰ ἀποθάνῃ τῆς πείνης.

Οἱδιοκτήτης τοῦ ίππου ἐδικαιολόγησε τὴν παραμέλησιν τοῦ ίππου, λέγων ὅτι, ἐπειδὴ οὗτος ἐγήρασε πλέον καὶ δὲν δύναται νὰ τὸν ἐξυπηρετήσῃ, τὸν ἐγκατέλειψεν ὡς ἄχρηστον.

— «Τόσον σκληρόκαρδος εἰσαι, τῷ εἰπεν ὁ δικαστής, καὶ τόσον ἀγνώμων πρὸς τὸ ζῷον αὐτό, τὸ ὅποῖον σὲ ὑπηρέτησε πιστῶς ἐπὶ τόσα ἔτη, ὥστε νὰ τὸ ἐγκαταλείψῃς εἰς τὴν τύχην του; Θὰ ἥμελες καὶ σὺ νὰ σ' ἐγκαταλείψουν κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον τὰ τέκνα σου;» Καὶ πλήρης ἀγανάψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

κτήσεως ἐπέβαλε βαρὺ πρόστιμον εἰς τὸν ἀγνώμονα ἴδιο-
κτήτην, ὑποχρεώσας συγχρόνως αὐτὸν νὰ διατρέψῃ τὸν
ἴτιπον μέχρι τοῦ φυσικοῦ θανάτου του.

ΦΕΔ ΔΙΣΕΒΕΣ ΤΑΧΙΔΡΟΜΗΤΑΣ

Ἐν τῇ πόλει Κραννῶν τῆς Θεσσαλίας ἔζη κατὰ τοὺς
ἀρχαίους χρόνους πλουσιωτατός τις εὐγενῆς, ὀνόματι Σκό-
πας. Οὗτος, προκειμένου νὰ παραμέσῃ πολυτελέστατον
συμπόσιον εἰς τοὺς φίλους του, εἶχε προσκαλέσει τὸν περί-
φημον μουσικὸν Σιμωνίδην, ἵνα κατὰ τὸ γεῦμα τραγου-
δῆσῃ καὶ τέρψῃ τοὺς ἀκροατάς, ἔξυπνῶν συνάμια κυταλ-
λήλως διὰ τῶν ποιημάτων τὸν Σκόπαν καὶ τὸ γένος του.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ συμποσίου ὁ Σιμωνίδης με-
ταξὺ τῶν ἄλλων ἀσμάτων ἔψαλε καὶ τὶ ἀσμα ἐπίτηδες
συντεθὲν διὰ τὸν Σκόπαν. Κατὰ τὸ ἔθος ὅμως τῶν ποιη-
τῶν, ἔξυπνησεν ἔξαιρετικῶς διὰ τοῦ αὐτοῦ ἀσματος καὶ
τοὺς δύο ἀποθεωθέντας ἀδελφοὺς Κάστορα καὶ Πολυ-
δεύκην.

Ο Σκόπας ἀκούσας τὸ ἀσμα ἡγανάκτησε, ἐπειδὴ ἔξυ-
μνοῦντο καὶ οἱ δύο θεοί, καὶ εἶπεν ἴδιαιτέρως εἰς τὸν Σι-
μωνίδην : «Διὰ τοῦ ἀσματος ἔξυπνησες κατὰ τὸ ἥμισυ ἐμὲ
καὶ κατὰ τὸ ἔτερον ἥμισυ τοὺς Διοσκούρους. Διὰ τοῦτο
δὲν θὰ σοῦ δώσω ὄλοκληρον τὴν ἀμοιβήν, τὴν ὅποιαν σοὶ
ὑπεσχέθην, ἀλλὰ τὸ ἥμισυ αὐτῆς τὸ ἔτερον ἥμισυ ζήτησε
ἀπὸ τοὺς Διοσκούρους, τοὺς ὅποιους ἔξυπνησες».

Ο Σιμωνίδης οὐδὲν ἀπήντησε.

Μετ' οὐ πολὺ ἀνήγγειλε δοῦλός τις εἰς τὸν Σιμωνί-
δην, ἐνῷ ἐγευμάτιζα, ὅτι δύο νέοι ἰστάμενοι εἰς τὸ προαύ-
λιον τοῦ μεγάρου, ζητοῦσιν αὐτόν, ἵνα τῷ ὄμιλήσωσιν.

Ο Σιμωνίδης ἔξέρχεται εἰς τὸ πρόπυλον, ἀλλ' οὐδένα

βλέπει. Κατέρχεται εἰς τὴν αὐλήν, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ δὲν εὔρισκει κανένα. Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ὅμως, ἔξαιρφνης καταπίτει ἡ στέγη τοῦ μεγάρου, ἐν ᾧ ἐγίνετο τὸ συμπόσιον, καὶ καταπλακώνει τὸν Σκόπαν μετὰ πάντων τῶν συγγενῶν καὶ φίλων του. Ὁ Σιμωνίδης ἐσώθη ὑπὸ τῶν δύο ἀδελφῶν Διοσκούρων.

ΙΠΟΣ εἶναι ἢ εὐτυχέα :

Ἡγεμονόπαις τις παρεπονεῖτο διαρκῶς, ὅτι οὐδαμοῦ εὑρίσκει τὴν εὐτυχίαν. Ἐπεχείρει ταξίδια μακρά, ἐρρίπτετο εἰς διασκεδάσεις, παίγνια, ἀλλ' οὐδαμοῦ ἔμενεν εὐχαριστημένος. Κατείχετο ύπὸ βαρείας μελαγχολίας.

Σοφός τις, εἰς τὸν ὃποῖον εἶχε καταφύγει ὁ ἡγεμονόπαις, ἵνα τὸν συμβουλευθῆ, τῷ εἶπε : «Φίλε μου, ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ εἶναι πολὺ δύσκολον νὰ εῦρῃ τις τὴν εὐτυχίαν. Ἐν τούτοις γνωρίζω ἐν ἀλάθητον μέσον, τὸ ὃποῖον ἂν χρησιμοποιήσῃς, θὰ σοῦ παράσχῃ τὴν εὐτυχίαν».

— Ποῖον εἶναι αὐτὸ τὸ μέσον ; ἡρώτησεν ὁ ἡγεμονόπαις. Εἶπέ το μοι διὰ νὰ τὸ χρησιμοποιήσω ἀμέσως.

— Τὸ μέσον τοῦτο, εἶπεν ὁ σοφός, εἶναι τὸ ἔξης : Νὰ εῦρῃς ἔναν ἀνθρώπον εὐτυχῆ, νὰ ξηρήσῃς τὸ ὑποκάμισόν του καὶ νὰ τὸ φορέσῃς. Μόλις τὸ φορέσῃς, θὰ γίνης καὶ σὺ εὐτυχής.

‘Ο ήγεμονόπαις ταξιδεύει τώρα εἰς ὅλον τὸν κόσμον, ίνα εὗρῃ τὴν εὐτυχίαν του. Φορεῖ ὑποκάμισον βασιλέων, εὐγενῶν, στρατηγῶν, πλουσίων, φιλοσόφων, ἀλλ’ οὐδαμοῦ εὑρίσκει τὴν ποθουμένην εὐτυχίαν. Φορεῖ ὑποκάμισα καλλιτεχνῶν, εἰς μάτην.

Ἐπιστρέψει λοιπὸν ἄπρακτος καὶ ἀπῆλπισμένος. Βαδίζει βραδέως καὶ ἀθύμως πρὸς τὸ ἀνάκτορον τοῦ πατρός του, ὅτε ἔξωθι τῆς πόλεως βλέπει γεωργόν τινα ώθοῦντα τὸ ἄροτρον ἐν τῷ ἀγρῷ του καὶ συγχρόνως ἀδοντα μὲ πολλὴν διάθεσιν.

— Νὰ ἔνας ἄνθρωπος, ὁ ὃποῖος ἔχει κατακήσει τὴν εὐτυχίαν, ἐσκέφθη ὁ ήγεμονόπαις· ἂς τὸν πλησιάσω. “Αν καὶ αὐτὸς δὲν εἶναι εὐτυχής, τότε δὲν ὑπάρχει εὐτυχία. Τὸν πλησιάζει.

— Αγαπητέ μοι, φίλε, τοῦ εἶπε, δὲν μοῦ λέγεις, είσαι εὐτυχής;

— Βεβαιότατα! ἀπίγνησεν ὁ γεωργός.

— Θέλεις ν’ ἀνταλλάξῃς τὴν θέσιν σου μὲ ἔνα βασιλέα;

— Ποτέ! εἶπεν ὁ χωρικός.

— Τότε πώλησέ μου τὸ ὑποκάμισόν σου.

— Πουκάμισο; Δὲν ἔχω! εἶπεν ὁ χωρικός.

«Ἄλλοι μόνον», εἶπε τότε ὁ ήγεμονόπαις. «ἐγὼ ἐπιζητῶ τὴν εὐτυχίαν εἰς τὸν πλοῦτον καὶ ὁ εὐτυχὴς ἄνθρωπος δὲν ἔχει οὔτε ὑποκάμισον!»

ΤΕΣ Θέλω.

Δὲν θέλω πλούτη καὶ χρυσὸν καὶ θεραπόντων σμήνη,
θέλω νὸ στῆθος μου χαρᾶς καὶ ἐλπίδων νὰ πλουτῷ
καὶ ἔστω μόνον κτῆμά μου καλύβη ἀχυρίνη
μ' ἀρκεῖ αὐτή.

Δὲν θέλει κήπους, πίδακας καὶ βρύσεις ἡ ψυχή μου
δὲν μὲ μαγεύουν λείρια καὶ κρίνοι κηπευτοί,
δσον μὲ θέλγει ἡ ὁσμὴ τοῦ ἐπανθοῦντος θύμου·
μ' ἀρκεῖ αὐτή.

Δὲν θέλω θέατρα, αὐλούς καὶ μουσικοὺς θιάσους·
δὲν θέλω εἰς τὰ ὕτα μου ὀρχήστρα νὰ κροτῇ,
πόταν ψάλλῃ ἡ ἀηδῶν εἰς τὸν μυχοὺς τοῦ δάσους,
μ' ἀρκεῖ αὐτή.

• Ο λαγός

Ἐὰν θέλῃ κανεὶς νὰ περιγράψῃ τὸν γαρακτῆρα τοῦ λαγοῦ, τοῦ φθάνει μιὰ λέξις : Τρομοκρατημένος.

Διότι δὲν ὑπάρχει εἰς τὸν κόσμον πλέον δυστυχισμένη ὑπαρξία. Ἡ ζωή του εἶναι μία διαρκὴς τρομάρα. Καὶ διὰ νὰ τὴν καταστήσῃ περισσότερον ἀπελπιστικὴν ἡ φύσις, τοῦ ἔδωκεν ἀκοὴν καταπληκτικήν. Διότι ἐκεῖνα τὰ δύο πελώρια χωνιά, τ' αὐτιά του, ὅπου γυρίζονται ὥσταν πτερὰ ἀνεμιστῆρος, δὲν τοῦ χρησιμεύουν μόνον διὰ νὰ βοηθοῦν, μὲ μίαν των ἀπότομὸν στροφήν, ὥσταν δυνατὴν τιμονιάν, εἰς ἄλλαγὴν πορείας, ὅταν καταδιώκεται, ἄλλα καὶ διὰ νὰ ἀποθηκεύουν κάθε φωνήν, ἥχον, φίθυρον, ὅσον ἀδύνατος καὶ ἀν εἶναι καὶ ὅσον καὶ ἀν ἔρχεται ἀπὸ μαραχάν. Καὶ κάθε ἔνας ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς ἥχους εἶναι δι' αὐτὸν ἐν μαρτύριον. Καὶ ἐνῷ ὁ δυστυχισμένος εἶναι ἐν ζῷον, ὅπου δὲν ἔχει κάμει ποτὲ κακὸν εἰς κανὲν ἀπὸ τὰ πλάσματα τῆς δημιουργίας, ὁ ὑπνος του εἶναι ὥσταν τοῦ δολοφόνου κακούργουν, ὅπου περνοῦν ἐμπρός του φαντάσματα τοῦ θύματος. Φθάνει νὰ εἴπω, ὅτι κοιμᾶται μὲ ἀνοικτὰ τὰ μάτια.

Εἶναι πολὺ φυσικὴ αὐτὴ ἡ μανία καταδιώξεως ἡ ὅποια μάστιζει τὸν λαγὸν καὶ δὲν εἶναι διόλου ψυχικὴ ἀσθένεια, ὅπως ὅταν καταλαμβάνῃ τὸν ἄνθρωπον. Διότι κανὲν ἄλλο ζῷον δὲν ἔχει τόσους ἐχθροὺς φοβερούς, ἀσυγκινήτους, ἀδυσωπήτους. Φθάνει ν' ἀναφέρω, ὅτι καὶ ὁ ἀετὸς ἀπὸ τὰ ὑψη, ὅταν ἰδῇ λαγόν, ἡ τὴν λόγιμην, ὅπου ἐκρύφθη, ἔχει ἥδη ὑπογράψει τὴν θανατικὴν καταδίκην του.

Ἐχθροί του εἶναι ἐπίσης ἡ ἀλεποῦ, τὸ τσακάλι, ὁ λύκος, ὁ ἀγριόγατος, τὸ σκυλί, τὸ φεῖδι καὶ πρῶτος ὁ φοβερώτερος ἐχθρὸς πάσης ζωικῆς ὑπάρξεως, ὁ ἄνθρωπος.

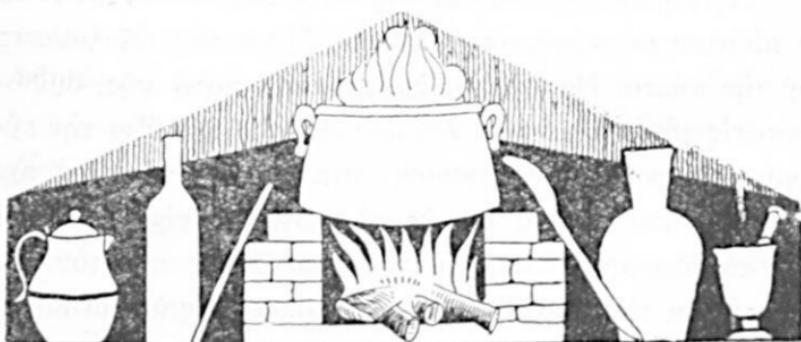
Ἄλλα ἡ φύσις δὲν τὸν ἀφησεν ἀνυπεράσπιστον τὸν λαγόν, ὅπως δὲν ἀφησε ποτὲ κανὲν πλάσμα τῆς δημιουρ-

γίας. Εις ὅλα ἐπέβαλε πόλεμον ἔξοντώσεως, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἄμυναν κάθε εἰδους ἐπρονόησε μὲ τὴν ἐπιμέλειαν. Καὶ ὥπλισε τὸν λαγὸν μὲ εὐστροφίαν πνεύματος καὶ εὐστροφίαν κινήσεως μοναδικήν.

Αἱ πονηρίαι, τὰς ὁποίας μεταχειρίζεται διὰ νὰ συγχέῃ τὰ ἔγκη τῆς διαβάσεώς του, εἶναι μοναδικαί. Ἰδίως τὰ ὅσα μηχανεύεται διὰ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ γιατάκι του. Λιότι τὸ προσπερνᾶ μὲ τὰ μεγαλύτερα πηδήματα, καὶ προχωρεῖ μαραζὸν κατὰ διαφόρους διευθύνσεις, καὶ ἔπειτα πάλιν ἐπιστρέφει μὲ τὰς ιδίας μεθόδους καὶ μ' ἔνα δυνατὸν πήδημα εύρισκεται μέσα εἰς αὐτό. "Οποιος παρηκολούθησε τὰ ἔγκη τοῦ λαγοῦ εἰς τὸ χιόνι, αὐτὰ τὰ ὅποια γράφω, θὰ τὰ ἐδιάβασε μόνος του ἐπάνω εἰς τὸν ἄσπρον πίνακα τοῦ ἑδάφους. "Εκτὸς τούτου, ἡ φύσις τὸν ἐπροίκισε μὲ ὀπίσθια πόδια πολὺ ὑψηλότερα καὶ ἔτσι τοῦ ἔκαμε, ὥστε τὸ μεγαλύτερον τρέξιμον εἰς τὸν ἀνήφορον νὰ εἶναι ἐν παιγνίδι ἀσκοπον καὶ γρήγορον. "Επειδὴ δὲ γνωρίζει πολὺ καλὰ πόσον μειονεκτοῦν εἰς αὐτὸν οἱ διώκται του, ὅποτε ἡμπορεῖ, πάντοτε παίρνει τὰ ἀνηφόρια. "Αλλὰ καὶ ἡ εὐστροφία του; Χωρὶς διόλου νὰ ἐπιβραδύνῃ τὸν καλπασμόν του, παίρνει τὸ δεξιὸν ἢ τὸ ἀριστερὸν ἢ καὶ τὸ πίσω, κερδίζει ἀπόστασιν ἀπὸ τὸν διώκτην του καὶ πολλὰς φροὰς σώζεται.

"Ας μὴ νομίσῃ πάλιν κανεὶς ὅτι ἡ ζωὴ τοῦ λαγοῦ εἶναι ἐν αἰώνιον μαρτύριον τρομάρας. "Εχει τὰς ἀπολαύσεις του τὴν νύκτα. Βόσκει, παῖζει, κυλίεται κατὰ γῆς, ὁρθώνεται εἰς τὰ ὀπίσθιά του, καὶ ἐν γένει παρουσιάζει τὴν εὐθυμίαν μεθυσμένου. Αησμονεῖ τότε τὴν ἀλώπεκα καὶ τὸν ἄνθρωπον καὶ πολλὰς φροὰς πληρώνει μὲ τὴν ζωὴν του αὐτὸν τὸ ἀδικαιολόγητον αἴσθημα ἀσφαλείας, ποὺ τὸν καταλαμβάνει τὴν νύκτα, διότι καὶ αἱ ἀλώπεκες καὶ οἱ κυνηγοὶ κάτι γνωρίζουν ἀπὸ τὸ νυκτερινὸν του παιγνίδιον μὲ τὸ φεγγάρι.

Θὰ ἥμιλην ἄδικος, ἐὰν δὲν ἐσημείωνα μίαν ἀρετὴν τοῦ λαγοῦ, ὅπου δὲν τὴν ἔχουν οὗτε τὰ περισσότερα πουλιά, οὗτε οἱ ἀνθρώποι, οἱ μαστιζόμενοι ἀπὸ τὴν μανίαν τῆς μεταναστεύσεως. Τὴν ἀγάπην του πρὸς τὴν ἔστιαν. Ἀπὸ ἑκεῖ ὅπου θὰ τὸν σηκώσετε, ὅσον καὶ ἂν κυνηγηθῇ, ἐὰν σωθῇ, ἑκεῖ γύρω θὰ γυρίσῃ πάλιν νὰ διαλέξῃ καταφύγιον ἢ τὴν ιδίαν ἡμέραν ἢ τὴν ἄλλην. Διότι τοὺς ἀγνώστους τόπους τοὺς τρέμει ἐξ ἵσου μὲ τοὺς ἐχθρούς του. Ἐκτὸς τοῦ ὅτι τοῦτο εἶναι ἀφιλονίκητον, ἔχω περὶ αὐτοῦ καὶ μίαν προσωπικὴν παρατήρησιν πολὺ χαρακτηριστικήν. Ὅταν πρὸ ἐτῶν πολλῶν ἔγινεν ἡ τρομερὰ πυρκαϊὰ τοῦ Πεντελικοῦ, ὅπου ὅλα τὰ δυτικὰ κράσπεδα, ἀπὸ τὴν κορυφὴν ἔως σκεδὸν τὴν Ἀγίαν Τριάδα καὶ τὸ Μοναστῆρι εἰχαν γίνει καφάλες, ὅσοι λαγοὶ ἐπρόφθασαν νὰ σωθοῦν ἐσκόρπιπταν παντοῦ. Ἄλλὰ ἀμα ἕσβησαν οἱ καφάλες (καὶ τὶς ἀπόσβησε καλὰ μιὰ διήμερος βροχὴ δυνατὴ ὡς καταρράκτης) εὑρέθησαν πάλιν ὅλαι γεμάται ἀπὸ λαγούς. Διότι ἀμέσως ὅλοι οἱ διεσπαρμένοι πρόσφυγες λαγοὶ ἐνοστάλγησαν πάλιν τὸ πατρῷον ἔδαφος. Καὶ οἱ κυνηγοί, οἱ ὃποιοι ὑστερον ἀπὸ ὀλίγας ἡμέρας ἔψαχναν τὶς καφάλες, ἔκαμαν λαμπρὸν κυνήγιον, ἀδιάφορον ἂν οἱ λαγοὶ αὐτοὶ ἦσαν μουντζουρωμένοι ώσταν καρδουνιάρηδες.

·ΕΠΙ ΕΛΕΓΧΟΣΥΝΗ ΤΗΣ ΤΥΦΛΗΣ

Εἰς τινα πόλιν τῆς Ἀγγλίας, εἰς τὴν ὅποιαν ὁ ἀριθμὸς τῶν πτωχῶν εἶχε πλεονάσει, ὁ ιερεὺς ώμιλησεν ἐπ' ἄμβωνος περὶ ἐλεημοσύνης, καὶ παρεκίνησε τοὺς ἀκροατάς του νὰ συνεισφέρωσιν ἔκαστος κατὰ δύναμιν πρὸς περίθαλψιν τῶν δυστυχούντων.

Μετὰ τὴν διδαχὴν πολλοὶ προσῆλθον εἰς τὸν ιερέα προσφέροντες τὸν ὀδοιλὸν τῆς ἐλεημοσύνης των. Μεταξὺ αὐτῶν παρετήρησεν ὁ ιερεὺς νεάνιδα τυφλήν, πτωχικῶς ἐνδεδυμένην, ὅδηγηθεῖσαν πλησίον του καὶ προσφέρονταν ποσὸν ἀνώτερον παντὸς ἄλλου.

— "Οχι, κόρη μου, τῇ εἴτεν ὁ ιερεὺς, εἶσαι πτωχὴ καὶ ἀόμιματος· ή προσφορά σου εἶναι μεγάλη· δὲν δέχομαι παρὰ τὸ ἥμισυ αὐτῆς.

— Εἶναι ἀληθές, πάτερ, ἀπήντησεν ἡ νεᾶνις, εἶμαι τυφλὴ ἐκ γενετῆς, ἀλλὰ πτωχὴ τώρα δὲν εἶμαι. Εἴσ τὸ κατάστημα τῶν τυφλῶν ἔμαθον νὰ πλένω καλάθια, καὶ ἦδη διὰ τῆς ἐργασίας ἀπολαμβάνω τὰ ἀναγκαῖα εἰς ἐμέ. Ή προσφορά μου εἶναι ἡ ἐκ τοῦ λύγου οὐκονομία μου. Παρακαλῶ λοιπὸν δέχθητι αὐτήν. Γνωρίζω τί ἔστι πτωχεία. Πρὸιν ἔμβω εἰς τὸ κατάστημα, ἐγύριζον νυχθμερὸν ξητιανεύοντα· ἐνθυμοῦμαι δὲ κάλλιστα καὶ τὰς περιφρονήσεις τῶν διαβατῶν καὶ τοὺς πικροὺς λόγους, καὶ τὰς ψυχρὰς νύκτας, τὰς ὅποιας ἡμίγυμνος καὶ ἀνυπόδητος, τρέμουσα καὶ παινῶσα, διῆλθον ἄσυνος εἰς τὰς δημοσίας ὁδούς. Ή καρδία μου κλαίει, ὁσάκις περὶ τῶν πτωχῶν ἀκούω, παρηγορεῖται δὲ καὶ εὐφραίνεται, ὁσάκις δύναμαι νὰ τοῖς προσφέρω μικρὰν βοήθειαν.

“Απαντες ἐθαύμασαν τὴν χριστιανικὴν ἀρετὴν τῆς τυφλῆς νεάνιδος, ὁ δὲ ιερεὺς ἐν τῷ μέσῳ τοῦ γενικοῦ θαυμασμοῦ ἐφώναξεν :

— Ίδού, φίλτατοι ἀδελφοί, διατὶ ὁ Ἰησοῦς μᾶς εἰπεν δτι τῶν πτωχῶν ἔστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν!

Τὸ παράδειγμα τῆς ἀομάτου κόρης καὶ οἱ κατανυκτικοὶ πρὸς τὸν ἰερέα λόγοι τῆς διήγειραν τὰ συμπαθητικὰ αἰσθήματα τῶν παρευρεθέντων, ὥστε ἀμέσως αἱ συνεισφοροὶ ἐπολλαπλασιάσθησαν, καὶ οἱ πτωχοὶ τῆς πόλεως, ἔξαιρον ομηρέντες, ηὐλόγουν τοὺς εὐεργέτας τῶν, ἐπὶ κεφαλῆς δὲ αὐτῶν τὴν τυφλὴν νεάνιδα.

Χριστουγεννάτου καὶ ζεύρα

Ο Μιχαὴλ Καλαπόδης ἦτο ἔμπορος τυροῦ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ἐλαβεν ώς σύζυγον τὴν Πουληρίαν καὶ εἶχον ἐν μόνον τέκνον, τὴν γαλανόφυλλιν Χριστοδούλην.

Οταν ἐγκατεστάθησαν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, πολλοὶ ἔμποροι ἀπὸ τὴν Βενετίαν, τόσον συναγωνισμὸν ἔκαμαν, ὥστε ὁ Καλαπόδης ἤναγκάσθη νὰ κλείσῃ τὸ κατάστημά του καὶ εἰς ὀλίγον καιρὸν ἔγινεν ἐπαίτης.

Τὸ ἑπάγγελμα αὐτὸν ἦτο ἀνεγνωρισμένον ἐπισήμιως εἰς τὸ Βυζάντιον. Ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας ἐμοίραζον δωρεὰν ἀπὸ τὸ αὐτοκρατορικὸν ταμεῖον εἰς τοὺς ἐπαίτας τὸν ἄρτον καὶ τὸ ἔλαιον τῆς οἰκογενείας των.

Ἐπειτα εἶχον καὶ ἄλλους πόρους. Κάθε φορὰν ποὺ ὁ Βασιλεὺς ἢ ἡ Βασίλισσα ἔξήρχετο ἀπὸ τὸ Παλάτιον κατὰ τὰς ἐπισήμους ἑορτάς, ἐσκόρπιζον ἄφθονα χρυσᾶ νομίσματα μέσα εἰς μεταξωτὰ σακκουλάκια, γύρω ἀπὸ τὲ ἄρμα των.

Ἐπίσης ὅταν κανεὶς ἀπὸ τοὺς πλουσίους ἄρχοντας ἀνεκαλύπτετο δτι ἔκαμνε συνωμοσίαν κατὰ τοῦ Βασιλέως, ὁ ὄχλος, οἱ ἐπαῖται κυρίως, εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ σπά-

σουν τὴν θύραν τοῦ μεγάρου του καὶ νὰ ἀρπάσουν οὐαὶν
τὴν περιουσίαν του.

Εἰς μίαν φοβερὰν ἐπιδημίαν ἡ Πουλχερία ἀπέθανεν.
Ο Καλαπόδης ἐσκέφθη εἰς τὴν ἀρχὴν ν' ἀποσυρθῇ εἰς ἓν
μοναστήριον τῆς Βιθυνίας, ὅπου ἦτο ἡγούμενος εἰς στε-
ψηφιστούμθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

Ἐκλεκταὶ Σελίδες Β' Γέξεως

νὸς συγγενῆς του. 'Αλλ' ἡ ἀγάπη τῆς Χριστοδούλης μὲ τὰ
χρυσᾶ μαλλιά, τὸν ἐκράτησεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν.
Καὶ ἥξεις τὸν κόπον. 'Η Χριστοδούλη μὲ τὴν κρυσταλλί-
νην φωνήν της, ἐκελάδει ἀπὸ τὴν πρωίαν μέχρι τῆς
έσπερας.

Σήμερον, τὴν έσπεραν τῶν Χριστουγέννων, ἵτο κα-
τακόπινη ἀπὸ τὴν εύτυχίαν της. Ὡτερήφανος, διότι
οἱ πατήρ της, ὁ Μιχαὴλ Καλαπόδης, ὁ ἐπαίτης, θὺν δει-
πνήσῃ εἰς τὴν πολυτελεστέραν αἴθουσαν τῶν ἀνακτόρων
μαζὶ μὲ τὸν αὐτοκράτορα.

'Η πτωχὴ συνοικία, ὅπου κατώκουν, εἶχεν ἀναστατω-
θῆ. Αὐτοκρατορικοὶ υπηρέται εἶχον φέρει ἀρώματα, σά-
πινας καὶ καθαρὰ φορέματα διὰ τὸν προσκεκλημένον τοῦ
Βασιλέως.

'Ἔτο, βλέπετε, ἀρχαία συνήθεια εἰς τὸ βασιλικὸν
γεῦμα τῆς μεγάλης ἑορτῆς, εἰς ἓνα ἀπὸ τὰ δέκα ἐννέα
τραπέζια τῆς μεγάλης αἴθουσης, νὰ παρακάθηνται καὶ
δώδεκα πτωχοὶ ἐπαῖται.

"Ἐφεραν εἰς τὸν Καλαπόδην χρωματιστὸν ύποκάμ-
ιον καὶ μεταξωτὴν γλαμύδα· ἡ Χριστοδούλη ἔχασε τὸν
νοῦν τῆς ἀπὸ τὴν μεγαλοπρέπειαν καὶ τὴν δόξαν τοῦ πα-
τρός της.

Τὸ έσπερας, ύπηρέται τοῦ αὐτοκράτορος ἥλιθον καὶ
παρέλαβον τὸν Μιχαὴλ ἀπὸ τὸν οἰκόν του. Τὸν ἔβαλαν εἰς
ἕν φορεῖον διὰ νὰ μὴ λασπωθοῦν τὰ πολυτελῆ ύποδήματά
του. 'Εμπρὸς ἀπὸ τὴν συνοδείαν ἐπροχώρει εἰς ὑψηλὸς
ὑπηρέτης, ἀπὸ ἐκείνους, οἱ ὅποιοι στέκονται πλησίον τῆς
τραπέζης μὲ ἀργυρᾶς λεκάνας καὶ πετσέτας, διὰ νὰ καθα-
ρίζουν οἱ προσκεκλημένοι τὰ δάκτυλα, μὲ τὰ ὅποια ἔτρω-
γον. 'Ἐφόρει λινὸν ύποκάμιον λευκὸν μετάξι-
νον μανδύαν.

Τὸ ἴδιον ἔγινε καὶ εἰς ἄλλας ἐνδελα μικροσυνοικίας
τῆς Κωνσταντινούπολος Ιούστιπούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Εις ώρισμένην ὡραν οἱ πέντες ἔφθασαν εἰς τὴν μεγάλην πλατείαν μὲ τὰς δευτερεψήλας στοάς, επέδρασαν υπὸ τοῦ παλατίου.

σύνεν του πατατίου.
Νά τὸ Τερόν Παλάτιον ὅλοφωτον! Παραπλεύρωσεν
μεγάλη οἰκοδομὴ τοῦ Πατριαρχεῖου καὶ πλήσιον, αὐτὸν ὁ
ὅγκος τῆς Ἀγίας Σοφίας.

ούχος της Αγιας Σοφίας. ἀλλοι δὲ ξενικοὶ ρωμαῖοι στέψανται
·Αμέτρητοι βραχίονες αὐλάκων υπῆρχεν τῶν οὐρανούν
ἀνημμένους φανοὺς καὶ φωτίζουν τὰς συνοδείας τῶν μεγί-
στάνων, ἐρχομένων διὰ τὸ γεῦμα. Ἐὰν λογαριάσωμεν, ὅτι
ἕκαστος ἄρχων διὰ νὰ ἔλθῃ ἕως ἐκεὶ ἔχει ἀπέτο οικιατο-
φυλακὴν πεντήκοντα ἀγθεώπιχν, ἥφανταξόμεθα τίλθετο
εἰς τὴν εἰσοδον τοῦ Ἱεροῦ Παλατίου, ἀφοῦ οἱ αρρεσκελλη-
μένοι φθάνουν τοὺς διεκοσίους τέσσαρας τρεῖς μοι τονόν την

Ο Μιχαήλ Καλαπόδης ἦγοιτεξκαλὰ τοὺς ὄφθαλμούς του, διὰ νὰ μὴ τοῦ διαφύγῃ τίποτε ἀπὸ ὅσα θὰ ἔβλεπεν. Εἶχεν ύποσκευθῆ εἰς τὴν Χριστοδούλην, ὅτι θὰ τῆς διηγεῖτο ὅλα τὰ θαυμάσια τοῦ Παλατίου. Καὶ ἐκείνη τέ τοιάζεται μὲ ὅσα θὰ μάθῃ γὰρ πάιξην τὴν φειτογίαν τῆς ἀλλπρόσωπον μιᾶς μικρᾶς Αὐτοκρατείρας, ἀνεῳδός οὐ τοῖοτε τελεῖται.

Οἱ πέντε δὲ ἐπερίμεναν νὲ εἰσέλθων πρώτοι οἱ Ἐπισημοὶ εἰς τὸν Τρίκλυνον τὴν τοπεῖας αἵριαν ντοῦ Παλατίου. Ἐπὶ τέλους ἦλθε καὶ ἡ σειρά τον καὶ ὁ Καλαπόδης ταῦθ' ὀλίγον νὰ τὰ κύστη ἀπέτινθεν μεμμέσις απὸν ἔβλεπεν τὸν

Μεγάλα γρυπά και ἀργυρᾶ πολυκάνδηλα, μὲ ἔλαιον λαμπρὸν μέλι, ἐφότε τούς τὴν πετρῷ φένεν, τραϊμένσαν.
"Αλλὰ ἄστα γέντα εἶχον τὸ σκῦπαν αὐθηράκι τὸ θλαύρων
πλείων και διάφορα περιέρχεντα σχήματα. οὐκ νῦνθωκτο μὲν

Ἡ ὁροφὴ τῷ Τειχένῳ ἡπταδέκατην ἐδίδεται
ἡσαν σύγχρονην Τειχένην αὐτήν τοις διάδοχοις πάλιν.
Ζουσούφαντον από τὰ περιήρημα σύνθετον αγένθη οὐδὲν.
Τὰ πιάτα, τὰ μαχαιριστήρων, καὶ τὰ φάλαρά πάλιν
τῶν ἑνέα τοις τοῖς μέσοις πάλιν συνεργεῖται τῶν
βραχίων, πρώτην μὲν τοῦτον τὸν τοιούτον
τοις τοῖς μέσοις μάζαν μέσον τοιούτον τοιούτον.

δλόκληρον ἀπὸ ἄργυρον, γεμάτον ἀπὸ πολύχρωμα πετράδια, τὰ ὅποια ἔβγαζαν φλόγας. Ἀναπαυτικὰ καθίσματα ἀπὸ μυροθόλια ξύλα τῆς Ἰνδίας, στολισμένα μὲ μαργαριτάρια, εύρισκοντο καὶ ἀπὸ τὰς δύο πλευρὰς τῶν τραπεζῶν. Ἐκράτει ἀκόμη τὸ ἀρχαῖον ἔθιμον νὰ τρώγουν εἰς τὰ ἐπίσημα γεύματα γυρμένοι εἰς τὸν δεξιὸν ἀγκῶνα καὶ ἀκουμβῶντες εἰς μαλακὰ μαξιλαράκια δλοκέντητα.

* * *

“Ολοι εἶχον ὁδηγηθῆ εἰς τὰς θέσεις των.

Πλήσιον τῆς τραπέζης τοῦ Βασιλέως, ὁ ὅποιος ἔτρωγε μόνος του, ἐτοποθετήθησαν δώδεκα μεγιστᾶνες.

“Οταν εἰσῆλθον εἰς τὸν Τρίκλινον, εἶχον ἀφαιρέσει ὅλοι τὰς χλαμύδας καὶ ἔμειναν μὲ τὰ πολυτελῆ ὑποκάμιτα. Μόνον εἰς τὸν στρατηγοὺς ἐπέτρεπον νὰ φέρουν καὶ τοὺς κοντοὺς μανδύας των.

Μὲ τὴν σειρὰν ἐκάθιμσαν οἱ ἄλλοι προσκεκλημένοι καὶ τελευταῖοι οἱ δώδεκα πέντες.

Οἱ αὐλικοὶ ὑπέδειξαν εἰς αὐτοὺς νὰ προσέχουν τὶ σκοπὸν θὰ ἔπαιξον τὰ μεγάλα χρυσᾶ ὄργανα τοῦ Παλατίου. Καὶ ὅταν θὰ ἔπαιξετο ὁ βασιλικὸς ὅμινος, θὰ ἔπρεπεν ὅλοι νὰ στρωθοῦν καὶ νὰ ζητωκραυγάσουν διὰ τὸν Αὐτοκράτερα.

Ἐπίσης, ἐὰν ὁ Βασιλεὺς ἔστελλεν εἰς αὐτοὺς κανὲν ὀρεκτικὸν ἀπὸ τὴν ιδίαν τράπεζάν του, πάλιν θὰ ἔπρεπε νὰ στρωθοῦν καὶ νὰ ζητωκραυγάσουν.

‘Ο Καλαπόδης μὲ πολλὴν προσοχὴν τὰ ἥκουεν ὅλα αὐτὰ καὶ ἐκοίταξε διαρκῶς τὴν μεγάλην πύλην τῆς εἰσόδου, ἀπὸ τὴν ὅποιαν θὰ ἐπρόσθαλλεν ἡ βασιλικὴ οἰκογένεια. ‘Αλλὰ μὲ τὴν ιδίαν ἀγωνίαν ἐπρόσεγε καὶ εἰς τὴν μικρὰν εἴσοδον. ‘Εκεὶ ἐστέκοντο δλόκληρα τάγματα ὑπηρε-

τῶν τοῦ τραπεζίου. "Ολοι ἡσαν φορτωμένοι μὲν ἐκλεκτὰ φαγητά. Μίαν μόνον λύπην εἶχεν ὁ Καλαπόδης. Δὲν ἤξευ-
ρε πῶς νὰ ἀποκρύψῃ μικρόν τι φαγώσιμον καὶ νὰ τὸ φέρῃ
εἰς τὴν ἀγαπητήν του κόρην, τὴν Χριστοδούλην μὲν τὰ
χρυσᾶ μαλλιά.

Πλέον καὶ σύζυγος

'Εβασίλευε ποτε εἰς τὴν ἀρχαίαν Σπάρτην ὁ Λεωνίδας, ὅμιλον μοις τοῦ ἀνθανάτου στρατηγοῦ τῶν ἐν Θερμο-
πύλαις πεσόντων τριακοσίων Σπαρτιατῶν. Οὗτος εἶχε θυ-
γατέρα δονομαζομένην Χειλωνίδα· ταύτην ὑπάνδρευσε μετὰ
τοῦ Κλεομβρότου, ὅστις κατήγετο καὶ αὐτὸς ἐξ ἐπιφανοῦς
καὶ βασιλικῆς οἰκογενείας.

'Αλλ' ὁ Κλεόμβροτος ἦτο ἄνθρωπος σκληρὸς καὶ δο-
ξομανῆς, ὥστε κατώρθωσε ν' ἀποστερίσῃ τὸν πενθερόν
του τοῦ βασιλικοῦ ἀξιώματος, ν' ἀνέλθῃ δὲ αὐτὸς εἰς τὸν
θρόνον τῆς Σπάρτης. 'Ο Λεωνίδας τότε, φοβηθεὶς τὴν
καταδρομὴν τῶν ἐχθρῶν του, κατέφυγεν ἱκέτης εἰς τὸν ἐν
Σπάρτῃ ναὸν τῆς Χαλκιούνου Ἀθηνᾶς.

'Η Χειλωνίς ἦτο ἀπαρηγόρητος διὰ τὴν συμφορὰν
τοῦ πατρός της· ως κόρη φιλόστοργος δὲν ἴδύνατο ν' ἀπο-
λαύῃ τῆς δόξης τοῦ νὰ εἶναι βασίλισσα· διὰ τοῦτο ἐγκα-
τέλιπε τὰ ἀνάκτορα τοῦ συζύγου της, ἐνεδύθη πένθιμα
καὶ ἔτρεξεν εἰς τὸν ναὸν, διὰ νὰ παραμυθήσῃ τὸν γέροντα
πατέρα της καὶ νὰ συμμερισθῇ τὴν δυστυχίαν του.

"Οταν δὲ ὁ Κλεόμβροτος ἴναγκασε τὸν ἔκπτωτον βα-
σιλέα νὰ φύγῃ ἐκ τοῦ ναοῦ μακρὰν τῆς Σπάρτης, ἡ Χει-
λωνίς δὲν ἐδίστασεν οὐδὲ τότε ν' ἀκολουθήσῃ αὐτὸν εἰς
τὴν ἔξορίαν.

’Αλλ’ αἱ περιστάσεις δὲν ἥργησαν νὰ μεταβληθοῦν· μετά τινα χρόνον οἱ φίλοι τοῦ Λεωνίδου κατώρθωσαν νὰ ἀνακηρύξουν αὐτὸν πάλιν βασιλέα καὶ νὰ τὸν ἐπαναφέρουν εἰς τὴν Σπάρτην· τότε ὁ Κλεόμβροτος, φεύγων τὴν ἐκδίκησιν τοῦ πενθεροῦ του, ἔσπευσε νὰ ζητήσῃ καὶ αὐτὸς καταφύγιον εἰς ναόν· κατέφυγεν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ποσειδῶνος. ’Αλλ’ ὁ Λεωνίδας παραλαβὼν μεθ’ ἑαυτοῦ στρατιώτας ἔδραμεν ἐκεῖ, διὰ νὰ τὸν τιμωρήσῃ.

’Οποία ὅμως ὑπῆρξεν ἡ ἔκπληξίς του καὶ ἡ ἔκπληξις ὅλων τῶν Σπαρτιατῶν τῶν συνοδευόντων αὐτόν, ὅταν εὑρον εἰς τὸν ναὸν τὴν Χειλωνίδα πενθηφοροῦσαν πάλιν καὶ κλαίουσαν· παρεμύθει τώρα τὸν σύζυγόν της ἔχουσα μεθ’ ἑαυτῆς καὶ τὰ δύο τέκνα. ”Ηρχισε δὲ νὰ παρακαλῇ τὸν πατέρα της νὰ φεισθῇ τῆς ζωῆς τοῦ Κλεομβρότου.

’Αλλ’ ἐκεῖνος ἔμεινεν ἄκαμπτος· αὐτὴν μὲν παρεκάλει νὰ ἔλθῃ μαζί του εἰς τὰ ἀνάκτορα, διὰ ν’ ἀποδώσῃ εἰς αὐτὴν τιμᾶς καὶ περιποιήσεις, εἰς δὲ τὸν Κλεόμβροτον ἐτέβαλε ν’ ἀναχωρήσῃ ἀμέσως μακρὰν τῆς Σπάρτης.

’Αλλ’ ἡ Χειλωνίς δὲν ἔδίστασεν οὐδὲ τότε μὲ ποῖον ἐκ τῶν δύο ὥφειλε νὰ ὑπάγῃ· μὲ τὸν πατέρα της ἡ μὲ τὸν σύζυγόν της. Λαβοῦσα τὸ ἐν τῶν τέκνων της εἰς τὰς ἀγκάλας της, ἔδωκε τὸ ἄλλο εἰς τὸν σύζυγόν της καὶ μετ’ αὐτοῦ ἔξελλε τοῦ Αγροῦ. Ἡ τοῦ βασιλίτα τεθληψμένη, διότι ἐμελλε πάλιν νὰ ὑποστῇ τὰς ταλαιπωρίας τῆς ἔξοργίσσει, ἦτορ

ζήσῃ δὲ μακρὰν ὅλων τῶν ἴδιων τῆς καὶ τῆς πατρίδος τῆς· ἀλλ' ἀνεκουφίζεν αὐτὴν ἡ σκέψις ὅτι ἥθελεν ἀποθῆτα στήριγμα καὶ ἡ παραμυθία τοῦ συζύγου τῆς. Διὰ τοῦτο μὲν βῆμα σταθερὸν χωρὶς νὰ κλονισθῇ εἰς τὴν ἀπόφασίν της ἀπὸ τὰς προτροπὰς τοῦ πατρός της, ἀνεχώρησε καὶ πάλιν εἰς τὴν ἔξορίαν.

• Ο 'Επίκτητος, ο 'Αναξέμανδρος καὶ ὁ Πλάτων.

'Ο 'Επίκτητος, γεννηθεὶς εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, ἦτο εἰς ἐκ τῶν ἐνδοξοτέρων στωικῶν φιλοσόφων τῆς Ἑλλάδος. "Οτε δὲ ἡρωτήθη πῶς δύναται τις νὰ προφυλαχθῇ κατὰ τῶν κακολόγων, ἀπεκρίθη: — 'Ἐὰν διορθώνωμεν τὰ σφάλματα, διὰ τὰ ὅποια μᾶς κακολογοῦν, ή καθ' ἡμῶν κακολογία βεβαίως θέλει παύσει.

'Ο 'Αναξέμανδρος ἐκ τῆς Μιλήτου τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, εἰς ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων φιλοσόφων τῆς Ἰωνικῆς σχολῆς, ὅτε τις εἶπε πρὸς αὐτὸν ὅτι καὶ αὐτὰ τὰ παιδία γελῶσιν, ὃσάκις τὸν ἀκούωσι ψάλλοντα, ἀντὶ νὰ θυμώσῃ, ἀπεκρίθη: — Λοιπὸν διὰ νὰ μὴ γίνωμαι γελοῖος, πρέπει νὰ μάθω νὰ ψάλλω καλύτερα.

'Ο δὲ Πλάτων ὁ 'Αθηναῖος, ἀκούσας ὅτι ἔχει πολλοὺς ἔχθροὺς κακολογοῦντας αὐτόν: «Θέλω φροντίσει, εἴτε, νὰ καταστήσω τὴν διαγωγήν μου τοιαύτην, ὥστε οὐδεὶς νὰ πιστεύῃ τὰς κακολογίας τῶν ἔχθρῶν μου». 'Οσάκις δὲ παρετήρει εἰς ἄλλους ἐλάττωμά τι ἡ σφάλμη, ἀντὶ νὰ κακολογῇ αὐτούς, ἐπροτίμα νὰ ἔξετάζῃ μήπως καὶ αὐτὸς ὑπόκειται εἰς τὸ ἴδιον σφάλμα ἢ ἐλάττωμα, ὅπως διορθώσῃ αὐτό.

‘Ο Σόλων, ὁ Θαλῆς, ὁ Πλάτων

Καὶ αὐτοὶ οἱ σοφώτατοι ἄνδρες τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος δὲν ἔντραπτησαν, ώς λέγει ὁ Πλούταρχος, νὰ ἐργασθῶσιν, ἵνα ἀποκτήσωσι τὰ ἀναγκαῖα πρὸς τὸ ζῆν, ὅπως δυνηθῶσι καὶ ἑαυτοὺς καὶ ἄλλους νὰ ὀφελήσωσι.

‘Ο Σόλων, ὁ νομοθέτης τῶν Ἀθηνῶν, στερούμενος τῶν ἀναγκαίων καὶ ἔντρεπτομενος νὰ ζητῇ παρὰ τῶν ἀλλιών, μετῆλθε τὸ ἐμπόριον.

Τὸ αὐτὸ ἐπάγγελμα μετῆλθε καὶ ὁ Θαλῆς ὁ Μιλήσιος. εἰς ἐκ τῶν ἑπτὰ σοφῶν.

Καὶ αὐτὸς ὁ θεῖος Πλάτων, ὁ μαθητὴς τοῦ Σωκράτους, μέγιστος φιλόσοφος τῆς Ἑλλάδος, μετέβη ἐξ Ἀθηνῶν εἰς Αἴγυπτον, ἵνα πωλήσῃ φροτίον ἐλαίου.

‘Ο Σόλων μάλιστα τόσον ἀπεστρέφετο τὴν ἀρχίαν καὶ ὀκνηρίαν, ὡστε, ἵνα ἀναγκάσῃ ἔκαστον πατέρα νὰ διδάσκῃ τέχνην τινὰ εἰς τὰ τέκνα αὐτοῦ, ἐνομοθέτει τὰ ἔξης : — “Οστις δὲν φροντίσῃ νὰ διδάξῃ τέχνην τινὰ εἰς τὰ τέκνα, γηράσκων, δὲν θὰ ἔχῃ τὸ δικαίωμα νὰ ἀπαιτῇ διατροφὴν παρὰ τῶν τέκνων αὐτοῦ.

‘ΗΙ σωματικὴ ἀγωγὴ τῶν Ἀθηναίων

Εἰς τὰς ἀρχαίας Ἀθήνας οἱ παῖδες ἐγύμναζον τὸ σῶμά των εἰς ἴδιαίτερον ἰδρυμα, ὥστε παλαιά στροφαὶ ὧνομάζετο οὕτως ἔνεκα τῆς πάλης, ἡ ὁποία, ἦτο ἐν τῶν κυριωτάτων ἀγωνισμάτων. Αἱ παλαιστραι ἦσαν ἴδιωτικαὶ καὶ ὠνομάζοντο συνήθως ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ ἴδιοκτήτου· μία π. γ. ἐλέγετο παλαιστρα τοῦ Τιμέα, ἄλλη τοῦ Τιμαγώτα κ.λ.π. ‘Ο Ἀλκιβιάδης ἐδιδάχθη τὴν γυμναστικὴν εἰς τὴν παλαιστραν τοῦ Σιβυρτία.

‘Ψηφιστόθηκε ἀπό τοὺς ινστιτούτους Εκπαιδευτικής Μοδερνικῆς: οἱ ἐδίδα-

σκεν, ἐλέγετο παὶ δοτρίβης, εἶχε δὲ καὶ ὑπαλλήλους τινας βοηθούς. Οἱ παιδοτρίβαι εἶχον μὲν κύριον ἔργον τὴν διδασκαλίαν τῆς γυμναστικῆς, ἀλλ' ἐδίδασκον ἀκόμη εἰς τοὺς παῖδας καὶ τοὺς τρόπους τῆς καλῆς ἀνατροφῆς καὶ καλῆς συμπεριφορᾶς.

Ἡ πολιτεία εἶχεν ἴδιαιτέρους ὑπαλλήλους. οἵτινες ἐπέβλεψεν τὰς παλαίστρας καὶ τὰ διδασκαλεῖα. Οἱ ὑπάλληλοι οὗτοι ἦσαν ἀπὸ καλὴν οἰκογένειαν, ἦσαν ἡλικιωμένοι καὶ φνομάζοντο ἐπιμελῆ ταὶ ἡ σωφρονισταί.

Οἱ παῖδες ἐφοίτων εἰς τὰς παλαίστρας μέχρι τοῦ 16ου ἔτους τῆς ἡλικίας των. Ἀλλὰ καὶ ὑστερον δὲν ἐγκατέλειπον τὰς γυμναστικὰς ἀσχολίας. Τώρα ἐφοίτων εἰς ἄλλο γυμναστικὸν σχολεῖον, τὸ ὅποιον δὲν ἦτο ἴδιωτικόν, ἀλλὰ δημόσιον καὶ ἐλέγετο γυμναστής ἐδίδασκεν ἐκείνους, οἵτινες εἶχον σκοπὸν νὰ λάβουν μέρος εἰς γυμναστικοὺς ἀγῶνας, ώστε γωνισταί. Ἐννοεῖται λοιπόν, ὅτι εἰς τὰ γυμνάσια οἱ νέοι δὲν ἐγυμνάζοντο μόνον εἰς τὰ γυμνάσια τῆς παλαίστρας, ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλλα, τὰ ὅποια ἐχρειάζοντο μεγαλυτέρας δυνάμεις.

Τὴν ἀνωτάτην ἐπίβλεψιν τοῦ γυμνασίου καὶ τὴν τήρησιν τῆς τάξεως ἐντὸς αὐτοῦ εἶχεν ὁ γυμνασίαρχος.

Κατὰ τὸ δέκατον ὅγδοον ἔτος τῆς ἡλικίας των οἱ ἔφηβοι ἐγίνοντο στρατιῶται ἐπὶ δύο ἔτη καὶ ἡσχολοῦντο κυρίως εἰς στρατιωτικὰς ἀσκήσεις. Παραλαμβάνοντες δὲ τὰ ὅπλα παρὰ τῆς πολιτείας, ἔδιδον τὸν περίφημον ὄρκον:

«Δὲν θὰ ἐντροπιάσω τὰ ιερὰ ὅπλα, τὰ ὅποια μοὶ ἔδωκεν ἡ πατρίς, οὐδὲ θὰ ἐγκαταλεύψω τοὺς συστρατιώτας μου εἰς τὴν γραμμὴν τῆς μάχης, ὅποιοιδήποτε καὶ ἂν είναι, ἀλλὰ θὰ πολεμήσω καὶ διὰ τὰ θεῖα καὶ διὰ τὰ ἀνθρώπινα δίκαια τῆς πατρίδος μου εἴτε μόνος εἴτε καὶ μετ' ἄλλων. Τὴν πατρίδα δὲν θὰ παραδώσω εἰς τοὺς μεταγενεστέρους μικροτέρουν, ἀλλὰ μεγαλυτέρουν καὶ καλυτέρουν, ἀπὸ ὅσην

θὰ τὴν παραλάβω. Θὰ ὑπακούω εἰς τοὺς ἄρχοντας καὶ θὰ πείθωμαι εἰς τοὺς ὑπάρχοντας νόμους καὶ εἰς ὅσους ἄλλους ἥθελε νομοθετήσει ὁ λαὸς ἐν ὅμονοίᾳ. Προσέτι δὲν θὰ ἐπιτρέψω νὰ καταπατῇ κανεὶς τοὺς νόμους ἢ νὸ μὴ ὑπακούῃ, ἀλλὰ θὰ ὑπερασπίσω αὐτοὺς μόνος ἢ μετ' ἄλλων. Θὰ σεβασθῶ δὲ τὴν θρησκείαν τῶν προγόνων μου. Μάρτυρές μου ἦσαν εἶναι οἱ θεοί.

’Αλλὰ καὶ μετὰ τὸ τέλος τῆς στρατιωτικῆς θητείας, ὅταν οἱ νέοι ἐγίνοντο ἄνδρες πλέον, ἐσύγχρονον εἰς τὰ γυμνάσια, τὰ ὅποια τοιουτορόπως ἔγιναν τόπος ἀσκήσεων καὶ συναντήσεων. Διὰ τοῦτο καὶ πολλοὶ σοφοὶ μετέβαινον ἐκεῖ καὶ ἐδίδασκον τοὺς Ἀθηναίους ἐν περιπάτῳ ὑπὸ τὴν σκιὰν τῶν δένδρων ἢ καθήμενοι ἐπὶ ἔξεδρῶν καὶ θρανίων εἰς σκιεροὺς ἢ ὑποστέγους τόπους. Διὰ τοῦτο δὲ ἐκαλοῦντο οὗτοι καὶ περιπατητικοὶ φιλόσοφοι.

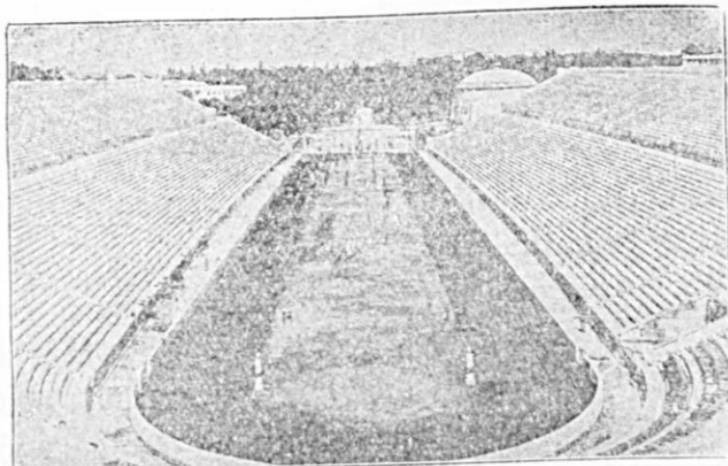
Τὰ Επαναθηγανένδυ Στάθμοι

’Ἐνῷ διὰ τοὺς μουσικοὺς ἀγῶνας ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ Περικλέους τὸ πολυτελὲς Ὡδεῖον, οἱ ἵπποι καὶ γυμνικοὶ ἀγῶνες ἐτελοῦντο ἀκόμη εἰς γυμνοὺς καὶ ἀδιακοσμήτους τόπους. ’Αλλὰ ἔνα αἰδνα μετὰ τὴν οἰκοδομὴν τοῦ Ὡδείου, ἐμερόμινησε διὰ τοὺς γυμνικοὺς ἀγῶνας ὁ ρήτωρ Λυκοῦργος.

Κατὰ τὴν ἀριστερὰν ὅχθην τοῦ Ἰλισσοῦ ὑπῆρχε χαράδρα μὲ δύο λόφους εἰς τὰ πλάγια. Οἱ λόφοι αὐτοὶ εἶχον διεύθυνσιν ἀπὸ νότου πρὸς βιορρᾶν, πρὸς τὴν κοίτην δηλαδὴ τοῦ ποταμοῦ. ’Ο τόπος αὐτὸς ἦτο καταλληλότατος ὅπως διασκευασθῇ εἰς στάδιον, δυνάμενον νὸ περιλαμβάνη πολλὰς χιλιάδας θεατῶν.

’Ο ἴδιοκτήτης τοῦ χώρου αὐτοῦ Δεινίας, φίλος τοῦ Λυκούργου καὶ φιλόπατρος ἀνήρ, παρεγώρησεν αὐτὸν δω-

ρεάν εἰς τὸν δῆμον, χάριν τοῦ φίλου του. Εἰς ἐπιτροπὴν δὲ καλῶν πολιτῶν ἀνετέθη ἡ ἐπιμέλεια διὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ Σταδίου. Τὸ ἔργον κυρίως συνίστατο εἰς τὴν ἐπέχωσιν τοῦ πρὸς νότον χάσματος τῆς χαράδρας, οὗτος ὥστε νὰ σχηματισθῇ τὸ σημερινὸν σχῆμα τοῦ σταδίου, τὸ διοικᾶν πρὸς ήμισέληνον. Πλὴν τῆς ἐπιχώσεως ἔχρειάστο νὰ ισοπεδωθῇ ὁ ἐν τῷ μέσῳ διὰ τοὺς ἀγῶνας ώρισμένος χῶρος καὶ νὰ περικοποῦν οἱ δύο λόφοι, ὥστε νὰ ἔχουν παντοῦ τὸ ίδιον ὄψις. Διὰ τοῦτο ἔχρειάσθη καὶ γρόνος πολὺς καὶ δαπάνη μεγάλη.

Πλὴν τῶν ἔργων τούτων, ὁ Λυκοῦνγος ἔχώρισε μὲ λίθινον φραγμὸν τὸν εἰς τοὺς ἀγῶνας ώρισμένον τόπον καὶ ἔθεσε λιθίνας πλάκας, τὰς ἀφέσις, δι' ὃν ὁρίζετο ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέρμα τοῦ ἀπλοῦ δρόμου. Εἰς τὴν βάσιν τοῦ λόφου κατεσκεύασε στερεὰν κρηπῖδα· ὑπὸ τὸν στενὸν δὲ διάδρομον μεταξὺ κρηπῖδος καὶ φραγμοῦ κατεσκεύασεν ὅχετόν, διὰ τοῦ ὅποιου τὰ ὕδατα τῆς βροχῆς ἔκγνοντο εἰς τὸν ποταμόν.

Λίθινα καθίσματα καὶ θρόνοι δὲν ὑπῆρχον τότε εἰς τὸ στάδιον, ἀλλ' οἱ θεαταὶ ἐκάθηντο κατὰ γῆς, ὥπως καὶ εἰς τὸ στάδιον ^{τῆς} Ὀλυμπίας. Μόνον δὲ οἱ ἵερεῖς, οἱ ἀρχοντεῖς ^{ψηφιοποιήθηκε} από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τες, οί στρατηγοί, οί πρέσβεις τῶν ξένων πόλεων καὶ οἱ ὁρφανοὶ τῶν ἐν πολέμῳ πεσόντων ἐκάθηντο εἰς ξύλινα καθίσματα.

Τοιοῦτον ἔμεινε τὸ στάδιον μέχρι τῶν χρόνων Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ. Ὁ προοδευτικὸς οὗτος ἀνήρ, ὃστις ἀφύπνως ἐδαπάνα διὰ τὴν ἀνέγερσιν λαμπρῶν μνημείων καὶ κοινωφελῶν ἰδρυμάτων διὰ νὰ στολίσῃ ὅχι μόνον Ἑλληνικάς, ἀλλὰ καὶ ιταλικάς καὶ ἀσιατικάς πόλεις, εὐηργέτησεν, ὅπως ἔπειτε, καὶ τὴν πόλιν του. Κατεσκεύασεν εἰς Ἀθήνας δύο λαμπρὰ κτίρια, τὸ θέατρον καὶ τὸ Παναθηναϊκὸν στάδιον.

Ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ἀδριανοῦ, ὁ Ἡρώδης εἶχε διορισθῆ ἀμλοθέτης τῶν Παναθηναίων. Ἐλέγοντο δὲ ἀμλοθέται οἱ πλούσιοι Ἀθηναῖοι, οἵτινες ἔξελέγοντο διὰ νὰ φροντίζουν περὶ τῶν ἑορτῶν τῶν Παναθηναίων καὶ τῶν ἀγώνων. Συνίθως δὲ οὗτοι κατέβαλλον καὶ τὰς ἀπαιτουμένας δαπάνας.

Εἰς διάστημα τεσσάρων ἑτῶν — ἀπὸ τῆς μιᾶς ἑορτῆς τῶν Παναθηναίων μέχρι τῆς ἡλλιγῆς — ὁ Ἡρώδης κατέστησε τὸ στάδιον ἀγνώριστον. Ἐπέστρωσε τοῦτο μὲ ἀπαστράπτον Πεντελήσιον μάρμαρον. Ἔλληνες καὶ ξένοι ἐθαύμαζον ἐπὶ αἰῶνας τὸ λαμπρὸν ἔργον τοῦ Ἡρώδου, ὅμοιον τοῦ ὅποίου δὲν ὑπῆρξεν ἐν τῷ κόσμῳ. Πεντήκοντα γιλιάδες θεαταὶ ἥδυναντο νὰ ἀναπαύωνται εἰς τὰ μαρμάρινα καθίσματά του. Στοικὶ καὶ ναιοὶ καὶ ἄλλα ἰδρύματα ἐστόλιζον τὸ θαυμάσιον ἔργον τοῦ Ἡρώδου. Ἄλλ' ὁ χρόνος φθείρει καὶ καταστρέφει τὰ πάντα. Ὅτε κατὰ τὸ 1875 εἰς τὸ Παναθηναϊκὸν στάδιον ἡ ἐλευθερομείσα Ἑλλὰς ἐτέλει διὰ πρώτην φορὰν Ὁλυμπιακοὺς ἀγῶνας, οἱ θεαταὶ ἐκάθηντο καὶ πάλιν κατὰ γῆς, διότι τίποτε δὲν ἐσώζετο ἀπὸ τὴν λαμπρὰν στολὴν τοῦ σταδίου.

Ἐχορειάσθη δὲ ἡ εὐγενῆς ἀπόφασις τοῦ ἐθνικοῦ εὐεργέτου Γεωργίου Ἀθέρωφ διὰ νὰ διατελέσῃ μῆτρα καὶ πάλιν τὸ Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

Παναθηναϊκὸν στάδιον μὲ Πεντελήσιον μάρμαρον, καὶ νὰ δέχεται καὶ πάλιν εἰς τὰς λευκὰς ἀγκάλας του τὰς κι-
λιάδας τῶν θεατῶν καὶ ἀγωνιστῶν.

•III ΕΠΕΔΗΣ

Τὴν εἶδον τόσας φοράς, τὴν εἶδον ἀπὸ γῆς καὶ ἀπὸ
θαλάσσης. Καὶ τὴν ἐκαμάρωσα, ώς καμαρώνουν αἱ νυμ-
φαγωγοὶ τὴν νύμφην εἰς τὰς νήσους.

Αφορμὴ τῆς κτίσεώς της ὑπῆρξεν ἐν ὄντεισον, μία
ὅπτασία. Καὶ ἐν ὄντεισον καὶ μίαν ὅπτασίαν ἐκληροδότησε,
κτισμένσα, εἰς τὸ Γένος. Ἀγγελοὶ τὴν ἔζωγράφισαν καὶ
ἄγγελοι ἐγάραξαν τὸ σχέδιόν της, τὸ ὅποιον ἐκτοτε ὑπάρ-
χει χαραγμένον μὲ χρυσᾶς γραμμᾶς εἰς τὰ φυλλοκάρδια
τοῦ Γένους.

Αλλ' ἀκούσωμεν τὸ ἀφελὲς συναξάριον τοῦ Μεγά-
λου Κωνσταντίνου, τοῦ οἰκιστοῦ καὶ κτίτορος τῆς Μητρο-
πόλεως αὐτῆς τοῦ Ἑλληνισμοῦ, τῆς τόσον δραίας, ἀλλὰ
καὶ τόσον πολυπαθοῦς.

«Τὸν καιρὸν ἐκεῖνον, ἦγουν εἰς τὸν 316 χρόνους ἀπὸ
Χριστοῦ, εἶδεν ὁ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος θείαν ὁρασιν,
ὅπου τὸν ἐπρόσταξε νὰ κτίσῃ πόλιν εἰς τὰ μέρη τῆς Ἀνα-
τολῆς, καὶ νὰ τὴν ἀφιερώσῃ εἰς τὸ ὄνομα τῆς Ὑπεραγίας
ἡμῶν Θεοτόκου...»

Λοιπὸν πρῶτον μὲν ἀπῆλθεν εἰς τὴν Θεσσαλονίκην,
μελετῶν νὰ κτίσῃ ἐκεῖ τὴν πόλιν, ὅπου εἶδεν εἰς τὸ δραμα;
ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ἦτο θέλημα Θεοῦ νὰ γίνη ἐκεῖ, τὸν ἀμπό-
δισαν.

Καὶ πηγαίνει εἰς τὴν Χαλκηδόνα· τοῦ ἥρεσεν ὁ τόπος
καὶ ἥρχισε νὰ κτίζῃ. Αλλὰ τοῦ Θεοῦ δὲν ἥρεσεν· δῆθεν
ἥρχοντο τινὲς ἀετοὶ καὶ ἐλάμιθανον τὰ σύνεργα τῶν μαστό-

θων καὶ τὰ ἔօριπτον εἰς τὸ Βυζάντιον. Λοιπὸν βλέπων τοιούτον μαγιάσιον, ἀπῆλθεν ἐκεῖ καὶ τοῦ ἥρεσε πολλὰ ἡ
μέσις τοῦ τόπου.

’Αλλὰ δὲν ἦξευρε πόσον μεγάλην νὰ τὴν κτίσῃ. Καὶ τὴν νύκτα πάλιν, εἶδεν ἄγγελον εἰς τὸ ὅραμα καὶ τὸν λέγει : «τὸ πρώτη ὅπου ἔξημερώσῃ, νὰ μὲ ἀκολουθήσῃς· καὶ ὅπου ὑπάγω ἐγώ, ἐκεῖ νὰ σημαδεύσῃς τὸν τόπον νὰ βάλωσι τὰ θεμέλια.

Τὸ ταχὺ λοιπὸν ἐπῆρε τὸν πρωτομάστορα, προστάζων αὐτὸν νὰ ἀκολουθῇ, ἐκεῖ ὅπου πατήσῃ, νὰ βάνῃ σημάδι. Οὕτως ἐπήγαινεν ὁ ἄγγελος ἔμπροσθεν καὶ μόνος ὁ βασιλεὺς τὸν ἔβλεπεν· καὶ ἐπεριπάτει ταχέως ἀκολουθῶν αὐτὸν, καὶ τοῦ βασιλέως κατόπιν ἡκολούθει ὁ τέκτων, ἕως ὃς ἐγύρισεν ὅλον τὸν τόπον, ὅπου ἦτο Θεοῦ θέλησις νὰ κτισθῇ ἡ πόλις. Καὶ τότε τὴν ἥρχισαν.

Καὶ ἔβαλεν ἔνα γνωστικὸν καὶ πρακτικὸν ἄνθρωπον. Ἐνφρατὰ καλούμενον, νὰ ἔχῃ αὐτὴν τὴν φροντίδα ἐπάνω του, νὰ γίνῃ τὸ ἔργον θαυμάσιον πολλὰ καὶ θεάρεστον, τοῦ ὅποιου ἔδωκε χρυσίον ἀναρίθμητον διὰ ἔξοδον· ὅστις ἦτο τόσον ἐπιδέξιος, ὅποὺ τὴν ἔκαμε κατὰ πολλὰ ὠραίαν, ὡς ἐπρεπε, καὶ ἔγινεν ὅμοία τῆς Ρώμης εἰς ὅλα τὰ κτίρια...»

Ἐπάνω εἰς ἑπτὰ λόφους τὴν ἔκτισαν, διὸ καὶ Ἐπάλιοφος ὀνομάζεται. Καὶ μὲ διπλοῦν τεῖχος τὴν περιεχαράκωσαν, ὅπου 250 πύργοι μέχρι σήμερον ἴστανται, προκύπτοντες ὡς φάσματα γεροντικὰ ἀπὸ μέσα ἀπὸ τοὺς κισσοὺς καὶ τὰς δάφνας καὶ τὰς ἀγριοσυκᾶς καὶ ἄλλα ἀειθαλῆ ἀγριόδενδρα.

Ἐντὸς τῆς εὐρυτάτης ταύτης περιοχῆς ἔζη καὶ ἐκινεῖτο καὶ ἀνέπνεεν ἡ βιασίλισσα τῶν πόλεων, κυρίαρχος Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως εἰς διάστημα μακρότατον δώδεκα ὅλων αἰώνων· μὲ 450 σχεδὸν ρύμας καὶ ἀγνιάτ, μὲ τὴν μεγάλην λεωφόρον, ὅπου ἐτελοῦντο τόσον συχνὰ αἱ ἑρταὶ τῶν

έδοτῶν καὶ οἱ θρίαμβοι τοῦ Γένους, καὶ μὲ τόσας ἀγορᾶς
χαλκοπρατείων, ἀρτοπωλείων, ἀγυροπωλείων, πλ. Ὅ-
δαγωγεῖα, λουτρά, κοῆναι, ὅχετοί, φοῦροι καὶ ἀποθῆκαι
σιτηρῶν καὶ 19 στέρναι μεγαλοπρεπεῖς ώς ὑπόγειοι ναοὶ
μὲ τοὺς μαρμαρίνους των κίονας, πανταχοῦ διευκόλυνον
τὴν ζωήν, ἐνῷ οἱ τρεῖς λιμένες καὶ αἱ σκάλαι τῆς ἔχοντος-
μενον διὰ τὸ παγκόσμιον αὐτῆς ἐμπόριον.

Αλλ' ὅτι κυρίως καθωράζε τόσον τὴν Πόλιν, ἵτο
ἡ πληθὺς τῶν ναῶν τῆς, ὅλων ἀπὸ πολυδαπάνου ὕλης ἐκτι-
σμένων, μὲ τοὺς λαμπροὺς στολισμούς των ἐκ πολυχρώ-
μων μαρμάρων καὶ τὰ ἔξοχα ψηφιδωτά, οἱ ὅποιοι, ώς πε-
ριδέραιον χρυσοῦν, κατεστόλιζον τὴν εὔσεβη τοῦ Γένους
Μητρόπολιν, τόσον ἐντέγμως καὶ τόσον δεξιῶς ὅλοι ἐκτι-
σμένοι, ὥστε νὰ κινδυνεύεις θάμβος καὶ ἐκστασιν τὸν ξέ-
νον. Καὶ ἂν ἡγάλλετο καὶ ηὐφραίνετο, διὰ τόσα ἄλλα παμ-
ποίκιλα κάλλη ή βασίλειος Πόλις, ἔξοχως ὅμως ἀπὸ ὅλα
ἡγάλλετο διὰ τοὺς οὐρανίους ἐκείνους ναούς της. Ἡμί-
σεια χιλιάς ναῶν καὶ μοναστηρίων ὑπέθαλπε τὴν θρη-
σκευτικὴν εὐλάβειαν τῶν εὔσεβῶν κατοίκων, ἐν οἷς πλὴν
τῶν βασιλικῶν καὶ πατριαρχικῶν μεγάλων, πλὴν τῶν ἴστο-
ρικῶν καὶ ἐνοριακῶν, πάμπολλοι ἄλλοι ναοὶ ὑπῆρχον κο-
σμοῦντες τὰ παλάτια τῶν εὐγενῶν καὶ ἀρχόντων, συνή-
θεια σωζομένη ἔκτοτε εἰς τὰς νήσους τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἀρ-
χιπελάγους.

Δύο βασιλικὰ παλάτια, τὸ Μέγα καὶ τὸ τῶν Βλαχερ-
νῶν, εἰς τὸν θρόνον τοῦ ὅποίου ἀνέβησαν 85 αὐτοκράτο-
ρες, καὶ παλάτια ἄλλων δεσποινῶν καὶ βασιλοπαίδων,
πάμπολλα δὲ ἄλλα ἀγαθοεργὰ καταστήματα, νοσοκομεῖα,
πτωχοκομεῖα, γηροκομεῖα καὶ ξενῶνες ἐστόλιζον τὴν πόλιν.

Αλλ' ἦλθε μία ἡμέρα κακὴ δι' αὐτὴν καὶ διὰ τὸ Γέ-
νος. Ἐξημέρωσεν ἔνα πρωὶ μαῦρος οὐρανὸς καὶ μαύρη
μέρα. Μίαν Τρίτην κακήν, ἐπάνω εἰς τὸ ξημέρωμα, ἵδον
φωνὴ κλαυθμηρά, φωνὴ κατάρας καὶ φωνὴ θρίγνου ἥκού-

σθη ἔξαφνα, μέσα εἰς τὴν νύκτην τῶν τελευταίων τοῦ Γένους προμάχων, ώς θανάτου κραυγὴ ἀντηχήσασα ὑστερον ἀπὸ τόσων μηδῶν πολιορκίαν.

Ηῆραν τὴν πόλιν, πῆράν την...

Οἱ πύργοι τῆς, οἱ ἀγήτητοι ἔως τότε, ἥρχισαν νὰ τρέμουν αἰφνιδίῳ σεισμῷ καὶ ἐπάνω εἰς τὰς ἐπάλξεις των ἥρχισε νὰ ἐπαναλαμβάνεται κατὰ σεισμὸν ως ἐπωδὸς φαρμακερά : Ηῆραν τὴν πόλιν, πῆράν την...

Συγχρόνως βοὴ συγκεχυμένη καὶ γόρι καὶ κοπετοὶ φθάνουν ἀπὸ τὸ βάθος, ἀπὸ τὰς συνοικίας ἥως εἰς μίαν πύλην ἔνδοξον, πύλην ἡγιασμένην, ὅπου ἔγινεν ὁ μεγαλύτερος θρῆνος καὶ ἐχύθη τὸ περισσότερον αἷμα ἀπὸ τὸ ἄνθος τοῦ Γένους. Ἐκεῖ αἴφνης φαρμακερὸν παράπονον διακόπτει τοὺς λυγμοὺς καὶ τοὺς θρήνους. — Δὲν ὑπάρχει κανένας χριστιανὸς νὰ πάρῃ τὴν κεφαλήν μου ; Ἡσαν οἱ τελευταῖοι λόγοι τοῦ τελευταίου Κωνσταντίνου τοῦ Παλαιολόγου. Μετὰ τοῦτο σιγὴ νεκρική !

«Κι ὁ Ἀμηρᾶς εἰσέβηκε στὴν Πόλη καβαλάρης.»

Εἰς τὴν Ἑλλάδα

”Οσφ ἤττος ὁ κόσμος ὅλος,
ὅσφ ἤττος ἡ γῆ θὰ ἤττος
τὸ ὄνομά σου, δὲ Ἑλλάς μου,
καὶ ἡ δόξα σου μαζί.

”Ἐκ τῶν ἄμμων τῆς Λιβύης
εἰς τοὺς πάγους τοῦ βιορρᾶ
τὸ ὄνομά σου φέρε, ἡ φήμη
καὶ ἡ δόξα σου περῆ.

Σὺ διδάσκαλος τοῦ κόσμου,
σὺ τῆς γῆς ὅλης τροφός,
σὺ πυξίς τῆς διανοίας,
σὺ τοῦ πνεύματος τὸ φῶς.

“Οπως ἔδωκες θὰ δώσῃς
θὰ ζητήσουν, ώς ζητεῖς,
θὰ γενῆς καὶ πάλιν φώτων
καὶ πολιτισμοῦ κοιτίς.

Τὰ ναυτόπουλα

Πέντε μῆνες τώρα λείπει εἰς τὰ ξένα τὸ ναυτόπουλον·
σωστοὺς πέντε μῆνας· ἄχ! πόσον ἐπεθύμησε τὴν πα-
τρίδα του!

Ο «Αγιος Νικόλαος», τὸ ἐμπορικὸν πλοῖον, ἐπὶ τοῦ
ὅποιου ὑπηρετεῖ, ἐταξίδευσεν εἰς μακρινὰς χώρας, ἐστά-
θη εἰς πολλοὺς λιμένας, ἀλλὰ τώρα γυρίζει ὁπίσω.

Νύκτα καὶ ήμέραν ταξιδεύονταν καὶ ὁ καιρὸς εἶναι τρι-
κυμιώδης, ὁ ἄνεμος σφυρῷζει ἀγριωπὸς καὶ φουσιώνει τὰ
πανιά· τὰ κύματα ἀφρισμένα κτυποῦν τὸ πλοῖον ἀλλὰ τὸ
ναυτόπουλον δὲν φοβεῖται· εἶναι γενναῖον ναυτόπουλον.
Μόλις προστάξῃ ὁ καπετάνιος, ἀναρριχᾶται εἰς τὰ ἔξαρ-
τια καὶ λύνει ἡ δένει τὰ πανιά. Διότι δὲν τὸ τρομάζει ἡ θά-
λασσα τὸ ναυτόπουλον δὲν συλλογίζεται τὸν κίνδυνον.

Ἐνα πρᾶγμα μόνον συλλογίζεται: πότε θὰ φθάσωσιν
εἰς τὴν πατρίδα. “Οταν τελειώσῃ τὴν ὑπηρεσίαν του, ἐρ-
γεται εἰς τὴν πρῶταν τοῦ πλοίου, στηρίζει τὸν ἀγκῶνά
του εἰς τὸ ἄκρον τῆς πρόρρας, βινθίζει τὸ βλέμμα του αἱς
τὴν ἀπέραντον θάλασσαν καὶ συλλογίζεται τὴν γλυκεῖσαν
πατρίδα του. Τοιουτορόπτως καὶ τώρα, ὅπου γνωρίζει ὅπι

πλησιάζοντα, στέκει ἀκουμβισμένον εἰς τὴν ίδιαν θέσιν καὶ παρατηρεῖ μαράν, μαράν, δσον ἡμπορεῖ νὰ φθάσῃ τὸ βλέμμα του· παρατηρεῖ μήπως εἰς τὴν ἄκραν τοῦ ὁρίζοντος, ὅπιστος ἀπὸ τὰ σύννεφα, διακρίνει τὰ γνώριμα ἀκρογιάλια τοῦ χωριοῦ του, τὸν οἰκίσκον του, ὅπου τὸν περιμένουν ἡ γῆρα μήτηρ του καὶ τὰ ὁρανὰ ἀδελφάκια του : Καὶ ἔρχονται δάκρυα εἰς τὰ μάτια του.

Πέντε μῆνας τώρα λείπει εἰς τὰ ἔνα· ἀχ ! πότε τέλος πάντων θὰ φθάσῃ ; Μὲ ποίαν λαχτάραν θ' ἀναβῇ τὴν μικρὰν κλίμακα τῆς οἰκίας των καὶ θὰ ὀρμήσῃ εἰς τὴν ἀγκάλην τῆς μητρός του καὶ τῶν ἀδελφῶν του ! Καὶ ἔπειτα τὸ βράδυ, πλησίον τῆς ἑστίας, εἰς τὴν ὅποιαν θὰ λάμπῃ ζεστὴ ἡ φωτιά, ἐνῷ δῆλοι θὰ είναι τριγύρω του, θὰ τοὺς διηγηθῇ εἰς ποῖα μέρη ἐταξίδευσε, ποῖα καὶ πόσο πράγματα εἶδεν εἰς τοὺς μακρινοὺς ἐκείνους τόπους· είναι πολὺν ὠραῖοι οἱ τόποι ἐκεῖνοι, ἀλλ' ὅχι διὰ τὸ ναυτόπουλον διὰ τὸν ξενιτευμένον, ὁ ὅποιος ἔχει ἀγαπημένα πρόσωπα καὶ τὸν περιμένοντα, ποτὲ δὲν είναι ὠραία ἡ ξενιτειά.

Πότε, πότε θὰ φθάσῃ ; Τὸ περισσότερον βιάζεται νὰ φθάσῃ καὶ δι' ἄλλον λόγον μὲν ἐν μέρος ἀπὸ τὰ χρήματα τοῦ μισθοῦ του ἔχει ἀγοράσει δι' δῆλους κάτι τι. Διὰ τὸ ἐν ἀδελφάκι του ἐν ζεῦγος παπούτσια, διὰ τὸ ἄλλο ἐν ὠραίον καπέλον, διὰ τὴν μικράν του ἀδελφὴν ἐν χρωματιστὸν μαντίλιον τῆς κεφαλῆς καὶ διὰ τὴν μητέρα του ὀλέγους πήχεις ὑφάσματος νὰ φάψῃ νέον φόρεμα. Μὲ ποίαν χαρὰν θὰ δώσῃ εἰς τὸν καθένα τὸ δῶρόν του, καὶ μὲ ποίαν χαρὰν θὰ τὸ δεχθοῦν !

Καὶ ἔπειτα, ἐνῷ ἡ μητέρα του θὰ τὸν ἀσπάζηται τρυφερά, ἐκεῖνος θὰ βγάλῃ ἀπὸ τὴν τσέπην τοῦ πανταλονιοῦ του, δεμένα εἰς ἕνα κόμβον τοῦ μαντίλιού του καὶ τὰ χρήματα, τὰ ὅποια τοῦ ἔμειναν καὶ θὰ τὰ δώσῃ εἰς τὴν μητέρα του ν' ἀγοράσῃ ὅ,τι χρειάζεται διὰ τὴν συντήρησίν των.

Ἐνῷ εἰς αὐτὰ ἔχει τὸν νοῦν του τὸ ναυτόπουλον, κοι-

τάζει πάντοτε πρός τὸ ἄκρον τῆς θαλάσσης, ἐκεῖ ὅπου γνωρίζει ὅτι κεῖται τὸ ἀγαπημένον του χωρίον. Καὶ νά ! τὰ σύννεφα, τὰ ὅποια ἀπέκρυπτον ἔως τώρα τὸ ἄκρον τοῦ ὁρίοντος, φεύγουν διωγμένα ἀπὸ τὸν ἄνεμον, καὶ ἔξαφνα διακρίνει τὴν πολυπόθητον ἀκτήν. "Α ! πῶς κτυπᾷ τώρα ἡ καρδία του !" Εφθασαν τέλος πάντων !

'Ιδοὺ ξεχωρίζει ἡ κορυφὴ τοῦ προφήτου Ἡλία καὶ μετ' ὀλίγον θὰ φανῇ καὶ τὰ ἀσπρὸν ἐκκλησιδάκι τοῦ ἀγίου μὲ τὰ σπιτάκια τοῦ χωρίου του σκορπισμένα πρός τὸν κατήφορον ἔως τὴν θάλασσαν. Δὲν βλέπει κανὲν ἀκόμη ἀπὸ τὰ σπιτάκια τὸ ναυτόπουλον, ἀλλὰ γνωρίζει ὅτι εἶναι ἐκεῖ, καὶ μὲ τὰ μάτια του στηλώνονται μὲ προσοχὴν καὶ προσπαθοῦν νὰ τὰ διακρίνουν.

Πόσον ἀργὰ νομίζει ὅτι προχωρεῖ τὸ καράβι! "Ας ἡμιπεροῦσε τὸ ναυτόπουλον νὰ είχε πτερά· ἂς ἡμιπεροῦσε νὰ ἥτο ἔνας ἀπὸ τοὺς γλάρους, οἱ ὅποιοι ἥλθον νὰ τοὺς ὑποδεχθοῦν, νὰ πετάξῃ χωρὶς ἀναπνοὴν πρός ἓν ἀσπρὸ σημείον, ἐκεῖ κοντὰ εἰς τὴν παραλίαν, ὅπου δὲν βλέπει ἀκόμη τὴν οἰκίαν του, ἀλλὰ τὴν μαντεύει.

Τὸ πλοίον προχωρεῖ ὀλονέν, προχωρεῖ, καὶ ἡ ἀπόστασις διαγοστεύει. Νά, ἐφάνη ἡ ἐκκλησία, ἥρχισαν νὰ ἔπιποβαλλούν τώρα μία μία, λευκαὶ ως πρόβατα βόσκοντα εἰς τὴν πεδιάδα, αἱ οἰκίαι τῶν χωρικῶν. Δάκρυα ἀναβλύζουν εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ μικροῦ καὶ θολώνουν τὰ βλέμματά του. Νά το ! ἐπρόβαλε τώρα καὶ τὸ σπιτάκι του. Νά ἡ καπνοδόχος, ἡ ὅποια καπνίζει ἐλαφρά - ἐλαφρά, νά καὶ τὸ κυπαρίσσι, τὸ ὅποιον είχε φυτεύσει ὁ μακαρίτης ὁ πάππος του. Καὶ τὸ ναυτόπουλον συλλογίζεται : Ποῦ νὰ εἶναι ἀρά γε τὴν ὄραν αὐτὴν οἱ δικοί του ; Ἡ μητέρα του θὰ ὑφαίνῃ εἰς τὸν ἀργαλειόν. Ἡ μήτως ἔμαθον ὅτι ἐμβαίνει εἰς τὸν λιμένα τὸ πλοίον ; Τότε θὰ εἶναι εἰς τὸ παράθυρον τῆς τραπέζαρίας πρός τὴν θάλασσαν. Καὶ τὸ ναυτόπουλον καθαρίζει τὰ μάτια του, διευθύνει τὰ βλέμματά του πρὸς

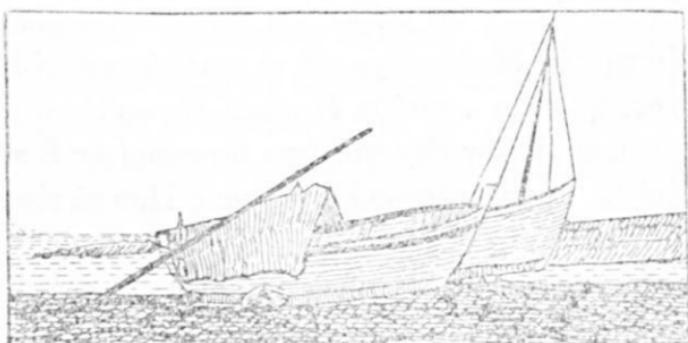
τὰ παράμυθα τῆς οἰκίας του καὶ προσπαθεῖ νὰ διακρίνῃ.

Αἴφνης ἀκούεται βροντώδης ἡ φωνὴ τοῦ πλοιάρχου. "Έχουν πλησιάσει πολὺ τώρα· πρέπει νὰ μαζεύσουν τὰ ίστια, νὰ ἐλαττώσουν τὴν ταχύτητα τοῦ πλοίου." Ερριψαν τὴν ἄγκυραν.

Μετ' ὀλίγον σύρουν πλησίον εἰς τὸ πλοῖον τὴν λέμβον, ἐμβαίνει ὁ πλοιάρχος καὶ τρεῖς ναῦται, πηδᾶς τελευταῖον καὶ τὸ ναυτόπουλον εἰς αὐτήν. Κάθηται εἰς τὸν πάγκον καὶ κωπηλατεῖ μὲ δῆσην δύναμιν ἔχει, ἀλλ᾽ ἡ κεφαλή του στρέφει διαρκῶς πρὸς τὴν παραλίαν, ὅπου ἥρχισαν ἡδη νὰ μαζεύωνται μερικοὶ ἀνθρώποι.

Πῶς ἀνησυχεῖ τώρα!... Εἶναι ἀρά γε ὅλοι καλὰ εἰς τὰ επιτάξι των; Μὴν ἔπαθε κανεὶς τίποτε;

"Αλλὰ ποία εἶναι, ἀνάμεσα εἰς τὸ πλῆθος, ἡ μαυροφορεμένη ἐκείνη γυνὴ μὲ τὰ τρία παιδιά, τὰ ὅποια ἔσφωνιζουν χαρούμενα;" Α! τοὺς γνωρίζει! Εἶναι ἡ μητέρα του, ἡ ἀγαπημένη του μητέρα καὶ τὸ ἀδελφάκια του. Ἡ βάρκα προσίγγισε πλέον εἰς τὴν ξηράν ἐξέρχεται ὁ πλοιάρχος, ἐξέρχονται οἱ ναῦται, καὶ τὸ ναυτόπουλον ὃρμας εἰς τὴν ἀγκάλην τῆς μητέρας του καὶ τῶν ἀδελφῶν του...

· Απὸ τὴν σχολικὴν ζωὴν ·

('Απὸ τὸ ἡμερολόγιον μαθητοῦ)

Χθὲς ἔξῆλθον εἰς περίπατον μὲ τὸν φίλον μου Νικήταν καὶ τὸν πατέρα του. Καθὼς διηρχόμεθα τὴν ὁδὸν Σταδίου, εἴδομεν, τὸν συμμαθητήν μας Ἀλέξανδρον ιστάμενον πρὸ τῆς προθήκης ἐνὸς βιβλιοπωλείου, μὲ τοὺς ὄφιταλούς πόλις εἶχεν ἐκδοθῆ. Ποίος ἱξεύει πόσην ὥραν ἵστατο ἐκεῖ· διότι αὐτὸς δὲν ἀφήνει στιγμὴν νὰ παρέλθῃ χωρὶς νὰ μελετήσῃ κάτι. Καὶ εἰς τὸν δρόμον του ἀκόμη. Μόλις καὶ μετὰ βίας μᾶς ἀντατέθωκε τὸν χαιρετισμόν. Τόσον ἦτο ἀπησχολημένος.

'Ο Νικήτας, ὁ φίλος μου, ἦτο πολυτελέστατα ἐνδεδυμένος. 'Εφόρει ὑποδήματα πολυτελείας, φόρεμα βέλούδινον κεντημένον μὲ μεταξωτὰ σειρήτια καὶ πῖλον καστόρινον καινουργῆ. 'Αλλ' αὐτὴν τὴν φορὰν ή ματαιότης του αὐτὴ δὲν τὸν ἴκανοποίησεν.

Προχωρήσαντες ἀρχετὸν διάστημα ἐπὶ τῆς λεωφόρου εἴχομεν ἀφῆσει ὅπίσω τὸν πατέρα του, ὁ ὅποιος ἐπεριπάτει πολὺ βραδέως, καὶ ἐκαθήσαμεν εἰς ἕν δημόσιον κάθισμα, πλησίον ἐνὸς παιδίου μὲ πτωχικὴν ἐνδυμασίαν. 'Εφαίνετο κονρασμένον καὶ ἐσυλλογῆσετο μὲ σκυμμένην τὴν κεφαλήν.

"Ἐνας ἥλικιος ἀνήρ, ἵσως ὁ πατέρος του, περιεπάτει εἰς τὴν δενδροστοιχίαν ἀναγινώσκων ἐφημερίδα. 'Ο Νικήτας ἐκάθισεν εἰς τὸ μέσον μεταξὺ ἐμοῦ καὶ τοῦ πτωχοῦ παιδίου, καὶ ἀμέσως ἐνεθυμήθη ὅτι ἦτο καλοντυμένος καὶ ἥθελησε νὰ ἐπιδειχθῇ εἰς τὸν γείτονά του καὶ νὰ προκαλέσῃ τὴν ξήλειαν του.

'Εστρίψωσε τὸν ἔνα πόδα καὶ μοῦ εἶπε: «Εἶδες τὰ κανούργια ὑποδήματά μου;» Τὸ εἶπε διὰ νὰ τὸν ἰδῇ ὁ ἄλλος. 'Αλλ' οὗτος οὕτε κὰν ἐκοίταξε τὰ ὑποδήματα τοῦ Νικήτα.

Τότε κατεβίβασε τὸν πόδα καὶ μοῦ ἐπέδειξε τὰ μεταξωτὰ σειρήτια τῆς ἐνδυμασίας του καὶ μοῦ εἶπε, παρατηρῶν λοξῶς τὸ παιδίον, ὅτι τὰ σειρήτια αὐτὰ δὲν τοῦ ἥρεσαν καὶ ὅτι θὰ τὰ ἀφήσει καὶ θὰ ἔβαζεν ἀργυρᾶ κομβία. Τὸ παιδίον ὅμως δὲν ἔστρεψε νὰ ἴδῃ οὔτε τὰ σειρήτια.

‘Ο Νικήτας τότε ἥρχισε νὰ περιστρέψῃ εἰς τὰς χεῖράς του τὸν καινούργιη καστόρινον πīλον του. ’Αλλὰ τὸ παιδίον, ώς νὰ τὸ ἔκαμνεν ἐπίτηδες, δὲν κατεδέχθη νὰ φύψῃ οὔτε ἐν βλέμμα εἰς τὸν πīλον τοῦ Νικήτα.

‘Ο Νικήτας, ὁ ὅποιος ἥρχισε νὰ πεισμώνῃ, ἔξήγαγεν ἐκ τοῦ θυλακίου του τὸ ωρολόγιον τὸ ἥρνοιξε καὶ ιοῦ ἐδείκνυε τὰς μηχανάς. ’Αλλὰ καὶ πάλιν τὸ παιδίον δὲν ἔστρεψε τὴν κεφαλήν.

— Εἶναι ἐπίχρυσον ; τὸν ἡρώτησα.

— ”Οχι, ἀπίγνησεν, εἶναι χρυσοῦν.

— Δὲν πιστεύω νὰ εἶναι ὄλόχρυσον, θὰ ἔχῃ καὶ ἄργυρον.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

— Μὰ ὅχι ! ἐπέμενεν αὐτός, καὶ διὰ νὰ ἀναγκάσῃ τὸ παιδίον νὰ κοιτάξῃ, ἐπλησίασε τὸ ώρολόγιον εἰς τὸ πρόσωπόν του λέγων :

— Γιὰ ίδε, δὲν εἶναι ἄλήθεια, ὅτι εἶναι ὀλόγουσον;

— Δὲν ἡξεύρω, ἀπήντησε ξηρὰ ὁ μικρός.

— "Ω, ω ! ἐφώναξε θυμωμένος ὁ Νικήτας, τί ύπερηφάνεια !

'Ἐν τῷ μεταξὺ ὅμως εἶχε φθάσει ὁ πατήρ του, ὁ ὥποιος ἤκουσε τοὺς τελευταίους λόγους. Ἐνοίταξεν ὀλίγον τὸν μικρόν, καὶ ἔπειτα εἶπεν ἀποτόμως εἰς τὸ παιδί του, τὸν Νικήταν : — Σιωπή ! Καὶ ἔσκυψεν εἰς τὸ αὐτίον του διὰ νὰ τοῦ εἰπῇ : — Εἶναι τυφλός.

'Ο Νικήτας ἀνεπήδησε μὲν ἔκπληξιν καὶ παρετήρησε τὸν μικρὸν εἰς τὸ πρόσωπον. Οἱ ὀφθαλμοί του ἦσαν χωρὶς καμίαν ἔκφρασιν, χωρὶς καμίαν λάμψιν, ὡς ὑάλινοι.

'Ο Νικήτας ἐταράχθη, δὲν εἶπε λέξιν, μόνον κατεβίβασε τοὺς ὀφθαλμούς. Ἐπειτα ἐψιθύρισε : Λυποῦμαι πολύ... δὲν ἡξεύρα.

'Αλλ' ὁ τυφλός, ὁ ὥποιος τὰ εἶχεν ἐννοήσει ὅλα, εἶπε μὲν μειδίαμα ἀγαθὸν καὶ μελαγχολικόν : — "Α ! δὲν πειράζει !

Λοιπόν, ναί, εἶναι ματαιόδοξος, ἀλλὰ δὲν ἔχει κακὴν καρδίαν ὁ φίλος Νικήτας. Κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν εἰς τὴν οἰκίαν μας ἦτο μελαγχολικός.

Ἐν ἔχρι ἐπὶ τῶν Θεσσαλικῶν ὁρέων

Ἐκαστον ἔαρ, ὅταν ἡ χιὼν ἀρχῆη νὰ διαλύεται ἐπὶ τῶν κορυφῶν τῆς Πίνδου, ἔκτακτος ἥσωὴ καὶ κίνησις γίνεται εἰς τὰς ὑψηλὰς ἐκείνας ὁρεινὰς τοποθεσίας.

Οἱ κάτοικοι τῶν ἀραιῶν διεσπαρμένων ὁρεινῶν χωρίων μεταναστεύουσι τὸ φθινόπωρον καὶ διέρχονται τὸν χειμῶνα ἐντὸς τῆς θεσσαλικῆς πεδιάδος· μόνον ὄλιγαι οἰκογένειαι μένουσιν ὡς φύλακες τῶν χωρίων, ὅπου ἡ ἀφθονος χιὼν τοὺς παραχώνει ἐπὶ πολλὰς ἔβδομάδας καὶ κάποτε ἐπὶ ὅλοκλήρους μῆνας ἐντὸς τῶν μικρῶν, ἀλλὰ στερεῶν οἰκιῶν των. Ἐκεῖ ἀπομεμονωμένοι, διέρχονται τὸν χειμῶνα παρὰ τὴν ἔστιαν, ἐνῷ ἔξει βοῦ ὁ βιορρᾶς καὶ ἀναστενάζουσι καὶ βογκοῦσι τὰ πελώρια δένδρα τῶν δασῶν, σπιόμενα ὑπὸ μανιώδους ἀνέμου. Μετὰ πόσης χαρᾶς οἱ φυλακισμένοι αὐτοὶ χαιρετίζουν τὸν αἴθριον οὐρανὸν καὶ τὸν θερμὸν ἥλιον τοῦ Ἀπριλίου! . . .

Ἐντὸς ὄλιγου φθάνουσιν ἐκ τῆς πεδιάδος καὶ οἱ κάτω διαχειμάσαντες συγχωρικοί των. Αἱ οἰκίαι ἐπισκευάζονται καὶ καθαρίζονται, οἱ πέριξ αὐτῶν χῶροι καθαρίζονται,

καλλιεργοῦνται καὶ μεταβάλλονται εἰς θαλεροὺς κήπους.
”Αλλοὶ ἐπιδίδονται εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν φασολίων,
τοῦ ἀραβοσίτου καὶ κάπου - κάπου καὶ τῶν γεωμήλων.

Η γεωργία τῶν ὅρέων ἔνεκα τῆς ψυχρότητος τοῦ κλί-
ματος καὶ τῆς βραδυτάτης ώριμάνοεις τῶν προϊόντων
δὲν εἶναι βεβαίως πολὺ ἐπικερδής, ἀλλ’ εἰς τινας προση-
λίους τόπους οἱ χωρικοὶ καλλιεργοῦσιν ἐπιμόνως τοὺς μι-
κροὺς ἀγρούς των καὶ τοὺς ποτίζουν μὲ τὰ ὕδατα τῶν
ἀφθόνων πηγῶν καὶ ωάκων.

Πολλοὶ ἐπιδίδονται εἰς ἑργασίας δασικὰς καὶ ἀντικεῖ-
εις τὰ δάση ὁ πέλεκυς τῶν ὑλοτόμων. Ἀφοῦ οὗτοι καταρ-
ράκται κινοῦσι τὸν νεροπόριον καὶ ἐκ τῶν κορμῶν τῶν ἐλα-
τῶν καὶ τῶν πεύκων γίνονται αἱ χονδραὶ ἐκεῖναι σανίδες,
οἵ φημιζόμεναι διὰ τὴν στερεότητά των

Ο ”Ασπρος ποταμὸς (Αχελῷος), ὅστις διαφέρει τὴν
δασώδη ἐκείνην ὁρεινὴν Θεσσαλίαν, τὴν καλουμένην ἐξ
οὗτοῦ Ἀσπροπόταμον, κυλίει ἐπὶ μακρότατον διάστημα
τὰ ἀφρίζοντα ὕδατά του, καὶ μετακομίζει τοὺς βαρεῖς ὅγ-
κους τῆς ξυλείας, μέχρι τῶν ἐκβολῶν του. Νὰ τὸ ἐφαντά-
ζοντο ποτὲ τὰ πελώρια ταῦτα δένδρα, ὅτι οἱ κορμοί των
θὰ ἐταξίδευνον μέχρι τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου, ὅτι ἐκεῖ θὰ
πιετεβάλλοντο εἰς κομψὰ σταφιδοκιβώτια, ὅτι θὰ ἐδέχοντο
εἰς τὴν ἀγκάλην των τὴν γλυκεῖαν σταφίδα καὶ θὰ ἐταξί-
δευνον χάριν αὐτῆς εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης ;

Αλλ’ ὁ μεγαλύτερος πληθυσμὸς τῶν ὅρέων εἶναι οἱ
βλαχοποιμένες κτηνοτρόφοι. Μόλις ἀρχίσουν νὰ διαλύων-
ται αἱ χιόνες, ἀναφαίνεται ἄφθονος χλόη καὶ πρασινᾶς
αἱ κλιτύες καὶ αἱ κορυφαὶ τῶν ὅρέων. Τότε οἱ βλαχοποι-
μένες ἐγκαταλείπουσι τὰς πεδιάδας, διότι εἶχον διαχειμά-
σει τὰ ποιμνιά των καὶ ἀνέρχονται εἰς τὰ ὅρη.

Τὸ πρόβατον, τὸ νυσταλέον καὶ ἀποκοιμισμένον τοῦτο
ζῷον, ἀλλάσσει καὶ αὐτὸ κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην. Γίνε-

τει ζωηρότερον, εύκινητότερον, ύψινει τὴν κεφαλήν του καὶ μὲ λάμποντα βλέμματα στρέφεται πρὸς τὰ ὅρη, ὅπερ καταβαίνει ἡ ἐαρινὴ αὔρα. Αὐθόρμήτως τὰ πούμνια προσβαίνουσι πρὸς τὰ ὅρη. Ἐάν τις ἥθελεν ἐμποδίσει τὴν πορείαν τῶν, θὰ ἔβλεπεν ὅτι ταῦτα εἰς πεῖσμα τῶν ποιμένων καὶ τῶν κυνῶν θὰ ἔξηκολούθουν προχωροῦντα πρὸς τὰ ἄνω.

Ἐκ τῶν κτηνοτρόφων, πολλοὶ δὲν ἔχουσι χωρία μὲ μνήμους κατοικίας, ἀλλὰ περιφέρονται μὲ τὰ πούμνιά των ὡς σκηνῆται. Ἔνοικιάζουσι πολλοὶ μαζὶ μεγάλας ὁρεινὰς περιφερείας καὶ ἐκεῖ στήγουσιν ἕκαστην ἄνοιξιν τὰς σκηνάς των ἢ κατασκευάζουσι μικρὰς προχείρους καλύβας ἐκ οἰλάδων. Τὰς καλύβας τεύτας ὄνομάζονται «κονάκια».

Οσοι ἔχουν ταξιδεύσει ἀνὰ τὰ ὅρη, γνωρίζουσι βεβαίως τὴν φιλοξενίαν τῶν βλαχικῶν κονακίων. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοί, μ' ὅλην τὴν πτωχείαν τῶν, θυσιάζουσι τὸν καλύτερον ἀμνόν, τὸ ωραιότερον γάλα, τὴν παχυτέραν γιαούρητην. Τοῦ στρώνουν ὅλοκληρον στιβάδα πυκνομάλλων θερμῶν κουθερτῶν, τὰς ὁποίας ὑφαίνουσιν αἱ γυναικές τῶν.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Μέν. ἐπίσκεψις

Τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς χιονιᾶς ἤκουσα ἔνα μικρὸν θόρυβον, ώς νὰ ἔρχεται λιθάρια εἰς τὴν ὕελον τοῦ παραθύρου. Στρέφομαι καὶ βλέπω ἔνα σπουδγύτην καθήμενον εἰς τὸ κατώφλιον τοῦ παραθύρου. Ἐγνώριζα ἀπὸ ἀναγνώσεις, ὅτι τὰ πτηνὰ κάμνουν τοιαύτας ἐπισκέψεις ἐν καιρῷ χιονιᾶς, ἀλλὰ τὰς ἐθεώρουν ἀδυνάτους εἰς τὴν Ἑλλάδα,

διότι τὰ πουλιὰ γνωρίζουν τὰ ἥμη καὶ τὸν χαρακτῆρά μας. Καὶ ἀντὶ ἀγάπης καὶ οἴκου, πρέπει νὰ περιμένουν, ἄμα πλησιάσουν ἄνθρωπον, ἐπίθεσιν μὲ ξύλον, μὲ ὄπλον, μὲ πέτραν ἢ μὲ λάστιχον. Ἀλλ' ἀλληλῶς αὐτὸς μοῦ ἐκτύπησε μὲ τὸ ράμφος του τὸ παράθυρο;... Τὴν ἀμφιβολίαν μου διέλιξε νέον ράμφισμα, τὸ ὅποιον είδα. Καὶ τὸ πρᾶγμα μὲ συνέκινησε, καὶ μάλιστα, ἂν θέλετε, μ' ἐκολάκευσεν. Ὁ καημένος ὁ σπουδγύτης μοῦ ἔκαμνε μίαν τιμητικὴν διάκρισιν, νὰ μὲ θεωρῇ ώς ἀνίκανον νὰ τοῦ κάμω καὶ ἵκανὸν νὰ τὸν λυπηθῶ.

Ἐστὶ σίασσα σιγὰ - σιγὰ εἰς τὸ παράμυθον. Ὁ σπουδ-
γίτης, ἀφοῦ ἐτίναξε τὰ πτερά του, ἔκαμε μικρὸν κίνημα
ὅπισθιομήσεως. Ἐπειτα ἐστάθη καὶ μὲ ἡτένισε μὲ τὴν
ἔντονον περιέργειαν, τὴν ὅποιαν ἔχει ἐνίστε τὸ βλέμμα τῶν
πτηνῶν. Ἀπῆχα ἀπὸ τὸ παράμυθον δύο βῆματα. Ὁ
σπουδγίτης ἔξηκολούθει νὰ μὲ παρατηρῇ. Ἐπειτα ἔκαμε
κίνημα τῆς κεφαλῆς ώς ὑπόκλισιν. Ἄλλ' ὅσαν ἐφύμασα εἰς
τὸ παράμυθον καὶ ἔξετεινα τὸ χέρι πρὸς τὸν σύρτην, ὁ
σπουδγίτης ἐπέταξεν. Ἀδύνατον νὰ πιστεύσῃ εἰς τὴν ἀν-
θρωπίνην ἀγαθότητα.

Ἐρριψα ψίχουλα εἰς τὸ μάρμαρον τοῦ παραθύρου,
τὸ ὄποιον εἶχεν ἥδη καθαρισθῆ ἀπὸ τὸ χιόνι, καὶ ἐκλεισα
τὸ παράμυθον καὶ τὸ παραπέτασμα μετ' ὀλίγον εἴδα τὸν
σπουδγίτην νὰ ἐπανῆλθῃ εἰς τὸ παράμυθον καὶ ν' ἀρκίσῃ
νὰ τρώγῃ λαιμάργως τὰ ψιχία. Ἀφοῦ δὲ ἐτελείωσεν,
ἔκαμε νέαν ὑπόκλισιν, ἐπειτα ἐρράμφισε τὴν ὕελον κ' ἐκί-
νει δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τὴν κεφαλήν, ώς νὰ ἐπροσπάθει
νὰ διακρίνῃ διὰ μέσου αὐτῆς καὶ τοῦ παραπετάσμα-
τος. Ἄλλ' ὅταν ἐπλησίατα ν' ἀνοίξω, ἐπέταξε πάλιν φο-
βιομένος.

Ἐρριψα νέα ψιχία εἰς τὸ μάρμαρον τοῦ παραθύρου,
ἐρριψα καὶ ἄλλα εἰς τὸ πάτωμα ὑπὸ τὸ παράμυθον καὶ
ἐκάθησα εἰς τὸ βάθος τοῦ δωματίου, ἀφήσας ἀνοικτὸν τὸ
παράμυθον. Δὲν ἐπέρασαν πολλὰ λεπτὰ καὶ ὁ σπουδγίτης
ἐπανῆλθε. Μετὰ διαφόρους δὲ δισταγμοὺς ἐπήδησε καὶ
μέσα εἰς τὸ δωμάτιον καὶ ἔξηκολούθησε νὰ τρώῃ τὰ σκορ-
πισμένα εἰς τὸ πάτωμα ψιχία, ἀνήσυχος δικαιοσύνης πάντοτε
καὶ ἔτοιμος νὰ πετάξῃ. Ἐπειτα μὲ ἓνα πτερύγισμα ἀνέβη
εἰς τὸ γραφεῖόν μου καὶ ἐκεῖθεν ἐστράφη καὶ μὲ παρετή-
ρει. Μὲ παρετήρει σχεδὸν πέντε λεπτά. Καὶ μοῦ ἐφάνη
ὅτι εἰς τὰ μάτια του ὑπῆρχε μία λάμψις μειδιάμιατος.
Ἄλλὰ μόλις ἐκινήθη, ἐπέταξε καὶ δὲν ἐπανῆλθε πλέον.

Οὔτε καὶ ἐγὼ ἡδυνάμην νὰ ἔχω τὸ παράθυρον περισσότερον ἀνοικτόν.

Ἐπερίμενα τὴν ἐπιοῦσαν, ἐπερίμενα καὶ τὴν μεθεπομένην ν' ἀκούσω τὸ φάρμασμά του εἰς τὸ τέλος. Ἐπενύμενον νὰ συνεχίσωμεν τὰς σχέσεις μας, νὰ γίνωμεν φίλοι. Τὰ στρουθία, ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἔχουν τὴν χάριν ὅλων τῶν μικρῶν πτηγῶν, ἐνθυμίζουν καὶ τὴν πραότητα καὶ ἀγαθότητα. Ἐκείνου, ὅστις συχνὰ τὰ ἀνέφερεν εἰς τὰς παραβολάς του. Ἀλλὰ δὲν ἥλθε.

·Ω χονδρὸς οἴκοις τοῦ σίτου·

Μίαν ήμέραν μερικὰ παιδία ηὔραν εἰς μίαν κοιλάδα κάτι χονδρόν, ώς ἐν αὐγὸν κότας. Εἶχεν ὅμως αὐτὸν ἐν λεπτὸν αὐλάκι εἰς τὸ μέσον ἀπὸ ἐπάνω ἔως κάτω καὶ θηριοίαζε μὲν κόκκον σίτου.

Κάποιος διαβάτης εἶδε τὸ πρᾶγμα αὐτὸν εἰς τὰς χεῖρας τῶν παιδίων, ἔδωκεν εἰς τὰ παιδία πέντε δεκάρας καὶ τὸ ἡγόρασεν.

Τὸ ἔφερεν ἔπειτα εἰς τὴν πρωτεύουσαν τοῦ βασιλείου καὶ τὸ ἐπώλησεν εἰς τὸν βασιλέα. Ὁ βασιλεὺς μόλις ἤγορασε τὸ παράξενον αὐτὸν πρᾶγμα, ἐκάλεσεν ὅλους τοὺς σοφοὺς τῆς χώρας του καὶ τοὺς ἐρόσταξε νὰ εὗρουν ἂν εἴναι τοῦτο οἴκοις σίτου ἢ αὐγὸν κότας.

Πολὺν καιρὸν ἔχασαν οἱ σοφοὶ αὐτοὶ νὰ τὸ παρατηροῦν καὶ νὰ τὸ ἔξετάζουν, δὲν κατώρθωσαν ὅμως νὰ ἐννοήσουν τί ἦταν. Ἐπί τέλους ἀφῆκαν τὸ παράξενον ἐκεῖνο πρᾶγμα εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀνακτόρου. Μία κότα τὸ εἶδε, τὸ ἐπλησίασε καὶ ἤρχισε νὰ τὸ τσιμπᾷ μὲ τὸ ράμφος τῆς.

Ἐτρεξαν τότε οἱ σοφοὶ καὶ εἶδαν μὲ ἀπορίαν τῶν καὶ ἐννόησαν καθαρὰ πλέον ὅτι ἦτο κόκκος σίτου καὶ ὅχι αὐγὸν κότας. Ἀμέσως παρουσιάσθησαν εἰς τὸν βασιλέα καὶ τοῦ εἶπαν, ὅτι τὸ πρᾶγμα ἐκεῖνο ἀληθινὰ ἦτο εἰς χονδρὸς κόκκος σίτου.

Οἱ βασιλεὺς ἔδειξε μεγάλην ἀπορίαν. Ἐπρόσταξε καὶ πάλιν τοὺς σοφούς του νὰ ἔξετάσουν εἰς ποῖον μέρος καὶ κατὰ ποίαν ἐποχὴν ἐφύτευναν στάχυα, τὰ δοπιὰ ἔδιδαν τόσον χονδρὸν σιτάρι.

Οἱ σοφοὶ ἡρώτησαν ὅλους, ἔξήτησαν ἀπὸ παντοῦ πληροφορίας, ἐμελέτησαν τὰ βιβλία τῶν, δὲν κατώρθωσαν ὅμως νὰ εὑρούν καὶ νὰ μάθουν τίποτε σχετικόν. Ἐπέστρεψαν εἰς τὸν βασιλέα καὶ τοῦ εἶπαν :

— Δὲν ἡμπορέσαμεν νὰ μάθωμεν τίποτε δι’ ὃσα μᾶς ἡρωτήσατε. Τὰ βιβλία μας δὲν ἀναφέρουν τίποτε σχετικόν. Πρέπει νὰ ἐρωτήσετε χωρικούς. "Ισως κανένας ἀπὸ αὐτοὺς — ὁ γεροντότερος — νὰ ἴρουσε νὰ λέγουν εἰς ποίαν χώραν καὶ κατὰ ποίαν ἐποχὴν ἐφύτευναν στάχυα μὲ τόσον χονδρὸν σίτον.

Οἱ βασιλεὺς ἔστειλε νὰ τοῦ φέρουν τὸν γεροντότερον ἀπὸ τοὺς χωρικούς, οἱ δόποιοι εύρισκοντο εἰς τὸ βασίλειόν του. Οἱ ἄνθρωποί του ηὔραν ἔνα γέροντα καὶ τὸν ὀδήγησαν ἐμπρὸς εἰς τὸν βασιλέα.

Ήτο πολὺ δυστυχισμένος. Ἀπὸ τὸ γῆρας ἦτο κυρτωμένος, ἔσκυπτε κατὰ γῆς πολὺ, δὲν εἶχεν ὀδόντας καὶ μόλις ἥδυνατο νὰ περιπατήσῃ στηριζόμενος εἰς δύο ράθδους.

Οἱ βασιλεὺς τὸν ἡρώτησε :

— Δὲν μοῦ λέγεις, καλέ μου παπποῦ, ἡμπορεῖς νὰ ἐν-
θυμηθῆς εἰς ποίαν χώραν ἀρά γε ἐφύτρωνε τόσον μεγάλο
σιτάρι ; Μήπως ἔσπειρες ἀπὸ τὸ σιτάρι αὐτὸ εἰς τὰ χωρά-
φια σου, η ἡγόρασες ἀπὸ κανένα τόσον χονδρὸν σιτάρι ;

'Ο γέρων ἦταν κωφὸς ὀλίγον. Μόλις ἤκουε καὶ μὲ
δυσκολίαν ἐννοοῦσε τί τοῦ ἔλεγαν. 'Απαντᾶ ὅμως :

— "Οχι. Οὔτε ἔσπειρα ποτέ, οὔτ' ἐθέρισα, οὔτε ἡγό-
ρασα τόσον χονδρὸν σιτάρι. Τὸ σιτάρι, ποὺ ἡγόραζα δὲν
ἦτο χονδρότερον ἀπ' αὐτό, ποὺ πουλοῦν σήμερον ὅλοι. Νὰ
ἐρωτήσετε ὅμως τὸν πατέρα μου, εἴτε μετ' ὀλίγον. "Ισως
ἔκεινος νὰ ἤκουε νὰ λέγουν εἰς ποίαν χώραν ἐφύτρωνε
ὅμοιον σιτάρι.

'Ο βασιλεὺς ἔστειλε καὶ τοῦ ἔφεραν τὸν πατέρα τοῦ
γέρου. Τὸν ώδήγησαν ἐμπρὸς εἰς τὸν βασιλέα. 'Ητο πολὺ[·]
γέρος, ἔστηρετο ὅμως εἰς ἓν μόνον φαβδίον.

'Ο βασιλεὺς τοῦ ἔδειξε τὸν κόκκον τοῦ σίτου. Τὰ μά-
τια τοῦ γέρου ἔβλεπαν καλὰ ἀκόμη. Μὲ προσοχὴν ἔξήτασε
τὸν κόκκον ἔκεινον.

'Ο βασιλεὺς τὸν ἥρωτησεν :

— Λέγε μου, καλέ μου παπποῦ, μήπως ξέρεις εἰς
ποίαν χώραν ἀρά γε ἐφύτρωνε τόσον χονδρὸν σιτάρι ; Μή-
πως σὺ ὁ ἴδιος ἔσπειρες ποτέ σου ὅμοιον σιτάρι εἰς τὰ χω-
ράφια σου, η ἡγόρασες ἀπὸ κανένα ποτέ σου παρόμοιον
σιτάρι ;

'Ο γέρος δὲν ἤκουε καλά. Μ' ὅλα ταῦτα ἤκουε καλύ-
τερα ἀπὸ τὸν νίόν του.

— "Οχι ! ἀπαντᾶ. Οὔτε ἔσπειρα, οὔτ' ἐθέρισα, οὔτε
ἡγόρασα ποτέ μου παρόμοιον σιτάρι, ἂν καὶ εἰς τὴν ἐπο-
χῆν μου οἱ ἄνθρωποι δὲν μετεχειρίζοντο τὰ χρήματα. 'Ο
καθένας ἔτρωγε τὸ φωμί, ποὺ μόνος του ἔκαμνεν. "Αν δὲν
εἶχεν ὁ ἴδιος σιτάρι, τοῦ ἔδιδαν οἱ ἄλλοι. Δὲν ξέρω λοιπὸν
εἰς ποίαν χώραν ἐφύτρωνε παρόμοιον σιτάρι.

Μολονότι εἰς τὴν ἐποχὴν μου τὸ σιτάρι ἦτο χονδρότε-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ρον ἀπὸ τὸ τωρινόν, δὲν εἶδα ὅμως ποτέ μου τόσον χονδρόν, ὃσον αὐτό. "Ηιουστα ὅμως τὸν πατέρα μου νὰ λέγη, ὅτι εἰς τὸν καιρὸν του τὰ στάχυα ἥσαν ωραιότερα καὶ μεγαλύτερα καὶ τὸ σιτάρι πολὺ χονδρότερον. Αὐτὸν πρέπει νὰ ἐρωτήσετε.

'Ο βασιλεὺς ἔστειλε νὰ εῦρουν τὸν πατέρα τοῦ γέρου. Τὸν ηὔραν καὶ αὐτὸν καὶ τὸν ωδήγησαν ἐμπρὸς εἰς τὸν βασιλέα.

'Ο γέρος ἐμβῆκε εἰς τὸ παλάτι, χωρὶς νὰ ἔχῃ ἀνάγκην νὰ τὸν βοηθήσῃ κανεὶς καὶ χωρὶς νὰ κρατῇ ράβδον. Τὰ πόδια του ἐβαστοῦσαν καλά, τὰ μάτια του ἥστραπταν, τὰ αὐτιά του ἥπουν καθαρά, ἡ φωνή του ἦτο δυνατή καὶ δὲν ἔτρεμε καθόλου. Τὰ λόγια του καθαρά - καθαρὰ καὶ ἕνα - ἕνα ἔξηρχοντο τοῦ στόματός του.

'Ο γέρος ἀφοῦ ἐκοίταξε καλὰ τὸν κόκκον τοῦ σίτου καὶ τὸν ἔξήτασε προσεκτικά, εἶπεν :

— "Εχω καιρόν, ποὺ δὲν εἶδα σιτάρι τοῦ παλαιοῦ καιροῦ.

'Εδάγκασε τὸν κόκκον καὶ τὸν ἐμάσσησε μὲ τὰ δόντια του.

— Εἶναι τὸ ἴδιον, ἀπ' ἐκεῖνο εἶναι ! εἶπεν.

— Λέγε μου λοιπόν, καλέ μου παπποῦ, εἰς ποίαν χώραν καὶ κατὰ ποίαν ἐποχὴν ἄρα γε ἐφύτρωνε παρόμοιον σιτάρι ; Μήπως ἔσπειρες σὺ ὁ ἴδιος ἀπ' αὐτὸν εἰς τὰ χωράφια σου, ἢ μήπως ἔτυχε ποτὲ εἰς τὴν ζωήν σου ν' ἀγοράσῃς κάπου ὅμοιον σιτάρι ;

'Ο γέρος ἀπαντᾷ :

— Εἰς τὸν καιρόν μου ὅμοιον σιτάρι ἐφύτρωνε παντοῦ. 'Απ' αὐτὸν ἔτρωγον, ὅταν ἥμην μικρός, κ' ἔδιδον καὶ εἰς τοὺς ἄλλους νὰ τρώγουν. 'Απὸ τὸ ἴδιον ἔσπειρα καὶ ἐθέριζα κ' ἔκαμνα ἄλεῦρο.

— Εἶπε μου παπποῦ, τὸ ἡγόραζες ἢ τὸ ἔσπειρες ὁ

ἴδιος εἰς τὰ χωράφια σου ἀπὸ ίδιων σου σιτάρι ; ηρώη-
σεν ὁ βασιλεύς.

Ο γέρος ἐχαμογέλασεν.

— Εἰς τὸν καιρὸν μου, εἶτε, κανένας δὲν ἤθελε νὰ
κάνῃ ἀμαρτίαν νὰ πωλῇ τὸ σιτάρι τοῦ καλοῦ Θεοῦ. Κανέ-
νας δὲν ἤγόραζε ψωμὶ ἀπὸ ἄλλον. Ἐδούλευε τὴν γῆν καὶ
Ἐκλεκταὶ Ψηφιοποίηθηκε από τὸ Ινστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

είχε σιτάρι κι ἔκαμνε ψωμί. 'Ο κόσμος δὲν ἥξερε τότε τί
ἡταν τὰ χρήματα, είχαμεν ὅμως ὅλοι ἀρκετὸν σιτάρι διὰ
νὰ τρώγωμεν καὶ νὰ ζῶμεν.

'Ο βασιλεὺς τὸν ἡρώτησεν ἀκόμη :

— Εἰπέ μου, παπποῦ, ποῦ ἔσπειρες τὸ σιτάριαυτό :

Ποῦ ἤσαν τὰ χωράφια σου :

'Ο γέρος ἀπαντᾷ :

— Χωράφι μου ἦταν ἡ γῆ τοῦ Θεοῦ. "Οπου ἐπήγαινα
καὶ ὠργωνα ἦταν τὸ χωράφι μου. Ἡ γῆ ἦτο τότε δι' ὅλους
μας· εἰς τὸν καιρόν μου ἀκόμη ἡ μόνη περιουσία, ποὺ εί-
γεν ὁ καθένας μας ἦτο ἡ ἐργασία, τὴν ὅποιαν ἔκαμνεν.

— Εἰπέ μου ἀκόμη δύο πράγματα, εἴτεν ὁ βασιλεὺς.

Διατί αὐτὸν τὸ σιτάρι ἐφύτρωντε τὸν παλαιὸν καιρόν,
καὶ τώρα πλέον δὲν φυτρώνει ; "Επειτα διατί ὁ ἔγγονός
σου περιπατεῖ μὲ δύο ραβδία, ὁ νίος σου μὲ ἓνα καὶ πῶς
ἐσύ, ποῦ είσαι γεροντότερός των, είσαι δυνατὸς καὶ γερὸς
τόσον, καὶ περιπατεῖς χωρὶς νὰ στηρίζεσαι εἰς κανένα ρα-
βδίον; Τὰ μάτια σου βλέπουν πολὺ καλά, ἔχεις ὅλα τὰ δόν-
τια σου κι ἡ ὄμιλία σου είναι καθαρὰ καὶ πολὺ συμπαθη-
τική ; Διατί παπποῦ μου ; Πῶς γίνεται αὐτό ;

'Ο γέρος ἀπαντᾷ :

— Διατί ; Διότι οἱ ἄνθρωποι τώρα δὲν ζοῦν πλέον
ὅπως ἄλλοτε μὲ τὴν ἴδιήν των ἐργασίαν, ἄλλὰ προτιμοῦν
νὰ βάζουν τοὺς ἄλλους νὰ ἐργάζωνται. Αὐτὸν ὅμως δὲν
ἔγίνετο τὸν παλαιὸν καιρόν. Τότε ἔζουσαν ὅλοι σύμφωνα
μὲ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. 'Εζητούσαν μονάχα, ὅσον τοὺς
ἔχορειάζετο διὰ νὰ ζήσουν. Δὲν ἔζηλευαν ὁ ἕνας τὸν ἄλλον,
δὲν ἥθελε κανεὶς νὰ είναι πλεονέκτης, οὕτε ἥζεταζεν ὅ,τι
είχεν ὁ πλαγινός του. Δι' αὐτὸν τοὺς ἀγαποῦσε καὶ τοὺς ευ-
λογοῦσε ὁ Θεός.

Νὰ διατί ἔγίνοντο ὅσα μὲ ἐρωτᾶτε, εἴτεν ὁ γέρος καὶ
ἔσιώπησεν.

• Αγῶνες ἐπιποκοὶ ἐν Ἡλείᾳ

Πλησίον τῶν Λεχαινῶν εύρισκεται ἡ μονὴ τοῦ Ἀγίου Γεωργίου. Κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Ἀγίου ὅλοι οἱ κάτοικοι τῶν Λεχαινῶν ἥσαν συγκεντρωμένοι εἰς τὴν πανήγυριν τῆς μονῆς. Ἐκτὸς τῶν ἄλλων ἐγίνοντο καὶ ἀγῶνες δρόμου μεταξὺ ίππεων. Οἱ ίππεῖς εἶχον συγκεντρωθῆ μακρὰν τῆς μονῆς, ὅποθεν θὰ ἔξεκίνουν.

Μόλις ἐδόθη τὸ σημεῖον καὶ ὅλη ἐκείνῃ ἡ μυρμηκιὰ τοῦ ὑεωμένου πλήθους ἥρχισε ν' ἀνυπομονῆ, νὰ στενοχωρῇται, ώς ἐν σῶμα, ώς μία ψυχή. Ὁ κάμπος ἥπλοῦτο ἐπικλινῆς ὀλίγον, ὁμαλός, καταπράσινος, μὲ μίαν ἀγριαπιδιὰν εἰς τὴν μέσην καὶ πλατύς, ἀπεριόριστος εἰς τὸ βλέμψα τῶν θεατῶν. "Ἐνεκα τῆς μεγάλης ἀποστάσεως δὲν διέκρινέ τις κατ' ἀρχὰς ἄλλο τίτοτε, παρὰ μελανὰ μόλις στύγματα, σκιάς ἀνω τοῦ ἐδάφους, φερομένας ὑπὸ τοῦ ἀνέμου.

'Ολίγον κατ' ὀλίγον ἔξεχώριζαν οἱ πόδες τῶν ἀλόγων, κινούμενοι ἐμπρὸς — ὅπισω μετὰ ταχύτητος, ώς πτερωταὶ μύλου· καὶ τέλος ἐφάνησαν καὶ οἱ καβαλλάρηδες, ώς λευκὰ συννεφάκια ἀνὰ τὴν ἀτέραντον ἔκτασιν. Ὁ νικητὴς ὅμως ἦτο ἀδύνατον νὰ διακριθῇ ἀκόμη. Ἡ σειρὰ τῶν ἀλόγων ἐν τῇ ὁρμῇ των ἥλλασσε κατὰ λεπτὸν καὶ οἱ πρῶτοι ἥρχοντο ἔσχατοι καὶ οἱ ἔσχατοι ἐπροπορεύεντο, ὥστε κατήντησεν ἀμφίβολον τὸ τέλος.

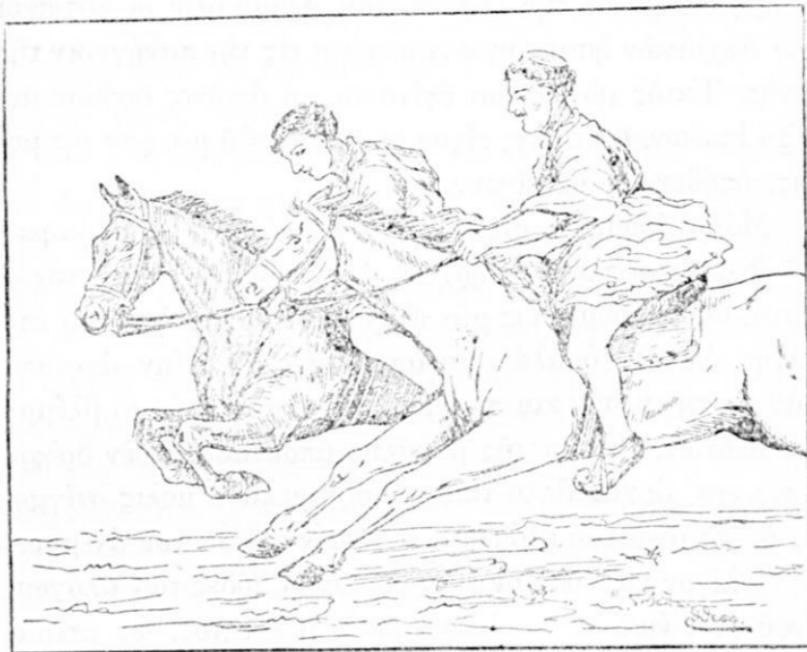
Τὸ πλήθος ἀνυπόμονον ἔκαμψε τὰς κρίσεις του περὶ τοῦ νικητοῦ, ὅστις θὰ ἔπαιρνεν ώς ἀμοιβὴν τὴν μοσχοῦμωμένην κουλούραν.

— Νά τὸ ψαρί, τὴν ἀρπαξε !

— Μπᾶ ! δὲν βλέπεις τὸ μαῦρο, ποὺ τὸ φέρνει κατὰ πόδι ;

Καὶ ἐφώναζον ὅλοι, κινοῦντες χεῖρας καὶ πόδας, ώς νὰ μετεῖχον καὶ αὐτοὶ τοῦ ἀγῶνος... Αἴφνης, νά, πίπτει

είς καβαλλάρης καὶ φεύγει τὸ ἄλογόν του μακράν. Δύο
ἄλλοι, βλέποντες φανερὰν τὴν ἀποτυχίαν, ἀποσύρονται
τεῦ ἀγῶνος· ἀλλά, διὰ νὰ μὴν ἐντροπιασθοῦν, φεύγουν

μακρὰν τῶν θεατῶν. Καὶ ἀρχίζουν οὗτοι καὶ πάλιν φωνά-
ζοντες. Καὶ γελοῦν, αἰωνίως γελοῦν, σαρκάζοντες τοὺς
νικημένους.

Τὰ ἄλογα τρέχουν ἀκόμη ταχύτατα, μὲ τὴν κεφαλὴν
τεντωμένην ἐμπρός, τὸ σῶμα ὅλον εὐθύτατον, ώς ἵππάμε-
νοι κόρακες. Καὶ τὰ φορέματα τῶν καβαλλάρηδων κυμα-
τίζουν, φουσκώνουν ἀπὸ τὸν ἀνεμὸν τὰ μανίκια τῶν ὑπο-
καμίσων καὶ ἡ φουστανέλλα ἀνεμίζει κατάλευκος ώς χιόν.

Τέσσαρα ἄλογα ἔμενον τώρα διαφιλονικοῦντα τὸ
βραβεῖον. Τὸ λευκὸν ἥρχετο ἐμπρὸς μὲ τὸν καβαλλάρην
κολλημένον ἐπάνω του ώς κάνθαρον. Αἴφνης πλησίον του
ἐπέρασε τὸ μαῦρον, μὲ τὸ λευκὸν ἀστέρος εἰς τὸ μέτωπον,

καὶ βαδίζει τώρα κατ' εὐθεῖαν εἰς τὸ τέρμα. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἄλλο, μὲ τρίχωμα βαθὺ ἀσπρόμαυρον, ἥλθε παραπλεύρως ζητοῦν τὴν νίκην... Καὶ οἱ θεαταὶ ἔξηρολεύθουν τὰς συζητήσεις καὶ ἔλεγον τὰ συμπεράσματά των ἀνυπόμονοι.

’Αλλ’ αἴφνης ὁ ψαρῆς, ὁ προπορευόμενος εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ ἀγῶνος, ἐστάθη εἰς τὴν μέσην τοῦ δρόμου ἐκίνητος, καὶ κρατῶν ὑφισμένην τὴν κεφαλήν, παρετήρει ὅλα τὰ σημεῖα, ώς νὰ ἥρεύνα τὸν ὁρίζοντα. Ἔπειτα ἐστράφη ὑπότομος πρὸς τὰ ὄπίσω συναποφέρων καὶ τὸν κύριόν του.

— Πάει κι αὐτός ! ἐφώναξαν ὅλοι.

”Εμειναν πλέον τρία ἄλογα εἰς τὸ ίπποδρόμιον. Τὰ δύο ἐπήγαιναν ἐμπρὸς καὶ ὀλίγον ὄπισθεν τὸ τρίτον. Ἡσχετο τοῦτο κανονικῶς τρέχον, μὴ παραλλάσσον τὸν βηματισμὸν του, ώς νὰ ᾦτο βέβαιον περὶ τῆς νίκης του καὶ ἄφηνε τὰ ἄλλα νὰ κοπιάζουν ἀδίκως. Καὶ δι’ ἐνὸς πηδήματος ἐπέρρεσεν αἴφνης μεταξὺ τῶν ἀντιπάλων του καὶ ἐπληησίασε τὸν κρατοῦντα ἐπὶ φάδου τὴν κουλούραν, τῆς νίκης τὸ βραβεῖον.

— Γειά σου, πουλί μου ! ἐφώναξαν οἱ θεαταὶ κατενθουσιασμένοι· καὶ ὁ Γεώργιος Βρανᾶς, ὁ καβαλλάρης καὶ κύριός του, ωχόρος, συγκεκινημένος, ὠρθοῦτο καὶ ἐπεδείχνειν εἰς ὅλους τὴν κουλούραν.

’Αλλὰ καὶ οἱ θεαταὶ δὲν ἤσαν ὄλιγώτερον ἐνθουσιασμένοι. Ἡ νίκη ἐνὸς ἀλόγου δὲν θεωρεῖται μικρὸν κατόρθωμα μεταξὺ τῶν χωρικῶν. Ὁ νικητὴς τιμῆ ὅχι μόνον τὸν ἔαυτόν του, ἀλλὰ καὶ τὸν κύριόν του καὶ τὸ χωρίον ἀκόμη, ὅπο τὸ ὄποιον κατάγεται. Ἡ νίκη διὰ τῶν πανηγυριστῶν, διαδίδεται εἰς ὅλα τὰ πέριξ χωρία. Οἱ χωρικοὶ εἰς τὰ χωρία των ἐπὶ ἔβδομάδας καὶ μῆνας συζητοῦν διὰ τὴν ἀξίαν τοῦ νικητοῦ.

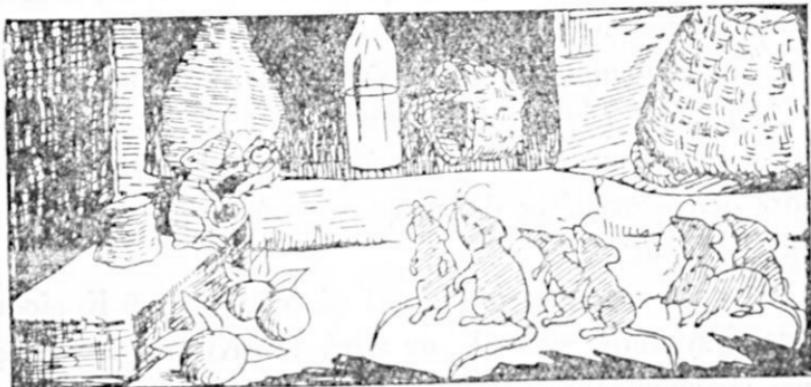
έχασε τὸ πλουσιώτατον βασίλειόν του, τὴν πρωτεύουσάν του τὰς Σάρδεις, καὶ ὅλους τοὺς θησαυρούς του· συλληφθεῖς δὲ αὐγμάλωτος, ἐκινδύνευσε νὰ κάσῃ καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν του· διότι ὁ Κῦρος διέταξε νὰ τὸν καύσωσι ζῶντα ἐνώπιόν του.

‘Η πυρὰ ἡτοιμάσθη, καὶ ὁ Κροῖσος ἐτέθη ἐπ’ αὐτῆς· ἀλλ’ ἐνῷ ἐπόκειτο ν’ ἀνάψωσι τὸ πῦρ, ἐνθυμηθεὶς τοὺς λόγους τοῦ Σόλωνος, ἐφώναξεν ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ τρίς: «Σόλων, Σόλων, Σόλων!»

Ο Κῦρος ἤρωτησε τότε τίς ἦτο αὐτὸς ὁ θεὸς ἢ ὁ ἄνθρωπος, τὸν ὃποιον ὁ Κροῖσος ἐπεκαλεῖτο.

Τότε ὁ Κροῖσος διηγήθη τὴν μετὰ τοῦ Σόλωνος συνέτευξίν του καὶ τοὺς σοφοὺς λόγους, τοὺς ὃποιους παρὰ τοῦ Ἐλληνος ἔκεινου εἶχεν ἀκούσει.

Ο Κῦρος συνησθάνθη ὅλην τὴν ὁρθότητα τῶν λόγων τοῦ Σόλωνος, καθ’ ὃσον μάλιστα ἡ ὁδυνηρὰ θέσις τοῦ Κροίσου ἐπεβεβαίωνε τὴν ἀλήθειαν αὐτῶν. Φοβηθεὶς δὲ μήπως ποτὲ καὶ αὐτὸς δυστυχήσῃ, συνῆλθεν εἰς ἑαυτόν καὶ ἀμέσως διέταξε νὰ καταβιβάσωσιν ἐκ τῆς πυρᾶς τὸν Κροῖσον, εἰς τὸν ὃποιον ἐγάρισε τὴν ζωὴν, τὴν δούλιαν εἰς τὴν παραφορὰν τῆς νίκης καὶ τῆς ὑπερηφανείας του ἐπόκειτο τόσον ἀπανθρώπως νὰ τῷ ἀφαιρέσῃ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

•Ο Δάμων καὶ ὁ Φιντίας

Ο Δάμων καὶ ὁ Φιντίας ἥσαν μαθηταὶ τῆς Ηὐθαγορείου Σχολῆς· ἔζων δὲ εἰς τὰς Συρακούσας, πρωτεύουσαν τῆς νήσου Σικελίας.

Ο Φιντίας κατηγορηθεὶς ως ἔνοχος συνωμοσίας κατὰ τοῦ Διονυσίου, τοῦ τυράννου τῶν Συρακουσῶν, κατεδικάσθη εἰς τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου. Ἀλλ' ἔχων ἀνάγκην νὰ διαθέσῃ τὰ οἰκογενειακά του συμφέροντα, ἔζήτησε τὴν ἄδειαν παρὰ τοῦ Διονυσίου ν' ἀπομακρυνθῇ ἐπί τινας ἡμέρας τῶν Συρακουσῶν πρὸς ἐπίσκεψιν τῆς οἰκογενείας του. Υπεσχέθη δὲ νὰ παρουσιάσῃ ἀντ' αὐτοῦ ἄλλον εἰς τὸ δεσμωτήριον, ἀναδεχόμενον νὰ θανατωθῇ, ἐὰν αὐτὸς κατὰ τὴν προσδιορισθησομένην ἡμέραν δὲν ἥθελεν ἐμφανισθῇ.

Ο τύραννος, τοῦ ὄποίου ἡ καρδία δὲν ἐγνώριζεν εὑμὴ τὸ αἴσθημα τοῦ ἐγωϊσμοῦ καὶ τοῦ φόβου, ἥτο πεπεισμένος ὅτι τοιοῦτον ἐγγυητὴν ἥτο ἀδύνατον νὰ εῦρῃ ὁ Φιντίας ἐπὶ τῇ πεποιθήσει δὲ ταύτῃ εἶπεν ὅτι τῷ παραχθῷει τὴν ξητηθεῖσαν ἄδειαν, ἂν παρουσιάσῃ ἄλλον. ἀναδεχόμενον τὴν καταδίκην ἐν ἐλλείψει αὐτοῦ.

Μεγίστη ὅμως ὑπῆρξε τοῦ Διονυσίου ἡ ἔκπληξις, ὅτε εἶδε παρουσιαζόμενον εἰς τὸ δεσμωτήριον τὸν Δάμωνα, προθύμως ἀναδεχόμενον τὴν θέσιν τοῦ φίλου του.

Ο Φιντίας ἐπομένως ἀποφυλακίζεται καὶ ἐλεύθερος ἀναγωρεῖται πρὸς ἀντάμιωσιν τῆς οἰκογενείας του, τὰ δὲ δεσμά του εὐχαρίστως ἀναλαμβάνει ὁ φίλος του Δάμων.

Αλλ' ἡ προσδιωρισμένη διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς θανατηῆς ποινῆς ἡμέρα φθάνει καὶ ὁ Φιντίας δὲν φαίνεται. Οθεν, ὅτε ἡ ὥρα τῆς ἐκτελέσεως ἐπλησίασεν, ἀντὶ τοῦ Φιντίου, ἀπάγεται ὁ Δάμων σιδηρωδέσμιος εἰς τὸν τόπον τῆς καταδίκης.

Ολος ὁ λαὸς τῶν Συρακουσῶν ἀγανακτεῖ τότε καὶ Ψηφιοποίηθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

φευάττει κατὰ τῆς αἰσχρᾶς προδοσίας τοῦ Φιντίου, βλέπων τὸν πέλεκυν τοῦ δημίου ἔτοιμον ἥδη νὰ πέσῃ ἐπὶ τοῦ ἀθύου τραχήλου τοῦ Δάμωνος. Ὁ δὲ τύραννος σαρκαστικῶς μειδιᾷ, ἐμπαιζὼν καὶ τὴν υωρίαν τοῦ Δάμωνος καὶ τὴν ψευδοφιλίαν τοῦ Φιντίου.

Μόνον ὁ Δάμων ἀτάραχος καὶ φαιδρὸς βλέπει πλησιάζουσαν τὴν στιγμήν, καθ' ἣν διὰ τῆς ἴδικῆς του ζωῆς ἤλ-

πιέε νὰ σώσῃ τὴν ζωὴν τοῦ φίλου του· ἀλλ' ἡ χαρά του δὲν ἥτο πλήρης, διότι, γνωρίζων καλῶς τὴν ἀρετὴν τοῦ Φιντίου, ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν ἐπερίμενε τὴν ἐμφάνισίν του.

Ἐπὶ τέλους ὁ δῆμιος ἔτοιμάζεται καὶ λαμβάνει ἀνὰ χεῖρας τὸν πέλεκυν, ἡ δὲ τρομερὰ στιγμὴ ἐπίκειται, ὅτε ἔξαιφνης κραυγαὶ θορυβώδεις ἀκούονται λέγουσαι: «Ο Φιντίας; ὁ Φιντίας!» Συγγρόνως δὲ ἀσθμαίνων καὶ δροψιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μαῖος διασχίζει ὁ Φιντίας τὰ πλήθη καὶ μετὰ δακρύων πίπτει εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ φίλου του Δάμωνος, καὶ ζητεῖ νὰ λάβῃ τὴν θέσιν του ὑπὸ τὸν πέλεκυν τοῦ δημίου. 'Αλλ' ὁ Δάμων διαφιλονικεῖ τὴν θέσιν ταύτην ώς ἀνήκουσαν ἥδη εἰς αὐτόν. 'Ο Φιντίας τότε ἐπαναλαμβάνει ζωηρότερον τὴν ἀπαίτησίν του, ὁ δὲ Δάμων ἐπιμένει σταθερῶς εἰς τὴν ἄρνησίν του.

"Ἐκθαμβοὶ καὶ δακρυρροοῦντες θεωροῦν πάντες τὸ ὑψηλὸν τοῦτο θέαμα τῆς περὶ θανάτου πάλης τῶν δύο φίλων. Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ σκληροκάρδιος τύραννος συγκινεῖται ἐπὶ τέλους καὶ θαυμάζει τὸ ὑψος καὶ τὸ μεγαλεῖον τῆς ἀληθοῦς φιλίας, τῆς ὅποιας τὴν δύναμιν οὐδέποτε εἶχεν αἰσθανθῆ, οὐδέποτε εἶχε φαντασθῆ. 'Αναγκάζεται λοιπὸν νὰ σεβασθῇ τὴν ὑπαρξίν τοιούτου ιεροῦ δεσμοῦ, τὸν ἔποιον ὁ πέλεκυς τοῦ δημίου του ἐπρόκειτο νὰ διαρρήξῃ, καί, χαρεῖσσων τὴν ζωὴν εἰς τὸν Φιντίαν, καὶ τὸν Φιντίαν εἰς τὸν Δάμωνα, καταπαύει τὴν εὐγενῆ των πάλην, καὶ ζητεῖ ώς χάριν νὰ συμπαραλάβωσι τοῦ λοιποῦ καὶ αὐτὸν εἰς τὸν ιερὸν δεσμὸν τῆς φιλίας των.

'Ο Θεμιστοκλῆς καὶ ἡ μάχη τῶν ἀλεκτρυνδρῶν

'Αφοῦ οἱ Πέρσαι ἐπανειλημμένως ἡττηθέντες ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἔφυγον ἐκ τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὸ 479 π. Χ., οἱ Ἀθηναῖοι διὰ νόμου ἔταξαν μίαν ἡμέραν τοῦ ἔτους νὰ ἀγωνίζωνται ἀλεκτρυόνες ἐν τῷ θεάτρῳ ἐνώπιον ὅλου τοῦ κόσμου. 'Ο νόμος οὗτος ἐγένετο ἐκ τῆς ἔξῆς αἰτίας. "Οτε ὁ Θεμιστοκλῆς, στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων γενόμενος, ὠδήγηει αὐτοὺς κατὰ τῶν βαρθάρων, καθ' ὅδὸν εἰδεν ἀλεκτρυόνας μαχομένους. Πάραντα διατάσσει νὰ σταθῇ ὁ στρατὸς καὶ δεικνύων εἰς αὐτὸν τὸν ἀλεκτρυόνας εἴτε : Φημιοποιηθῆκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

«Τὰ φιλότιμα ζῆσαι ! Κακοπαθοῦν καὶ αἰματώνονται καὶ κόπονται μόνον ἐκ φιλοτιμίας, μόνον διὰ νὰ μὴ ύποχωρήσῃ ὁ εἰς πρὸ τοῦ ἄλλουν καὶ διὰ νὰ μὴ φανῇ εἰς τοὺς ὄντοις του ἡττημένος. Φαντασθῆτε τί θὰ ἔπραπτον, ἐὰν ἐμάχοντο υπὲρ πατρίδος, υπὲρ θρησκείας, υπὲρ δόξης, υπὲρ ἑλευθερίας, υπὲρ τῶν τέκνων των».

Ἐκ τῶν λόγων τούτων τόσον πολὺ ἡ φιλοτιμία τῶν στρατιωτῶν ἔξήφθη, ὥστε, ὅταν συνηντήθησαν μετὰ τῶν ἐχθρῶν, ἀτρόμητοι ως λέοντες, ἐπέπεσον καὶ αὐτῶν καὶ ἐνίκησαν αὐτούς. Πρὸς ἀνάμησιν δὲ τοῦ πράγματος τούτου ἐγένετο ὁ νόμος οὗτος, ἔπειτα δὲ καὶ διὰ νὰ βλέπουν οἱ νέοι Ἀθηναῖοι, ὅτι καὶ τὰ ζῆσαι αὐτὰ ἀκόμη ἐκτίθενται εἰς τοὺς μεγίστους κινδύνους, ὅταν πρόκειται νὰ υπερασπίσωσι τὴν ζωὴν καὶ τὴν τιμὴν αὐτῶν.

ΙΙΙ. Θέας ὁ Λευκάνης.

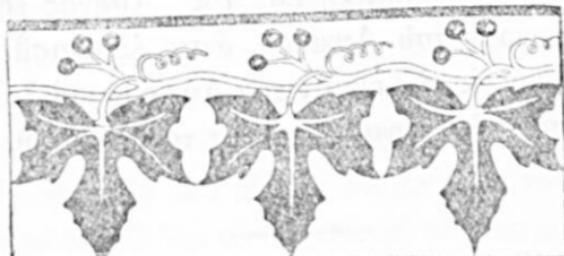
Περὶ τὸ 430 πρὸ Χριστοῦ, κατὰ τοὺς περσικοὺς πόλεμους, ὁ στόλος τοῦ Ξέρξου ἐκπλεύεις ἐκ τῆς Θέρμης, τῆς σημερινῆς Θεσσαλονίκης, ἔπειμι φέ δέκα ταχυπλοώτατα πλοῖα εἰς τὴν Σκίαθον. Ἐνταῦθα ἐστάθμευνον τρία πολεμικὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα, ἐν Τροιζήνιον, ἐν Αίγινητικὸν καὶ ἐν Ἀθηναϊὸν ως προφυλακὴ τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου, τοῦ εὑρισκομένου εἰς τὸ Ἀρτεμίσιον τῆς Εύβοίας. Οἱ ἐπὶ τῶν πλοίων τούτων ἴδοντες τὰ περσικὰ πλοῖα ἐτράπησαν εἰς φυγὴν.

Καὶ τὸ μὲν Τροιζήνιον διώξαντες ἀμέσως ἐκυρίευσαν οἱ Ηέρσαι, τὸ δὲ Ἀθηναϊὸν φεῦγον ἔξωκειλεν εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Πηνειοῦ· καὶ τὸ μὲν σκάφος ἐκυρίευσαν οἱ Ηέρσαι, τὸν δὲ ἀνθρώπους δὲν ἤδυνθησαν, διότι ὅταν ἔξωκειλεψήθηκε από τοῦ Ινστιτούτο Εκπαίδευτικῆς Πολιτικῆς τὴν ξη-

ρὰν ἐπορεύθησαν διὰ τῆς Θεσσαλίας εἰς τὰς Ἀθήνας.
'Αλλὰ τὸ Αἰγινητικὸν τὸ ἐκυρίευσαν οἱ Πέρσαι, οὐχὶ ἄνευ
κέπου πολλοῦ, διότι ἐντὸς αὐτοῦ ἦτο ὁ Πυθέας ὁ Αἰγινῆ-
της, ἀνὴρ ἀνδρειότατος. Ἐνῷ δὲ εἶχεν ἥδη κυριευμῆ τὸ
πλοῖον ὑπὸ τῶν ἔχυρῶν, αὐτὸς μόνος ἀντεῖχε λυσσωδῶς
μαχόμενος, μέχρις ὅτου κατεπληγώθη καὶ κατεκόπη. Ἐπει-
δὴ δὲ πεσὼν δὲν ἀπέθανε, ἀλλ' ἀνέπνεεν εἰσέτι, οἱ Πέρ-
σαι θαυμάσαντες τὴν ἀνδρείαν αὐτοῦ, ἔσπευσαν νὰ τὸν
περιποιηθοῦν. Ἡλειφόν τὰς πληγὰς αὐτοῦ μὲ διαφόρους
ἄλοιφάς καὶ ἔδενον αὐτὰς μὲ λωρίδας λεπτὰς καὶ κα-
θαράς.

"Οταν δὲ ἐπέστρεψαν εἰς τὸ στρατόπεδον, ἐπεδεί-
κνυσον αὐτὸν εἰς τὸν περσικὸν στρατὸν ως ἄνθρωπον ἐκτά-
κτου ἀνδρείας καὶ ἐφέροντο πρὸς αὐτὸν μετὰ μεγάλου σε-
βασμοῦ, ἐνῷ τοὺς ἄλλους ὅσους συνέλαβον εἰς τὸ πλοῖον
ἐκεῖνο, τοὺς μετεχειρίζοντο ως δούλους.

'Ελυτρώθη δὲ ἐκ τῶν χειρῶν τῶν Περσῶν ὁ ἀτρόμη-
τος οὗτος "Ἐλλην κατὰ παράδοξον τρόπον. Κατὰ τὴν ἐν
Σαλαμῖνι ναυμαχίαν, ἥτις ἔγινεν ὀλίγον μετὰ τὸ συμβάν
τοῦτο, πλοῖον Αἰγινητικὸν κυθερωμένον ὑπὸ τοῦ γενναίου
πλοιάρχου Κρίου ἐκυρίευσε τὸ Σιδώνιον ἐκεῖνο πλοῖον,
τὸ ὃποῖον εἶχε κυριεύσει ἄλλοτε τὸ Αἰγινητικὸν πλοῖον,
ἔνθα εὑρίσκετο ὁ Πυθέας. Καὶ τοιουτοτρόπως συθεὶς ὁ
ἀνδρεῖος οὗτος ἥλθεν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ τὴν Αἴγιναν,
τιμώμενος καὶ θαυμαζόμενος ὑπὸ πάντων μέχρι τοῦ τέλους
τῆς ζωῆς αὐτοῦ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

•Ο Λυκίδης καὶ οἱ Ἀθηναῖοι•

Αφοῦ ὁ Ξέρξης, ὁ βασιλεὺς τῆς Περσίας, ἐνικήθη εἰς τὴν Σαλαμῖνα κατὰ τὸ 480 π. Χ., ἔφυγεν ἐκ τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐπανῆλθεν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ. Ἀφῆκεν ὅμως εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸν στρατηγὸν Μαρδόνιον, διὰ νὰ νικήσῃ αὐτὸς τοὺς Ἕλληνας, τοὺς ὃποίους ὁ ἴδιος δὲν κατώρθωσε νὰ νικήσῃ.

Ο Μαρδόνιος νομίζων, ὅτι ὅλη ἡ Ἑλλὰς πάραυτα θὰ ἐκνοείνετο, ἐὰν οἱ Ἀθηναῖοι ἐγίνοντο φίλοι του, ἔστειλε διαφόρους ἀνθρώπους, ὅπως πείσῃ αὐτοὺς νὰ μὴ λάβουν μέρος εἰς τὸν πόλεμον, νὰ ἀφήσουν δὲ αὐτὸν ἐλεύθερον νὰ πολεμήσῃ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας καὶ νὰ τοὺς καθυτοτάξῃ. Μεταξὺ τῶν ἄλλων ἔστειλεν εἰς Σαλαμίνα, ὅπου οἱ Ἀθηναῖοι ἐγκαταλιπόντες τὰς Ἀθήνας εἶχον ἥδη καταφύγει, καὶ τινα ἐξ Ἑλλησπόντου καταγόμενον, Μουριγίδην καλούμενον· οὗτος παρουσιασθεὶς εἰς τοὺς Ἀθηναίους εἴπεν ὅσα παρὰ τοῦ Μαρδονίου εἶχε διαταχθῆ νὰ εἴπῃ.

Οι Ἀθηναῖοι θεωρήσαντες αὐτὰ προσβλητικὰ διὰ τὴν πατρίδα των οὐδὲ νὰ τὰ ἀκούσωσι καὶ νὰ ἥθελον. Μόνον εἰς, Λυκίδης ὀνομαζόμενος, εἴπεν ὅτι ἐνόμιζε συμφέρον νὰ δεχθῶσι τὰς προτάσεις τοῦ Μαρδονίου. Οι Ἀθηναῖοι ἀκούσαντες ταῦτα τόσον ὠργίσθησαν, ὥστε περικυλώσαντες τὸν Λυκίδην κατελιθοβόλουν αὐτόν. Θορύβου δὲ πολλοῦ γενομένου, ἔμαθον τὸ πρᾶγμα καὶ αἱ γυναῖκες. Τόσον δὲ ἄνανδρος καὶ προσβλητικὴ διὰ τὰς Ἀθήνας ἐφάνη εἰς αὐτὰς ἡ διαγωγὴ τοῦ Λυκίδου, ὥστε ἔξοργισθεῖσαι καὶ αὐταὶ ὡρμησαν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Λυκίδου καὶ λιθοβολοῦσαι ἐφόνευσαν τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ.

Φωκίωνος ἡ τελευταία παραγγελία πρὸς τὸν οὖν

Φωκίων, ὁ περίφημος στρατηγὸς τῶν ἀρχαίων Ἀθηναίων, κατεδικάσθη ὑπὸ τῶν συμπολιτῶν του ἀδίκως εἰς θάνατον. "Οτε δὲ ἔμελλε νὰ πίῃ τὸ θυνατηφόρον δηλητήριον, ἥρωτίθη ὑπό τινος ἃν παραγγέλλῃ τι εἰς τὸν οὗτον του. «Μάλιστα» εἶπεν ὁ Φωκίων, «ταραγγέλλω εἰς τὸν οὗτον μου, νὰ λησμονήσῃ ἐντελῶς τὸ δηλητήριον τοῦτο, τὸ ὅποιον σῆμερον ἡ πατρὶς ποτίζει τὸν πατέρα αὐτοῦ νὰ ἀγαπᾷ ἐξ ὅλης ψυχῆς καὶ καρδίας αὐτὴν καὶ νὰ θυσιάζεται εἰς πᾶσαν περίστασιν καὶ μετὰ μεγίστης προθυμίας ὑπὲρ τῆς εὐδαιμονίας, τῆς δόξης καὶ τοῦ μεγαλείου αὐτῆς».

Τὸ Μνηθεστέρημα τοῦ Αὐτοκράτορος Βασιλείου

"Ἐνα ἀπόγευμα Κυριακῆς τοῦ ἔτους—τὸ ἔτος δὲν είναι ἀκριβῶς γνωστὸν—ἔνας νέος φέρων τὰ ἐνδύματα τῶν χωρικῶν τῆς Μακεδονίας, ὑψηλός, ρωμαλέος, εὔρωστος, μὲ δύγκῳδη κεφαλὴν καὶ φυσιογνωμίαν εὐχάριστον, ἐπερνοῦντες τὴν Χρυσόπορταν καὶ εἰσήρχετο εἰς τὰς δαιδαλώδεις συνοικίας, αἱ ὅποιαι ἔξετείνοντο ἔπειτα ἀπὸ τὴν πύλην αὐτῆν, μίαν τῶν μεγαλυτέρων τῆς πολεως.

'Ο νέος αὐτός, σκονισμένος, ίδρωμένος, φέρων καταφανῆ τὰ ἵχνη μακρᾶς πεζοπορίας, κρατῶν εἰς τὴν χειρά του ραβδίον καὶ ἔχων ἀνηρτημένον ἀπὸ τὸν ὄμονον ἔνα χωρικὸν σάκκον, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἄδειον. ἐφαίνετο διὰ δὲν εἶχεν ώρισμένην κατεύθυνσιν μέσα εἰς τὴν ἀπέραντον πόλιν, τὴν ὁποίαν προφανῶς ἔβλεπε πρώτην φοράν. Διὰ τοὺς ξένους ἡ διαμονὴ δὲν ἦτον εὔκολος εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ἡ πολιτεία δὲν ἔβλεπε εὐχαρίστως τοὺς τυχοδιώκτας, οἱ ὅποιοι ἀπὸ ὅλα τὰ σημεῖα τοῦ κόσμου μετέβαιναν ἐψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

καὶ νὰ ξητήσουν ἀποκατάστασιν καὶ ἀποτελέσουν τὸν πλέον ἄτακτον καὶ μᾶλλον εὔκολον εἰς ἔξεγέρσεις δχλον. Ἐπρεπε λοιπὸν νὰ παρουσιασθοῦν εἰς τὰ γραφεῖα τοῦ Ἐπάρχου τῆς πόλεως, νὰ δηλώσουν τὸν σκοπὸν τῆς ἐπισκέψεως των καὶ νὰ λάθουν ἄδειαν διαμονῆς ωρισμένου χρόνου. Ὑπῆρχαν δὲ καὶ ξενῶνες διὰ τοὺς ἀπόρους ξένους.

Ο νέος περιπλανώμενος ἀσκόπως εύρεθη ἔξαφνα πρὸ τῆς ἐκκλησίας τοῦ μάρτυρος Διομήδους, ἐπροχώρησεν εἰς τὸ ὑπόστεγον, ἔβαλε τὸν σάκκον του προσκέφαλον εἰς τὸ πεζοδρόμιον, ἔξηπλώθη καὶ ἀπεκοιμήθη. Ο ἥλιος εἶχε δύσει πρὸ πολλοῦ καὶ ἐθράδιαζε πλέον. Η ἐκκλησία δὲν εἶχε κίνησιν τὴν ὅραν ἐκείνην καὶ κανεὶς δὲν ἐπρόσεξε τὸν ἀλήτην.

Κατὰ τὴν πρώτην φυλακὴν τῆς νυκτός, δηλαδὴ κατὰ τὰς δέκα, ὁ ἡγούμενος τῆς Μονῆς Νικόλαος—διότι ή ἐκκλησία εἶχε καὶ κελλία, εἰς τὰ ὅποια ἐμόναζον καλόγηροι—κοιμώμενος εἰς τὸ κελλίον του ἤκουσε μίαν φωνήν, ή ὅποια τοῦ ἔλεγε :

— Πήγαινε νὰ ὑποδεχθῆς τὸν βασιλέα !

Ο ἡγούμενος ἔξέπνησε, δὲν ἔδωκε καμίαν σημασίαν εἰς τὸ ὄνειρον καὶ ἐγύρισεν ἀπὸ τὸ ἄλλο πλευρὸν καὶ ἀπεκοιμήθη. Ἄλλ’ ή φωνὴ ἤκουόμη καὶ δευτέραν φοράν. Ο ἡγούμενος ἀπὸ περιέργειαν μᾶλλον ἐστρώθη, ἔξηλθεν εἰς τὸν πρόναον καὶ εἶδεν ἕνα χωρικὸν κοιμώμενον. Ὑπέθεσεν ὅτι ἦτο ἀπλούστατα ἔνας ἐπαίτης, τὸν ἀφῆσεν ἐκεῖ καὶ ἐπῆγε νὰ ξανακοιμηθῇ. Η ἐκκλησία τοῦ Ἀγίου Διομήδους δὲν ἦτον ἀπὸ τὰς μεγάλας τῆς πρωτευούσης, ὥστε νὰ τὴν ἐπισκεφθῇ βασιλεὺς καὶ μάλιστα τὴν νύκτα, ο δὲ τότε Αὐτοκράτωρ δὲν διεκρίνετο διὰ βαθὺ θρησκευτικὸν αἴσθημα. Δὲν εἶχεν ὅμως ἀποκοιμηθῆ καλὰ ἀκόμη ο ἡγούμενος, ὅταν εἶδε πλέον αὐτὸν τὸν "Ἀγιον Διομήδην, ὅπως παριστάνετο εἰς τὰς εἰκόνας τῆς ἐκκλησίας. Ο ἄγιος τώρα

ώδγισμένος, ἐκτύπησε τὸν ἡγούμενον μὲ μίαν πυρίνην φομφαίαν εἰς τὰ πλευρὰ καὶ εἶπε :

— Πήγαινε καὶ ὁδῆγησε μέσα εἰς τὴν μονὴν τὸν ἄνθρωπον, ποὺ θὰ ἴδῃς εἰς τὴν εἴσοδον. Αὐτὸς εἶναι ὁ Βασιλεύς !

Ἐντρομος πλέον ποὺ τοῦ τόσον ζωντανοῦ ὄραματος ὁ καλόγηρος ἔσπευσεν εἰς τὸν πυλῶνα, ἔξυπνησε τὸν ξένον καὶ τὸν ἔφερεν εἰς τὸν ξενῶνα τῆς Μονῆς. Ἐκεῖ τοῦ ἔδωκε νὰ φάγῃ, τὸν ἔβαλε νὰ λουσθῇ καὶ τὴν ἐπομένην, ἀφοῦ τοῦ προσέφερε νέα φορέματα, τοῦ διηγήθη τὸ ὄραμα τῆς νυκτὸς καὶ τοῦ ἔξήτησε τὴν προστασίαν του ὑπὲρ τῆς Μονῆς, ὅταν θὰ ἐπραγματοποιεῖτο ἡ προφητεία τοῦ 'Αγίου.

* * *

Ἐπειτα ἀπὸ ὀλίγον καιρὸν ἐπεσκέφθη εἰς τὸ μοναστήριον τὸν καλόγηρον ὁ ἀδελφός του, ίατρὸς τοῦ στρατηγοῦ Διοικητοῦ τῆς Πελοποννήσου Θεοφίλου, τὸν όποιον ὁ λαὸς ἔνεκα τοῦ μικροῦ του ἀναστήματος ὠνόμαζε Θεοφιλίτην.

'Ο ίατρὸς εἶδε τὸν νεαρὸν παράσιτον τῆς Μονῆς, ἐθαύμιασε τὸ ἀνάστημα καὶ τὴν δύναμίν του καὶ ἡρώτησε πῶς ὄνομάζεται καὶ ἀπὸ ποῦ εἶναι.

— Βασίλειος, εἶπεν ὁ ἡγούμενος, καὶ κατάγεται ἀπὸ τὴν Μακεδονίαν.

Καὶ διηγήθη τὸ ὄνειρόν του καὶ ἐσύστησεν εἰς τὸν ἀδελφόν του νὰ μὴν εἴπῃ εἰς κανένα τίποτε. Μετά τινας ἡμέρας ὁ ίατρὸς ἐγευμάτιζε μὲ τὸν Διοικητὴν Θεοφιλίτην.

'Ο Θεοφιλίτης, ὅπως ὅλοι οἱ μεγιστᾶνες τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, εἶχεν ἔνα ειδος μικρᾶς αὐλῆς, μικρογραφίας τῆς μεγάλης αὐλῆς τοῦ Αὐτοκράτορος.

— Δὲν ἔχω ἔναν ἄνθρωπον κατάλληλον διὰ τὰ ἄλογά μου, εἶπεν ὁ στρατηγός.

'Ο ίατρὸς ἐνεμψήθη τὸν Βασίλειον, ἐσκέφθη, ὅτι θὰ Ψηφιστούμενος από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής
Εκλεκτοί Σελίδες Ε. Τάξεως

ἵτο δυνατὸν νὰ χρησιμοποιηθῇ ἡ μεγάλῃ σωματικῇ του δύναμις καὶ τὸν ἐσύστησεν εἰς τὸν Θεοφιλίτην. Ὁ στρατηγὸς ἔστειλεν ἀμέσως καὶ ἔζήτησε τὸν νεαρὸν χωρικόν, ἐθαύμασε τὴν σωματικήν του διάπλασιν καὶ τὸν προσέλαβε πρωτοστράτορα, δηλαδὴ ἀρχισταυλίτην. Ἐπειδὴ δὲ ὁ νέος ἐκεῖνος εἶχεν ὅγκωδη τὴν κεφαλήν, δεῖγμα καὶ αὐτὸς ἰσχυρᾶς σωματικῆς κατασκευῆς, ὁ Θεοφιλίτης τοῦ ἐκόλλησε τὸ ἐπίθετον Κεφαλᾶς! "Ας σημειωθῇ ἐδῶ ὅτι ἡ συνήθεια νὰ δίδωνται εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἐπίθετα δηλωτικὰ τῆς σωματικῆς των διαπλάσεως, εἶναι ἀρχαιοτάτη καὶ ἀταντάται πολὺ συχνὰ εἰς τὴν ίστορίαν τῆς Ἑλληνικῆς Αἰγαίου φαραγγίας." Ηδη τὸν Κωνσταντίνον τὸν μεγάλον ἴδρυτὴν τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἶναι γνωστὸν ὅτι ὁ λαὸς ὠνόμαζε Τραχηλᾶν, ἔνεκα τοῦ χονδροῦ τραχήλου του.

"Η θέσις, τὴν ὁποίαν κατέλαβε πλησίον τοῦ Θεοφιλίτη ὁ Βασίλειος, δὲν ἦτο βέβαια ἔξαιρετικὰ ἐπίζηλος. Ἄλλ' ὁ νέος ἐκεῖνος ἦτον ὑπερβολικὰ φιλόδοξος, ἔξυπνος καὶ ἰσχυρός. Γράμματα πολλὰ δὲν φαίνεται νὰ ἔχει φερεν. "Οπως ὅμως ὅλοι ὅσοι δὲν ἔκούρασαν τὴν σκέψιν των, εἶχεν ἀρτίες τὰς σωματικάς του δυνάμεις, καὶ αὐτὸς διὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἦτο τὸ σπουδαιότερον. Προφητεῖαι καὶ προφητήσεις τὸν ἐσπρωχγαν διαρκῶς πρὸς τὰ ἐμπρός. "Ηδη εἶχε πάρει τὸν δρόμον, ὁ ὅποιος θὰ τὸν ὠδήγηε πρὸς τὸν θρόνον.

"Ἐπειτα ἀπὸ ὀλίγον καιρὸν ὁ στρατηγὸς τῆς Πελοποννήσου Θεοφιλίτης διετάχθη νὰ μεταβῇ εἰς τὴν ἐπαρχίαν του καὶ φυσικὰ ἐκεῖ τὸν ἡκολούθησε καὶ ὁ ἀρχισταυλίτης του. Μετὰ τὴν Πελοπόννησον ὁ Βασίλειος ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν πλησίον τοῦ κυρίου του. Ἐκεῖ τοῦ ἐδόθη ἄλλη μία εἰκασία νὰ δεῖξῃ τὴν δύναμίν του. Εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ὁ Πατρίκιος Ἀντίοχος παρέθετε γεῦμα διὰ νὰ ἐγκαινιάσῃ τὴν νέαν του οἰκίαν. Ὁ Ψηφιστοὶ θήκης από τὸ Ινστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

Αντίοχος ἦτο αὐλικὸς καὶ εἰς τὸ γεῦμα εἶχον προσκληθῆ
αὐλικοί, συγκλητικοί καὶ ἄλλοι ἀπὸ τὴν ἀνωτάτην κοινω-
νίαν τῆς πρωτευούσης. Ἡσαν ἐπίσης προσκεκλημένοι καὶ
Βούλγαροι πρέσβεις, παρεπιδημοῦντες τότε εἰς τὴν Κων-
σταντινούπολιν. Οἱ Βούλγαροι ἤκολουθοῦντο ἀπὸ ἕνα
συμπατριώτην τῶν παλαιστήν, ὁ ὃποῖος ἐθεωρεῖτο ἀνίη-
τος. Μετὰ τὸ γεῦμα συνηθίζοντο ἀγῶνες καὶ ἄλλαι διασκε-
δάσεις, οἵ δὲ Βούλγαροι πάντοτε «οἰηματίαι καὶ καυχ-
ματίαι τυγχάνοντες», ὅπως λέγει ὁ Πορφυρογέννητος,
ἀπὸ τότε, ἐπροκάλεσαν τοὺς "Ἐλληνας νὰ ύποδεῖξουν ἔνα
παλαιστὴν διὰ νὰ ἀγωνισθῇ μὲ τὸν ἴδικόν των.

Ο στρατηγὸς τῆς Πελοπονῆσου Θεόφιλος, ὁ ὃποῖος
ἦτο καὶ αὐτὸς ἀπὸ τοὺς προσκεκλημένους, εἶτε εἰς τὸν
Αντίοχον.

— Εἶναι αἰσχος ν' ἀφήνωμεν αὐτοὺς νὰ καυχῶνται
ὅτι δὲν ὑπάρχει "Ἐλλην νὰ τοὺς ἀντιμετωπίσῃ. Θὰ φωνά-
ξω τὸν Βασίλειον.

Ο ἀγὼν ἐκεῖνος ἐλάμβανε διαστάσεις ἐθνικοῦ ἀντα-
γωνισμοῦ. Ο Βασίλειος συνέλαβε τὸν τρομερὸν Βούλγα-
ρον, τὸν ἐστριφογύρισε καὶ τὸν ἔρριψε κάτω ώς «δέμα χόρ-
του», ὅπως λέγει ὁ ιστορικός. Η νίκη ἐκείνη ἔκαμε ζωη-
ροτάτην ἐντύπωσιν.

Ο Βασίλειος ἐβάδιζε πλέον γοργὰ εἰς τὸν δρόμον τὸν
φέροντα εἰς τὸν θρόνον. Δὲν εἶχεν ὅμως πλησιάσει ἀκόμη
τὸν Βασιλέα. Η εὐκαιρία, ποὺ ἔλειπε, τοῦ ἐδόθη.

Ο Βασιλεὺς εἶχε μεταξὺ τῶν ἀλόγων καὶ ἐν ἐκτά-
κτου ώραιότητος, ταχύτατον, ἄλλα καὶ ἀνυπότακτον. Κά-
ποτε εἰς ἐν κυνήγιον ἐξέφυγεν ἀπὸ τὸν Βασιλέα, ὁ ὃποῖος,
μιλονότι τὸ ἥγάπα πολύ, διέταξεν, ὅταν τὸ συλλά-
θουν, νὰ τοῦ κόψουν τὰ πόδια. Μεταξὺ τῶν κυνηγῶν ἦτο
καὶ ὁ Θεοφιλίτης, ἀκολουθούμενος φυσικὰ καὶ ἀπὸ τὸν
στράτορά του τὸν Βασίλειον. Ο νέος παρουσιάσθη εἰς
νῦν στραφηφίσκοι θήκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

— Θὰ κυνηγήσω ἔφιππος τὸ ἄλογον τοῦ Βασιλέως καὶ ὅταν τὸ φύλασσον θὰ πηδήσω ἀπὸ τὸ ἴδιον μου ἐπάνω του καὶ θὰ τὸ δαμάσω.

'Εννοεῖται, ὅτι ἡ ἀδεια ἑδόμη καὶ μετ' ὀλίγον ὁ Βασιλεῖος ἔφερεν εἰς τὸν Βασιλέα τὸ ἀνυπότακτον ἄλογον. 'Ο Βασιλεὺς τὸν ἔζητησε διὰ τὴν ἴδιαν του ὑπῆρεσίαν. 'Ο Βασιλεῖος ἀπὸ ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἵτο ἀρχιπποκόμος τοῦ Αὐτοκράτορος. Τώρα ἐπήγαινε πλέον πρὸς τὸν θρόνον ἔφιππος.

• Ο Θεὸς

Πρὸς τί ζητοῦμεν τὸν Θεὸν εἰς ἔρημον κελλίον;
Μὴ ἄλλο τῆς εὐκλείας του σαφέστερον βιβλίον
ὑπάρχει ἀπὸ τὰ λαμπρὰ δημιουργήματά του ;

Τὸ ἔσχατον ζωύφιον, καθὼς καὶ ὅλ' ἡ φύσις,
τὴν παντοδυναμίαν του δὲν διηγεῖτ' ἐπίσης ;

Δὲν εἶναι θρόνος του ἡ γῆ, δὲν εἶναι ὄφιταλμός του
οἱ διαλάμπων ἥλιος καὶ βλέμμα του τὸ θέρος
καὶ νεῦμά του ἡ ἀστραπή ; καὶ τῶν ψυχῶν τὸ θάλπος
δὲν εἶναι ἀντανάκλασις τοῦ μειδιάματός του ;

Καὶ δὲν λατρεύομεν αὐτὸν μεγαλοπρεπεστέρως
θαυμάζοντες τὸν κόσμον του, τὴν πλάσιν τῆς ζειρᾶς του ;

Τὸ θάρον τῆς θείας

‘Ητο παραμονὴ τῆς πρώτης Ἰανουαρίου. Ὁ Γεώργιος, μικρὸς δωδεκαετής ύπηρέτης τοῦ κυρίου Λουκοπούλου, ἵπτο πολὺ κουρασμένος ἀπὸ τὴν ἔκτακτον ἐγγασίαν τῆς ἡμέρας.

Ἐτριψε καὶ ἐκαθάρισεν ὅλα τὰ σκεύη τῆς οἰκίας· ἔθοιτο μησε τὴν οὐκοδέσποιναν, ἀναλέγως τῆς ἡλικίας του, εἰς τὴν παρασκευὴν τῶν γλυκυσμάτων ἐμοίσασε πολλὰ ἔξ αὐτῶν εἰς τοὺς συγγενεῖς καὶ φίλους τῆς οἰκίας· ἔστρωσε τὴν τράπεζαν τοῦ δείτνου· ἐδείπνησε καὶ αὐτὸς καὶ ἐκάθησε κατάκοπος εἰς μίαν γωνίαν τοῦ μαγειρείου.

‘Ητο μελαγχολικός. Τὰ ὄλιγα χρήματα, τὰ δποῖα ἔχαρισαν εἰς αὐτὸν οἱ γνώριμοι τῆς οἰκίας, δὲν ἦσαν ἵκαναν νὰ τὸν χαροποιήσουν. Οὔτε ὁ ἴδιος ἐγνώριζε τὴν αἰτίαν τῆς μελαγχολίας του.

‘Ηκουεν εἰς τὴν αἴθουσαν σαλπίζοντα καὶ τυμπανίζοντα καὶ θορυβοῦντα τὰ παιδία τῆς οἰκογενείας, τὰ δποῖα ἔλαθον ἥδη τὰ δῶρα τῆς πρωτοχρονιᾶς ἀλλ’ ἡ μικρά του καρδία δὲν ἥδυνατο νὰ χαρῇ. Εἶχεν ἐπὶ τῶν γονάτων του κομφόν καινουργῆ πήλον, δῶρον τῆς κυρίας του, ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ ἡ θέα δὲν ἥδυνατο νὰ ἰλαρύνῃ τὸ πρόσωπόν του.

Τί εἶχεν; ‘Ενεθυμεῖτο τὴν μικρὰν νηπιακήν του ἡλικίαν καὶ τὸν πατρικὸν οἶκόν του. Ὁ πατήρ του, πιωχὸς χωρικός, μὴ ἐπαρκῶν εἰς συντήρησιν συζύγου καὶ τριῶν τέκνων — τὸν Γεωργίου καὶ δύο κορασίδων — τὸν εἶχε τοποθετῆσει εἰς Ἀθηναῖον καταστηματάρχην, ἀντὶ πεντίκοντα δραχμῶν τὸν μῆνα. Ἡ νέα ζωὴ τοῦ Γεωργίου ἵπτα ἀθλία. Ξηρὸς ἄρτος καὶ ὄλιγαι ἑλαῖαι ἡ τυρὸς ἀπετέλουν τὴν τακτικὴν τροφήν του. Καὶ ἐπὶ τρία ἔτη ἔγι πεινῶν καὶ γυμνητεύων, ἐνίστε δὲ καὶ δερόμενος ἀπὸ τὸν βάναυσον κύριόν του.

Καὶ δὲν ἥκεσεν αὐτό. Μίαν ἡμέραν μικρὸς συμπα-
Ψηφιοποίηθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τριώτης του ἔφερεν εἰς αὐτὸν τὴν μαύρην εῖδησιν, ὅτι αἱ δύο μικραί του ἀδελφαὶ ἀπέθανον ἐξ εὐλογίας ἐντὸς μᾶς ἑβδομάδος καὶ ἡ μήτηρ του ἦτο βαρέως ἀσθενής. Δὲν ἐπρόφθασε νὰ κλαύσῃ τὰς ἀδελφάς του, τὰς ὅποιας τόσον ἤγάπα ὁ πτωχός καὶ τοσάκις εἶχε νανουρίσει εἰς τὴν βρεφικὴν ἥλικίαν των, καὶ μανθάνει, ὅτι ὁ πατέρος του ἐφονεύθη εἰς μίαν συμπλοκὴν μετ' ἄλλων χωρικῶν. Καὶ ἡ μήτηρ του κατάκειται πάντοτε . . .

Δὲν παρηλθε πολὺς καιρὸς καὶ εἶδεν αἴφνης μίαν πρωίαν ὁ Γεώργιος ἐμφανιζομένην ἐνώπιόν του τὴν γραῖαν θείαν του, ἀδελφὴν τοῦ πατρός του, τὴν κυρὰ Βαγγελήν. — Καημένο παιδί, τοῦ εἶπε, καὶ τὸν ἐνηγκαλίσθη καὶ κατεφύλει μετὰ δακρύων τὴν ἀκτένιστον κεφαλήν του Πεντάρφανο ἀπέμεινε· ἀπέθανε καὶ ἡ μάννα σου !

Καὶ τὸν ἔσφιγγεν εἰς τὴν ἀγκάλην τῆς.

— Ἐλα, πᾶμε, προσέθηκε.

— Ποῦ θὰ πᾶμε θεία ; ἡρώτησεν ὁ μικρὸς ὁρφανός. Εἰς τὸ χωρίον; Καὶ ἐσκίρτησεν ἡ καρδιά του.

— Ογκού, Γιωργάκη μου, θὰ ἔλθῃς νὰ καθήσῃς μαζί μου.

Καὶ στραφεῖσα πρὸς τὸν κύριόν του, ὅστις μὲ ἀπάθειαν ἴστατο πλησίον των, εἶπε :

— Τὸ παιδί τὸ παίρνω. Σοῦ χαρίζομεν καὶ τὸν μισθὸν τῆς χρονιᾶς.

— Όσο δι' αὐτὸν χάριν μοῦ κάνετε κυρία. Δὲν είναι προκοπὴ ἀπ' αὐτὸν τὸ παιδί. Οὕτε τὸ ψωμί του δὲν βγάζει. Άσ πάχη στὸ καλό.

Τοιουτορόπως ὁ Γεώργιος κατώκησε μετὰ τῆς θείας του. Ἐκείνη μετέβη δι' ὀλίγας ἡμέρας εἰς τὸ χωρίον, ἐπώλησε τὴν πενιχρὰν κληρονομίαν τοῦ ἀνεψιοῦ τῆς καὶ ἔφερεν εἰς Ἀθήνας τὰ ὀλίγα χρήματα, τὰ ὅποια ἔλαβεν. Ἅλλα ἡ θεία ἦτο πτωχή, τὰ χρήματα τοῦ ἀνεψιοῦ ὀλίγα καὶ μετ' ὀλίγον καιρὸν ἤναγκάσθησαν κιὰ ὡς δύο νὰ ζητηούνται από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

τήσωσιν ἐργασίαν. Ἐκείνη μὲν διωρίσθη ἐπιστάταια σχολείου, αὐτὸς δὲ ἐτοποθετήθη εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ κυρίου Λουκοπούλου.

* * *

Ἡτο λοιπὸν ὁ Γεώργιος μελαγχολικὸς τὴν παραμονὴν τῆς πρωτοχρονιᾶς. Ἐνεθυμήθη τὴν παιδικήν του ἡλικίαν, τὴν πατρικήν του καλύβην, τοὺς καλούς του γονεῖς μὲ τὰ μικρὰ δῶρά των κατὰ τὴν ἡμέραν αὐτῆν. Ἐνεθυμεῖτο τὰς μικράς του ἀδελφάς καὶ τὴν γραῖαν θείαν του, ἥτις ἀπὸ δέκα ἥδη ἡμερῶν κατέκειτο ἀσθενής εἰς τὸ νοσοκομεῖον. Μίαν βροχερὰν ἔσπεραν τοῦ γειμῶνος ἡ διευθύντρια τοῦ σχολείου τὴν ἔστειλε νὰ συνοδεύσῃ μίαν μαθήτριαν εἰς τὴν οἰκίαν της καὶ ἡ ἀσθενής γραῖα ἐπανῆλθεν εἰς τὸ σχολεῖον μὲ πυρετόν. Τίς εἶχεν ὅρεξιν καὶ τόπον καὶ καιρὸν νὰ τὴν νοσηλεύσῃ; Τὴν ἔστειλαν λοιπὸν εἰς τὸ νοσοκομεῖον.

Ο Γεώργιος εἶχε τρεῖς ἡμέρας νὰ ἴδῃ τὴν θείαν του καὶ λαβὼν ἄδειαν παρὰ τῶν κυρίων του ἔδραμεν εἰς τὸ νοσοκομεῖον. Ἡθέλε νὰ εὐχηθῇ τὴν θείαν διὰ τὸν νέον χρόνον, ἥσθιάντο δὲ τὸ ἔρημον καὶ τὴν ἀνάγκην τῶν θερμῶν φιλημάτων τῆς θείας. Τί ἄλλο ἀπὸ τὰ φιλήματα καὶ τὰς θωπείας τῆς γραίας θὰ τοῦ ἐνεθύμιζε τὸν πατέρα, τὴν μητέρα καὶ τὰς ἀδελφάς του;

‘Αλλ’ ἡ νῦν τῆς παραμονῆς παρῆλθεν ὄλοκληρος καὶ ὁ Γεώργιος δὲν ἐπέστρεψεν εἰς τὴν οἰκίαν τῶν κυρίων του.

— Τί νὰ ἔγινεν αὐτὸ τὸ παιδί; ἔλεγεν ὁ κ. Λουκόπουλος.

— Φοβοῦμαι, ἀπίγντα ἡ κυρία, μήπως ἐπῆγεν εἰς κανὲν καφενεῖον, ὅπου παῖζουν ἀπόψε χαρτιά. Δὲν ἔκοιταξα μήπως μᾶς λείπει καὶ τίποτε.

Ο μικρός των ὑπηρέτης δὲν ἔπαιζεν. Διὰ τῶν ὀλίγων χερημάτων του ἡγόρασεν ὀλίγας καραμέλλας· ἐγνώριζεν,

ὅτι ωφελοῦν διὰ τὸν ἀσχημον βῆχα τῆς θείας του καὶ ἔτρεξε νὰ τὰς φέρῃ εἰς τὸ νοσοκομεῖον.

— Πῶς εἶναι ; ήρώτησε τὴν νοσοκόμον, τὴν ὅποιαν συνήντησεν εἰς τὸν διάδρομον.

— Καλὰ ποὺ ἥλθες, ἀπήντησεν ἐκείνη· ή θεία σου ἔβαρυνε. "Ολην τὴν ἡμέραν σ' ἔζητε. Τώρα . . .

'Ο Γεώργιος δὲν ἐστάθη ν' ἀκούσῃ. "Ετρεξεν εἰς τὸ

δωμάτιον τῆς θείας του καὶ τώρα ἴστατο πρὸ τῆς κλίνης της ἄφωνος καὶ τρέμων. Ἐκείνη τὸν ἐθεώρει μὲν μὲ τὸ ἀπλανὲς βλέμμα της, ἀλλὰ δὲν τὸν ἔβλεπε.

"Οταν μετ' ὀλίγον συνῆλθεν, ἀνεφώνησε :

— Καλῶς ἥλθες, παιδί μου !

Καὶ λαβοῦσα ἀπὸ τὸ προσκεφάλαιόν της μικρὰν δέσμην παλαιῶν καὶ κιτρινισμένων χαρτιῶν τὰ ἔδωκεν εἰς τὸν Γεώργιον καὶ εἶπε :

— Πάρε τα αὐτά . . . καὶ φύλαξέ τα . . . Είναι τοῦ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

παπποῦ σου... Νὰ μάθης γράμματα... νὰ τὰ διαβάσῃς
μόνος σου.

* *

Τὴν ἐπομένην πρωίαν ὁ Γεώργιος ἐπέστρεψεν εἰς τὴν
οἰκίαν κομίζων καὶ τὸ τελευταῖον δῶρον τῆς θείας του. Οἱ
ὄφιλοι του ἥσαν κατακόκκινοι ἀπὸ τὰ δάκρυα.

— Ποῦ ἦσουν χθὲς ὅλην τὴν νύκτα; Τὸν ἡρώτησεν
ὁ κύριος του. Καὶ διατί κλαίεις;

— "Ημουν εἰς τὸ νοσοκομεῖον, κύριε, ἀπήντησε μὲ δει-
λίαν ὁ μικρός· ἀπέθανεν ἡ θεία μου..."

— Καημένο παιδί...

Καὶ πλησιάσας ὁ ἀγαθὸς ἀνὴρ ἐθώπευσε τὴν κεφαλὴν
τοῦ παιδίου.

"Ἡ καρδία τοῦ μικροῦ ἐσκίρτησεν ἔξι ἰγάπτης καὶ εὐ-
γνωμοσύνης· λαβὼν θάρρος, εἶπεν εἰς τὸν κύριόν του:

— Κύριε, ἥθελα νὰ σᾶς ξητήσω μίαν χάριν...

— Τί θέλεις παιδί μου;

— "Ηθελα νὰ μὴ μοῦ δίδετε μισθόν..."

— Πῶς; χάρισμα θὰ μὲ δουλεύῃς; Δὲν γίνεται.

— "Ηθελα νὰ πηγαίνω εἰς τὸ σχολεῖον... νὰ μάθω
γράμματα... καὶ νὰ ἐργάζωμαι ὅταν εύκαιρο.

— Νὰ μάθης γράμματα; "Ας είναι. Ηδὲ σοῦ ἥλθεν
αὐτὴ ἡ ιδέα;

— Θέλω νὰ διαβάσω κάτι χαρτιά, ποὺ μοῦ ἐχάρισε
χθὲς ἡ καημένη ἡ θεία μου.

— Τί χαρτιά; Φέρε τα νὰ σοῦ τὰ διαβάσω ἐγώ.

Τὸ παιδίον ἐστάθη μίαν στιγμὴν ἀκίνητον. Δὲν ἐγνώ-
ρετε τί νὰ κάμη. Νὰ ἀρνηθῇ εἰς τὸν κύριόν του, ὅστις τὸν
ἔτρεφε; Νὰ λησμονήσῃ τὴν ορητὴν ταραγγελίαν τῆς θείας
του;

— Κύριε, είπε τέλος, ἡ θεία μου μοῦ παρίγγειλε νὰ
τὰ διαβάσω μόνος μου.

— Καλὰ σοῦ παρήγγειλε, παιδί μου. Νὰ πᾶς εἰς τὸ σχολεῖον... Νὰ πᾶς.

* *

Μετὰ ἐν ἔτος ὁ Γεώργιος προσεπάθησε νὰ ἀναγνώσῃ τὰ κύτρινα ἐκεῖνα ἔγγραφα τῆς θείας του. Εἰς τὸ μικρὸν δωμάτιόν του, ὑπὸ τὸ φῶς μικρᾶς λάμπας, ἔξεδίπλωσε μὲ σεβασμὸν τὴν δέσμην καὶ ἥρχισε νὰ ἀναγινώσῃ. Ἐπροχώρει μετὰ μεγάλης δυσκολίας. Τὸ γράψιμον ἦτο πολὺ διαφορετικὸν ἀπὸ ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον ἔμαθε. Εἰς πολλὰ μέρη τὸ χρῶμα τῆς μελάνης δὲν ἴερχίνετο διόλου· μερικὰ τεμάχια ἡσαν κατεστραμμένα ἀπὸ τὴν πολυκαρίαν.

Ἐχάραξεν ἡ αὐγὴ ὅταν ὁ Γεώργιος μὲ κόπους πολλοὺς είχε τελειώσει τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ἔγγραφων. Ἀλλὰ πόσα πράγματα δὲν ἔμαθεν αὐτὴν τὴν νύκτα. Καὶ πόσον ὑπερήφανος ἦτο δι' αὐτό. Ἡσαν ἐπίσημα ἔγγραφα ἀπὸ τοὺς Στρατηγοὺς καὶ τοὺς Κυθερίτας τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821 καὶ ἐβεβαίωναν, ὅτι ὁ πάππος του ὑπηρέτησε τὴν πατρίδα μὲ καρτερίαν καὶ γενναιότητα ὁμαστήν. Εἶχε πληγωθῆ δίς. Εἶχε θυσιάσει τὴν περιουσίαν του ὑπὲρ τῶν ἀναγκῶν τῆς πατρίδος. Ἡτο τέλος ἀπὸ τοὺς πλέον ἐκλεκτοὺς πατριώτας.

— Μὲ τοιοῦτον οίκογενειακὸν ὄνομα, ἐσκέπτετο ὁ Γεώργιος, ἔχω τὴν ὑποχρέωσιν νὰ μὴ μείνω ἀπλοὺς ὑπηρέτης. Πρέπει νὰ μάθω γράμματα πολλὰ καὶ νὰ φανῶ καὶ ἐγὼ χρήσιμος εἰς τὴν πατρίδα μου.

Καὶ πράγματι προώδευσεν εἰς τὰ γράμματα πάρα πολλέ. Ὁταν ἐτελείωσε τὸ Ἑλληνικὸν σχολεῖον, εἰργάζετο εἰς ἐν συμβολαιογραφεῖον καὶ ἐφοίτα εἰς τὸ Γυμνάσιον. Καὶ ὅταν ἐτελείωσε καὶ αὐτό, ἔλαβε μέρος εἰς ἓνα διαγωνισμόν, ἐπρότευσεν, ἔλαβε μίαν ὑποτροφίαν καὶ μὲ αὐτὴν συνετηρεῖτο καὶ ἐσπούδασε τὴν ἱατρικήν. Γενόμενος ἱατρὸς διεκρίθη εἰς τὴν κοινωνίαν καὶ ἐτιμᾶτο παρὰ πάντων ὡς καλὸς ἐπιστήμων καὶ καλὸς πατριώτης.

•Ο "Αγιος Δημήτριος καὶ ἡ Θεσσαλονίκη

Βαθυτάτη ἦτο ἡ εὐσέβεια τῶν Θεσσαλονικέων πρὸς ὅλους τοὺς μάρτυρας τῆς πίστεως, τῶν ὁποίων τὰ ἀγια λειψανα μὲ ἄγρυπτον εὐλάβειαν ἐφύλασσον καὶ ἐλάτρευον. 'Αλλ' ίδιως ἀπείρως κατανυκτικὴ ἦτο ἡ λατρεία καὶ ἀπόλυτος ἡ βαθεία αὐτῶν εὐλάβεια καὶ πίστις πρὸς τὸν "Αγιον Δημήτριον.

'Ο νπερένδοξος προστάτης τῆς πόλεως ἦτο Θεσσαλονικεύς, εὐσεβῶν γονέων νίδιος εὔσεβεστατος, καὶ ἥθλησε τὸ 306 μ. Χ. ἐπὶ τοῦ Αὐτοκράτορος Μαξιμιλιανοῦ Γαλερίου ἐν τῇ ίδιᾳ αὐτοῦ πόλει. Συλληφθεὶς ὁ Δημήτριος ὑπὸ τοῦ Αὐτοκράτορος, διὰ τὴν μεγάλην του φήμην παρὰ τῷ λαῷ ως μοναδικοῦ ιατροῦ, ἐρρίφθη εἰς τὴν είρητήν. Κατὰ τὸν χρόνον ἐκεῖνον ἐτελοῦντο ἀγῶνες εἰς τὴν πόλιν, γιγαντόσωμος δὲ παλαιστής, ὀνομαζόμενος Λυαῖος, κομπάζων ἐκάλει τοὺς πολίτας εἰς ἀγῶνα καὶ κατέβαλε πάντας. Νεανίας τις γνώριμος τοῦ Δημητρίου, ἔχων τὸ ὄνομα Νέστωρ, ἐρχεται εἰς τὴν φυλακὴν καὶ ζητεῖ τὰς εὐχὰς αὐτοῦ. 'Ο "Αγιος εὐλογεῖ τὸν Νέστορα, καὶ οὗτος ἐλθὼν εἰς τὸ στάδιον συμπλέκεται καὶ φονεύει τὸν Λυαῖον. 'Ο Αὐτοκράτωρ σφόδρα λυτηθείς, προσέταξεν ἀμέσως νὰ φονευθῇ ὁ Νέστωρ· ὁ δὲ Δημήτριος διαπερᾶται ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν διὰ λογγῶν εἰς τὴν πλευράν.

Τὸ μαρτύριον τοῦ 'Αγίου Δημητρίου κατέστη ὄνομαστὸν εἰς ὅλον τὸν Χριστιανικὸν κόσμον, καὶ ὁ "Αγιος διετέλεσεν ἐπὶ αἰῶνας αἰώνων ὁ μέγας καὶ ὑπερένδοξος προστάτης, τὸ σέμνωμα καὶ τὸ καύχημα, ὁ ὑπέροχος προστάτης τῆς πόλεως, ως ἔλεγον οἱ παλαιοί. Εἰς πάντα, δοτις εἶχεν ἀνάγκην καὶ ἦτο ἄξιος, παρεῖχεν ἀμέσως τὴν βοήθειάν του ἄλλοτε μὲ τὴν προσευχὴν παρὰ τὸ "Αγιον Λειψανών του, ἄλλοτε ἐμφανιζόμενος καθ' ὑπνους, καὶ δοσους δὲν είχον δυνηθῆναι νὰ θεραπεύσουν οἱ σπουδαιότεροι ιατροί

δχι μόνον τῆς πόλεως, ἀλλὰ καὶ δῆλης τῆς γάρων, τὸ ίερὸν λεύφανον τοῦ Μεγαλομάρτυρος τοὺς ιάτρευεν. Εἰς δὲ τὸν τὸν κόσμον τῆς χριστιανωσύνης ἦτο ὀνομαστὴ ἡ χάρις τοῦ Ἀγίου Λειψάνου, καὶ ἐφθόνουν οἱ ἄλλοι ὁρθόδοξοι λαοὶ τὴν εὐτυχίαν τῶν κατοίκων τῆς Θεσσαλονίκης. Οἱ Βούλγαροι διηγοῦνται, ὅτι ἐγκατέλιπε μίαν φορὰν τὴν πόλιν αὐτοῦ ὁ Ἀγιος Δημήτριος καὶ κατέφυγεν εἰς τὴν γάραν αὐτῶν. Πλῆθος ἀμέτρητον εὔσεβῶν προσκυνητῶν ἔσπευδεν εἰς τὸν Ἀγιον Τάφον τοῦ Μεγαλομάρτυρος νὰ ίκετεύσῃ καὶ νὰ ξητήσῃ τὴν θεραπείαν του ἀπὸ παντὸς εἴδους ἀσθένειαν.

Δὲν ἦτο δὲ μόνος θαυματουργὸς ίατρὸς καὶ τῶν σωματικῶν καὶ τῶν ψυχικῶν νόσων τῶν εὔσεβῶν ὁ Ἀγιος Δημήτριος, ἦτο καὶ ὁ προστάτης ὁ ὑπερένδοξος τῆς ἀγαπητῆς του πατρίδος. Εἰς διαφόρους περιστάσεις ἔσωσεν αὐτὴν ἀπὸ πολλὰ δαινά, ἀπὸ πεῖναν, ἀπὸ ἀσθενείας, ἀπὸ ἐμφυλίους σπαραγμούς. Ἡ ἐνδοξοτέρα δὲ βιώθειά του ἦτο ἡ ὑπ' αὐτοῦ σωτηρία τῆς πόλεως ἀπὸ τῶν φοβερῶν ἐπιδρομῶν τῶν βαρθάρων. Ἡτο ὁ Ἀγιος Δημήτριος, «ὁ κηδεμὼν, ὁ ὑπέρμαχος, ὁ πολιοῦχος, ὁ σωτὴρ τῆς πόλεως».

Ἡσαν αἱ φοβεραὶ ἡμέραι, κατὰ τὰς ὥποιας ὁ ἄγγελος τοῦ Κυρίου ἐκάλει τὸν Ἀγιον Δημήτριον νὰ ἐγκαταλίπῃ τὴν πόλιν του. Ἀγριοὶ καὶ πολυάριθμοι ἐπιδρομεῖς ἐπήρχοντο ἐναντίον τῆς Θεσσαλονίκης, οἱ Σλαύοι, ὁ μεγαλύτερος κίνδυνος τῆς Μεσαιωνικῆς ἡμῶν Αὐτοκρατορίας.

‘Απὸ τὴν Ζ'. — Θ'. ἐπ. μ. Χ. ἀρχίζουν οἱ Σλαύοι ὡς χείμαρρος νὰ κατέρχονται πρὸς τὴν Χερσόνησον τοῦ Αἶμου. Ἀλλὰ προπύργιον ἀγέρωχον δῆλης τῆς Ἐλληνικῆς φυλῆς ὑφάσμη τότε ἐπὶ δύο αἰῶνας ἡ μεγάλη Θεσσαλονίκη, καὶ εἰς τὰ κολοσσιαῖα αὐτῆς τείχη ἐθραύσθησαν τὰ πελώρια κύματα τοῦ Σλαυκοῦ χειμάρρου.

Ἐξ πολέμους ἐπεχείρησαν ἐναντίον αὐτῆς, εἰς ἔνα Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μάλιστα, δχι μίαν, ἄλλὰ τρεῖς φορᾶς ἐπολιόρκησαν τὴν πόλιν. Ἀμέτρητα εἶναι τὰ πλήθη τῶν πολιορκητῶν, ἔφθασαν καὶ ἕως ἑκατὸν χιλιάδες, νομίζεις ὅτι «ῆσαν στρατὸς τοῦ Ξέρξου».

Αλλ' ἡ μεγάλη πόλις ἔχει ἴσχυρὰ τὰ τείχη αὐτῆς καὶ ἀκόμη ἴσχυρότερα τείχη ἔχει τὴν φιλοπατρίαν καὶ τὴν ἀνδρείαν τῶν κατοίκων της. Οἱ Θεσσαλονικεῖς μάχονται «ἕπει πατρίδος καὶ ναῶν παναγίων καὶ πίστεως».

Καὶ εἶναι πρὸς τούτοις ἡ πόλις θεοφρούρητος, ἀγιοφύλακτος. "Έχουν οἱ κάτοικοι στρατηγόν, τὸν ὑπερένδοξον αὐτῶν Ἀθλοφόρον, τὸν Ἀγιον Δημήτριον.

Καὶ ἄλλοτε τὸν ἔβλεπον ἐπάνω εἰς τὰ τείχη ὅμοιον πρὸς ὄπλίτην, πλήττοντα μὲ τὸ ξίφός του τοὺς βαρβάρους. Ἄλλοτε τὸν βλέπουν ἐνδεδυμένον μὲ γλαιναν ἐπὶ τοῦ πολεμικοῦ του ἵππου καὶ κραδαίνοντα τὴν ἀήττητον λόγγην του νὰ προηγήται εἰς ἔξοδους ἐναντίον τῶν πολιορκητῶν. Ἄλλοτε πάλιν, φορῶν λευκὴν χλαμύδα, διατρέχει τὸ τείχος καὶ ἔπειτα τρέχει ἐπὶ τῆς θαλάσσης δρομαίως περιπατῶν ὡς ἐπὶ στεργοῦ ἐδάφους καὶ διασκορπίζει τὸν στόχον τὸν βαρβάρων μονοξύλων. Καὶ δὲν τὸν ἔβλεπον τὸν Ἀθλοφόρον μόνον οἱ πολῖται τῆς πόλεως, ἄλλα καὶ αὐτοὶ οἱ ἔχθροι, οἱ ὅποιοι κατελαμβάνοντο ὑπὸ τρόμου καὶ διεσκορπίζοντο.

Καθ' ὅμοιον τρόπον καὶ κατὰ τοὺς ιδίους χρόνους καὶ ἀπὸ τοὺς ιδίους ἔχθρούς, ἀπὸ τοὺς φοβεροὺς Σλαύους, σώζει τὴν πόλιν τῶν Πατρῶν (τὸ 807 μ. Χ.) ὁ «ἀήττητος καὶ ἀκαταγώνιστος ὄπλίτης καὶ στρατηγὸς καὶ ταξιάρχης καὶ τροπαιοῦχος καὶ νικηφόρος πρωτόκλητος ἀπόστολος Ἀγιος Ἀνδρέας».

Καὶ ὁ Ἀπόστολος Ἀνδρέας, ὅπως καὶ ὁ Ἀγιος Δημήτριος, «όφθαλμοφανῶς ώραμη ἐπιτρέχων καὶ διώκων τοὺς πολεμίους καὶ κατατροπώνων αὐτούς». Πόσας φορᾶς δὲ ἔσωσε τὴν Κωνσταντινούπολιν ἀπὸ τοὺς πολιορ-

κούντας ἔχθροὺς ἡ μεγάλη ὑπέρμαχος στρατηγὸς ἡ Θεοτόκος; Καθ' ὅμοιον τρόπον καὶ οἱ ἀρχαῖοι Ἀθηναῖοι ἔβλεπον τοὺς ἐφεστίους θεούς των νὰ συναγωνίζωνται μετ' αὐτῶν εἰς τὸν Μαραθῶνα καὶ εἰς τὴν Σαλαμῖνα. Τὸ ἑλληνικὸν πνεῦμα ἔμεινε τὸ ἴδιον, ἔμεινεν ἀθάνατον καθ' ὅλους τοὺς αἰώνας. Καὶ οἱ σημερινοί μας ἔνδοξοι νικηταὶ τοῦ Σαρανταπόρου, λέγουν οἱ πλήρεις πίστεως εὔζωνοί μας, «εἴδαν μὲ τὰ μάτια τους» δύο ἐφίτπους ἀγίους, τοὺς δύο Μεγαλομάρτυρας, τὸν Ἀγιον Γεώργιον καὶ τὸν Ἀγιον Δημήτριον, νὰ τυφλώνουν τοὺς Τούρκους καὶ νὰ μὴ δύνανται οὗτοι νὰ μεταχειρισθοῦν τὰ πυροβόλα των, τοὺς εἶδαν νὰ ἐμφανίζωνται, ὅπως ἀπὸ τῶν αἰώνων καὶ τοὺς παλαιοὺς ὑπερασπιστὰς τῆς πίστεως καὶ τῆς πατρίδος.

Διὰ τὴν ἄγρυπνον αὐτὴν προστασίαν τῆς πόλεως των ἥπτο ἀπέραντος ἡ εὐγνωμοσύνη, βαθυτάτη ἡ λατρεία, ἀκλόνητος ἡ πίστις τῶν κατούκων αὐτῆς πρὸς τὸν μέγαν καὶ ὑπερένδοξον κηδεμόνα καὶ πολιούχον. Συγκινητικὰ εἶναι τὰ ἀπειρα δείγματα τῆς λατρείας ταύτης, καὶ μὲ κάθε τρόπον ἡ εὐσέβεια τῶν πολιτῶν ἐξήτησε νὰ διαιωνίσῃ τὴν μνήμην τοῦ μαρτυρίου καὶ τῶν θαυμάτων τοῦ Ἀγίου. Καὶ μὲ τὴν λογοτεχνίαν καὶ μὲ τὴν τέχνην. Μὲ ἀπειρον εὐλάβειαν ἀνεγινώσκοντο παλαιὰ βιβλία, εἰς τὰ ὅποια ἐγράφησαν μὲ τοὺς πολέμους τῶν Σλαύων τὸ μαρτύριον καὶ τὰ θαύματα τοῦ καλλινίκου μάρτυρος.

Καὶ μὲ τὴν τέχνην ἀκόμη ἐμφαντικῶτερον ἔξυμνησεν ἡ εὐσέβεια τῶν περασμένων αἰώνων τὸν ὑπερένδοξον Μεγαλομάρτυρα. Μὲ ωραιότατα ψηφιδωτὰ καὶ τοιχογραφίας ἔξεικόνισαν εἰς τοὺς τοίχους τῶν ἐκκλησιῶν τὸν βίον καὶ τὰ μαρτύρια καὶ τὰ θαύματα τοῦ Ἀγίου Δημήτριου. Καὶ σήμερον ἀκόμη εἰς τὴν ἀνακτηθεῖσαν Θεσσαλονίκην, θαυμάζομεν τὴν μεγαλοπρεπὴ ἐκκλησίαν, τὴν μίαν σωζομένην ἐκ τῶν τριῶν, τὰς ὅποιας ἀνήγειρεν εἰς τιμὴν τοῦ

ὑπερενδόξου προστάτου τῆς πόλεως ή θερμὴ λατρεία τῶν κατοίκων.

· Ανάθεσις εἰς τὰ Μετέωρα

Τοῦ Μαΐος τοῦ 1879, ὅταν, διὰ πρώτην φοράν, ἐπήγαινε νὰ ἐπισκεφθῶ τοὺς θαυματίους βράχους τῆς Καλαμπάκας, ὅπου φιλόθρησκοι ἀνθεψοποι φεύγοντες τὴν κεινωνίαν ἔστησαν, πρὸ πεντακοσίων καὶ πλέον ἐτῶν, τὰς ίεράς των φωλεάς, ἀφοῦ ἔχωρίσθησαν ἀπὸ τὸν κόσμον καὶ ἀπὸ τὰ μεγάλα ἀξιώματα, μᾶνα εἶχεν εἰς αὐτόν.

Εἶμεντα μιὰ συντροφιά, περισσότεροι ἀπὸ δέκα πρόσωπα, μὲ ἀρχηγόν μας τὸν Μητροπολίτην Λαρίστης Νεόφυτον, καὶ εἷχομεν σκοπὸν νὰ περάσωμεν μίαν νέκτα μὲ εὐθυμίαν καὶ χαρὰν ἐπάνω εἰς τὸν μεγαλοπρεπέστερον καὶ φοβερώτερον βράχον, ποὺ ἔχει ίσως πλάσει ἡ φύσις εἰς τὸν κόσμον εἰς τὸν βράχον, ὅστις, ἀνάμεσα εἰς τοὺς ὑποτελοῦντας τὸ ὑπὸ τὸ ὄνομα «Μετέωρα» κολοσσαῖον ἀπὸ βράχους σύμπλεγμα, ὑφώνεται ὑπερίηφηλος, οὐρανομήκης, γίγας ἀληθινός, μεταξὺ τῶν γιγάντων. 'Ο βράχος οὗτος φέρει ἐπὶ τῆς κορυφῆς του τὴν μονὴν τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος, ἥτις κατ' ἔξοχήν, μεταξὺ τῶν ἀλλων είκοσιτεσσάρων μοναστηρίων, ἀτινα εύρισκοντο ἀλλοιε ἐκεῖ, ὄνομάζεται «Μετέωρα». 'Ο ἡγούμενος τῆς μονῆς εἶχεν εἰδοποιηθῆ ἀπὸ τὸ πρῶτον περὶ τῆς μεταβάσεώς μας καὶ μᾶς ἐπερίμενε.

Πρὸ τὸν φθάσωμεν εἰς τὴν φύσαν τοῦ βράχου, βαδίζοντες ἀνάμεσα εἰς ἐκεῖνον τὸν βραχόκοσμον, καὶ πρὸ τὸ φθερὸν ὑψος, ποὺ χωρίζει τὴν κορυφὴν ἀπὸ τὴν βάσιν αὐτοῦ, τὸ δίκτυον, τὸ καραβόσχοινον ποὺ τὸ κρατεῖ καὶ τὴν ἀνεμόσκαλαν, τὸν ἔχει ἐκατὸν καὶ περισσότερα σκαλοπάτια, μοῦ ἐφαίνετο εὔκολος ἡ ἀνάβασις· ἀλλ' ὅταν ἐφθάσαιμεν

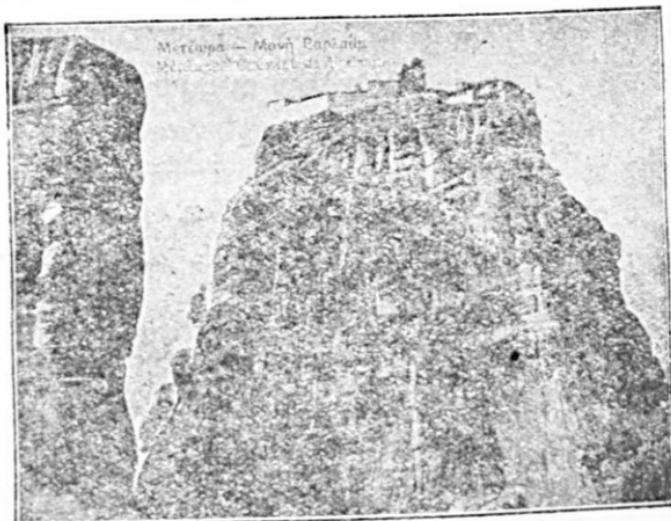
εκεῖ καὶ περιειργάσθησεν ὅλα αὐτὰ ἀπὸ πλησίον, μ' ἔπιασε λιποψυχία. Καὶ δὲν εἶναι μόνον τὸ ὑψος, ποὺ προξενεῖ φόβον, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀγριωτάτη ὄψις τῆς φύσεως. "Ολα ἐκεῖ εἶναι φοβερὰ καὶ σκυθρωπά. Τίποτε δὲν γελᾷ. Νομίζει κανείς, ὅτι ὅλα τὸν φοβερίζουν, ὅτι ὅλα ἐπιθουλεύονται τὴν ζωήν του. Ἡ φύσις ἀγριωτάτη. Τὸ ἔδαφος ἀνωμαλώτατον. Πελώριοι βράχοι, ἀπὸ τὸν μεγαλύτερον, τοῦ δποίου ἡ κορυφὴ ὑψώνεται ἀποτόμως διακόσια πενήντα καὶ πλέον μέτρα ἀπὸ τὴν βάσιν του, ἕως τὸν μικρότερον, ἀληθινὸν δάσος ἀπὸ βράχους. Μόλις ὀλίγος οὐρανός, καὶ αὐτὸς γεμάτος ἀπὸ ὄρνεα, ποὺ ἔχουν ἐκεῖ τριγύρω τὰς φωλεάς των, εἰς τὰς κρύπτας τῶν βράχων.

Εἶχομεν μαζευθῆ ὅλοι οἱ λαϊκοὶ τῆς συνοδείας κάτω ἀπὸ τὸν βράχον τῶν Μετεώρων, καὶ ἐπεριμένομεν τὸν Μητροπολίτην, ὃστις εἶχε καταβῆ ἀπὸ τὸ ἄλογόν του μακράν, καὶ τώρα ἀνέβαινε σιγὰ - σιγὰ τὴν ἀνηφορικὴν ἀτραπόν, ποὺ ἔφερε πρὸς τὸ μοναστήριον ὑποβασταζόμενος ἀπὸ τὸν διάκονον του. Τὸ δίκτυον ἦτο κατὰ γῆς, καὶ οἱ ραλόγηροι, ποὺ θὰ ἐγύριζον τὴν ἀνέμην, ἵσαν τοποθετημένοι καθένας εἰς τὴν θέσιν του ἀλλο δὲν ἔλειπε παρὰ νὰ φθάσῃ ὁ σεβασμιώτατος διὰ ν' ἀρχίσῃ ἡ ἀνέμη νὰ γυρίζῃ καὶ νὰ τρέψῃ, τὸ σχοινὶ νὰ μαζεύεται, καὶ νὰ ἀνέρχεται τὸ δίκτυον σιγὰ - σιγὰ πρὸς τὰ ἐπάνω, περικλείον μέσα του μίαν ζωήν, ποὺ ἡμιποροῦσε μιὰ χαρὰ νὰ χαθῇ κακὴ κακῶς, ἐὰν τυχὸν ἐκόπτετο τὸ σχοινίον ἢ ἔχαλαρώνετο ἡ ἀνέμη.

'Ἐπὶ τέλους ἥλθε κοντά μας καὶ ὁ Μητροπολίτης. Ἡ καρδιά μου ἥρχισε νὰ κτυπᾷ τίκ - τὰκ μὲ πολλὴν βίαν, τὰ πόδια μου ἔτρεμον ωσὰν νὰ είχε γίνει τὸ σῶμά μου δέκα φορᾶς βαρύτερον καὶ ἐπροσπάθησα νὰ ποραμερίσω, νὰ κρυφθῶ, μὴ τυχὸν διατάξῃ ὁ Μητροπολίτης νὰ εἰσέλθω πρῶτος ἐγὼ εἰς τὸ δίκτυον διότι είχον μάθει, σχετικῶς πρὸς τὴν εἰς τὰ Μετέωρα ἀνάβασιν, ὅτι ἀναβαίνουν πρῶτοι οἱ μικρότεροι κατὰ τὴν ἡλικίαν καὶ ἐπειτα οἱ μεγαλύτεροι. Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

καὶ ὁ λόγος δὲν εἶναι μόνον ὁ φόβος, ἐπειδὴ φυσικὰ σιγὰ - σιγὰ ἔλαττώνεται, ἐφ' ὃσον βλέπει κανεῖς ἐτὶ σῶι καὶ ἀβλαβεῖς ἀνέβησαν οἱ ἄλλοι, ἀλλ' ἴδιως τὸ περίεργον θέαμα τῆς ἀναβάσεως, τὸ ὅποιον ἀπολαμβάνουσιν οὗτοι οἱ μένοντες τελευταῖοι· διὰ τοὺς λόγους αὐτοὺς λοιπὸν ὁ Μητροπολίτης θ' ἀνέβαινε τελευταῖος ὅλων.

'Αλλ' ἔπαθα ὅτι ἀκριβῶς ἐφοβούμην ὅπως ἐστεκόμην παράμερα, προσπαθῶν νὰ μὴ φαίνωμαι, ἀκούω

πὴν ἔργων φωνὴν τοῦ σεβασμιωτάου νὰ κράζῃ ἐπιτακτικῶς :

— Ἐμπρός. "Ας ἔμβῃ μέσα ὁ νεώτερος.

Μ' ἔπιασε ρύγος. Ν' ἀρνηθῶ ; Ἡ φιλοτιμία μου δὲν τὸ ἐπέτρεπε. Τί νὰ κάμω; Ἐμπρός βαθὺ καὶ πίσω ρεῦμα, κατὰ τὴν λαικὴν παρομίαν. "Ολη ἡ συνοδεία εἶχε καρφωμένα ἐπάνω μου τὰ μάτια. Τέλος ἔκαμα τὴν ἀνάγκην φιλοτιμίαν, ἐπροχώρησα ὀλίγα βήματα, ἔκλεισα τὰ μάτια καὶ ἐκάθησα μέσα εἰς τὸ δίκτυον, ὠχρός, ἀφωνος, σὰν νὰ ἐπρόκειτο ν' ἀναβῶ τὰς βαθμίδας τῆς λαιμητόμου. "Ολον τὸ αἷμά μου ἐκείνην τὴν στιγμὴν εἶχε μαζευθῆ εἰς τὴν καρδίαν μου· ἥθελα νὰ φωνάξω, νὰ ἔβγω ἔξω ἀπὸ τὸ δί-

κτυον· ἀλλὰ τὰ πόδια μου δὲν είχον τὴν δύναμιν νὰ κινηθοῦν, ή φωνή μου είχε πνιγῆ μέσα εἰς τὰ στήθη μου.

Μετ' ὀλίγον τὸ σχοινίον ἐτραβήχθη ἀποτόμως, ἥσθιανθην ἔνα βίαιον κλονισμὸν καὶ εὑρέθην μετέωρος εἰς τὸ κενόν. Ἡ ἀνάβασις είχεν ἀρχίσει. Μοῦ ἐφάνη πρὸς στιγμὴν ὅτι είχον ἀποθάνει, καὶ ὅτι, ἐγκαταλεύφας τὸ γήινον σαρκίον μου, ἀνηρχόμην πρὸς τοὺς οὐρανοὺς μὲ τὴν κλίμακα τοῦ Ἰακώβ. Ἀλλὰ δυστυχῶς μετ' ὀλίγον συνῆλθον ἡ συναίσθησις τοῦ κινδύνου διαρκῶς ἐμεγάλωνε καὶ ἐκυριάρχει εἰς τὸ πνεῦμά μου. Ἡκούα τώρα καθαρότερα τὸ ἀδιάκοπον τρίξιμον τῆς ἀνέμης καὶ τὰς φλυαρίας τῶν στρεφόντων αὐτὴν καλογήρων, ἥκουα δὲ ἀκόμη καὶ τοὺς συντρόφους μου εἰς τὴν οἵζαν τοῦ βράχου, ποὺ ώμιλοῦσαν δι' ἐμέ. Ἰσως νὰ μὲ ἥλεγχον, διότι δὲν ἔλεγα κανένα τραγουδάκι κατὰ τὴν ἄνοδόν μου διὰ νὰ τοὺς διασκεδάσω περισσότερον.

Ἡ ἀνέμη ἔξηκολούθει νὰ τρίξῃ, τὸ σχοινίον νὰ μαζεύεται, τὸ δίκτυον διαρκῶς ν' ἀναβαίνῃ, ἀναβιθάζον συγχρόνως καὶ ἐμὲ συμμαζευμένον μέσα του σὰν ψάρι εἰς τὴν ἀπόχην. Ὁ κίνδυνος καθίστατο ὅλονεν περισσότερον ἀποτρόπαιος. Ἐρριπτα τὰ βλέμματά μου πρὸς τὰ κάτω, καὶ τὸ θέαμα τῆς ἀβύσσου, ποὺ ἡπλώνετο ἐκεῖ, μ' ἔκαμνε νὰ ζαλίζωμαι καὶ νὰ λιποθυμῷ· ἔστρεψα τὴν κεφαλὴν τότε πρὸς τὰ ἐπάνω, ἀλλ' ἀντίκρυσα τὸ τετριμένον ἔδω κι ἐκεῖ σχοινίον, τὸ ὅποιον μὲ ἔσυρε. Καὶ πρὸς παρηγορίαν μου καὶ ἐμψύχωσίν μου, μοῦ ἥλθε τότε εἰς τὸν νοῦν ἔνας διάλογος, ποὺ είχα κάνει ἄλλοτε μ' ἔνα καλόγηρον τῶν Μετεώρων εἰς τὰ Τρίκκαλα, σχετικῶς μὲ τὴν ἀνάβασιν :

— Καὶ πότε ἀλλάζεται τὸ σχοινί ; τὸν είχα ἐρωτήσει.

— Μά, ὅταν κόβεται· μοῦ είχεν ἀπαντήσει ἀπαντήσει. Θεὲ καὶ Κύριε. Ἐγειροῦσαν νὰ ἥλθε ἡ ὥρα ν' ἀλλαχθῇ τώρα τὸ κατηραμένον σχοινίον. Ἐκλείσα τὰ μάτια καὶ τὰ

τρέμοντα χείλη μου ἥρχισαν νὰ ψιθυρίζουν μικράν προσενήλιν.

Ἐνας αἰών τρόμου καὶ ἀγωνίας, διαρκῶς ἐπιτεινομένης, ἐπέρασεν ἀκόμη· ξάλη μὲ εἶχε καταλάβει, τὰ δὲ χεῖλη μου ἐψιθυρίζον τὰς λέξεις τῆς προσευχῆς, ὅτε ἔξαφνα: τράκα! συγκρούομαι ἐκ τῶν κάτωθεν μ' ἓνα σκληρότατον σῶμα, καὶ, ἀνοίξας τοὺς ὄφθαλμούς μου, βλέπω ὅτι ἡμην ἐπάνω εἰς τὸ μοναστήριον, μέσα εἰς τὸ δίκτυον, ἀλλὰ καθήμενος εἰς στερεὸν ἔδαφος, κλεισμένος ὅπως ἡμην εἰς τὸ δίκτυον, τὸ ὅποιον ἐκρατεῖτο ἀκόμη ἀπὸ τὸ καραβόσκοινον.

Βαθὺς στεναγμὸς ἀνακουφίσεως ἐβγῆκεν ἀπὸ τὸ στόμα μου, ἐνῷ πέντε ἔξι καλόγηροι ἔσπευσαν νὰ μὲ ἀπαλλάξουν ἀπὸ τὰ σγοινιά.

•Ο Κοῦκος

Ίδοù ἐν προνομιούχον πλάσμα τοῦ Θεοῦ κορφολογεῖ τὴν ἄνοιξιν τὸ τραγούδι, δίχως νὰ τὸν βαρύνῃ καμμία πεξὴ ὑποχρέωσις· ἀκόμη καὶ τ' αὐγά του ἄλλοι κλώθον, τὰ ἔκκλωθον, βγάζοντα πουλιά του, τὰ ταῖςον, τὰ ποτίζον. Διότι, ως γνωστόν, ὁ κοῦκος πετᾷ τὰ αὐγά του εἰς τὰς φωλεὰς τῶν ἄλλων πουλιῶν, καὶ ἀφήνει εἰς αὐτὰ τὴν φροντίδα τῶν περαιτέρω.

Ἡ λαϊκὴ φαντασία, ἡ ὅποια ἀφοροῦσαν θέλει διὰ νὰ πλάσῃ ἀτελειώτους ιστορίας, ἐδημιούργησεν εἰς δόξαν τοῦ κούκου πλῆθος προνομίων. Πρῶτα - πρῶτα, ἀδύνατον νὰ πείσετε χωρικὸν ὅτι δὲν ταξιδεύει ἔφιππος. Τὸ ἄλογό του εἶναι ἐν μεγάλον ἀσπτον πουλί, τὸ ὅποιον δὲν εἶναι γνωστὸν μὲ ἄλλο ὄνομα, παρὰ ως «κουκάλογο». Τὸν Μάρτιον ἔρχεται εἰς τὰ μέρη μας ὀλίγας ήμέρας ἐνωρύτερον τοῦ κούκου, καὶ ἡ παράδοσις θέλει ὅτι τὸ στέλλει ὁ ἀφέντης του ὁ κοῦκος διὰ νὰ ἔξετάσῃ ἂν ἥλθεν ἡ ἄνοιξις εἰς τὰ Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

βουνά. Τὸ «κουκάλογο» περιπλανᾶται ὀλίγας ἡμέρας εἰς τὰ πλάγια καὶ ἔπειτα ἐπιστρέφει διὰ νὰ μεταφέρῃ τὸν καβαλάρη του.

Ποτὲ ὁ κοῦκκος δὲν κάθεται ὅπου κι ὅπου διὰ νὰ τραγουδήσῃ τὴν ἄνοιξιν· ἔχει ωρισμένους λόφους καὶ ωρισμένα δένδρα, ἀκόμη καὶ ωρισμένους κλάδους, κατὰ τοὺς χωρικούς. Εἰς ἑνα λόφον ἄντικου ἀπὸ τὸ σπίτι μου ἦτο ἐν γηραλέον πουρνάρι, εἰς τὸ ὅποιον ἥρχιζε στερεοτύπως τὸ λάλημά του τὴν ἡμέραν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ. Κάποτε ὁ βε-

ριᾶς ἔσπασε τὸ πουρνάρι καὶ ἔκτοτε ὁ κοῦκκος δὲν ἐνεφανίσθη πλέον εἰς τὸν λόφον, μολονότι γύρω του εἶναι καὶ ἄλλα πουρνάρια.

Λέγουν ἀκόμη, ὅτι εἶναι τόσον ὑπερήφανος, ὥστε μίαν φορὰν νὰ τὸν ἀποδοκιμάσουν εἰς ἐν μέρος, δὲν ἔαναπατῆ πλέον. Κάποιος γεωργὸς μοῦ ἔλεγεν, ὅτι δίπλα ἀπὸ τὸ καλύβι του ἥρχετο χρόνια καὶ χρόνια ἔνας κοῦκκος καὶ τὸν ἔχαιρετιζε πρωὶ - πρωὶ. Ἀλλὰ μίαν φορὰν τὸν ἐπετροβόλησε καὶ ἔκτοτε δὲν ἐνεφανίσθη πλέον.

— Διατί τὸν ἐπετροβόλησες; τὸν ἥρωτησα.

— Μοῦ κόμπωνε τὰ παιδιά μου.

Γενικὴ πρόληψις ὑπάρχει ὅτι ἄμια ἀκούσῃς τὸν κοῦκκον πρωὶ - πρωὶ γηρτικός, θὰ κοιτῶθης, θὰ αἰσθανθῆς δη-

λαδὴ εἰς τὸν λαιμόν σου στενοχωρίαν, ἡ ὅποια θεωρεῖται ως «ἀναποδιά». Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν καὶ οἱ χωρικοὶ καὶ οἱ κυνηγοὶ τὴν ἄνοιξιν φροντίζουν νὰ μὴν ἀκούσουν τὸν κοῦκον νηστικοί.

Τόσον ἡ λαικὴ παράδοσις θεωρεῖ τὸν κοῦκον ως θέσθιν προνομιούχον, ὥστε νὰ παραδέχεται ἀκόμη ὅτι ὁ Δημιουργὸς καὶ ιδιαιτέραν τροφὴν ἐδημιούργησε δι’ αὐτὸν. Ἐν μικρὸν φυτόν, τὸ ὅποιον φυτρώνει καὶ σταφυλιάζει τὸν Ἀπρίλιον, εἶναι γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα «σταφύλι τοῦ κούκου».

— Μὰ εἴδατε νὰ τρώγῃ ἀπὸ αὐτὸν τὸ σταφύλι ὁ κοῦκος; ήρώτησα κάποτε ἔνα βισκόν.

— Ἀκοῦσ τὸν βλέπομεν ... Μήπως τρώει τίποτε ἄλλο; ...

Δύσκολον πρᾶγμα νὰ πείσῃς χωρικόν, ὅτι ὁ κοῦκος εἶναι ἀδικαιολόγητος χασομέρης, ἐπιβλαβῆς εἰς τὴν κοινωνίαν τῶν πουλιῶν, ὃσον ὁ κεφαλαιούχος, ὁ τρώγων τοὺς τόκους δίχως νὰ ἐργάζεται. Διὰ τὴν ἀτυχῆ τρυγόνα μάλιστα· αὐτὴ εἶναι «τεμπέλα». δὲν ἐπιμελεῖται τὴν γένναν της ὅπως πρέπει, ἀλλὰ στρώνει ὀλίγα ξυλάκια, τὰ ὅποια εἶναι ὅλη ἡ φωλεά της.

— Μὰ αὐτὴ ἐπὶ τέλους, ἔλεγα εἰς τὸν φιλόσοφον μυλωνᾶν τοῦ χωριοῦ, ὁ ὅποιος σχολιάζει τὰ κακῶς κείμενα εἰς τὸ βασίλειον τῶν ζώων, μὰ αὐτὴ ἐπὶ τέλους κάνει μὰ φωλιά, κλώθει μόνη της τὰ αὐγά της καὶ τραγουδᾷ τὴν ἄνοιξιν...

— Δὲν σοῦ λέω ὅχι... Κι αὐτὴ καὶ τὸ ἀηδόνι τραγουδοῦν, ἀλλ’ αὐτὰ πρέπει νὰ δουλεύουν κιόλα...

— Κι ὁ κοῦκος, γιατί νὰ μὴ δουλεύῃ; ...

— Γιατὶ αὐτὸς φέρει τὴν ἄνοιξιν... Νᾶξερες πᾶς πηδάει ἡ καρδιά μας ἅμα τὸν ἀκούομεν, ήμεῖς ἔδω...

‘Αλήθεια, τί εὐαγγέλιον καλωσύνης καιροῦ, ἀληθινὴ

σάλπιγξ Θεοῦ εἶναι τὸ λάλημα τοῦ κούκου εἰς τὰ μέρη μας.
Ἄνθρωποι, βώδια, ἄλογα, ἀλέτρια χύνονται εἰς τὸν κάμπον καὶ ἔκελειδώνουν τὴν γῆν. Ἡ φωνή του ταράσσει τὴν σιωπηλὴν ἐρημίαν εἰς τὸ τέλος περίπου τῆς παλαιᾶς συκομιδῆς: εἶναι ἡ ἐπαγγελία τῆς νέας ἐσοδείας τῶν χωραφιῶν, ὁ μακρυνός ἥχος τῶν ἐργομένων ἀπὸ τὰ χειμαδιὰ τροβάτων μὲ τὸ νόστιμον γάλα καὶ τὰ ἄφθονα μαλλιά.

·Ο ιατρὸς·

Αὐτὸ συνέβη κατὰ τὸ τέλος τοῦ μικρασιατικοῦ πολέμου, ὅταν οἱ ἐχθροὶ διέρρηξαν τὴν στρατιωτικήν μας παράταξιν καὶ μὲ λύσσαν κατεδίωκον τοὺς νικημένους.

Ἡ ὑποχώρησις ὠμοίαζε πρὸς φυγήν, ἀλλὰ καὶ φεύγοντες ἐμαχόμεθα· ὁ ἐχθρὸς ἐπίεζεν ἡμᾶς ἀπὸ ὅλας τὰς πλευράς. "Ολος ὁ στρατὸς παρουσίαζε τὸ θέαμα τρομερᾶς ἀκαταστασίας. Πυροβολικόν, μεταγωγικά, πεζικόν, ὅλα αὐτὰ ἐστενοχώρουν ἄλληλα καὶ ἐπέτεινον τὸν πανικόν.

Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ὁ ιατρὸς ἦτο ἀπησχολημένος εἰς τὸ νοσοκομεῖόν του, ὅπισθεν τοῦ λόφου, ὅπόθεν τίποτε δὲν ἐφαίνετο καὶ ὅπου ἤκουέτο μόνον ἡ βοὴ τῆς φοβερᾶς ἀνθρωποσφαγῆς.

Ἀδιακόπως διεκόμιζον ἐκεῖ τραυματίας καὶ αὐτός, ἐπιδένων τὰ τραύματα, τοὺς παρηγόρει καὶ τοὺς καθησύχαζε μέσηφιοπούθηκε από τοντούσιον Ελαζεύτικης πόλεως μόνον

νεαρούς νοσοκόμους. Ό ίδιος δὲν ἐγνώριζε τι ἦτο κόπος
ἢ φόβος καὶ δὲν ἐστέκετο οὐδὲ στιγμήν. Βουτηγμένος εἰς

τὸν ἴδρωτα καὶ τὸ αἷμα, περιεποιεῖτο διαρκῶς τοὺς δυστυχεῖς τραυματίας του.

— Φύγετε!... Ο ἔχθρος... ἐφώναξεν εἰς ἀξιω-

ματικὸς φθάνων χλοιὸς καὶ ἀσθμαίνων ἐπὶ ἑνὸς ἀφοί-
ζοντος ἵππου.

Οὐαὶ τῷ ιατρῷ πρὸς στιγμὴν ἐσταμάτησε κατάπλικτος πρὸ
τῆς εἰδήσεως· οἱ δύο νοσοκόμοι ἥρχισαν νὰ τρέχουν καὶ
ἥμεῖς, ώς ν' ἀφυπνίσθημεν ἐκ τῆς φυγῆς των, ἐτρέχομεν
ἀσυναισθήτως κατόπιν αὐτῶν, πηδῶντες ἄνωθεν τῶν
ήκρωτηριασμένων καὶ αἴμοσταγῶν συντρόφων μας.

Ἐνθυμοῦμαι τὸν πληγωμένους ἴκετεύοντας ἡμᾶς νὰ
μὴ τὸν ἐγκαταλείψωμεν.

Οἱ στεναγμοί των δὲν ὑπῆρξαν ἀνωφελεῖς. Μία νέα
δύναμις ἀφυπνίσθη εἰς τὴν ψυχήν μας καὶ πολλοὶ ἐστα-
ματήσαμεν ἀσθμαίνοντες καὶ τρέμοντες.

Ιστάμεθα ὅλοι ἀκίνητοι καὶ σιωπῆλοι, ἀγνοοῦντες τί
νὰ πράξωμεν.

— Φύγετε, σᾶς λέγω! ἐπανέλαβεν ὁ ἀξιωματικός.

— Καὶ οἱ πληγωμένοι; ἥρωτησεν ὁ ιατρός.

Ἐκεῖνος ὑφώσε τὸν ὕψον, μὴ ἔχων τί ν' ἀπαντήσῃ.

— Καταβῆτε ἀπὸ τὸ ἄλογόν σας! διέταξεν ὁ ιατρός.

— Άλλ' ἔφθασεν ὁ ἔχθρος, ἀπήντησεν ἐκεῖνος.

— Καταβῆτε! Αὐτοὶ εἶναι περισσότερον δυστυχισμέ-
νοι καὶ ἀπὸ ἡμᾶς καὶ ἀπὸ σᾶς· ή συνδρομή σας μᾶς χρειά-
ζεται.

Ἡ ἀνδρικὴ φωνὴ τοῦ ιατροῦ καὶ τὸ παράδειγμά του
μᾶς ἔκαμαν νὰ συνέλθωμεν· ὁ ἀξιωματικὸς κατέβη καὶ
ὅλοι ὄμοι ἥρχισαμεν νὰ μεταφέρωμεν τὸν τραυματίας
εἰς μίαν ἀμάξιαν νοσοκομειακήν.

Ἡσαν ὅμως πολλοί. Καὶ ὅταν ὑπερπλήρως ἡ ἀμάξια
ἔξεκίνησεν, ἔμειναν ἀκόμη μερικοὶ τραυματίαι καὶ μᾶς πα-
ρεκάλουν νὰ σώσωμεν καὶ αὐτούς.

— Τρέξατε λοιπόν! εἴπεν ὁ ιατρὸς εἰς τὸν ἀξιωμα-
τικόν· φέρετε καὶ ἄλλην ἀμάξιαν.

— Μὰ σεῖς ἐτρελλάθητε, εἴπε τυμωμένος ὁ ἀξιωμα-
τικός.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

— Δὲν ἡμπορῶ, καταλαμβάνετε; Δὲν ἡμπορῶ νὰ ἀφήσω τοὺς τραυματίας μου.

— Καὶ ποῦ νὰ εῦρω τώρα ἄλλην ἀμαξῖαν; ἡρώτησεν ὁ ἀξιωματικός.

— "Οπου θέλετε· ἀμαξῖαν, φορεῖον, ὅ,τι καὶ ἂν εἶναι.

— Φύγετε σᾶς λέγω!

— Φύγετε σεῖς! Ἐγὼ δὲν θ' ἀφήσω τοὺς τραυματίας μου.

'Ωχρός, τρέμων, ὅχι ἀπὸ φόβον, ἀλλ' ἀπὸ ταραχῆν, σφίγγων τοὺς ὀδόντας, ἐκάθησεν εἰς τὴν γῆν καὶ ἤνοιξε μίαν σημαίαν μ' ἔνα ἐρυθρὸν σταυρόν.

'Ο ἀξιωματικός ἐκοκκίνησεν ἐφάνη ἐντρεπόμενος· ὁ ἰατρὸς τῷ ὑπενθύμισε τὸ καθῆκόν του.

Ἐπήδησεν εἰς τὸ ἄλογόν του καὶ ἥρπασε τὸν χαλινόν.

— Καλά, θὰ φροντίσω, εἴπε. Ἄλλ' ἀμφιβάλλω.

Παρῆλθον δύο λεπτά· ὅχι περισσότερα. Ἄλλὰ τὰ δύο αὐτὰ λεπτὰ ἐφάνησαν εἰς ἡμᾶς ὀλόκληρος αἰωνιότης.

Ἐγὼ καὶ ὁ σύντροφός μου εὗχομεν τὰ ὅπλα μας καὶ ἥδυνάμεθα νὰ ἐνωθῶμεν μὲ τὸν ἄλλον στρατόν. Ἄλλὰ νὰ φύγωμεν ἀτ' ἐδῶ τώρα, ὅπου μᾶς ἐχρειάζοντο, μᾶς ἐφαίνετο ἐντροπή. Πῶς ν' ἀφήσωμεν ἔνα ἄνθρωπον ὀλομόναχον εἰς τοιαύτην κατάστασιν; Δι' αὐτὸν ἐμένομεν ἀναποφάσιστοι.

— Φύγετε σεῖς! Τί θὰ κάμετε ἐδῶ; εἶπεν ὁ ἰατρός.

— Καὶ σεῖς;

— Ἐγὼ δὲν εἶμαι στρατιώτης· ἐγὼ εἶμαι ἰατρός· ἐμὲ μὲ τὴν σημαίαν αὐτὴν δὲν θὰ μὲ πειράξουν. Καὶ κάρρον θὰ μοῦ φέρῃ τώρα ὁ ἀξιωματικός. Δὲν εἶναι δειλός. Ἐγὼ τὸν γνωρίζω.

Εἴμεθα ἔτοιμοι νὰ φύγωμεν, ὅταν εἶδομεν τὸν ἀξιωματικὸν νὰ φέρῃ ἐν κάρρον.

— Γρήγορα! γρήγορα! ἐφώναξεν ἀσθμαίνων· βιασθῆτε!

“Οταν ὅλοι ὁμοῦ ἀνέβημεν τὸν λόφον, ὅλην τὴν πεδιάδα ἀριστερὰ τὴν εἶχον καταλάβει ἔχθροι. Πυροβολεῖσμοὶ ἤκουύοντο καὶ μία σφαιρὰ ἐκτύπησε τὸν ιατρὸν εἰς τὸν πόδα.

Ἐκλονίσθη καὶ κατέπεσεν εἰς τὴν γῆν.

— Τίποτε! εἴπε, χλοιμὸς ώς ὁ θάνατος, ἔξετάξων τὸν πόδα του. Μικρὰ πράγματα· τὸ κόκκαλον εἶναι γερόν.

— Κατηραμένη σφαιρὰ! ἐμουρμουρίζομεν ὅλοι, ἀναβιβάζοντες καὶ αὐτὸν εἰς τὸ κάρρον. Τὴν ἐδοκίμασες, ιατρέ μου, καὶ αὐτὴν εἰς τὸ τέλος.

— Τί τὴν ύβριζετε; ἀπήντησεν ἐκεῖνος, προσπαθῶν νὰ χαμογελάσῃ καὶ ζαρώνων ἀπὸ τὸν πόνον.

• Ολυμπιακοὶ Ἀγῶνες

‘Ημέρα Δευτέρα

Οἱ κυρίως ἀγῶνες ἥρχιζον κατὰ τὴν δευτέραν ἡμέραν· ἥγωνται ὅτι πρῶτοι οἱ παῖδες. Ἄπο βαθείας πρωίας καὶ ἀπὸ τοῦ μεσονυκτίου ἀκόμη, στολισμένοι ἑορταστικῶς καὶ φοροῦντες ἵσως στεφάνους οἱ θεαταὶ μετέβαινον εἰς τὸ στάδιον, διὰ νὰ καταλάβουν θέσιν καλήν· ἐκάθηντο δὲ εὐγενιστημένοι ἐνταῦθα, ἃν καὶ ἦσαν εἰς στενοχωρίαν καὶ ἐδέχοντο ἔπειτα μέχρι μεσημβρίας τὸν φλογερὸν ἥλιον μὲν γυμνὴν κεφαλήν· ώς φαίνεται, ἀπηγορεύετο νὰ φοροῦν καλύμματα τῆς κεφαλῆς, εἴτε διὰ νὰ μὴ ἐμποδίζουν τυχὸν τὴν θέαν εἰς τοὺς δρπισθεν καθημένους, εἴτε δι’ ἄλλον λόγον, ὁ ὅποιος κατήντησεν ἔπειτα θρησκευτικὸς κανών.

Καὶ δὲν ἦτο μόνον τοῦτο· φοβερὰ λειψυδρία ἐπεκράτει εἰς τὸν ιερὸν χῶρον καὶ εἰς τὸ στάδιον καὶ εἰς τὸν ἀπόδρομον, οἱ δὲ ἀνθρώποι προσεσθάλλοντο ὑπὸ νόσων

ἔνεκα τῆς θερμότητος καὶ τῆς ξηρότητος. Ἀλλὰ πάντες υπέμενον τὰ πάντα, διότι ἔσπευδον μετὰ ιεροῦ ἐνθουσιασμοῦ νὰ ἴδουν τὸν μεγαλύτερον Πανελλήνιον ἀγῶνα, νὰ γνωρίσουν καὶ νὰ παρακολουθήσουν τοὺς συμπολίτας ἢ τοὺς φίλους καὶ τοὺς εὐνοούμενους των ἀγωνιζομένους.

Μεγάλη ἦτο ἡ προσοχὴ τῶν θεατῶν πρὸς τὰ προσερχόμενα ἐπιφανῆ πρόσωπα· οὗτο π.χ., ὅταν ὁ Σαλαμινομά-

χος Θεμιστοκλῆς εἰσῆλθεν εἰς τὸ στάδιον, οἱ θεαταὶ ὅλοι ἥγερθσαν πρὸς τιμὴν του, ὑπῆρξε δὲ τοῦτο εὐτυχεστάτη συγμὴ τοῦ βίου καὶ ἐντιμοτάτη ἀμοιβὴ τῶν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς Ἑλλάδος ἀγώνων τοῦ μεγάλου ἀνδρός.

“Αμα δὲ τῇ ἀνατολῇ τοῦ ἥλιου, οἱ Ἕλλανοδίκαι, περιβεβλημένοι βασιλικὴν πορφύραν καὶ βαίνοντες διὰ τῆς Ἀλτεως, διήρχοντο τὴν εἰς τὸ στάδιον ἄγουσαν Κρυπτὴν εἰσοδον λεγομένην. Ἡτο δὲ ὠρισμένη ἡ θέσις των, δπως

καὶ εἰς ἄλλα στάδια τῆς Ἑλλάδος, εἰς μίαν τῶν μακρῶν πλευρῶν. Πιθανῶς δὲ καὶ οἱ ἐπίσημοι θεωροὶ τῶν πόλεων καὶ ἔνδοξοι ἢ νικηταὶ μεγάλων ἀγώνων Πανελλήνιων εἶχον ώρισμένην θέσιν.

“Αμα εἰσήρχοντο οἱ Ἑλλανοδίκαι, εἰσήρχοντο καὶ οἱ ἀγωνισταὶ γυμνοὶ καὶ ἡλειψμένοι. Οἱ Ἑλλανοδίκαι φαίνεται ὅτι ὑπενθύμιζον εἰς αὐτὸν ὅτι πρέπει νὰ ἀγωνισθοῦν κατὰ τοὺς νόμους, οἱ δὲ κήρυκες ἐκήρυκτον ἐνὸς ἐκάστου ἀγωνιστοῦ τὸ ὄνομα, ἐνῷ οἱ θεαταὶ ἥδυναντο νὰ καταγγεῖλουν ἀμέσως, ἀν ὑπῆρχε λόγος τις πρὸς ἀποκλεισμὸν οἵουδήποτε ἐξ αὐτῶν ἀπὸ τοὺς ἀγῶνας, εἴτε διότι π.χ. ἦτο δοῦλος, εἴτων ψευδῶς πρὸς τοὺς Ἑλλανοδίκαιας ὅτι ἦτο ἐλεύθερος, εἴτε δι’ ἄλλην αἰτίαν. Οἱ ἀλύται ἤσαν ἔτοιμοι νὰ συλλάβουν καὶ τιμωρήσουν τὸν ἔνοχον. Ἐπειτα ἐκήρυκτον οἱ κήρυκες ὅτι «ἄρχεται ὁ ἀγών».

Πρῶτον ἀγώνισμα ἦτο ὁ ἀπλοῦς δρόμος. Οἱ ἀγωνισταί, οἱ ὅποιοι εἶχον ἥδη προσευχὴν καὶ είληχον τάξει νὰ θυσιάσουν, ἀν ἐνίκων, εἰς τοὺς θεούς, ἀμέσως, συμφώνως πρὸς τὴν γενομένην κλήρωσιν, ἐλάμβανον κατὰ σειρὰν θέσιν εἰς τὴν γραμμὴν τῆς ἀφέσεως. “Οταν δὲ κατέπιπτεν ἡ πρὸς αὐτῶν τεντωμένη ὑσπληγχνή ἐξώρμων συγχρόνως, παρακολουθούμενοι ὑπὸ τοῦ ἥχου τῶν σαλπίγγων καὶ τῆς ζωηρᾶς διεγέρσεως καὶ ἀγωνίας τῶν θεατῶν, οἱ ὅποιοι εἰς ὅλους τοὺς ἀγῶνας ἐνθαρρύνουν διὰ κραυγῶν τοὺς εὔνοουμένους των, ἀναπτηδοῦν ἀπὸ τὰς θέσεις των, φωνάζουν, φιλονικοῦν, γελοῦν, δυσαρεστοῦνται, τραγῳδοῦν, κινοῦν τὰς χειράς των ἢ τὰ ἐνδύματα καὶ χειρονομοῦν. Ἰαχαὶ δὲ καὶ ἐπευφημίαι ἀντίχουν εἰς τὰ ιερὰ δάση τοῦ «Κρονίου ὅρους» καὶ τῆς κοιλάδος τοῦ Ἀλφειοῦ, εὐθὺς ὡς ἀνεδεικνύετο ὁ ὁριστικὸς σταδιονίκης, λαμβάνων παρὰ τῶν Ἑλλανοδικῶν κλάδον φοίνικος.” Εκαστος δύναται νὰ φαντασθῇ τὴν συγκίνησιν τῶν μητέρων, αἱ ὅποιαι πολλάκις ἐπερίμενον πέραν τοῦ Ἀλφειοῦ νὰ μά-

θουν ἂν ὁ νίος των ἐνίκησεν. 'Υπῆρχον ὅμως ἐνίστε καὶ παιδάτολμοι θεαταί, δυσηρεστημένοι ἐκ τοῦ ἀποτελέσματος τοῦ ἀγῶνος καὶ ἀποδοκιμάζοντες αὐτό.

'Ολύγον ἔπειτα διεξήγετο ὁ ἀγών τῆς ὁρθας πάλης, ἡκολούθουν δὲ ὑπὸ τὰς αὐτὰς διατυπώσεις ἡ συγμή, τὸ παγκράτιον (ἀπὸ τοῦ 200 π. Χ.) καὶ τὸ πένταθλον. Μετὰ μεσημβρίαν ἐγίνετο εἰς τὸν ἵπποδρομὸν ὁ ἀγών τῶν παίδων ἵππῳ κέλητι (ἵπασία μὲ ἀντιγμένον ἵππον).

'Αλλὰ πάντες οἱ ἀγῶνες οὗτοι δὲν ἦσαν ἀρκετοὶ μὲ καλύψουν ὅλην τὴν ἡμέραν, καὶ διὰ τοῦτο πρέπει νὰ ἔπεισθεομεν ὅτι ἔληγον ἐνωρίς, ἐνῷ δὲ ὁ ἔνστός τοῦ σταδίου καὶ τοῦ ἵπποδρόμου διωρθώνετο, οἱ νικηταὶ ἀπήγοντο ἐν ψηφιάμβῳ ὑπὸ τῶν οἰκείων καὶ συμπολιτῶν τῶν καὶ παρεδίδοντο εἰς εὐθυμίαν καὶ συμπόσιον.

Κλεάνθης, ὁ ἐπονομασθεὶς «Πρεσβύτης»

Ο Κλεάνθης, νέος πτωχός, ἀλλὰ φιλομαθής, ὑπῆγεν εἰς Ἀθήνας, περὶ τὰ 280 πρὸ Χριστοῦ διὰ νὰ σπουδάσῃ τὴν φιλοσοφίαν. Ἐγένετο δὲ τακτικώτατος μαθητὴς τοῦ φιλοσόφου Ζήνωνος. Δέκα ἔννεα ἔτη ἐξηκολούθησεν ὁ πτωχὸς Κλεάνθης ἀκροαζόμενος ἐπιμελῶς τὰ μαθήματα τοῦ σοφοῦ καὶ ἐναρέτου διδασκάλου του Ζήνωνος.

Πάντες δὲ ἐγνώριζον, ὅτι ὁ Κλεάνθης ἦτο τόσον πτωχός, ὥστε, μὴ ἔχον γρήματα ν' ἀγοράσῃ πάπυρον, ἔγραφεν, ὅσα παρὰ τοῦ Ζήνωνος ἤκουεν, ἐπὶ ὀστράκων καὶ ψηφιλατῶν βιοῦν. Ἐνασχολούμενος δὲ εἰς τὴν ἀκρόασιν καὶ μελέτην τῶν μαθημάτων του, δὲν ἐφαίνετο ἐργαζόμενός τι.

Πῶς λοιπὸν ἔζη ὁ πτωχὸς Κλεάνθης; Ποιος τῷ ἔδιε γρήματα; Μήπως ἔκλεπτε; Μήπως ἔζη δι' ἄλλου τινὸς ἀτίμου τρόπου; Τοιαῦται ὑποψίαι ἤρχισαν νὰ γεννῶνται εἰς τὰς Ἀθήνας περὶ αὐτοῦ.

Ο "Ἄρειος Πάγος, τὸ ἀνώτατον καὶ σεβάσμιον ἐκεῖνο δικαστήριον τῶν Ἀθηνῶν, μεταξὺ τῶν ἄλλων γρεῶν τοῦ ὅποίου ἦτο καὶ ἡ ἐπιτήρησις τῶν ἀργῶν, προσεκάλεσεν ἐνώπιόν του τὸν ὑποπτὸν Κλεάνθην διὰ νὰ ἔξετάσῃ αὐτὸν πῶς ἔζη τόσα ἔτη ἀνευ ἐργασίας τινός.

Ο Κλεάνθης ἤναγκάσθη τότε νὰ παρουσιάσῃ πρὸς ὑπεράσπισίν του κηπουρούς τινας τῶν Ἀθηνῶν, ἐκ τῆς μαρτυρίας τῶν ὅποιων ἀπεδείχθη ὅτι ἐσύχναζε τὰς νύκτας εἰς τοὺς κήπους αὐτῶν, ὅπου, ἀντλῶν νερὸν ἐκ τῶν φρεάτων, ἐπότιζε τοὺς κήπους των· οὕτω διὰ τῆς γοητικῆς ἀμοιβῆς τῶν νυκτερινῶν κόπων του ἔζη τὰς ἡμέρας του, ἐνασχολούμενος εἰς τὰ μαθήματά του.

Οἱ Ἀρεοπαγῖται καὶ πάντες οἱ Ἀθηναῖοι ἐθαύμασαν καὶ ἐπήνεσαν τὴν φιλομάθειαν καὶ τὴν ἀρετὴν τοῦ πτωχοῦ

Κλεάνθους, ὅστις ἔκτοτε ἐπωνομάσθη Φρεάντλης, διότι ἔζη ἀντλῶν ὕδωρ ἐκ τῶν φρεάτων. Ἐψήφισαν δὲ πρὸς βοήθειάν του χρηματικόν τι ποσόν, ὅπως ἀνετώτερον ἔξακολουθήσῃ τὰς σπουδάς του.

Καὶ ὅντως ὁ Κλεάνθης ἀνεφάνη ὁ ἵκανώτερος τῶν μαθητῶν τοῦ Ζήνωνος· καὶ μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ τὸν διέδεκτην εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς στωικῆς φιλοσοφίας.

III ἀφειδοχρηματία τοῦ Ἀριστείδου

Δικαίως ὁ Πλάτων θαυμάζει τὸν Ἀριστείδην ὑπὲρ πάντα ἄλλον πολιτικὸν ἄνδρα τῶν Ἀθηνῶν διὰ τὴν ἔμφρονα καὶ ἐνάρετον διαγωγήν του καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ πολιτικοῦ του σταδίου.

Οὐ οὐδεὶς παρεργεθεὶς καὶ εἰς τὰς τρεῖς ἐνδόξους μάχας κατὰ τῶν Ηερσῶν, οὐχὶ μόνον ἀνδρείως ἡγωνίσθη, ἀλλ' εἰς ἑκάστην ἔξ αὐτῶν ἔδωκε μεγάλα καὶ σωτῆρια μαθήματα ἀρετῆς καὶ φιλοπατρίας.

Εἰς τὸν Μαραθῶνα μᾶς ἐδίδαξεν ὅτι δὲν εἶναι ἔξευτελισμός, ἀλλὰ μάλιστα ἔντιμον εἰς ἡμᾶς καὶ σωτῆριον εἰς τὴν πατρίδα, τὸ νὰ παραχωρῶμεν τὰ πρωτεῖα εἰς τοὺς ἐμπειροτέρους καὶ ἱκανωτέρους ἡμῶν.

Εἰς δὲ τὴν μάχην τῆς Σαλαμίνος μᾶς ἐδίδαξεν ὅτι ἐπὶ τοῦ ἴεροῦ βωμοῦ τῆς πατρίδος πᾶν προσωπικὸν πάθος πρέπει προθύμως νὰ θυσιάζωμεν, πᾶσαν ἔχθραν νὰ λησμονῶμεν, καὶ καλὸν ἀντὶ κακοῦ ν' ἀποδίδωμεν· πᾶν δὲ προτέρημα καὶ πᾶσαν ὑπεροχὴν τοῦ ἔχθροῦ μας δημιοσίως νὰ ἀναγνωρίζωμεν.

Εἰς δὲ τὴν μάχην τῶν Πλαταιῶν μᾶς ἐδίδαξεν ὅτι εἶναι μωρία τὸ νὰ ξητῶμεν τιμὴν ἀπὸ τὰς ὑέσεις, διότι αἱ θέσεις φήμιστι θῆρικε σπόδεο Κατέσύνθετο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς.

της καὶ ἡ ἀρετὴ τιμῶσι τὰς θέσεις, καὶ ὅτι ἄνευ ἐνώσεως καὶ ὁμονοίας οὐδὲν μέγα ἔργον κατορθοῦται ἐπ' ἀγαθῷ τῆς πατρίδος.

Μετὰ τὴν μάχην τοῦ Μαραθῶνος, ὅτε τὰ στρατεύματα τῶν Ἀθηναίων ἐπανῆλθον εἰς τὰς Ἀθήνας, ἀφῆκαν τὸν πτωχόν, ἀλλ' ἐνάρετον Ἀριστείδην νὰ φυλάξῃ τὸν αἰχμαλώτους Πέρσας καὶ τὰ πλουσιώτατα λάφυρα.

'Ἐν τῷ μέσῳ δὲ τόσης ἀφθονίας χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐπιτηρήσεως, ἄνευ οὐδενὸς ἑλέγχου, οὕτε αὐτὸς ἡθέλησε νὰ ἐγγίσῃ τι ἐκ τῶν λαφύρων, οὕτε εἰς ἄλλον ἐσυγχώρησε νὰ σφετερισθῇ ἐξ αὐτῶν.

«Χρεωστοῦμεν, ἔλεγε πρὸς τοὺς συμπολίτας του, νὰ ὑπορετῶμεν τὴν πατρίδα, οὐχὶ διὰ νὰ πλουτίσωμεν ἢ δοξασθῶμεν, ἀλλὰ διὰ νὰ ἐκπληρώσωμεν τὰ πρὸς αὐτὴν ἱερὰ τοῦ πολίτου καθήκοντα, ἔστω καὶ ἀμισθί, ἔστω καὶ ἄνευ δόξης».

'Ο Ξέρξης ἀναχωρήσας κατησχυμένος εἰς τὴν Ἀσίαν ἀφῆκεν εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸν στρατηγὸν του Μαρδόνιον, διὰ νὰ ὑποδουλώσῃ τοὺς ἔλευθέρους "Ἑλλήνας". Ο δὲ Μαρδόνιος, νομίζων ὅτι εὐκολώτερον ἦτο νὰ ὑποδουλώσῃ αὐτὸὺς διὰ τοῦ χρυσίου παρὰ διὰ τῶν ὅπλων, ἀπέστειλε πρέσβυτον πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, οἵτινες τότε δυστυχεῖς, πένητες καὶ ἀστεγοι εἶχον ἐπανῆλθει εἰς τὰς Ἀθήνας, τὰς δύοις τὸ πῦρ καὶ ὁ σίδηρος τοῦ Ξέρξου εἶχον ἐρημώσει καὶ καταστρέψει.

'Ο πρέσβυτος τοῦ Μαρδονίου ἐπρότεινε λοιπὸν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, ὅτι ὁ Μαρδόνιος εἶναι ἔτοιμος ν' ἀνακτίσῃ δι' ἔξόδων του ὅλας τὰς κατακαιείσας οἰκίας των καὶ τοὺς καταστραφέντας ναούς των, νὰ τοῖς χορηγήσῃ δὲ ἀφίσια χρήματα, καὶ νὰ τοὺς καταστήσῃ κυρίους τῶν ἄλλων Ἑλλήνων, ἐὰν ἴθελον νὰ καταθέσωσι τὰ ὅπλα των».

Οἱ Σπαρτιάται, γνωρίζοντες τὴν ἀραντικήν πτωχείαν, εἰς τὴν ὁποίαν εἶχον καταντήσει οἱ Ἀθηναῖοι ὡς ἐκ τῆς κα-

ταστροφῆς καὶ τῆς ἐδημώσεως τῶν ἀγρῶν των, ἐφοβήθησαν μήπως ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ των παραδεχθῶσι τὰς χονιματικὰς προτάσεις τοῦ Μαρδονίου. "Οὐτεν, στείλαντες συγχρόνως πρέσβεις εἰς τὰς Ἀθήνας, παρεκάλουν τοὺς Ἀθηναίους ν' ἀπορρίψωσι τὰς Περσικὰς προτάσεις καὶ νὰ ἔξακολουθήσωσιν ἀγωνιζόμενοι ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος.

Τότε ὁ Ἀριστείδης ἐκφράζων καὶ τὰ ἴδια του καὶ τῶν συμπολιτῶν του τὰ αἰσθήματα, ἔδωκε τὴν ὄνταίαν ἐκείνην καὶ ἀξιοθαύμαστον ἀπάντησιν, ἥτις καὶ μόνη ἦτο ἵκανη ν' ἀπαθανατίσῃ τὸ δνομά του. 'Ιδοὺ ή ἀπάντησις τοῦ πτωχοῦ Ἀριστείδου :

«Συγχωροῦμεν εἰς τοὺς Πέρσας νὰ νομίζωσιν ὅτι τὰ πάντα δύνανται νὰ ἔξαγορδασθῶσι διὰ τῶν χρημάτων διότι αὐτοί, ὅντες βάρθαροι, οὐδὲν πολυτιμότερον τοῦ χρυσίου γνωρίζουν· ἀλλ' ἀγανακτοῦμεν κατὰ τῶν Σπαρτιατῶν, οἵτινες ἀποβλέποντες εἰς τὴν πτωχείαν καὶ δυστυχίαν μας, λησμονοῦν τὴν Ἑλληνικὴν ἀρετὴν καὶ φιλοτιμίαν μας. "Ας πληροφορηθῶσιν οἱ Λακεδαιμόνιοι, ὅτι οὔτε δι' ὅλον τὸ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐντὸς αὐτῆς χρυσίον ἥθελον ποτὲ πωλήσει οἱ Ἀθηναῖοι τὴν ἐλευθερίαν τῆς Ἑλλάδος. "Ας μάθῃ δὲ ὁ Μαρδόνιος, ὅτι μόνον ὅταν ὁ ἥλιος πάνη τὸν δρόμον του, θέλομεν παύσει καὶ ἡμεῖς ἀγωνιζόμενοι ὑπὲρ πατρίδος καὶ ἐλευθερίας».

Μετὰ τὴν γενναίαν ταύτην ἀπάντησιν, ἡ ἔνδοξος μάγη τῶν Πλαταιῶν συνεκροτήθη, ὁ Μαρδόνιος κατεστράφη καὶ ἡ Ἑλλὰς ἐσώθη.

'Αλλ' ἂν ὁ Ἀριστείδης καὶ οἱ συμπολῖται του ἤσαν πρὸ τῆς καταστροφῆς τῶν Ἀθηνῶν πλούσιοι, συνηθισμένοι εἰς λαμπρὰς οἰκίας, εἰς στολισμούς, εἰς πολυποίκιλα γεύματα, καὶ ἐν γένει εἰς τὴν πολυτέλειαν καὶ ἀσωτείαν, ὃ ἐγωισμὸς βεβαίως ἥθελεν ὑπερισχύσει ἐνώπιον τῆς τιμῆς καὶ τῆς πατρίδος, προθύμως δὲ ἥθελον τότε προδώσει

καὶ ἔλευθερίαν καὶ πατρίδα, παραδεχόμενοι τὰς προτάσεις τοῦ Μαρδονίου.

Ἡ ἀφιλοχρηματία λοιπὸν καὶ ἡ αὐτάρκεια τοῦ Ἀριστείδου καὶ τῶν Ἀθηναίων ἐνίσχυσαν τὴν ἀρετήν των καὶ διέσωσαν τὴν Ἑλλάδα.

Ἄλλ' ὁ Ἀριστείδης διὰ τῆς προότητος καὶ ἀφιλοχρηματίας του προσεῖλκυσεν εἰς τὴν πατρίδα του τὴν συμπάθειαν καὶ τὴν ἀγάπην ὅλων τῶν Ἑλληνικῶν νήσων καὶ πόλεων, αἵτινες μὴ ὑποφέρουσαι τὴν πλεονεξίαν, τὰς ἀρπαγὰς καὶ τὴν ὑπεροφίαν τοῦ Σπαρτιάτου Ηαυσανίου, ἀπέκρουσαν τὴν ἀρχηγίαν τῆς Σπάρτης, καὶ εἰς τοὺς Ἀθηναίους προσεκολλήθησαν ἐνεκα τῆς ἀρετῆς τοῦ Ἀριστείδου.

Οτε δὲ αἱ συμμαχικαὶ πόλεις ἐπρόκειτο νὰ φορολογηθῶσιν ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἐνεκα τοῦ πολέμου, ὅλαι ἐκ συμφώνου τὸν Ἀριστείδην ἔζήτησαν, ὅπως προσδιορίσῃ καὶ συνάξῃ τοὺς φόρους αὐτῶν. Πτωχὸς δὲ ἀναχωρήσας τότε ἐξ Ἀθηνῶν, πτωχότερος ἐπανῆλθεν, ἀπάσας μὲν τὰς φορολογηθείσας πόλεις εὐχαριστήσας πληρέστατα, τὴν δὲ πατρίδα του ὑπηρετήσας πιστῶς καὶ ἐντίμως.

Ο ἐν τῷ ὀλίγῳ ἀναταυόμενος πτωχὸς Ἀριστείδης εἶχε θείον πλουσιώτατον εἰς τὰς Ἀθήνας, Καλλίαν ὄνυμαζόμενον. Αὐτὸν κατηγόρησαν οἱ ἔχθροι του ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου διὰ νὰ παροξύνωσι δὲ κατ' αὐτοῦ τοὺς δικαστὰς ἀνέφεραν μεταξὺ ἄλλων ὅτι, ἐνῷ ὁ Καλλίας ἦτο πλουσιώτατος, ἀφῆνε τὸν πτωχὸν Ἀριστείδην τὸν παρὰ πάντων τῶν Ἑλλήνων τιμώμενον, νὰ κρυώῃ καὶ νὰ στερήται μετὰ τῆς συζύγου καὶ τῶν τέκνων του καὶ αὐτῶν τῶν ἀπολύτως ἀναγκαίων.

Οἱ δικασταὶ ἤγανακτησαν ἀκούσαντες ταῦτα· ἀλλ' ὁ Καλλίας προσεκάλεσεν ἀμέσως ἐνώπιον ωντῶν τὸν Ἀριστείδην, ὅπως μαρτυρήσῃ τὴν ἀλήθειαν.

Παρουσιασθεὶς ὁ Ἀριστείδης ἔβεβαίωσεν ὅτι πολλά-
Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

κις ὁ Καλλίας πολλὰ τῷ προσέφερεν, ἀλλ' αὐτός, εὐχαριστούμενος εἰς τὰ ὄλιγα του, δὲν ἡθέλησε νὰ δεχθῇ τὰ προσφερόμενα, διότι ἡ πτωχεία, κατ' αὐτόν, δὲν φέρει ἀτιμίαν, παρὰ μόνον ὅταν τις καταντῇ εἰς αὐτὴν διὰ τῆς διαφθορᾶς καὶ τῆς ἀσωτείας, καὶ διότι πολὺ ἐντιμότερον ἔθεώρει τὸ νὰ ὑποφέρῃ τις γενναίως τὴν πενίαν του παρὰ νὰ είναι πλούσιος, μεταχειρίζομενος κακῶς τὸν πλοῦτόν του.

Μετὰ τοὺς λόγους τούτους οἱ ἀκροαταὶ ἀνεχώρησαν ἐκ τοῦ δικαστηρίου, ώς λέγει ὁ Πλούταρχος, προτιμῶντες νὰ είναι πτωχοὶ καὶ ὄλιγαρχεῖς ώς ὁ Ἀριστείδης, παρὰ πλούσιοι καὶ πολυτελεῖς ώς ὁ Καλλίας.

• Ο Φιλοποίητη γεωργὸς

Καὶ ὁ Φιλοποίητης ἤγάτα τὴν γεωργίαν καὶ τὸ κυνήγιον, ὅπως δι' αὐτῶν γυμνάζῃ τὸ σῶμα. Εἶχεν ἀγρὸν οὐχὶ μακρὰν τῆς πατρίδος του Μεγαλοπόλεως, εἰς τὸν διοῖον καθ' ἡμέραν μετὰ τὸ δεῖπνον πεζὸς μετέβαινεν. Ἐκεῖ ἀναπαυόμενος ἐπὶ ἀχυρίνου στρώματος, ἔξυπνα πολὺ πρωὶ καὶ ἐκαλλιέργει τὰ κτήματα, ἐπιστρέφων δὲ πάλιν πεζὸς εἰς τὴν πόλιν ἐνησχολεῖτο εἰς τὰς ὑποθέσεις τῆς πατρίδος.

Προσεπάθει δὲ νὰ προσπορᾷται τὰ ἀναγκαῖα ἐκ τῆς γεωργίας, διότι τὰ ἐξ αὐτῆς χρήματα ἔθεώρει τὰ δικαιότερα ὅλων τῶν ἄλλων. Ἐφρόνει δὲ πρέπον ν' ἀποκτῇ ἐκαστος πολίτης διὰ τῶν κόπων τὰ ἴδια, ὅπως ἀπέχῃ ἀπὸ τὰ ξένα καὶ τὰ δημόσια.

Τοιοῦτος δων ὁ Φιλοποίητης καὶ φιλοτιμούμενος νὰ μηθῇ τὸν Ἐπαμεινώνδαν κατὰ τὴν ἀρετὴν καὶ κατὰ τὴν στρατηγικὴν φρόνησιν, ἀνεφάνη ἀξιος στρατηγὸς τῆς

Αχαικῆς συμμαχίας, καὶ τὸ τελευταῖον ἔνδοξον τέκνον, τὸ ὅποιον εἰς τὰ ἔσχατα ἐγέννησεν ἡ ἀρχαία Ἑλλὰς πρὸς παρηγορίαν τῆς παρακμαζούσης δόξης αὐτῆς.

•Θρέαμβος κατὰ τοὺς Βυζαντινοὺς γράφους

Κατόπιν ἑκάστης σημαντικῆς νίκης τῶν Βυζαντινῶν στρατηγῶν καὶ βασιλέων, ώς ὁ Ἡράκλειος, ὁ Θεόφιλος, ὁ Νικηφόρος Φωκᾶς, ὁ Βασίλειος ὁ Βουλγαροκτόνος, ἐτελεῖτο ἐν Κωνσταντινούπολει ἐπινίκειος ἕορτή, καλούμένη Θρέαμβος.

Ο νικητὴς βασιλεύς, ὅταν προήρχετο ἐκ τῆς Ἀνατολῆς, εἰδοποίει τοὺς ἐν τῇ πρωτευούσῃ περὶ τῆς νίκης καὶ τῆς ἐπανόδου του μετὰ τοῦτο ἥρχετο καὶ παρέμενεν εἰς ἐν τῶν ἀπέναντι τῆς Κωνσταντινούπολεως ἀσιατικῶν ἀνατόρων.

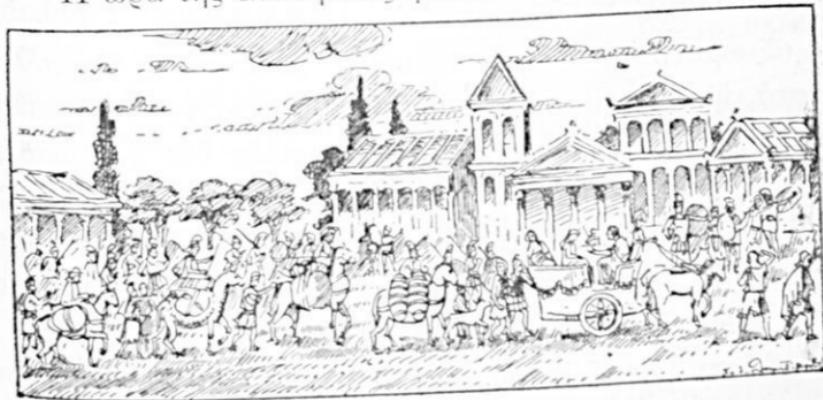
Ἐνταῦθα διαμένοντα τὸν βασιλέα ἔσπευδον ἐκ Κωνσταντινούπολεως νὰ χαιρετίσουν οἱ συγγενεῖς του, οἱ ἀρχοντες καὶ ὁ Πατριάρχης μετὰ πλήθους λαοῦ βαστάζοντος ἑλαίας καὶ λαμπάδας. Ο λαὸς διαρκῶς ἐζητωκραύγαζεν ὑπὲρ τοῦ νικητοῦ.

Τὴν ἐπομένην ἔξεκίνει ἡ πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν λεπτή. Τὸν βασιλέα ἐπιβαίνοντα τοῦ βασιλικοῦ πλοίου, συνοδεύουσι πολλὰ πλοῖα, ἀπὸ τῶν ὅποιων ἀκούονται ἥχοι σαλπίγγων καὶ κυμβάλων καὶ ἄλλαλαγμοὶ τῶν ἐπιβαινόντων, μέχρι τῆς στιγμῆς τῆς ἀτοβιθάσεως εἰς τὸν λιμενίσκον τοῦ προαστείου Ἐρδόμου, πρὸς τὴν θάλασσαν τοῦ Μαρμαρᾶ.

Ἐὰν ὁ βασιλεὺς ἥρχετο ἐξ ἄλλου δρομολογίου, ἡ ἀποβίθασις ἐγίνετο εἰς ἄλλον λιμένα, ἐκ τῶν πολλῶν τῆς Κωνσταντινούπολεως.

Ο λαὸς ἐν τῷ μεταξὺ μανθάνει τὴν παρουσίαν τοῦ βασιλέως εἰς τὸ ἀνάκτορον τοῦ Ἐβδόμου, σπεύδει νὰ ἔξελθῃ τῶν τειχῶν καὶ κρατῶν στεφάνους ἐκ ρόδων ἢ ἄλλων ἀνθέων σπεύδει νὰ χαιρετίσῃ τὸν ἄνακτα. Οἱ δὲ αὐγμάλιοι καὶ τὰ λάφυρα συγκεντροῦνται ὑπὸ σκηνᾶς ἐν τῷ λιθαδίῳ ἔξω τῆς Χρυσῆς Πόλεως, ὅπου παραμένουσι καὶ τιμήματα τοῦ νικηφόρου στρατοῦ. Εἰς προϋπάντησιν τοῦ βασιλέως σπεύδουν ἐπίσης ἡ βασίλισσα, οἱ ἀρχοντες καὶ ὁ Πατριάρχης μετὰ τῆς συνόδου.

Ἡ ὥρα τῆς ἐπεινήσεως φθάνει· ὁ βασιλεὺς ἐπιβαίνων

λευκοῦ ἵππου διευθύνεται πρὸς τὴν Χρυσῆν Πόρταν, προπορευομένου τοῦ λαοῦ καὶ τῶν ἀρχόντων. Καθ' ὅδὸν σταματᾷ δίς ἵνα προσευχῇσῃ πρὸ τῶν ναῶν τοῦ Προδρόμου καὶ τῶν Ἀθραμιτῶν· ὁ δὲ λαὸς φάλλει τὸ ἴδιαίτερον τροπάριον τοῦ θριάμβου ώς ἔξης :

«Δόξα Θεῷ τῷ ἀποδόντι ἡμῖν μετὰ νίκης τὸν ἴδιον δεσπότην· δόξα Θεῷ τῷ μεγαλύναντί σε, αὐτοκράτωρ Ρωμαίων· δόξα σοι, Παναγίᾳ Τριάσι, ὅτι εἰδομεν νικήσαντα τὸν ἴδιον δεσπότην· καλῶς ἥλθες νικήσας, ἀνδρειότατε δέσποτα».

Κατὰ τὴν τέλεσιν τοῦ θριάμβου, ὁ βασιλεὺς ὥφειλε νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν πόλιν διὰ τῆς μεσαίας πύλης τῆς Χρυσῆς Πόρτας, ἥτις μόνον εἰς τὰς περιστάσεις αὐτὰς ἦνοιγνετο.

Μετὰ τὴν διάβασιν τῶν αἰγμαλώτων καὶ τῶν λαφύρων διὰ τῆς μεσαίας πύλης τῆς Χρυσῆς Πόρτας ἔρχεται ὁ βασιλεὺς ἔχων προπορευόμενον τὸν υἱὸν ἢ ἀδελφόν του. Ὁ βασιλεὺς ἐπιθείνει λευκοῦ Ἀραβικοῦ ἵππου μὲν χρυσᾶ φάλαρα καὶ φορεῖ χρυσούφαντον ἴματιον μετὰ θώρακος· φέρει στέφανον ἢ στέμμα χρυσοῦν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, σπαθίον περὶ τὴν ὀσφὺν καὶ σκῆπτρον ἢ χρυσῆν λόγχην εἰς τὴν χεῖρα.

Μικρὸν πρὸ τῆς θύρας πεζεύει καὶ πάπτων προσκυνεῖ καὶ εὐχαριστεῖ τὸν Θεὸν διὰ τὴν νίκην. Ἐκεῖ ἀναμένουσιν αὐτὸν ὁ ἐπαρχος τῆς πόλεως καὶ ὁ ἀπομονεύεις, δηλαδὴ ὁ ἀξιωματικός, ὅστις παρέμεινε νὰ φυλάττῃ τὴν πόλιν κατὰ τὴν ἀπουσίαν τοῦ βασιλέως. Οὗτοι πάπτοντες προσκυνοῦσι καὶ προσφέρουσιν εἰς τὸν βασιλέα δύο στεφάνους, ἕνα χρυσοῦν μετὰ πολυτίμων λίθων καὶ ἑτερον ἐξ δάφνης. Ὁ δὲ βασιλεὺς χαρᾶει εἰς αὐτοὺς χοήματα ὑπερβαίνοντα τὴν τιμὴν τοῦ χρυσοῦ στεφάνου· πρὸν διέλθῃ ὁ βασιλεὺς τὴν θύραν, ψάλλεται καὶ πάλιν τὸ τροπάριον τῆς νίκης.

Αντὶ λευκοῦ ἵππου, πολλάκις οἱ βασιλεῖς ἐπέβαινον ἀμάξης συρρομένης ὑπὸ τεσσάρων ἵππων. Ἄλλοι πάλιν ἐτοποθέτουν ἐπὶ τῆς ἀμάξης καὶ ἐπὶ χρυσοῦ θρόνου τὴν εἰκόνα τῆς Θεοτόκου, ἥν ἔφερον μεθ' ἑαυτῶν εἰς τὴν ἐκστρατείαν, οὗτοι δὲ ἡροιούθουν τὴν ἄμαξαν ἔφιπποι.

Ἡ πορεία τῆς πομπῆς ἥρχιζεν ἀπὸ τὴν Χρυσῆν Πόρταν καὶ ἔληγεν εἰς τὴν Χαλκην τοῦ Παλατίου.

Τὸ διάστημα ἦτο μακρόν. Καθ' ὅδὸν ὁ βασιλεὺς εἰσῆρχετο εἰς τοὺς ναοὺς καὶ προσηγύχετο ἢ ἥλλασσε στολάς. Ὅταν διήρχετο ἐκ τοῦ ναοῦ τῆς Ἀγίας Σοφίας, ἀφιεροῦντο ὡς δῶρα τὰ στέμματα τῶν νικηθέντων ἡγεμόνων, ὁ δὲ βασιλεὺς ἐλάμβανεν ἀπὸ τῶν χειρῶν τοῦ Πατριάρχου τὸν στέφανον τοῦ νικητοῦ.

Καθ' ὅλον τὸ μῆκος τῆς μακρᾶς ὄδος χιλιάδες λαοῦ ἐνέμενον ἐπὶ ὁρας νὰ ἴδωσι τοὺς αἰγμαλώτους μὲ τὰς πα-

ρεαδόξους στολάς των, τὰ πλούσια λάφυρα (ἄρματα, ὅπλα, πολύτιμα ὑφάσματα κλπ.)· ἔτι δὲ ἀνέμενον νὰ ἴδωσι τὸν νικητὴν βασιλέα ἐν μέσῳ πεζῶν καὶ ἐφίππων καὶ ἀνεφώνουν :

«Ζῆθι βασιλεῦ !

‘Υπὸ τὴν ἐπιμέλειαν τοῦ ἐπάρχου τῆς πόλεως, ὅλαι αἱ ὁδοὶ καὶ αἱ οἰκίαι, δι’ ὃν διήρχετο ἡ πομπή, ἥσαν ἐστολισμέναι μὲ κλάδους μυρσίνης καὶ δάφνης καὶ σταυροὺς ἔξ ανθέων.

‘Ακόμη καὶ ἀργυρᾶ πολυκάνδηλα ἐκρέμαντο εἰς τὰς ὁδούς, εἰς δὲ τοὺς ἔξωστας χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ σκεύη καὶ τάπητες πολυτελεῖς καὶ ὑφάσματα χρυσούσφαντα.

Κατὰ διαστήματα εὐώδη ξύλα ἐκαίοντο καὶ οἱ δρόμοι διὰ ροδοσταγμάτων καὶ ἄλλων μύρων ἐρραιάνοντο. Καὶ ἔξιτωκραυγαζεν ὁ λαὸς ραίνων μὲ ἄνθη καὶ μῆρα τὸν διερχόμενον βασιλέα μέχρις ὅτου φθάσῃ εἰς τὸ μέγα Παλάτιον.

‘Εὰν ὁ θριαμβευτὴς δὲν ἦτο βασιλεύς, ἀλλὰ στρατηγός, δὲν ἐπετρέπετο νὰ εἰσέλθῃ διὰ τῆς Χρυσῆς Πόρτας. Τόπος ἐκκινήσεως ώριζετο ἄλλος καὶ συνήθως ἡ οἰκία του. Καὶ δὲν ἐπέβαινεν ἵππουν ἢ ἀμάξης, ἀλλ’ ἐβάδιζε πεζῇ.

•Ο τάφος τοῦ Βουλγαροκτόνου

(Διήγημα μαθητοῦ)

‘Η χιῶν ἔπιπτεν ἐλαφρὰ καὶ ἐλεύκαινε τὰς κυπαρίσσους, ἐλεύκαινε τὰς στέγας τῶν οἰκιῶν, ἐλεύκαινε καὶ τὸ ράσον τοῦ γέροντος ιερέως. Καὶ αὐτὴ ἡ γενειάς του ἐφαίνετο ως νὰ ἐλευκάνθη ἐκ τῆς χιόνος.

‘Αλλὰ ποῦ νὰ ὑπάγῃ ὁ γέρων ιερός, δοτις ἐξῆλθεν ἀπὸ τὴν πύλην τοῦ φρουρίου ;

Ἐκ περιεργείας ἄφησα καὶ ἐγὼ τὴν θεομήν κατοικίαν μου καὶ ἡκολούθησα ἀπὸ μακρὰν τὸν ἴερέα.

Ἐκεῖνος ἔστρεψε συχνὰ τὴν κεφαλήν του καὶ παρετῆρει μήποις τὸν βλέπει κανείς. Ἀδικος ὁ κόπος· οἱ δρόμοι ἡσαν ἔρημοι· ὅλοι ἐώρταζον τὸν Ἅγιον Βασίλειον εἰς τὰς οἰκίας των.

Οὐ λοιπὸν διευθύνεται; Ἐγὼ ἐνόμιζον, ὅτι μετέβανεν εἰς πτωχικόν τινα οἰκίσκον διὰ νὰ ἀναγνώσῃ εὐχήν.

Οἰεντος ἔπος χώρει μὲ σταθεόδον βῆμα. Ἐρθασεν εἰς τὴν βρύσιν τοῦ Πορθητοῦ καὶ ἀπ' ἐκεῖ πρὸς τὸν κατήφορον, ἕως ὅτου ἐσταμάτησεν εἰς ἓν μικρὸν ὑψωμα μὲ κιγκλίδας καὶ δύο ὑψηλὰς κυπαρίσσους εἰς τὸ μέσον.

Οἰεντος, κατάλευκος ἐκ τῆς χιόνος, ἐψιθύριζεν ἔξωθεν τῶν κιγκλίδων.

Ηκουσα νὰ φάλλῃ τρισάγιον. Ἐπειτα ἔκαμε τὸν σταυρὸν του, ἐλιθάνισε καὶ ἔφυγε σπεύδων. Τότε τὸν ἐπόρθασα:

— Πάτερ Ἰερόθεε, δὲν ἔργεσθε εἰς τὸ σπίτι νὰ ζεσταθῆτε;

— Μετὰ χαρᾶς, τέκνον μου.

— Ομως, πάτερ Ἰερόθεε, θὰ σᾶς κάμω μίαν ἐρώτησιν:

— Λέγε, τέκνον μου.

— Τί ἐλιθανίσατε ἐκεῖ; Διατί ἐπήγατε μὲ τόσον ψυχος σήμερον;

— "Α, μὲ εἰδες;

Οἱ ὀφθαλμοί του ἐδάκρυσαν καὶ ἤρχισε νὰ λέγῃ μὲ φωνὴν ἥλλοιωμένην:

— Εἶναι ὁ τάφος τοῦ Βασιλέως μας. Σήμερον εἶναι ἡ ἑορτή του· καὶ ἀφοῦ τὸν ἐμνημόνευσα εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἥλθον νὰ λιθανίσω καὶ τὸ μνῆμά του.

- Τίνος Βασιλέως ;
— Τοῦ Βασιλείου τοῦ δευτέρου.
— "Α . . . τοῦ Βουλγαροκτόνου ; Μεγάλος Βασιλεύς, πάτερ μου.
— Πραγματικῶς. Ἡ ὁρθοδοξία καὶ ὁ Ἑλληνισμὸς ὀφεῖλει πολλὰ εἰς τὸν Βασίλειον.
— Καὶ εἶναι ἐδῶ ὁ τάφος τοῦ Βουλγαροκτόνου ;
— Ναί, τέκνον μου. Τὸν ἔφερεν ἐδῶ ὁ Μιχαὴλ Παλαιολόγος, ὁ ὅποιος ἀνέκτησε τὴν Πόλιν ἀπὸ τοὺς Φράγκους. Ἡτο εἰς τὰ πρόθυρά της ὅτε ἔμαθεν, ὅτι ὁ νεκρὸς τοῦ Βουλγαροκτόνου εὐρέθη γυμνὸς καὶ ὑβρισμένος. Δὲν ἔφθιανε, βλέπεις, ὅτι εἰκοσιδύο ὄλοκληρα ἔτη ὑπέφερε πλευρῶν τοὺς Βουλγάρους, ἔπρεπε καὶ νεκρὸν τὸ σῶμά του νὰ μὴ εὔρῃ ἡσυχίαν ἀπὸ τοὺς Φράγκους, οἱ ὅποιοι ἥλθον δῆθεν διὰ νὰ ἐλευθερώσουν τὸν τάφον τοῦ Χριστοῦ. . .
- Ἐδῶ ἥτο ἡ μονὴ τῆς Μεταμορφώσεως· ἐδῶ λοιπὸν ἔστειλε μὲ τὸν ἀδελφόν του ὁ Παλαιολόγος καὶ συνοδείαν βασιλικὴν τὸν νεκρὸν τοῦ Βασιλέως μας, ἀφοῦ τὸ ἐσκέπασσε διὰ πολυτίμων σινδόνων. Ἐδῶ ἀναπαύεται τώρα ὁ Βουλγαροκτόνος.

"Ομως ἐγὼ δὲν πιστεύω, ὅτι εἶναι νεκρός. Καὶ σύ, ὅπως πιστεύῃς ὅτι ὁ Κωνσταντῖνος κοιμᾶται εἰς τοὺς ἑπτὰ Πύργους καὶ θὰ ἔξυπνήσῃ μίαν ἡμέραν, πρέπει νὰ πιστεύσῃς ὅτι καὶ ὁ Βουλγαροκτόνος κοιμᾶται καὶ ἔξυπνησε.

— 'Αληθινά, πάτερ Ιερόθεε ;

— 'Εξύπνησεν, ὅταν οἱ Ρῶσσοι ἥλθον ἔως ἐδῶ διὰ νὰ χαρίσουν τὴν ἐλευθερίαν εἰς τοὺς Βουλγάρους. . . Τότε τὸ μνῆμά του ἐσείσθη καὶ ἔσπασεν ὁ δικέφαλος ἀετός. Σειρμὸς δὲν εἶχε γίνει, ἥτο λοιπὸν θαῦμα ὀλοφάνερον. Ἔκαμα τὴν προσευχήν μου καὶ παρεκάλεσα τὸν Θεόν νὰ σώσῃ ἀπὸ τὸν κίνδυνον τὸ γένος μας· καὶ είδα τότε ἀνάμεσα εἰς τὰ δάκρυά μου κατάλευκον σκιάν, τὸ σύντομον τοῦ ἀετοῦ. Μὴ φοβήσου θήρακέν τοῦ ξύλον δὲν ἀπέθανα· κοιμῶμαι καὶ

έξυπνω κατά τὴν ὥραν τοῦ κινδύνου. Οἱ Σλαῦοι αὔριον
θὰ φύγονται καὶ θὰ κοιμηθῶ πάλιν».

— Καὶ πότε θὰ ἔξυπνήσῃς ; ήρώτησα.

— "Οταν ὅλοι λιβανῆσον τοὺς τάφους μας, ὅταν ὅλοι
ἀλαίσον διὰ τὴν πατρίδα καὶ πρὸ πάντων ὅταν ὅλοι ἐργά-
ζωνται καὶ ὅλοι αἰσθάνωνται καθὼς ἐσύ».

Καὶ ἔχαθη. Τὴν ἄλλην ἡμέραν πραγματικῶς ἔφυγον
οἱ Ρώσοι καὶ ἐγὼ διηγήθην εἰς τὸν Δεσπότην ὃ, τι εἶδα,
ἄλλ' ἐκεῖνος ἐκάλεσε συμβούλιον καὶ τὸ συμβούλιον ἐγνω-
μοδότησεν ὅτι ἔχασα τὰ λογικά μου. "Ἐφρυγον καὶ ἔτρεξα
εἰς τὴν Μακεδονίαν καὶ ἐκεῖ ἔκαμα ὃ, τι εἶχε προστάξει ἡ
σκιὰ τοῦ Βουλγαροκτόνου. Τώρα ἐγύρισα πλέον, δὲν ἔχω
δύναμιν, ἀφησα ἄλλους νὰ ἔξακολουθήσουν τὸ ἔργον καὶ
ἡλθον ν' ἀποθάνω εἰς τὸν τόπον μου. "Ισως σήμερον διὰ
τελευταίαν φορὰν ἐλιθάνισα τοῦ Βασιλέως μας τὸν τάφον.

— Πάτερ Ἰερόθεε, εἴπα—καὶ μὲ ἔπνιγον οἱ λυγμοί,
"Οταν λεύψῃς, πάτερ, σύ, ἐγὼ θὰ λιβανῶ τὸν τάφον τοῦ
Βασιλέως μας. Θὰ ἐργασθῶ καὶ ἐγὼ εἰς τὴν Μακεδονίαν.
Θὰ ἔξυπνήσουν τότε οἱ δύο κοιμισμένοι μας, ὁ Βασίλειος
καὶ ὁ Κωνσταντῖνος ;

— Θὰ ἔξυπνήσουν, τέκνον μου.

.....
'Ο ίερεὺς ἀπέθανε. Δύο τάφους λιβανῶ τώρα τὴν
πρώτην τοῦ ἔτους. Ἐγὼ πιστεύω εἰς τὸ δράματα, πιστεύω
καὶ εἰς τὴν ἑλευθερίαν καὶ τὴν περιμένω. 'Αλλ' ἐνθυμοθ-
μαι καὶ τοῦ ιερέως τοὺς λόγους.

"Οταν ἀποκτήσω ήλικιάν καὶ δύναμιν, θὰ ὑπακούσω
καὶ ἐγὼ εἰς τὴν προσταγὴν τοῦ Βουλγαροκτόνου. 'Η ἑλευ-
θερία δὲν εἶναι δῶρον· εἶναι βραβεῖον, τὸ ὅποιον κερδίζει
ὁ μαχητὴς μὲ τὸ αἷμά του.

•III. Ελλάς

Χόρα μεγαλοφυῖας, εἰς τοὺς κόλπους σου τὸ πάλαι,
ῷ Ηπτοῖς μου, αἱ ἴδεαι ἀνεβλάστανον μεγάλαι
καὶ τυραννοκτόνον ξίφος κρύπτοντες ὑπὸ μυρσίνας
εἰ Ἀριόδιοι ἡγώθουν ίσονόμους τὰς Ἀθήνας.
“Ἄλλοτε θεοὶ ἐπάτουν τὰ ἐδάφη σου καὶ θείαν
ἔως σῆμερον ἡ γῆ σου ἀναδίδει εὐωδίαν
καὶ ἡ αὔρα τοῦ ζεφύρου
Ψιθυρίζει τὴν ἀρχαίαν μελῳδίαν τοῦ Ὁμήρου.

Δύο ἔφερε μοχθοῦσα γίγαντας τῆς γῆς ἡ σφαῖρα
καὶ τῶν δύο οἱ αἰῶνες σὲ κηρύττουσι μητέρα.
Στρατηλάτης τῶν Ἐλλήνων ἐκδικῶν τὸν Μαραθῶνα,
ὁ Ἀλέξανδρος εἰσῆλθε νικητὴς εἰς Βασυλῶνα.
Διετήρει αἴματός σου εἰς τὰς φλέβας του ρανίδα
καὶ τοῦ Ταῦγέτου εἶχε τὴν ἀκρόωσιαν πατρίδα
οἱ εἰς μίαν μόνην ὕραν
τὴν γῆν παιᾶν, τὴν γῆν χάσας εἰς τοῦ Βατερλῶ τὴν χώραν

Κι ὁ μὲν πρῶτος ἀγαπῶν σε καὶ τὴν δόξαν τῶν Ἐλλήνων
μέχρι τοῦ Ἰνδοῦ καὶ Γάγγου καὶ τῶν τροπικῶν ἐκτείνων
ἀπεβίωσε μονάρχης καὶ ώς τοῦ πολέμου λείαν
μίαν ἔδωκεν εἰς πάντα στρατηγόν του βασιλείαν.
Ο δὲ δεύτερος μισῶν σε καὶ τὸν ἄδοξον Σουλτάνον
ἐπιστήθιόν του φίλον ἀντὶ σοῦ παραλαμβάνων
δέσμιον εἰς νῆσον ξένην,
δέσμιος εἰς τὴν Ἀγίαν ἐτελεύτησεν Ἐλένην.

Ο Αγιος Πολύκαρπος

Ο Αγιος Πολύκαρπος ἔχοημάτισεν ἐπίσκοπος Σμύρνης. Ἡτο μαθητὴς τοῦ Ἀποστόλου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου. Ἐζησε τὴν ἐποχὴν τῶν φοβερῶν διωγμῶν τῶν χριστιανῶν ἐκ μέρους τῶν Ρωμαίων αὐτοκρατόρων.

Τὸν Φεβρουάριον τοῦ 155 δέκα χριστιανοὶ κατεδικάσθησαν νὰ φιμοῦν εἰς τὰ ἄγρια θηρία. Ο δχλος τῶν εἰδωλολατρῶν ἐθαύμιεσε διὰ τὴν γενναιότητα αὐτῶν. Ἐθαύμιασε, ἀλλὰ καὶ ἡγανάκτησε κατὰ τοῦ ἐπισκόπου Πολυκάρπου, διότι αὐτὸς ἐδίδασκε καὶ αὐτὸς ἔδιδε τοιοῦτον θάρρος εἰς τοὺς χριστιανούς. Ἡχισε λοιπὸν ὁ δχλος νὰ φωνάζῃ : «Θάνατος εἰς τοὺς ἀπίστους ! Θάνατος εἰς τὸν Πολύκαρπον !» Καὶ αἱ κραυγαὶ μετεδόθησαν εἰς ὅλην τὴν πόλιν.

Οἱ χριστιανοὶ σχεδὸν διὰ τῆς βίας ἀπεμάκρυναν τὸν Ἐπίσκοπον εἰς ἐν προάστειον, ὅπως τὸν σώσουν ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς. Ἐστάλη στρατός, ὅστις ἀνεκάλυψε τὸ καταφύγιον τοῦ Πολυκάρπου καὶ τὸν συνέλαβε. Ὅταν τὸν ἤκουσαν νὰ προσεύχεται ὑπὲρ πάντων τῶν ἀνθρώπων, μερικοὶ στρατιῶται ἡσθάνθησαν ἐντροπήν, διότι ἐστάλησαν μὲ δῆλα νὰ συλλάβουν ἕνα σεπτὸν γέροντα, τινὲς δὲ καὶ ἐλυπήθησαν, διότι ἔμελλε νὰ θανατωθῇ.

Τὸν ἐκάθησαν ἐπὶ ὀναρίου καὶ τὸν ὠδήγησαν εἰς τὴν πόλιν. Εἰς τὸν δρόμον συνήντησαν δύο γνωστοὺς εἰς τὸν Πολύκαρπον εἰδωλολάτρας, οἵτινες τὸν ἐκάλεσαν εἰς τὴν ἄμαξάν των. Ο Πολύκαρπος ἐδέχθη. Ἄλλ' ἐκεῖνοι ἥρχισαν νὰ τὸν παρακινοῦν νὰ ἀρνηθῇ τὸν χριστιανισμὸν καὶ νὰ γίνῃ εἰδωλολάτρης, διὰ νὰ σωθῇ. Κατ' ἀρχὰς ὁ Πολύκαρπος δὲν ἀπεκρίνετο, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐκεῖνοι ἐπέμενον, ὁ γέρων Ἐπίσκοπος ἐδήλωσεν, ὅτι δὲν δύναται ν' ἀκούσῃ τὴν συμβουλήν Ψηφιονοὶ Ἐπικείποντος Μάρτιου Εκκλησίας Κηφισίας Πολύ-

καιροπον ἀπὸ τὴν ἄμαξαν. Κτυπημένος εἰς τὴν κνήμην ὁ σεβάσμιος γέρων, ἐσηκώθη ὑπερήφανος καὶ ἐβάδιζεν Ἰησοῦς τὸν δρόμον τοῦ μαρτυρίου του. Εἰς τὸν δρόμον ἤκουεν ἄγνωστον φωνήν : «Ἀνδρῶν Πολύκαρπε !».

“Οταν ἔφθασεν εἰς τὸ Στάδιον, ἔγινε δεκτὸς μὲ ἀλα-
λαγμοὺς ἀπὸ τὸν ἄγριον ὄχλον. “Ολοι ἐφώναζον :

— Αὐτὸς εἶναι τῆς Ἀσίας ὁ διδάσκαλος. Αὐτὸς εί-
ναι ὁ πατὴρ τῶν χριστιανῶν. Αὐτὸς διδάσκει τὸν λαὸν
νὰ μὴ θυσιάζῃ εἰς τοὺς θεούς μας.

‘Ο Ρωμαῖος Ἀρχων ἥρχισεν ἀμέσως τὴν δύνην.
Προέτρεψεν αὐτὸν νὰ ἀρνηθῇ τὸν Χριστόν.

— Σεβάσθητι τὴν ἡλικίαν σου, εἶπε, καὶ ὅρκίσθητι εἰς
τὸν Καίσαρα. Φώναξε : Θάνατος εἰς τοὺς ἀθέους.

— Θάνατος εἰς τοὺς ἀθέους ! ἀνεφώνησεν ὁ Πολύ-
καρπος. Ἀθέους ὅμως αὐτὸς ἤνοιε τοὺς εἰδωλολάτρας.

“Οταν ὅμως ὁ Ἀρχων διέταξεν αὐτὸν νὰ ὅρκισθῇ εἰς
τὸ ὄνομα τοῦ Καίσαρος, ὁ Πολύκαρπος ἀπήντησε :

— Ογδοήκοντα ἔξη ἔτη εἶμαι χριστιανὸς καὶ δὲν δύ-
ναμαι νὰ ἀρνηθῶ τὸν Οὐρανιον Βασιλέα καὶ Σωτῆρα.

‘Ο Ἀρχων τὸν ἐφοβέρισεν, ὅτι θὰ τὸν φύῃ εἰς τὰ
ἄγρια θηρία ἢ θὰ τὸν καύσῃ ζωντανόν, ἀλλ’ ὁ Πολύκαρ-
πος ἔμεινεν ἀτάραχος.

Τότε ἀπεφασίσθη νὰ καῆ ζωντανός. ‘Ο ὄχλος ἔτρεξε
νὰ φέρῃ ξύλα καὶ φρύγανα. Διὰ νὰ μὴ φεύγῃ ὁ κατάδικος
συνήμιζον νὰ τὸν καρφώνουν εἰς ξύλον, τὸ ὅποιον ἐστήνετο
ἐντὸς τῆς πυρᾶς. ‘Αλλ’ ὁ Πολύκαρπος εἶπεν, ὅτι εἶναι πε-
ριττόν, διότι ἔχει τὴν δύναμιν νὰ ὑποστῆ ἥσυχος τὸν θά-
νατον.

“Εστησαν λοιπὸν τὸν Πολύκαρπον εἰς τὸ μέσον τῆς
πυρᾶς, δέσαντες μόνον ὅπίσω τὰς χεῖρας εἰς τὸ ξύλον. Καὶ
ὁ Ἀγιος Ἐπίσκοπος ὑπέστη τὸν φρικτὸν θάνατον δοξο-
λογῶν καὶ εὐχαριστῶν τὸν Θεόν, διότι ἐδέχετο τὴν θυσίαν

τὸν. Τὸ παράδειγμα αὐτοῦ καὶ πολλῶν ὁμοίων του ἡκολούθησεν μετὰ 17 αἰῶνας ὁ τελευταῖος Ἐπίσκοπος τῆς Σμύρνης Χρυσόστομος.

Αἱ χελιδόνες.

“Ηλθετε; καλῶς ηλθετε, γλυκεῖαι χελιδόνες!
Τὴν χλοερὰν αὐτῆς στολὴν ἡ φύσις θὲ νὰ βάλῃ.
τῆς ἀπουσίας σας, μικραί, οἱ μῆνες ὡς αἰῶνες
μ' ἐφάνησαν μεγάλοι.

“Ω χελιδόνες σύρετε τοῦ ἔαρος τὸ ἄρμα,
τοῦ ἔαρος προάγγελοι σεῖς εἰσθε, ὡς ἀθῆται!
τῆς τεθλιμμένης κτίσεως ὑπάρχετε τὸ χάρμα,
ὅτε ἔρχεσθε ἔθαι.

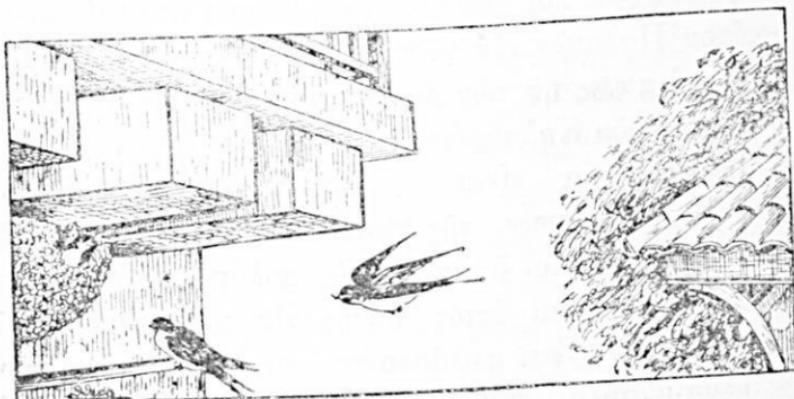
Τοῦ παραδείσου δ Θεὸς τὰς θύρας σᾶς ἀνοίγει
καὶ εἰς τὸν κόσμον, ὡς μικραί, σᾶς στέλλει ἐλευθέρας,
τάς κλείει δ' ὅταν ἔξ οὗδαν καὶ ἡ ἐσχάτη φύγῃ
εἰς τὸν γλαυκὸν αἰθέρας.

Καὶ λέγει σας: “Ω Χερούβιμι μὲ σχῆμα χελιδόνος,
εὐαγγελίσατε τῇ γῇ ὅτι τὸ ἔαρ ηλθεν·
ὅτε ηλθεν πάλιν ἡ ζαρά, ὅτε ἔφυγεν δ πόνος
καὶ δ χειμὼν παρῆλθεν.

Ναι, ναι! εὐαγγελίσατε, ὅτι θὰ μειδιάσω...
ὅτι ἀμέσως δι' αὐτοῦ τοῦ μειδιάματός μου
μὲ σμαραγδίνας καλλονὰς ἐγώ θὰ νὰ σκεπάσω
τὸ πρόσωπον τοῦ κόσμου.

*Ω χελιδόνες ἀλλοτε, πρὸ δισχιλίων χρόνων,
δπόταν ἐπεστρέφετε μὲ τοὺς καλοὺς γεράνους,
οἱ παιδεῖς οἱ φαιδρότατοι τῶν θείων μας προγόνων
βαστάζοντες στεφάνους,

τοὺς οἰκους περιήρχοντο καὶ τὴν ἐπιστροφήν σας
ἀνήγγελλον συμφάλλοντες: «Ἡ χελιδὼν ἐστάλη».

*Αγία Λαύρα

'Ωραία εἶναι ἡ ἄποψις τοῦ μοναστηρίου τῆς 'Αγίας Λαύρας μὲ τοὺς πυργοειδεῖς τοίχους του καὶ τοὺς προέχοντας ἔξωστας τῶν κελλίων. Τὸ μοναστήριον ἐγείρεται ἐπὶ καταφύτου λόφου, εἰς ἔξαίρετον θέσιν. 'Εκεῖθεν ἡ θέα εἶναι μαγική.

'Υποκάτω ἀπλοῦνται τὸ ὁροπέδιον τῶν Καλαβρύτων μὲ τὴν ἀργυρᾶν ταινίαν τοῦ ποταμίου του εἰς τὸ μέσον ἐκ τοῦ ἄλλου μέρους διακρίνεται μακρὰν μὲν τὸ Παναχαϊκόν, πλησιέστερον δὲ τὰ 'Αροάνια καὶ ἡ ὑψηλὴ καὶ χιονοσκεπὴ κορυφὴ τοῦ Χελμοῦ.

'Αλλ' ἐνῷ ἡ ἔξωτερικὴ θέα εἶναι τόσον λαμπρά, τὸ ἔσωτερικὸν τῆς μονῆς εἶναι πενιχρὸν καὶ ἀπεριποίητον. 'Εσπεύσαμεν νὰ ἐπισκεφθῶμεν τὸν ναὸν καὶ τὰ ἀξιοθέατα

Ψήφιστοι ήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τῆς μονῆς. Ἡ παλαιὰ μονὴ ἐκάη ὑπὸ τοῦ Ἰμβραῆμ. Εἰς μίαν διασωζομένην εἰκόνα ὁ Ἰμβραῆμ φαίνεται βλέπον μ' εὐχαριστησιν τὴν πυρκαϊάν, καθήμενος ὑπὸ τὴν παχύσκιον πλάτανον τοῦ προαυλίου τῆς νέας μονῆς.

Εἰς τὸν μικρὸν σωζόμενον ναῖσκον τῆς παλαιᾶς μονῆς, κείμενον ἐν μέσῳ περιβόλου, σώζονται ἀκόμη τὰ ἵγνη τῆς πυραῖς, ἥτις ἔξηφάνισε τὰς ιερὰς τοιχογραφίας. Ἐκεῖ ἔγινεν ἡ ἀνύψωσις καὶ εὐλογία τοῦ λαβάρου ὑπὸ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανοῦ τὴν 25 Μαρτίου 1821, ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν προκρίτων καὶ ὀπλαρχηγῶν τοῦ Αἴγιου καὶ τῶν Καλαβρών.

Τὸ λάβαρον εἶναι χρυσοκέντητον καὶ ἀπεικονίζει τὴν Κούμησιν τῆς Θεοτόκου, ἐπ' ὄνομα πτι τῆς δοπίας τιμᾶται καὶ ὁ ναός. Τὸ πολύτιμον αὐτὸν κειμεῖλιον φυλάσσεται ἐντὸς θήκης εἰς τὸ θησαυροφυλάκιον τῆς μονῆς. Ἐκεῖ φυλάσσονται καὶ ἄλλα πολύτιμα ἀντικείμενα: στολαὶ ἀρχιερατικαὶ καὶ σκεύη ιερὰ καὶ σταυροὶ θαυμάσιοι καὶ ἐν Εὐαγγέλιον ὀλόχρουσον μὲ πολυτίμους λίθους, δῶρον τῆς αὐτοκρατείρας τῆς Ρωσίας Αἰκατερίνης. Ἐκεῖ σώζεται πληθὺς ἀγίων λειψάνων ἐντὸς ἀργυρῶν θηκῶν καὶ πολλὰ ἄλλα ἐθνικὰ καὶ θρησκευτικὰ κειμῆλια.

Μέγα Σπήλαιον

Ἐπεχειρήσαμεν τὴν ἀνάθασιν τοῦ βουνοῦ ἐπιβαίνοντες ἡμίόνων. Ἡ ὁδὸς ἦτο τραχεῖα καὶ ἀπόκρημνος· ἀλλὰ τὸ βῆμα τῶν τετραπόδων ἐκείνων ἀσφαλέστατον.

Τὸ κτίριον τῆς μονῆς δὲν ἐφαίνετο ἐκ τῶν ὑπωρειῶν. Αἴφνης εἰς τὴν καμπὴν τῆς ὁδοῦ παρουσιάσθη πρὸ ἡμῶν. Τὸ θέαμα ἦτο ἀληθῆς μαγικόν.

‘Ο δύκος τοῦ βουνοῦ ἐσχημάτιζε βραχεῖαν κοιλάδα ἀπό Ψηφιστοποιηθῆκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

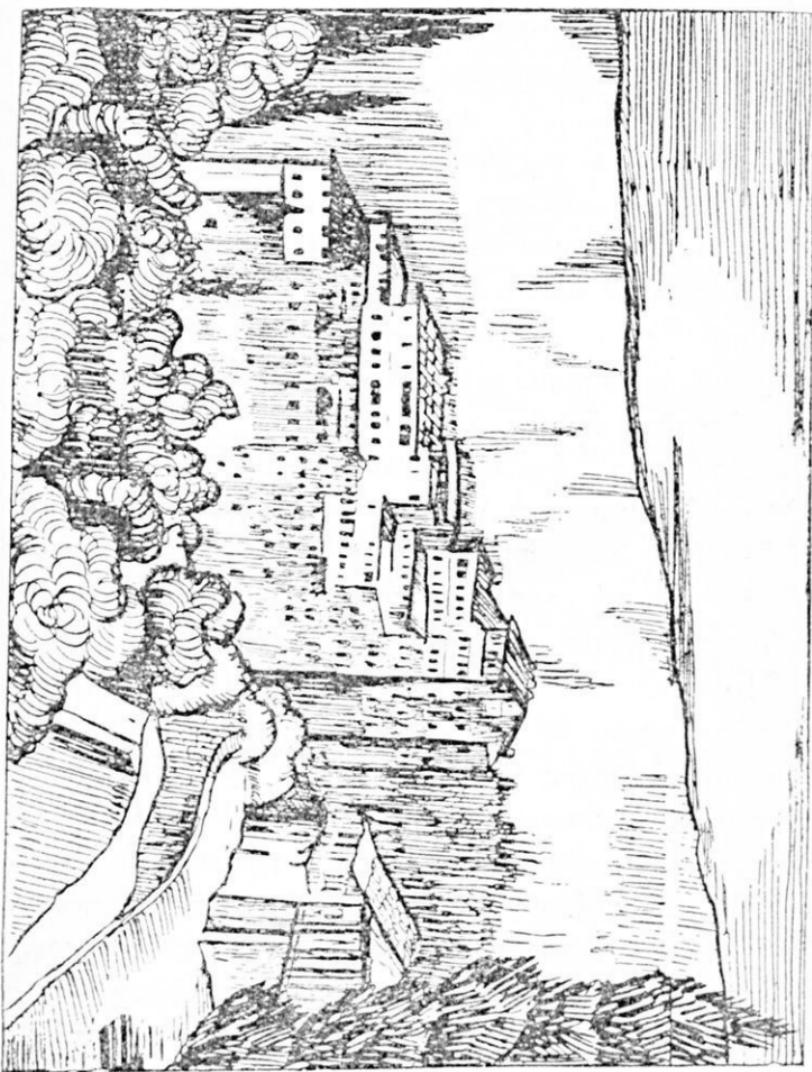
τομον, ἀλλὰ κατάφυτον ἐκ πλατάνων καὶ σχίνων καὶ βάτων. Ἀνὰ μέσον τῆς κοιλάδος ἐκυλίοντο ἄφθονα ὕδατα, πίπτοντα ἐκ τοῦ ὄρους. Εἰς ἓν σημεῖον ἡ βλάστησις διεκόπτετο ἀποτόμως. Ἐκεῖθεν ὑψοῦντο κάθετος, βαρύς, γυμνός, φοβερὸς τὴν θέαν, εἰς τεράστιος μονόλιθος. Περὶ τὴν βάσιν δὲ τοῦ μονολίθου ἐλεύκαζε μαρὰ σειρὰ οἰκοδομῶν, ἀκολουθοῦσα ώς ζώνη τὰς καμπὰς τοῦ βράχου. Ἡ ζώνη ώμοιάζε πρὸς μέγιστον περιστερεῶνα μὲ πολλὰς θύρας καὶ παράθυρα.

“Οταν μετ’ ἀνάβασιν τριῶν περίπου τετάρτων τῆς ωρας ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ ἐφθάσαμεν ἐκεῖ, ἐθαυμάσαμεν ἀκόμη περισσότερον τὸν περίεργον ἐκείνον συνοικισμόν. Διότι τὸ κτίριον δὲν εἶναι ἐν, ἀλλὰ πολλὰ καὶ συνεγγή, μεγάλα καὶ μικρά, προσκεκολλημένα εἰς τὸ κοῖλομα τοῦ βράχου, ὅστις ὁρθοῦται ἄνωθεν αὐτῶν πανύψηλος. Ἐπὶ τῆς κορυφῆς, τῆς ὥποιας ἡ ἀνάβασις εἶναι δυσκολωτάτη, καίται μικρὸν οἰκοδόμημα μετὰ ναΐσκου. Αὕτη εἶναι τὸ φρούριον τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου καὶ ἀπὸ τοῦ ὑψους ἐκείνου ὀλίγοι ἀνδρεῖοι μοναχοὶ κατεκεραύνωναν τὰ στρατεύματα τοῦ Ἰμβραῆμ· σώζονται ἀκόμη τὰ μικρὰ τηλεβόλα.

Παρὰ τὸν ναΐσκον κείται μέγας δύγκολιθος εἰς τὸ κείλος τοῦ κρημνοῦ· ἐπὶ τῆς κορυφῆς του ἔχει σταυρὸν σιδηροῦν· ἀρκετὸν μέρος τοῦ λίθου τούτου προεξέχει ἄνωθεν τοῦ κυρίου οἰκοδομήματος τῆς μονῆς, καὶ φαίνεται ἐπομένων νὰ κατακυλισθῇ. Ἡ παράδοσις διηγεῖται ὅτι οἱ Τούρκοι κατὰ τοὺς χρόνους τῆς δουλείας ἐκύλισαν τὴν πέτραν διὰ νὰ συντρίψωσι τὸ μοναστήριον, ἀλλὰ ἡ θαυματουργὸς ἐνέργεια τῆς Παναγίας ἐμπατάισε τὸ σχέδιον καὶ συγκρατεῖ μέχρι σήμερον τὴν πέτραν εἰς τὴν θέσιν ἐκείνην...

“Τότε ἦδη ἡ ὥρα τοῦ ἐσπερινοῦ· νεαρὸς δόκιμος μοναχὸς, ἐλθὼν καὶ γονυπετήσας πρὸ τοῦ ἡγουμένου, ἔζητησε τὴν ἄδειαν νὰ κρούσῃ τὸν κώδωνα. Ἐσπεύσαμεν καὶ ἡμεῖς εἰς τὸν ναόν, ὃπου ἐψάλλετο ὁ ἐσπερινός. Ὁ ναὸς

ενδίσκετο εἰς τὸ βάθος τοῦ εἰς τὴν θέσιν τοῦ βράχου σπηλαίου. Μᾶς ἔδειξαν τὴν περίφημον εἰκόνα τῆς Θεομήτο-

ρος, ἀνάγλυφον, μαυρισμένην ἐκ τῆς πολυκαιρίας, κατασκεύασμα τοῦ εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ. Ὡτο κατάφορτος ἐξ

ἀφιερωμάτων, ἐν οἷς διεκρίνετο ἐν ἐκ πολυτίμων λίθων
ἐνὸς τῶν τελευταίων αὐτοκρατόρων τοῦ Βυζαντίου. Εἰς
τὸ δάπεδον τοῦ ναοῦ ἀπεικονίζεται ὁ δικέφαλος ἀετός.

‘Απὸ Καρένθου εἰς Ἀιράπολην

(Ἐπιστολὴ Ξένου ἐπισκέπτου)

Ἄγαπητέ μοι,

Εἰς προηγουμένην μου ἐπιστολὴν σοὶ ἔξεθηκα τὰ τῆς
μέχρι τῆς Κορίνθου ἀνὰ τὴν Πελοπόννησον περιηγήσεώς
μου. Ἡδη δὲ σοὶ περιγράψω τὰς νέας ἐντυπώσεις μου
ἀπὸ Κορίνθου μέχρις Ἀθηνῶν.

Ἐν ταξίδιον τρίωρον διὰ τοῦ σιδηροδρόμου ἐπὶ τῆς
washerias σιδηροδρομικῆς γραμμῆς ἔξι δσων ἔχω συναν-
τήσει. Δεξιᾷ ἡμῖν ἡ κυανὴ θάλασσα τοῦ Σαρωνικοῦ με
τὴν Σαλαμῖνα καὶ τὴν Αἴγιναν. Ἐν φῇ ἡ ἀμαξοστοιχία
διατρέχει ποικίλας καμπύλας ἀνὰ τὸν πρόποδας τοῦ
ὅρους, ἡ ἡλιόλουστος θάλασσα δὲ μὲν φαίνεται ὑψηλό-
τερον ἡμῖν, δὲ κατέρχεται βαθέως καὶ φαίνεται ώς
λίμνη. Διερχόμεθα τὰς Σκιρωνίδας πέτρας, φθάνομεν εἰς
τὴν μικρὰν γραφικὴν πόλιν, τὰ Μέγαρα, καὶ τέλος εἰς τὴν
Ἐλευσίνα, ἀπέναντι τῆς ὅποιας ἐκτείνεται ἡ θεία Σαλα-
μίς. Προχωροῦμεν ἐπ' ὀλίγον διάστημα παραλλήλως τῆς
Ἱερᾶς ὁδοῦ καὶ μετ' ὀλίγον ἀποκλίνομεν αὐτῆς κατευθυ-
νόμενοι πρὸς βορρᾶν. Ἡ ἀμαξοστοιχία τώρα βιάνει πρὸς
τὸ ιστέφανον ἄστυ τῆς Παλλάδος Ἀθηνᾶς.

Τρίωρον ταξίδιον, ἀπολαυστικώτατον, ἀλησμόνητον
δι' ὅλην μαζῷ φριτσούριθηκέ Εκπαίδευσικῆς Πολιτεῖας

δηροδρομικῆς ἀμάξης, καὶ ἀναπνέομεν τὴν δροσερὰν αὔραν, ἥτις πνέει ἀπὸ τὰ δοξασμένα ὕδατα τῆς Σαλαμῖνος. Πότε παρῆλθον αἱ τρεῖς ώραι;

Εἶναι πραγματικὴ ἡ φυσικὴ αὕτη καλλονὴ ἢ ὄντειρον; 'Αφ' ὅτου ἐκτυποῦνται βιβλία, ἡ Σαλαμίς καὶ ὁ Μαραθῶν καὶ ἡ 'Αιρόπολις εἶναι δι' ἐμὲ καὶ δι' ὅλον τὸν κόσμον θησαυρὸς ὑπὸ νεανικάς μας ἀναμνήσεις βαθέως τεθαμμένος. 'Αναγινώσκομεν ὅτι οἱ θησαυροὶ οὗτοι ὑπάρχουσιν ἀκόμη πραγματικῶς, ἀλλὰ ποῖος θὰ ἐπίστευεν ὅτι θὰ ἤδυνταν νὰ ἴδῃ τούτους ἰδίοις ὅμιλασιν;

Καὶ ίδοὺ ὄλόκληρον τὸ δοξασμένον τοῦτο παρελθὸν ἐκτείνεται πρὸ τῶν ὄφθαλμῶν μας! Αἱ παιδικαὶ μας ἀναμνήσεις, καλυπτόμεναι μέχρι τοῦτο μὲ ἀραιούρφαντον πέπλον, ἀποκαλύπτονται βαθμιαίως καὶ ἐμφανίζονται πρὸ ήμιδῶν οἱ ίεροὶ οὗτοι τόποι κατάφωτοι ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ ήλίου, ἔτι ωραιότεροι ἀφ' ὅτι εἴχομεν πραγματικῶς φαντασθῆ.

'Ολίγον ποὺν φθάσωμεν εἰς τὰ Μέγαρα, βλέπομεν τὴν τριγωνικὴν κορυφὴν τοῦ Πεντελικοῦ, ἥτις ὅμοιάζει καταπλικτικῶς μὲ ἀέτωμα ἀρχαίου ναοῦ. "Οπισθεν τοῦ ὅρους τούτου ἀπλοῦται τὸ πεδίον τοῦ Ἑλληνικοῦ ἡρωισμοῦ, ἡ περιόνυμος πεδιάς τοῦ Μαραθῶνος. 'Η 'Αιρόπολις, τὴν ὅποιαν μετ' ἀγωνίας ἀναμένομεν ν' ἀντικρύσωμεν, δὲν φαίνεται ἀκόμη.

'Η ἀμάξοστοιχία ἀπὸ τῆς Ἐλευσίνος ἀνέρχεται ἀσθμαίνουσα τὸν ἀνήφορον τοῦ Αἰγάλεω. Μετὰ μίαν καμπήν, ἀνέρχεται τέλος ἐπὶ τῆς καίτης τοῦ ὅρους. Χάνομεν τὴν θάλασσαν καὶ τὸ Πεντελικὸν καὶ μετ' ἔλιγον ἡ ἀμάξοστοιχία δαιμονιωδῶς συρίζουσα τρέχει εἰς ἐπέπεδον ἔδαφος. Εὐρισκόμεθα πλέον εἰς τὴν περιοχὴν τῶν Ἀθηνῶν. 'Ολονὲν ἀνούγεται εὐρυτέρα ἡ θέα καὶ ἔξαφνα, ως νὰ ἐσύνθη παοατέτασμά τι, ἀντικρύζομεν ἐναὶ γραφικῶσι Ψηφιοπόλιθοις απὸ τοῦ Ινότιπούτα Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς τατον λόφον, ηλιολουστον, με τους ναούς τους.

Είναι ό Παρθενών ! δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐρωτήσωμεν κανένα. Ἰσταται εἰς τὴν ὑψηλοτέραν κορυφὴν τοῦ λόφου. Ἐκ τῶν ἄλλων οἰκοδομημάτων οὐδὲν διακρίνεται. Ἡ ἀμάξιστοιχία τρέχει μετὰ μεγάλης ταχύτητος, ἀκολουθοῦσα τὴν ὁφιοειδῆ γραμμήν της. Εἰς ἔκαστην στιγμὴν βλέπομεν τὴν Ἀκρόπολιν ἄλλοτε δεξιᾷ καὶ ἄλλοτε ἀριστερᾶ μας. Ὁ νοῦς μας ἔκει· τίποτε ἄλλο δὲν παρατηροῦμεν· οὔτε τὴν νέαν πόλιν, οὔτε τὰ ἐργοστάσια, οὔτε τοὺς εὐώδεις κήπους. Τίποτε, τίποτε ! Διατί ἔχομεν τοὺς ὀφθαλμούς ! Ἡμεῖς δὲν ταξιδεύουμεν εἰς πόλιν τινά· ταξιδεύομεν εἰς τὴν Ἀκρόπολιν !

* * *

Ἐφθάσαμεν. Εἰς τὸ ξενοδοχεῖον δὲν παραμένω εἰμὴ δλίγα λεπτὰ τῆς ὥρας διὰ νὰ νιφθῶ καὶ ἀμέσως κατευθύνομαι κατ' εὐθεῖαν πρὸς τὴν Ἀκρόπολιν. Γὸν αὐτοκίνητον σταματῷ πρὸ τῆς εἰσόδου τοῦ ιεροῦ βράχου. Ἀνέρχομαι τὴν μαρμαρίνην υλίμακα χωρὶς νὰ στρέφω τὸ βλέμμα δεξιᾶ ἢ ἀριστερᾶ, διέρχομαι πρὸ τοῦ μικροῦ ναοῦ τῆς Ἀθηνᾶς Νίκης, διέρχομαι τὰ μεγαλοπρεπέστατα Προπύλαια καὶ ἀντικρύζω ἀριστερόθεν μὲν τὸ Ἐρέχθειον μὲ τὰς Καρυάτιδας, δεξιόθεν δὲ τὸν Παρθενώνα. Πλησιάζω καὶ μὲ ἀνοικτὸν τὸ στόμα ἐκ τῆς ἐπιλήξεως προσβλέπω ἀκίνητος πανοικτὸν τὸ τεράστιον βάρος τοῦ θριγκοῦ μὲ τὰς μετόπις καὶ τὰς τριγλύφους καὶ τὰ ἀετώματα, ώς πας καὶ τὰς τριγλύφους καὶ τὰ ἀετώματα, ώς νὰ ἦσαν ἐξ ἐλαφροτάτης υἱῆς. Διὰ τὴν νέαν πόλιν καὶ τὰς ἀμετοήτους οἰκίας της, διὰ τὴν κίνησιν τοῦ πλήθους, τοῦ ὁποίου ἀκούεται διά βόμβος ἔκει, οὐδὲν ἔχω ἐνδιαφέρον.

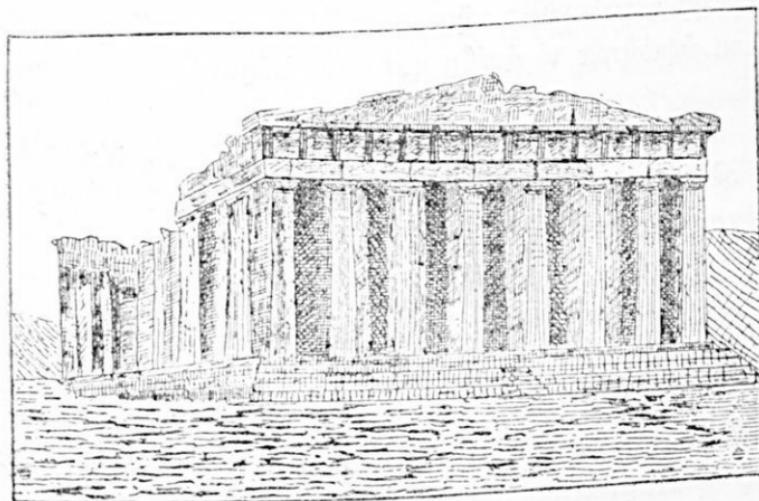
Ἐδῶ ἐπάνω εἶμαι μόνος μὲ τὰς Ἀθήνας τοῦ Ηερικλέους,
τοῦ Φειδίου, τοῦ Ἰκτίνου !

Ο παλαιὸς γεωγράφος Στράβων, ἀφοῦ ἔγραψεν ἐν-
νέα βιβλία διὰ τὴν λοιπὴν Ἑλλάδα, εἰς τὸ ἔνατον βιβλίον,
τὸ ὅποιον ἀφιερώνει εἰς τὴν περιγραφὴν τῶν Ἀθηνῶν
γράφει : «Δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γράψω ὅλα ὅσα πρέπει
διὰ τὰς Ἀθήνας, διότι τότε τὸ βιβλίον μου δὲν θὰ είχεν
ὅρια». Οἱ ἄπειροι ταξιδιῶται, οἱ ἀρχαιολόγοι, οἱ καλλιτέ-
χναι, οἱ περιηγηταὶ ὅλου τοῦ κόσμου ἔγραψαν τόσα πολλὰ
ἐνθουσιῶντες διὰ τὴν Ἀκρόπολιν, ὥστε ἀν ἐπεσώρευε τις
τὰ φύλλα τοῦ χάρτου, ἐπὶ τῶν ὅποιων περιγράφεται ὁ ἴε-
ρὸς βράχος, τὸ ὑψός τοῦ χαρτίνου λόφου θὰ ὑπερέβαινε
τὸ ὑψός τῆς Προομάχου Ἀθηνᾶς, ἡ χρυσῆ αἰχμὴ τοῦ δό-
ρατος τῆς ὅποιας ἦτο θεατὴ εἰς τοὺς ἀπὸ Σουνίου πλέον-
τας. «Ο, τι ὅμως καὶ ἂν ἔγραψῃ διὰ τὴν Ἀκρόπολιν, δὲν
εἶναι εἰμὴ ἐλαφρὰ μόνον ἀπήχησις τοῦ ὅ, τι πραγματικῶς
εἶναι !

Ο, τι ὡραῖον ὑπολείπεται ἐκ τῆς ἀρχαίας ἀμυῆς τῶν
Ἀθηνῶν εὐρίσκεται ἐπὶ τοῦ λόφου τούτου, ὅστις ἀποτε-
λεῖ Μουσεῖον ἀνοικτὸν εἰς τὸν κατακύανον καὶ γελαστὸν
οὐρανόν, φωτισμένον τόσον ἀπλέτως, ὥστε νὰ μὴ εἶναι δυ-
νατὸν γὰρ εὑρεθῆ παρόμοιον εἰς κανὲν μέρος τῆς γῆς.
Ωρας καὶ ἡμέρας δύνασαι νὰ παραμένῃς ἐπὶ τοῦ λόφου
τούτου, περιφερόμενος καὶ θαυμάζων, χωρὶς οὐδεμίαν νὰ
αἰσθανθῇς καταπόνησιν. Ἡ αἰθερία αὔρα, ἡ ἀπόλυτος
γαλήνη, καὶ ἡ βαθεῖα σκέψις καὶ εὐχαρίστησις, ἡ ὅποια σὲ
καταλαμβάνει, ἐνισχύει τὸ σῶμά σου καὶ τὸ πνεῦμά σου,
τόσον ἀπιστεύτως, ὅσον δὲν ἔγγρωισε κανεὶς ποτέ. Διότι
ἐδῶ δὲν εἶναι Μουσεῖον, ὡς τὰ συνήθη, ἐνῷ βλέπων τις
συσωρευμένα ποικίλα ἀρχαῖα κειμήλια τὸ ἐν ἐπὶ τοῦ ἄλ-
λου, διαφόρων ἐποχῶν, συγχύεται καὶ καταπονεῖται.
Οχι ! Ἐδῶ εἶναι ἐν τῷμα πραγματικῶς καλλιτεχνικῆς
ζωῆς ἐπὶ μηχανομέροφρε καὶ τὸ Νοτιόπυτο Εκπαιδευτικῆς θεολογίκης δι-

ἥμας λαοῦ, εἰς ἐποχήν, κατὰ τὴν ὅποιαν εὑρίσκετο εἰς τὴν
μεγίστην ἀκμὴν καὶ δρᾶσιν του.

Οταν εὑρίσκεται τις πρὸ τῶν θεσπεσίων τούτων δω-
ρικῶν κιόνων τοῦ Παρθενώνος, τῶν μετὰ τῶν οὐαδώσεων
καὶ καμπυλῶν καὶ μετὰ τοῦ ἀπεριγράπτου ἔκεινου χρώμα-
τος, τὸ ὅποιον προσδίδει εἰς αὐτοὺς ὁ Ἀττικὸς ἥλιος, φαν-
τάζεται, ὅτι τοὺς κίονας αὐτοὺς ἔβλεπαν καὶ οἱ ἀρχαῖοι
ἔκεινοι ἄνδρες . . . φαντάζεται ὅτι διέρχεται ἐνώπιόν του
ἡ αὐτὴ ἔκεινη σεμνὴ Πομπὴ τῶν Παναθηναίων, ὅταν ἀν-

τικρύνει τις τὴν θαυμασίαν Ζωφόρον τοῦ Παρθενώνος
μὲ τὴν ἄφθαστον φειδιακὴν τέχνην τῆς.

Παρατηρεῖς τὰ ἡρειπωμένα ἀετώματα καὶ φαντάζε-
σαι, ὅτι διεξάγεται ἐνώπιόν σου ἡ ἔρις Ποσειδῶνος καὶ
Ἀθηνᾶς, ἢ ὅτι βλέπεις εἰς τὸ ἀέτωμα ἐκπηδῶσαν τὴν
Ἀθηνᾶν πάνοπλον ἐκ τῆς κεφαλῆς τοῦ Διός. Εὑρίσκεσαι
μεταξὺ τῶν ἀμανάτων θεῶν, τοὺς ὅποιους οἱ ἀρχαῖοι "Ελ-
ληνες ἐφαντάσθησαν ζῶντας καὶ διασκεδάζοντας μεταξὺ^{τῶν ἀνθρώπων ! . . .}

Συγκίνησις σὲ καταλαμβάνει ὅταν πατῆς ἐπὶ τοῦ λί-
θου, ἐπὶ τοῦ δροίου ὑψοῦτο τὸ χρυσελεφάντινον ἄγαλμα

τῆς Ἀθηνᾶς. Νομίζεις ὅτι βλέπεις ἀκόμη ἐπὶ τῆς χρυσῆς
ἀσπίδος τῆς τὴν μορφὴν αὐτοῦ τοῦ Φειδίου, ὅπος ἐτόλ-
μησε νὰ τὴν ἀπεικονίσῃ καὶ νὰ ἔξορισθῇ ἐπειτα ὑπὸ τῶν
Ἀθηναίων διὰ τὴν ἀσέβειαν ταύτην.

‘Υψώνεις τὸ βλέμμα εἰς μίαν ἐσωτερικὴν γονίαν τοῦ
οἰκοδομήματος καὶ βλέπεις ἐν ἀγνὸν χόρτον νὰ ἔχῃ φυ-
τῷσσει, τὸ ὅποιον κατὰ τὸν ποιητήν :

Δὲ θέλησε στὸ χῶμα τοῦ κάμπου νὰ βλαστήσῃ
νὰ ζήσῃ, νὰ πεθάνῃ σὰν πλάσμα ταπεινό.

Τῆς πεταλούνδας πῆρε φτερὰ νὰ φτερούνγισῃ
κι ὑψώθηκε ν' ἀνέβῃ κατὰ τὸν οὐρανό.

‘Ανάρια ριζωμένο — φτωχὸ τῆς γῆς χορτάρι
σὲ μιὰ τοῦ Παρθενῶνα ἀθάνατη γλυφή !
χωρὶς νὰ εἶναι δάφνης, ἐλιᾶς, μυρτιᾶς κλωνάρι
τῆς Δόξας στεφανώνει τὴν πιὸ ψηλὴ κορφή !

* *

Στρέφω τὸ βλέμμα καὶ βλέπω ἀπέναντι τὰς εὔσώ-
μους Καρυάτιδας τοῦ Ἐρεχθίου, τῶν ὅποίων αἱ
φωναί, ως λέγεται, ἥπούνοντο κάτω εἰς τὴν πό-
λιν, ὅταν ἴερόσυλός τις, ἀπέσπασεν ἐκεῖθεν μίαν
τῶν ἀδελφῶν των, ἵνα κοσμήσῃ μουσεῖον τῆς Εὑρώπης.
Οἱ κίονες τοῦ καλλιτεχνικοῦ Ἐρεχθίου, οἱ λεπτοί, φαδι-
νοὶ ἰωνικοὶ κίονες, μὲ τὰ ἄφθονα λεπτότατα κοσμήματά
των φαίνονται ἀπέναντι τῶν βαρέων καὶ μεγαλοφερῶν
κιόνων τοῦ Παρθενῶνος ως θελκτικαί, περίκομψοι, λεπτε-
πίλεπτοι Ἀτθίδες, ἀπέναντι τῶν ἀρχαίων στιβαρῶν Μα-
ρεαθωνομάχων ! Τί ἀντίθεσι ! τὸ σοβαρὸν καὶ μεγαλο-
φερὲς μὲ τὸ λιγυρὸν καὶ λεπτοφυές !

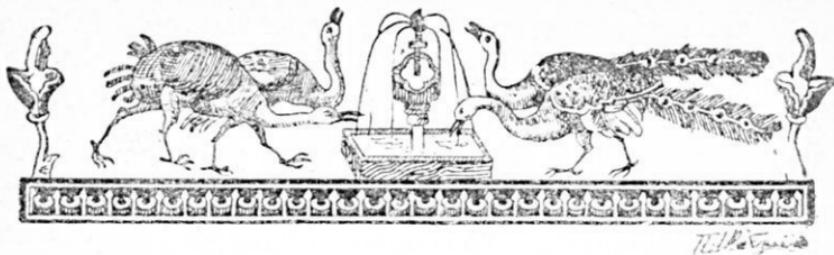
Ἡ λεπτή, δροσερὰ αὔρα, ἡ ὅποια ἐλαφρὰ - ἐλαφρὰ πνέει, ἀφῆκεν ἥδη ἐπὶ τῶν κιόνων ἐν ἐλαφρόν, γλυκύν, χρυσίζον χρῶμα. Οἱ ἀρχαῖοι κίονες, ὅπως γνωρίζεις, δὲν ἥσαν κατάλευκοι ἐκ λευκοῦ καὶ ψυχροῦ μαρμάρου, ως τὸ μάρμαρον τοῦ τάφου. Οἱ παλαιοὶ ἔκεινοι ἔχρωμάτιζον τὰ πάλλευκα μάρμαρα. Τὸ χρῶμα ἔκεινο τὸ ἐλαφρόν, τὸ ὅποιον εἶχον δώσει εἰς τὰ μάρμαρα οἱ ἀρχαῖοι ἔκεινοι καλλιτέχναι, ἀπετρίθη, ἀλλ' ὁ χρόνος τὸ ἀνεπλήρωσεν. Ἔχουν σήμερον οἱ κίονες ἐν χρυσίζον χρῶμα, ὅπως τὸ τοῦ θαυματουργοῦ παλαιοῦ χρυσοῦ, καὶ ὅταν ὁ ἥλιος τοὺς φωτίζῃ, ἴδιως κατὰ τὴν δύσιν του, βλέπει κανεὶς ἐν τοιοῦτον καλλιτέχνημα, ὅποιον εὖδεις χωστὴρ δύναται νὰ ξωγραφίσῃ καὶ οὐδεμία γραφὶς νὰ περιγράψῃ... .

* *

Γνωρίζεις καλῶς, φίλε μου, ὅτι τοιαῦτα ἀνάμνατα μνημεῖα δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ περιγραφοῦν καὶ μάλιστα εἰς μίαν ἐπιστολήν, ὅσον μαρῷ καὶ ἄν εἶναι.

Θέλεις νὰ θαυμάσῃς, νὰ διέλθῃς ὥρας ἀρρώτου εὐχαριστήσεως, νὰ ζήσῃς μίαν ζωήν, τὴν ὅποιαν δὲν θὰ λησμονήσῃς ποτέ, καὶ νὰ τρέφεσαι ἐφ' ὅσον ζῆς μὲ τὴν γλυκεῖον ἀνάμνησιν τοῦ θεάματος; Ταξίδευσε εἰς Ἀθήνας, εἰς τὴν Ἀιρόπολιν!

Μὲ πολλὴν ἀγάπην
·Ο φίλος σου
ΕΠΡΙΚΟΣ

III φωλεὰ τῶν πτηνῶν

Ο οἰκογενειακὸς τῶν πτηνῶν βίος, προϋποθέτει τὴν φωλεάν. Ἡλθε λοιπὸν ἡ ἄνοιξις; Εὐρῆκεν ἔκαστον πτηνὸν τὸν σύντροφόν του; Ἀμέσως τίθενται ἀμφότεροι ἐπὶ τὸ ἔργον. Ἐν πρώτοις ἐκλέγουν τὸν κατάλληλον τέπον: ἐν σκιερὸν φύλλῳ μᾶς ἢ μίαν σχισμὴν βράχου ἢ τὴν ὁρεφήν μιᾶς αὐλῆς ἢ ἔνα εὐώδη θάμνον. Ἐπειτα δὲ ἀρχίζουν νὰ συνάζουν ἀπὸ τὰ πέριξ πηλὸν ἢ κάρφη ἢ μαλλίον ἢ ἄλλα περόμοια ύλικά, δι' ὃν θὰ κατεσκευάσουν τὴν διαμονῆν των στερεωτέρων καὶ ἀναπαυτικωτέρων. Συνεργάζονται δὲ καὶ οἱ δύο ὄμοι, διότι αἱ ὑπογρεώσεις τοῦ βίου εἶναι κοιναί. Καίτοι δὲν ἔχουν οὔτε μιστρία, οὔτε πριόνια, εἴτε διαβήτας, οὔτε ἄλλο τι τῶν συνίθων παρ' ήμιν ἔργα-λείων, ἐν τούτοις ἀντὶ πάντων τούτων τὸ ράμφος των χρησιμοποιοῦντες κτίζουν τὴν φωλεάν σύμμετρον, φιλό-καλον καὶ γεωμετρικωτάτην. Δὲν τὴν κάμνουν πολὺ μι-χράν, διὰ νὰ χωρέσουν αὔριον οἱ νεοσσοί των οὔτε πάλιν καὶ πολὺ μεγάλην, διὰ νὰ μὴ κρυώνουν. Ἐπενδύουν δὲ αὐτὴν ἔνδοθεν μὲ πτίλα καὶ τρυφερὰ χέρτα καὶ μαλλίον καὶ βάμβακα, διὰ νὰ τὴν καταστήσουν ὅσον τὸ δυνατὸν θερμὴν καὶ πρόσφρογον διὰ τὰ μικρά των.

Μερικῶν πτηνῶν αἱ φωλεαὶ εἶναι ἀξιαὶ ιδιαιτέρως παρατηρήσεως: Φημιστόιθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικῆς

Τῆς ἀκανθυλλίδος ή φωλεὰ εἶναι μικκύλον ἀριστούργημα οἰκοδομητικῆς.

Ἡ ἀγριόνησσα τῆς Ἰσλανδίας ἔχει τὸ μητρικὸν φίλερον οὕτως ἀνεπτυγμένον, ὥστε, ἐπειδὴ τὸ κλῖμα ἐκείνου τοῦ μέρους εἶναι ψυχρότατον καὶ δὲν δύναται ἐν τῷ μέσῳ τῶν πάγων νὰ εὔρῃ υλικὸν θερμόν, αὐτὴ ἐξ ἑαυτῆς ἀπορεῖ τὰ πτίλα τοῦ σώματός της καὶ σκελάζει τὰ ἔνδον τῆς καιοικίας της, διὰ νὰ μὴ φιγοῦν αὔριον τὰ ἀγαπητά της τέκνα.

Ἡ κίσσα, μόνη μεταξὺ τῶν πτηνῶν, γινώσκει νὰ στεγάζῃ καὶ διὰ θόλου τὴν κατοικίαν της.

Ἡ χελιδὼν πρῶτον θέτει τὰ στερεότερα κάρφη δύκην θεριελίων καὶ ἐπειτα περιπλάττει τὰ ἔλαφρότερα, ἐπαλείφουσα τὸ ὄλον διὰ πηλοῦ, τὸν ὅποιον φέρει ἐπὶ τῶν ἄκρων τῶν πτερύγων της. Τὸ δὲ σχῆμα, τὸ ὅποιον προσδίδει εἰς τὴν φωλεάν της δὲν εἶναι οὔτε γωνιῶδες, οὔτε πολύπλευρον, ἀλλὰ σφαιροειδές· διότι τοῦτο εἶναι τὸ στερεότερον, γιορητικώτερον καὶ ἀσφαλέστερον τῶν σχημάτων.

Οὐ δρυοκολάπτης εἶναι καὶ αὐτὸς εὐφυής οἰκοδόμος. Ἐν πρώτοις ἐκλέγει προσεκτικῶς τὸ κατάλληλον δένδρον. Ἔπειτα διατρυπᾷ τὸν κορμὸν αὐτοῦ κατ' εὐθεῖαν διὰ τοῦ ράμφους του, ποιῶν ἀνοιγμα τόσον, ὃσον θὰ ἐπέτρεπε τὴν εἰσόδον του. Ἀκολούθως συνεχίζει τὴν διάρην, ἀλλὰ πρὸς τὰ κάτω τοῦ δένδρου, ἔνθα πλέον ἔχετε ὅχι τὸν διάδρομον, ἀλλὰ τὴν καθ' αὐτὸ αἴθουσαν, ἐπεστρωμένην τεχνικῶς. Τοιουτούροπος ὁ δρυοκολάπτης ἐνδιαιτᾶται εἰς τὰ βαθητὰ τῶν κορμῶν, διαφεύγων τὴν προσοχὴν τῶν ἐπιδρομέων του. Διὰ νὰ εἶναι μάλιστα ἀσφαλέστερος, λαμβάνει ὁ πονηρὸς ὅλα τὰ ξυλάρια καὶ ροκανίδια τὰ προκύψαντα ἀπὸ τῆς διατρυπήσεως τοῦ δένδρου καὶ τὰ φέρει μακρὰν τῆς πραγματικῆς διαμονῆς του! Πῶς τὸ ἐδιδάχθη;

Εὐφυίαν ἐπίσης οὐ τὴν τυχοῦσαν καὶ προβλεπτικότητα ὑσύγκριτον διαβλέπομεν ἐν τῇ φωλεῇ τοῦ «ράπτου». Λύτε

ιὸν ταλαιπωρούν καταδιώκεται ἀπὸ δόφεις καὶ πιθήκους.
Θέλετε λοιπὸν νὰ μάθετε τί ἐτεχνάσθη; "Ελαβεν ἀπὸ τὴν
γῆν ἐν ξηρὸν φύλλον. Ἐπῆρεν ἔπειτα ἐν φύλλον
πράσινον. Ἐρραψεν ἀμφότερα ἐπιδεξίως διὰ φυτι-
κῶν ἵνων, μεταχειρισθὲν ἀντὶ βελόνης τὸ ράμ-
φος του. Ἐπενέδυσε δὲ τὸ ὄλον ἔσωθεν μὲν μαλακὸν
χνοῦν. Ἐπειτα τὸ οὔτω σχηματισθὲν θυλάκιον ἀνίστησεν
ἐπὶ τοῦ ἄκρου τοῦ δένδρου ἀπὸ λεπτότατον κλῶνα, τὸν
ὅποιον δὲν θὰ ἐτόλμα νὰ πατήσῃ ἐπίβουλος χωρὶς νὰ φο-
ρηθῇ πτῶσιν. Καὶ κάθεται τώρα ἐκεῖ ἐπάνω αἰωδούμενον
καὶ... τίς οἶδε; περιπατῶν τοὺς ἐχθρούς του!

• Ο Καλογιάννος

Δὲν ἐντρέπομαι νὰ διμολογήσω, δτι καὶ ὡς γέρων οα-
φρδὸς παράξενος καὶ ὡς ἀπλοῦς θνητὸς ἔχω καὶ ἐγὼ τὰς
ἀδεναμίας μου καὶ τὰς ἴδιοτροπίας μου. Μεταξὺ τούτων
ὑπάρχει καὶ ἡ ἀπέραντος συμπάθειά μου λρὸς ἐν τῶν κοι-
νωτέρων καὶ ταπεινοτέρων φύινοπωρινῶν πτηνῶν μας, τὸν
λάλον καὶ ἀγαθὸν Καλογιάννων.

Αγγοῦ πόθεν προῆλθε τὸ ὄνομά του ή ἐν ἀπανταχοῦ
τῆς Ἑλλάδος οὔτω πως ὄνομάζεται. Τὸ ὄνομα μαρτυρεῖ
πιθανῶς περὶ τῆς ἀγαθότητος τοῦ ἥθους καὶ τῆς φυσικῆς
αὐτοῦ τάσεως πρὸς τὴν οἰκειότητα.

Πολλαχοῦ τῆς Ἐσπερίας Εὐρώπης τὰ γαιεστατα
ταῦτα πτηγὰ ἐμφανίζονται κατὰ τὸ ἔαρ, ἀλλ’ ἐν Ἑλλάδι
μόνον κατὰ τὰς πρώτας βροχὰς τοῦ φύινοπωρού ἔρχονται
καὶ δίδουν ζωὴν εἰς τὰ νεκρά μας δάση. Φθάνουν δὲ ταύ-
τοχρόνως τόσον πολλὰ καὶ τόσον ἐκθύμως εἴθηνται μετὰ τὴν

ἀφιξίν των ἐπιδίδονται εἰς τὸ προσφιλές κελάδημά των,
ὅστε μένει τις ἐκστατικὸς ἐνώπιον τοιαύτης συμφωνίας.

Ο Καλογιάννος εἶναι τὸ πρωινώτερον τῶν πτηνῶν
μηρός δίδει εἰς τὸν γεωργὸν τὸ σύνθημα ἡδὺν ἐργασιῶν καὶ
τὸν ἀνακουφῆν διὰ τοῦ ἀσματός του, ὅταν παρὰ τὸν κορ-
ιῶν δένδρον ἀναπαύῃται ἐκ τοῦ πολλοῦ κόπου. Τὸ λάλημά
εἶναι μὲν βραχύ, ἀλλὰ γλυκύτατον καὶ τὸ ἐπαναλαμβάνει
ἀδιακόπως, χωρὶς νὰ ταράτηται διόλου ἐκ τῆς παρουσίας
τῶν ἀνθρώπων, μεθ' ὃν ἀρέσκεται νὰ συζητῇ καὶ εἰς τὰς κα-
τοικίας τῶν ὁποίων ἀφόβως εἰσέρχεται καὶ ἔρχεται τὴν τρο-
φήν του, ὅταν ἡ γιών καλύπτουσα τὸ ἔδαφος, κρύπτῃ τὰ
ἔντομα, δι' ὃν συντηρεῖται. Ἐγὼ δὲ εἰδον αὐτὸν ἐνίστε
καθήμενον ἀταράχως ἐπὶ τῶν κεράτων τῶν ἀροτίρων
βοῶν καὶ φάλλοντα χωρὶς νὰ φοβῆται διόλου οὔτε τὴν
βιουκέντραν, οὔτε τὸν σάλαγον τοῦ ζευγηλάτου.

Μέγας φίλος καὶ προστάτης τῶν μικρῶν καὶ ἀδυνά-
των πτηνῶν, ισχυρίζεται ὅτι ὁ Καλογιάννος εἶναι φύσει
ζηλότυπος καὶ διηγεῖται ὅτι ἐκεῖνος, ὅστις ἐπὶ πολλὰ ἔτη
ἔχη ἐλεύθερος ἐν τῷ γραφείῳ του, ἐπετέθη μανιωδῶς κατὰ
μᾶς ἀηδόνος, ἢν εἴχεν ἀποκτήσει καὶ πρὸς τὴν ὁποίαν
ἀπένειμεν ἔξαιρετικὰς περιποιήσεις. Πολλάκις δὲ τὸν πα-
ρηνόχλει καθήμενος ἐπὶ τῶν δακτύλων ἢ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς,
ὅταν κατελάμβανεν, ὅτι ὁ κύριος του, βυθισμένος εἰς τὴν
μελέτην, παρημέλει τὸν γηραιόν του φίλον.

Καὶ ὅμως τὸν Καλογιάννον περιφρονοῦν οἱ ποιηταί.
Δὲν τὸν καταδέχονται, εἶναι φτωχὸ πουλί, εἶναι χωριά-
της. Δὲν ἔχει τοὺς ορειβασμοὺς τῆς ἀηδόνος, ἔξυπνὰ πάρα
πολὺ πρωτί, εἶναι χυδαῖος, πάντοτε εὔθυμος, πάντοτε κα-
λοκαρδισμένος, δὲν μελαγχολεῖ ποτέ, ἐν ἐνὶ λόγῳ εἶναι
λαός.

Αλλ' ἐγὼ τὸν ἥγάπησα ἐκ νεαρᾶς μου ἡλικίας καὶ
ὅταν κατὰ τὴν ἄφιξιν τοῦ φιλινοπόρου συναντῶμαι μετὰ
τοῦ πρώτου Καλογιάννου καὶ τῆς πρώτης κυκλαμιᾶς

(διότι τὸ ἄνθος καὶ τὸ πτηνὸν συγχρόνως ἐμφανίζονται) ή καρδία μου σκιρτᾶ ώς ὃν αἴφνης ἔβλεπον παλαιοὺς φίλους ἐπανερχομένους ἐκ μακρᾶς ἀποδημίας.

'Απέναντι τῶν παραθύρων τοῦ ἐν Μαδουρῇ ἔξοχικοῦ μου οἴκου, ἐγείρεται παμμεγέθης ἐλαία, ἥτις εἶναι ἀληθής ἀγορὰ τοῦ λαοῦ τῶν Καλογιάννων. 'Ἐκεῖ συνέρχονται, ἴδιως ὅταν ἐπίκειται χειμὼν ἡ τρικυμία, καὶ συναναστρέφονται μετ' ἐμοῦ καὶ μὲ εὐφραίνουν διὰ τῶν κελαδημάτων των. Χιλίας φορᾶς μοῦ διεσκέδασαν τὰ μαῦρα νέφη τῆς φαντασίας! Χιλίας φορᾶς μὲ παρηγόρησαν καὶ μοῦ ἐγλύκαναν τὰ κρυφὰ φαρμάκια τῆς ψυχῆς. Χρεωστός εἰς αὐτοὺς τόσην εὐγνωμοσύνην!

Τὰ χρήματα

'Ησαν δύο οίκια ἐπὶ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ, ἡ μία ἀπέναντι τῆς ἄλλης. 'Η μία μεγάλη, ἀρχοντική· ἡ ἄλλη μικρά, ταπεινή, σχεδὸν καλύβη. . . .

'Εδῶ αὐλόθυραι μεγάλαι καὶ παράθυρα πολλὰ καὶ ἔξωσται κοιμφοὶ καὶ κῆπος βαθύσκιος· ἐκεῖ μία μόνον μικρὰ θύρα, ἐν μόνον στενὸν παράθυρον καὶ δύο γαμόγεια δωμάτια.

Τοῦ πλουσίου μεγάρου, πλὴν τῶν πολλῶν ὑπηρετῶν, κάτοικοι ἦσαν δύο μόνον: 'Ο ἀνὴρ καὶ ἡ γυνὴ. 'Ο Θεὸς δὲν εἶχε δώσει τέκνα εἰς αὐτούς. 'Άλλ' εἶχε δώσει φίλους πολλούς, οἵτινες πολλάκις ἐγέμιζον καὶ τὴν τράπεζαν αὐτῶν. Οἱ ξένοι δῆμοι δὲν ἔφερον τὴν χαρὰν εἰς τὸν οἶκον. Καὶ ἡ οἰκοδέσποινα, μελαγχολική, καὶ δακρύουσα ἐκάθητο εἰς τὸ παράθυρον καὶ ἔβλεπεν εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ γείτονος τὰ ἀπένιστα τέκνα του νὰ παῖζουν καὶ νὰ σκορποῦν τὴν χαρὰν γύρω των.

Διότι εἶχε πολλὰ παιδία ὁ γείτων. Ἀστειευόμενος κάποτε ἔλεγεν ὅτι δὲν ἐγνώριζε καὶ ὁ ἴδιος πόσα εἶχεν. Ὁταν τὴν ἑσπέραν ἐπέστρεφεν ἐκ τῆς ἐργασίας του, ἀλλαγμὸς χαρούσυνος ἤκούετο ἐκ τῆς αὐλῆς. Ὄλα τὰ παιγνύδια ἔσταμάτων καὶ ὅλα τὰ παιδία ἐκρέμαντο ἀπὸ τὰ φορέματα τοῦ πατρός. Ἀλλο ἀνέβαινεν εἰς τοὺς ὕμους του, ἄλλο ἥρπαζεν ἀπὸ τὴν ἀγκάλην του τὸν ἄρτον τῆς ἑσπέρας, ἄλλο ἐκρέματο ἀπὸ τὸν τράχηλον του καὶ τὰ μικρότερα ἐνιγκαλίζοντο τοὺς πόδας του.

Τί δὲν θὰ ἔδινε διὰ μικρὸν μόνον μέρος τῆς χαρᾶς ή μελαγχολικὴ γειτόνισσα.

Τὴν πρώτην Κυριακὴν τῶν Ἀπόκρεω ὁ πτωχὸς Δημήτριος ἐπέστρεψεν ἐνωδύντερα εἰς τὴν οἰκίαν του. Εἶχε πάρει τὸ ψητὸν ἀπὸ τὸν φοῦρον, ἐκράτει μαντίλιον μὲ δωρικά, μίαν φιάλην οἴνου καὶ μίαν πτωχικὴν προσωπίδα τῶν 20 λεπτῶν.

τῶν 20 λεπτῶν.
· Ή τράπεζα ἔστρωθη ταχέως. · Ο Δημήτρης ἔσταύρωσε διὰ μαχαιρίου τὸν ἄρτον, τὸν ἔκοψε καὶ τὸν ἐμοίρασε.

— Δόξα σοι ὁ Θεός, γυναικα, εἰτε σταυρούσθη
νος· ή ἑβδομάδα πῆγε καλά. 'Υγεία νάχωμε. 'Η φτώχεια
Θέλει καλοπέραση. Λαμπτόντος λέγει εἰς

Αφοῦ ἔφαγον καὶ ἔπιον καλά, ὁ Δημήτρης λεγει εἰς τὴν γυναικά του: Εξῆντο μου Μαριώ,

— Δός μου τώρα λιγάκι τὸ μπουζούκι μου, Μαριώ,
νὰ τὸ τοαγουδήσωμεν.

Τὸ μπουζούκιον ἵτο πατρικὴ κληρονομία τοῦ κυρὶ Διῆς
μήτρη. Ὁ Δημήτρης δὲν ἐπρόφθασε νὰ μάθῃ παρὰ μόνον
ἔνα συρτὸν καὶ ἥμισυν καλαματιανόν. Ἀλλ' αὐτὸς ἤρκει
διὰ τὴν διασκέδασιν τῶν τέκνων του.

— Ψυχοταπείρων από την περιοχή της Εύβοιας στην οποία έγινε από τα

χέρια... ἐμπρὸς ὁ Νικολῆς, ὑστερα ὁ Γιώργης, καὶ οἱ
ἄλλοι μὲ τὴν ἀράδα. Συντό. Ὁ Νικολῆς, ποὺ τραβᾷ τὸ
χορό, θὰ φορῇ καὶ τὴν προσωπίδα.

— Κ' ἔμεις, πατέρα ; Κ' ἔμεις ; δὲν θὰ τὴν φορέσω-
με ; ἐφώναξαν λυπημένα τὰ ἄλλα παιδιά.

— Ἀγάλια, ἀγάλια. Ἔνας, ἔνας θὰ τραβᾷ τὸν χορὸ-
καὶ θὰ τὴν φορῇ.

Καὶ ἥρχισεν ἡ διασκέδασις. Ὁ πατὴρ ἔπαιζε τὸ μπου-
ζούκιον καὶ κάποτε τὸ συνώδευε μὲ τὴν βραχὺν φωνήν
του. Τὰ παιδιά ἐχόρευνον καὶ συγχὰ ἐτραγούδουν. Ἡτο
χαρὰ Θεοῦ.

Αἴφνης κτύπος δυνατὸς εἰς τὴν θύραν διέκοψε τὴν δια-
σκέδασιν.

* * *

Ἐνῷ διεσκέδαζον τῆς καλύθης οἱ κάτοικοι, ἔχασμιντο
τοῦ πλουσίου οἴκου οἱ κύριοι.

Τὰ ἄφθονα φαγητά των δὲν ἔφερον καμίαν ὅρεξιν,
διότι πάντοτε ἦσαν ἄφθονα· ἐκάθησαν μετὰ τὸ δεῖπνον καὶ
ἔπινον τὸν καφέν των ἀνόρεκτοι καὶ μελαγχολικοί.

Ἡ κυρία Μαρῆ ἐλυπήθη τὸν σύζυγόν της καὶ τῷ
λέγει :

— Δὲν πηγαίνεις καμίαν ὕραν εἰς τὴν λέσχην νὰ
διασκεδάσῃς ;

— Ἀποκριὰ σίμερον ... ποιὸς θὰ εἶναι εἰς τὴν λέ-
σχην ;

Ἡ κυρία Ἐρμιόνη ἤγερθη καὶ ἤνοιξεν ἐν παράθυρον

— Νὰ πάρωμεν ὀλίγον ἀέρα !

‘Αλλ’ ἀπὸ τὸ παράθυρον, πλὴν τοῦ δροσεροῦ ἀέρος,
εἰσέβαλαν καὶ οἱ τόνοι τοῦ μπουζουκίου τοῦ Δημήτρη.

— Νάτα μας, εἶπεν ὁ τραπεζίτης. Ἡρχισαν πάλιν οἱ
ἀντικρυνθεῖσαι ποτήρια τοῦ παραδευτήρης πολιτιστην,

χατίγνησεν ἀνυπόφορος αὐτὸς ὁ γείτονας μὲ τὰ παιδιά του;

— Διατί οἱ καημένοι; ἡρώτησε μὲ ἀγαθότητα ἡ κυρία. Διασκεδάζουν . . . δὲν κάμνουν καπόν. Τί σὲ πειράζουν;

— Μὲ ἀνησυχοῦν . . . τί ἄλλο θέλεις νὰ μὲ πειράξουν;

— Ἐγὼ τὸν ζηλεύω, ἀπήγνησεν ἡ κυρία Ἐρμιόνη.

— Μὲ τὰ σωστά σου τὸν ζηλεύεις;

— Καὶ εἶναι νὰ μὴ τὸν ζηλεύῃ κανεῖς; Δὲν βλέπεις τί εὐτυχισμένοι ζοῦν; Πῶς εἶναι πτωχοί . . . ἀδιάφορον. "Ολοι εἶναι ϕοδοκόκκινοι ἀπὸ υγείαν. Καὶ ἡμεῖς, μὲ δῆλα τὰ καλά μας, μὲ τὰ πλούτη μας, μὲ ώραιο σπίτι, μὲ αὐτοκίνητα, μὲ ὑπηρέτας, τὰ ἔχομεν αἰωνίως κατεβασμένα σὰν νὰ ἔχωμεν πένθος.

— Θέλεις, Ἐρμιόνη, νὰ σιωπήσουν οἱ γείτονές μας, καὶ νὰ παύσῃ ὅλη αὐτὴ ἡ διασκέδασις καὶ ὁ θόρυβος:

Καὶ χωρὶς νὰ περιμένῃ ἀπάντησιν ἐφώναξε τὸν ὑπήρχτην, καὶ τῷ εἶπε χαμηλοφώνως ὀλίγας λέξεις.

Μετά τινας στιγμάς, ὁ Γιάννης, ὃς εἴδομεν, ἔκρουε τὴν θύραν τοῦ Δημήτρου.

* *

Τὴν ἄλλην ἑσπέραν ὁ Δημήτρος ἐδείπνησεν ἐνωρίς, ἐπιλύθη, ἐφόρεσε τὰ ἑορτάσιμα φορέματά του καὶ διημένη θητείαν οἰκίαν τοῦ γείτονός του. "Οταν ἐπέστρεψε μετὰ μίαν ὥραν ἦτο ἀγνώριστος.

— Μεγάλα πράγματα, Μαριώ μου, λέγει εἰς τὴν γυναικά του.

— Καλέ, τί ἔπαθες; ἡρώτησεν ἐκείνη ἀνήσυχος. Σὺ δὲν εἶσαι ὁ ἴδιος.

— Τώρα γι' ἄλλη μιὰ φορὰ ὁ ἴδιος. Κοίταξε ἐδῶ.

Ψηφιστοί θήκη από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Εκδόσεις Ε. Τζέων

Καὶ λαβὸν ἐκ τῆς τσέπης του φάκελλον πλήρῃ χιλιόδραχμων, τὸν ἀπέθεσεν ἐπὶ τῆς τραπέζης.

Ἡ πτωχὴ Μαριώ ἔγινε κάτωχρος.

— Δημήτρῃ, ἀνέκραξε, ποῦ τὰ ηὗρες αὐτὰ τὰ χρήματα;

— Νομίζεις, ὅτι τὰ ἔκλεψα; Μοῦ τὰ ἐχάρισε ὁ κύριος Μαρῆς. Ὁ Θεὸς νὰ τοῦ δίνῃ χίλια καλά.

Καὶ τῆς διηγήθη ὅλην τὴν ίστορίαν. Μᾶς ἐλυπήθη, λέγει, διότι εἴμεθα πτωχοί καὶ μᾶς ἐχάρισε αὐτὰ τὰ χρήματα, διὰ νὰ κάμισμεν ίδικήν μας ἑργασίαν.

Καὶ ἐθώπευσε τὸν φάκελλον μὲ τὰ χιλιόδραχμα.

— Πάρε τα, Μαριώ μου, νὰ τὰ φυλάξῃς τώρα.

— Ποῦ νὰ τὰ φυλάξω;

— Ξεύρω ἐγώ; ὅπου θέλεις. Νά, ἐκεῖ, εἰς τὴν μεγάλην κασέλλαν, ποὺ ἔχει καὶ μεγάλο κλειδί.

Τὰ παιδιὰ είχον κοιμηθῆ πρὸ πολλοῦ. Καὶ τώρα κατεκλίνησαν καὶ οἱ γονεῖς των. Ἀλλὰ δὲν ἀπεκοιμήθησαν ἀμέσως. Είχον τόσα πράγματα νὰ σκεφθοῦν ἀπόψε ἡ Μαριώ καὶ ὁ Δημήτρης... Τί νὰ τὰ κάνουν αὐτὰ τὰ χρήματα; Τί ν' ἀγοράσουν; Τί ἐπιχείρησιν νὰ κάμουν; Καὶ ἔπειτα ἦτο φρόνιμον νὰ τὰ κρατοῦν εἰς τὸν πενιχρὸν αὐτῶν οἶκον τόσα χρήματα; Ἐπειτα ὁ κύριος Μαρῆς εἶπε νὰ τοῦ τὰ ἐπιστρέψουν, ἀν πάγουν καλὰ αἱ ἑργασίαι των. Δὲν ἔπειτε νὰ προσέξουν μήπως ζημιωθοῦν; Χωρὶς ἄλλο, ἀλλὰ πῶς; . . .

Κ' ἐσκέπτετο ὁ Δημήτρης κ' ἐσκέπτετο ἡ Μαριώ καὶ ἐστρέφοντο μὲ κλειστοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπὶ τῆς κλίνης των, προσποιούμενος ἔκαστος ὅτι ἐκοιμᾶτο.

Τέλος ἐβαρύνθη ὁ ἀνὴρ νὰ κρατῇ κλειστοὺς τοὺς ὀφθαλμούς του. Τοὺς ἥνοιξε καὶ εἶδεν ἄγρυπνον παρ' αὐτῷ τὴν γυναικά του.

— Δὲν κοιμᾶσαι καὶ σὺ Μαριώ; εἶπε. Ἐγώ, τί νὰ σοῦ

πῶ. Δὲν μοῦ κολλᾶ ὑπνος ἀπόψε μ' αὐτὰ τὰ χρήματα.

— 'Αμ' ἐμένα;

— Πρέπει κάτι νὰ κάμωμε... νὰ τὰ βγάλωμε ἀπὸ δῶ μέσα... γιατί...

— Κ' ἔγὼ τὸ ἴδιο συλλογίζομαι.

Καὶ ἥρχισε συζήτησις μακρὰ μεταξὺ τῶν συζύγων, τί θὰ ἔκαμνον μὲ τὰ χρήματα αὐτά. 'Η συζήτησις ἦτο ἥσυ χος κατ' ἀρχάς ἔπειτα ἐγίνε ζωηροτέρα καὶ ἐπὶ τέλους κατέληξεν εἰς λογομαχίαν μεγαλόφωνον. 'Ητο ἡ πρώτη λογομαχία, τὴν ὁποίαν ἤκουον οἱ τοῖχοι τῆς οἰκίας των.

"Αλλὰ ἥθελεν ὁ εῖς καὶ ἄλλα ἥθελεν ὁ ἄλλος. 'Εκείνη εἶχε γνώμην ν' ἀγοράσουν χωράφια καλὰ καὶ νὰ φυτωθούν ἀμπέλια. 'Ο Δημήτρης ἔλεγε καλύτερα ν' ἀνοίξῃ οἰνοπωλεῖον ἢ καφενεῖον. εἶχε βαρυνθῆ πλέον τὴν ἀξίνην... εἶχε γηράσει... ἥθελεν ὀλίγην ἀνάπταυσιν. ...

— Καπηλειὸν ν' ἀνοίξῃς; βέβαια ἐφώναξεν ἡ Μαριώ, διὰ νὰ τόχης μπόλικο καὶ χάρισμα.

Καὶ ἥρχισεν ἀτελείωτος φιλονικία μεταξὺ τῶν δύο συζύγων, ἡ ὁποία ὀλίγον ἔλειψε νὰ καταλήξῃ εἰς ξυλοκόπημα.

* * *

Τὴν ἄλλην ἡμέραν ὁ Δημήτρης δὲν μετέβη εἰς τὴν ἑογ- γασίαν του ἐκάθησε νὰ συζητήσῃ μὲ τὴ γυναικά του τί θὰ κάμουν τὰ χρήματα. 'Αλλὰ μὲ τὴν συζήτησιν ἥρχισε νέα φιλονικία. Καὶ ὁ Δημήτρης ἔξηλθε τῆς οἰκίας του θυμωμένος. Τὴν μεσημβρίαν δὲν ἐπέστρεψε. 'Αργὰ τὴν ἐσπέραν εἰς φίλος του τὸν συνώδευσε μεθυσμένον εἰς τὸν οἴκον του.

— Πατέρα ἔφερες ψωμί; ἐφώνησεν ἐν τῶν πεινόντων παιδίων.

— Ψω....μί; Νά, ἀπήγνησε μὲ δργὴν ὁ μεθυσμένος· καὶ πρὸν προφθάσῃ ἡ μήτηρ νὰ κρατήσῃ τὴν χειρά του κατέπεσεν αὕτη εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ παιδός.

Μετὰ δύο ήμέρας ὁ Κύριος Μαρῆς καὶ η Κυρία Μαρῆ
ἔπινον μετὰ τὸ γεῦμα τὸν καφέν των.

— Τὸ εἰδες, λοιπόν, Ἐρμιόνη, ὅτι οἱ γείτονές μας
ήσυχασαν; Οὔτε χροὶ πλέον, οὔτε τραγούδια, οὔτε μου-
σική, οὔτε τίποτε... Ποῦ καὶ ποῦ μόνον κάμμια λογο-
μαχία...

— Μὰ πῶς αὐτό, Ἀγησύλας; Τί συνέβη; Μήπως
τοὺς ἔκαμες τίποτε; Δὲν ἔκαμες καλά.

— "Εννοιά σου, ἔννοιά σου... μὴν ἀνησυχᾶς. Χοή-
ματα μόνον τοὺς ἔδωκα... νὰ τὰ κάμουν ὅτι θέλουν-
καὶ τὰ χρήματα βλέπεις πῶς τοὺς ἥλλαξαν.

— Εἶναι δυνατόν;

— Φαίνεται. Διότι τὰ χρήματα, Ἐρμιόνη...

'Αλλὰ ποὺν προφθάσῃ νὰ τελειώῃ τὴν φράσιν του,
ἐκτύπησαν τὴν θύραν καὶ ἀνήγγειλαν, ὅτι ὁ Δημήτρης θέ-
λει νὰ ιδῇ τὸν κύριον Μερῆν.

— "Ας ἔλθῃ, εἴπεν ἐκπλαγεὶς ὁ Ἀγησύλαος.

Μετ' ὀλίγον ἐφάνη ὁ ταλαιπωρος Δημήτρης, κίτρινος,

ἰσχνός, μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐρυθρούς ἐκ τῆς ἀὔπνιας καὶ
κρατῶν εἰς τὰς χεῖρας τὸν γνωστὸν φάκελλον.

— Τί εἶναι Δημήτρη; Τί τρέχει;

— Μὲ τὸ συμπάθειο, ἀφέντη, σᾶς ἔφερα πίσω τὰ χεῖρα...
ματα... δεμένα ὅπως ἥτανε...

— Διατί;

— Δὲν μᾶς κάνουν, ἀφέντη.

— Πῶς; σᾶς εἶναι δύλιγα;

— "Οχι, ἀφέντη... μᾶς εἶναι πολλά... Δὲν εἴμεθα
ἥμεις ἄνθρωποι γιὰ χοήματα... Μᾶς χαλοῦν ἡμᾶς τὰ
χοήματα. Ἐμένα μὲ χάλασαν. Μ' ἔκαναν κακὸν ἄνθρω-
πο. Μ' ἔκαμαν νὰ δείρω τὰ παιδιά μου δίχως ἀφοριμή...
νὰ σηκώσω χέρι στὴν γυναικά μου... μ' ἔκαμαν νὰ με-
θύσω πρώτην φορὰν εἰς τὴν ζωήν μου. Ἀφήνω πῶς μᾶς
ἀρρώστησαν ἀπὸ τὴν ἀὔπνια κι ἐμένα καὶ τὴν γυναικά μου.
Ἀφήνω πῶς τὰ παιδιά μου τὰ καημένα οὔτε χορεύονταν,
οὔτε τραγουσθοῦν. Τὸ λοιπόν, ἀφέντη, σᾶς εἶμαι πολὺ²
έπόχρεως... μά... νὰ κρατῆστε τοῦ λόγου σας τὰ χοή-
ματά μας... κι ἐγώ... τὴ φτώχεια μου.

Καὶ γαιρετίσας ὁ Δημήτρης ἐπανῆλθε φαιδρὸς εἰς τὸν
οἴκον του, ἐνηγκαλίσθη τὰ μικρά του κ' ἐξεκρέμασεν ἀμέ-
σως τὸ μπουζούκι του.

ΙΠΠΟΤΕΣ ΕΓΓΕΝΕΙΑΝ ΕΠΙΔΗΜΙΑ

— Ηπποῦ! Ήπποῦ! ἐφώναξεν ὁ Νάσος, θίγων
αὐτὸν διὰ τοῦ ποδός.

— Τί εἶναι;

— Σήκω νὰ ἴδωμεν τὴν Ἀνάστασιν...

“Οτε ἐξῆλθον τῆς καλύβης, ἤκουοντο καθ' ὅλην τὴν
κοιλάδα καὶ τὰς πέριξ ράχεις φωναὶ συγκεχυμέναι. Οἱ

βλάχοι ὅλης τῆς περιφερείας ἐκείνης ἥσαν ἐπὶ ποδός, στολισμένοι, μὲ τὰ κηρία εἰς χεῖρας, ἀναμένοντες τὴν Ἀνάστασιν.

“Οὐλη ἐκείνη ἡ περιφέρεια ἐκ μικρῶν λοφίσκων καὶ μικρῶν κοιλάδων, ἵτο πλουσία εἰς βλάστησιν καὶ εἰς νερά. Ηολυάριθμοι βλάχοι ἔχουν κατασκηνώσει ἐκεῖ, ἄλλοι εἰς μικροὺς συνοικισμούς, ἄλλοι μεμονωμένοι κατὰ οἰκογενείας, καὶ ἄλλοι ἀναμένει μετ' ἐντοπίων εἰς μικρὰ χωρία ἐκ δέκα ἕως εἴκοσιν οἰκίσκων ἔκαστον.

Οἱ βλάχοι ἔρχονται ἐκεῖ καὶ διαχειμάζουν. Ἀπὸ τοῦ Ἀπολίου δὲ μέχρι τοῦ Σεπτεμβρίου μὲ τὰς οἰκογενείας καὶ τὰ πούμνιά των ἀναχωροῦν διὰ τὰ βουνά, ὅπου ἔκαλοκαιριάζουν. Δὲν εἶναι λοιπὸν δυνατὸν ν' ἀπαντήσῃ τις ἐκκλησίας εἰς ὅλην ἐκείνην τὴν ἔκτασιν, παρὰ μόνον μικράς, ὡς κελλία, εἰς τὰ πέριξ χωρίδια.

Τὰ χωρίδια ὅμως αὐτά, ἀν ἔχουν ἐκκλησίας, δὲν ἔχουν ἰερεῖς, διότι οἱ χωρικοὶ εἶναι τόσον πτωχοί, ὅστε μόλις νὰ ἔξαρκοῦν εἰς τὴν πενιχρὰν τροφήν των καὶ τὴν πενιχροτέραν ἐνδυμασίαν των.

Διὰ νὰ μὴ λησμονήσουν ὅμως τὴν θρησκείαν των καὶ νὰ ἐκτελοῦν τὰ καθήκοντά των, πληρώνουν ἔνα ἰερέα, ὁ ὃποιος ὑποχρεοῦται εἰς κάθε ἑορτὴν νὰ λειτουργῇ κατὰ σειρὰν καὶ εἰς ἓν χωρίδιον. Καὶ οἱ βλάχοι τῶν πέριξ συνοικισμῶν πληρώνουν καὶ αὐτοὶ ἐφ' ὃσον μένουν ἐκεῖ, καὶ ὅταν ὁ ἰερεὺς λειτουργῇ εἰς τὸ πλησιέστερον χωρίδιον, πηγαίνουν ὅσοι θέλουν καὶ λειτουργοῦνται.

‘Αλλ’ ἡ Ἀνάστασις πρέπει νὰ τελῆται εἰς ὅλους ταύτοχρόνως καὶ νὰ μετέχουν ὅλοι τῆς μεγάλης ἑορτῆς. Καὶ διὰ νὰ μὴ ἐγείρωνται παράπονα προτιμήσεως καὶ διὰ νὰ μετέχουν ὅλοι τῆς Ἱερᾶς τελετῆς, τελοῦσιν αὐτὴν ἔξι, εἰς τὸ ὑπαίθρον, ὑπὸ τὸν διάστερον οὐρανὸν καὶ τὸν εὐρὺν ὄρμζοντα.

“Ηδη εἶχε πλησιάσει ἡ ὥρα. Ὁ Αὔγερινὸς φεγγοβο-

λῶν, ἀνέρχεται εἰς τὰ ὑψη φέρων εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὸ
φῶς τὸ ἀληθινόν. Οἱ βλάχοι μὲ τὰς γυναῖκας καὶ τὰ παι-
δία των ἴσταντο ἔτοιμοι, ἔκαστος ἔξω τῆς καλύβης των.

Οἱ χωρικοὶ τῶν πέριξ χωρίων εἶχον ἀνέλθει εἰς τὰ ὑψώ-
ματα, νέοι ἀκμαῖοι καὶ ζωηροί, γέροντες λευκόμαλλοι,
παιδία, γυναῖκες, νέαι καὶ γραῖαι. "Ολοι ἔχουν προσηλω-
μένους Ψηφιδωτούς θεοὺς εἰς τὸ ἀγατολικὸν μέρος τοῦ ὁρί-

ζοντος, όπου ύψοιυτο ύψηλή φάγη, ἐπὶ τῆς ὅποίας θὰ ἀνεφαίνετο ὁ ιερεὺς μὲ τὴν λαμπάδα εἰς χεῖρας κηρύσσων εἰς τὸν πιστοὺς τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Σωτῆρος. Αἱ μεγάλαι πυραιὲ ἐλαμπάδιζον εἰς τὰ ὑψηρά πίπουσαι φόδινον χρῶμα ἐπὶ τῶν προσώπων καὶ τῶν καθαρῶν ἐνδυμάτων καὶ πολυχρώμους λάμψεις εἰς τὰ πολύτιμα κοσμήματα τῶν γυναικῶν.

Ἡ καρδία ὄλων ἐθροντοκτύπα ἀνυπόμονος εἰς τὴν ἐγγέζουσαν μεγάλην καὶ ιερὰν στιγμήν. Κάθε ἀστρον, ὃ ὅποιον ἐπρόσθαλεν ἀπὸ τὴν φάγην, ἐξελάμβανον ὡς τὴν λαμπάδα τοῦ ιερέως καὶ ἀνεκραύγαζον καὶ ἀνεπήδουν οἱ νεώτεροι :

— Νά το, ἐφάνηκε !

— 'Αμ' ποῦ ἀκόμη ! . . .

— Θ' ἀσπρίσῃ τὸ μάτι μας νὰ τὸ ἔδωμεν . . .

Καὶ ἐπειράζοντο μεταξύ των καὶ διηγοῦντο εὐχάριστα ἀνέκδοτα καὶ οἱ γεροντότεροι παραμύθια διὰ νὰ περάσῃ ὁ καιρός.

— Νά το ! Νά το ! Αὐτὸς εἶναι ! ἐφώναξεν αἴφνης εἰς νέος περιχαρής.

Τῷ ὅντι πρὸς ἀνατολὰς ἐφάνη φῶς λαμπάδος, τρεμοσθῆνον εἰς τοῦ ἀνέμου τὴν πνοήν. Διέσχιζε τὴν σκοτίαν καὶ ἐσκόρπιζε παντοῦ τὴν χαρὰν τῆς Ἀναστάσεως.

Οἱ βλάχοι ὅλει καὶ οἱ χωρικοὶ ἀπ' ὅλα τὰ μέρη συνέκεντρωσαν ἐκεῖ τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἔτεινον τὴν ἀκοήν των.

— Χριστὸς ἀνέστη, παιδιά !

Ἡ φωνὴ ἥκούσθη ἀπὸ τὴν φάγην ἔντονος καὶ παρατεταμένη. Ἔφθασεν εἰς τὰς καρδίας ὄλων τῶν ἀγρυπνούντων χριστιανῶν καὶ ἔχυσεν εἰς αὐτὰς γλυκύτητα καὶ συγκίνησιν.

— Χριστὸς ἀνέστη, παιδιά !

Ἡ φωνὴ φόρηθήκε ἀπὸ τὸν οὐρανόν τούτον "Οὐλαρέρι βλάχοι καὶ

οἱ χωρικοὶ ἔκλινον τὴν κεφαλὴν καὶ ἔκαμπον τὸν σταυρόν· τον. "Οὐη ἐκείνη ἡ ἐκτεταμένη περιφέρεια ἵτο κατὰ τὴν ὄδαν ἐκείνην εὐρύτατος ναός, ὅπου ἐδοξάζετο ἡ Ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ.

— Χριστὸς ἀνέστη, παιδιά!

'Η φωνὴ ἥκησεν ἐκ τοίτου. Τὴν ἴδιαν στιγμὴν παρὰ τὸ φῶς τῆς λαμπάδος ἐφάνη μικρὰ ἀναλαμπὴ καὶ μετ' ὀλίγον διεχύθη καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν βαρὺς κρότος πυροβόλου. 'Ο ιερεύς, ἀπλοῦς ὅπως καὶ οἱ ποιμένες, μετὰ τὸ ἄγγελμα τῆς Ἀναστάσεως, ἔδιδεν ἀπ' ἐκεῖ πρώτος τὸ σύνθημα τῶν πυροβολισμῶν καὶ τῆς χαρᾶς.

'Αμέσως πολυάριθμοι πυροβολισμοὶ ἥκούσθησαν καὶ ἐφώτισαν ώς ἀστραπὴ ὀλοπρασίνους φάγεις, λαγκάδια σκιερά, δένδρα καὶ καλύβας, πρόβατα καὶ μαντριά. Οἱ βλάχοι ἐνθουσιώδεις μετέδιδον πρὸς ἀλλήλους τὴν εὐχάριστον εἰδησίν τῆς Ἀναστάσεως.

— Χριστὸς ἀνέστη, ἀδέοφια.

— 'Αληθῶς ἀνέστη! . . . 'Αληθῶς ἀνέστη! . . .

— Ζῆ καὶ βασιλεύει ἀδέοφια! . . .

— Ζῆ καὶ βασιλεύει! . . .

"Ηδη πολυάριθμα μικρὰ φῶτα ἐπλανῶντο πρὸς διαφόρους διευθύνσεις. Τὰ βλαχόπουλα ἐσπευδον προθύμως νὰ μεταφέρουν εἰς τοὺς ἄλλους τὸ ἄγιον φῶς, ὅπερ ἔλαβον ἀπὸ τὴν λαμπάδα τοῦ ιερού.

Μετ' ὀλίγον ὅλαι αἱ φάγεις, πλήρεις μικρῶν φώτων, ἐφεγγούθολουν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, ἐν μέσῳ τῆς σκοτίας, ως πολυάριθμοι ἀδάμαντες.

'Απὸ ἐκάστης καλύβης τὰ καριοφύλια καὶ αἱ ἀσημοπιστέλαι ἥστραπτον καὶ ἐβρόντων καὶ αἱ σφαῖραι διεσταυροῦντο εἰς τὰ ὑψη συρίζουσαι. Τὰ ἐντὸς τῶν μαντριῶν πρόβατα ἐβέλαζον καὶ ἐπήδων φοβισμένα ἐκ τῶν κρότων. Οἱ σκύλοι ύλάκτουν, οἱ ὄποι ἐχρεμέτιζον, καὶ ὅλη ἡ πλατεῖα ἔκτασις ἵτο πλήρης θορύβου.

‘Η ράχις, ἐπὶ τῆς ὥποίας ἀνεφάνη τὸ πρῶτον τὸ φῶς τῆς Ἀναστάσεως, ἵτο ἥδη κατάφωτος. Εἴκοσιν ἔως εἰκοσι πέντε βλάχοι, ἀσκεπεῖς, μὲ τὴν λαμπάδα ἀνηψιμένην εἰς χεῖρας, ἐγονυπέτουν πέριξ τοῦ ἱερέως, καὶ οὗτος, δρυθιος, ἐκίνει τὴν λαμπάδα του ἄνω καὶ κάτω, δεξιὰ καὶ ἀριστερά, ψάλλων τὸ «Χριστὸς Ἀνέστη», καταλαμπόμενος ὑπὸ τοῦ φωτός, ὡς Θεὸς ἐν μέσῳ τῶν ἀστραπῶν τοῦ Σινᾶ.

Ἐπαμεινώνδας

‘Ο Ἐπαμεινώνδας, ὁ ὥποιος ἐδόξασε τὰς Θύβας, ἵτο ἀλλὰ πτωχήν, ἀλλ’ ἔντιμον οἰκογένειαν τῶν Θηβῶν.

‘Απὸ τῆς μικρᾶς του ἡλικίας ἐπροτίμησε τὴν ἡμικήν ἀπὸ τὸν πλοῦτον, μὲ τὴν πεποίθησιν, ὅτι διαφωτίζων τὸν νοῦν καὶ καλλιεργῶν τὴν καρδίαν του, ἥθελε γίνει ὀφελιμώτερος εἰς τὴν πατρίδα του, παρὰ ἀν ἐγίνετο φιλάργυρος καὶ πλούσιος.

Νέος δὲ ἦγάπησε καὶ τὴν γυμναστικὴν καὶ τὴν μουσικὴν. Ἐσχετίσθη δὲ μετὰ δύο μαθητῶν τοῦ ἐναργέτου Σωκράτους, παρ’ ὃν ἐδιδάχθη τὴν ἡμικήν φιλοσοφίαν τοῦ δαιμονίου ἐκείνου ἀνδρός, προθύμως δὲ ἤκουσε καὶ τὰς περὶ ἀρετῆς ἀρχὰς τοῦ μεγάλου φιλοσόφου τῆς ἀρχαιότητος Πυθαγόρου, τοῦ ὥποιου ἦγάπα νὰ μιμῆται καὶ τὴν λιτότητα καὶ τὴν δίαιταν καὶ τὴν καθαριότητα περὶ τὴν ἐνδυμασίαν. Διέμεινε δὲ πάντοτε πιστὸς καὶ εἰς τὰς πυθαγορικὰς ἀρχὰς, καθ’ ἀς καὶ τὸ σῶμα ὀφείλομεν νὰ γυμνάζωμεν καὶ τὸν Θεὸν νὰ σεβώμεθα καὶ τοὺς γονεῖς νὰ ἀγαπῶμεν καὶ τοὺς γέροντας νὰ τιμῶμεν καὶ εἰς τὴν φιλίαν σταθεροὶ νὰ μένωμεν καὶ ὀλίγα νὰ λέγωμεν καὶ καθ’ ἐκάστην νὰ ἔχετάξωμεν τὴν διαγωγὴν ἡμῶν ὅπως βελτιώσωμεν αὐτήν.

‘Η ἀρετή, ἥτις ὑπῆρξε τὸ ἐφόδιον τῆς νεότητός του,

έστολισεν ἄπαντα τὸν βίον αὐτοῦ, ἀνεδείχθη δὲ σώφρων, τύμιος, εὐεργετικός, φιλαλήθης, ἀνεκτικός, γλυκύτατος, μετριόφρων, φίλος πιστὸς καὶ εἰς τὸ ἄκρον φιλέπατοις.

Δὲν ἔπαυσε δὲ ὁ Ἐπαμεινώνδας συμβουλευόμενος πάντοτε τοὺς ἴκανωντέρους καὶ ἐμπειροτέρους αὐτοῦ καὶ μελετῶν τὰ χρέη τοῦ ἀγαθοῦ πολίτου, τοῦ ἀγαθοῦ στρατιώτευ τοῦ ἀγαθοῦ πολιτικοῦ. Οὔτε δικηγόρος, οὔτε οἰηματίας εὐτυχῶς ἦτο, ὀλίγα δὲ ἐλάλει, ἀν καὶ πολλὰ ἐγνόριζε καὶ εὐγλωττος ἦτο, πολλὰ δὲ ἥθελε νὰ ἀκροάζεται καὶ νὰ μανθάνῃ πάντοτε καὶ διὰ τοῦτο ἀνεπτύχθη, προώδευσε καὶ ἐδοξάσθη, δοξάσας τὰς Θήβας καὶ τὴν Ἑλλάδα ὅλην, ἀναδειχθεὶς ἐνάρετος, ὃσον ὁ Ἀριστείδης καὶ πεσὸν ἐνδόξως ὑπὲρ πατρίδος, φέρεται Λεωνίδας.

Βάσις τῶν κοινωνικῶν ἀρετῶν εἶναι ἀναντιρρήτως ἡ πρὸς τοὺς γονεῖς ἡμῶν ἀγάπη καὶ ἀφοσίωσις, διότι ὁ μὴ ἀγαπῶν τοὺς γονεῖς αὐτοῦ, οὐδένα δύναται νὰ ἀγαπήσῃ, παρ' οὐδενὸς ἐπομένως δύναται νὰ ἀνταγαπηθῇ, καθιστάμενος δὲ ἀνεπίδεκτος πάσης κοινωνικῆς ἀρετῆς, ἀθλιός καὶ δυστυχῆς διέρχεται τὸν βίον. 'Αλλ' ὁ Ἐπαμεινώνδας ἀνεδείχθη διὰ τὴν πρὸς τοὺς γεννήτορας αὐτοῦ ἀγάπην καὶ ἀφοσίωσιν καὶ οὕτω κατέστη μέγας καὶ ἐνδοξός. Μετὰ τὴν λαμπρὰν κατὰ τῶν Σπαρτιατῶν νίκην του εἰς Λευκίρα τῆς Βοιωτίας, ὅταν παρὰ πάντων ἐπευφημεῖτο, «μεγίστην, εἴπε τῶν εὐτυχιῶν μου θεωρῶ ὅτι ζῶσιν οἱ γονεῖς μου καὶ θέλουσι χαρῆ μανθάνοντες τὴν νίκην μου».

Ναὸς καὶ ἄσυλον ἱερὸν τῆς πτωχείας ἦτο ὁ οἶκος τοῦ Ἐπαμεινώνδα, διότι γεννηθεὶς πτωχὸς καὶ ἀφοσιωθεὶς εἰς τὴν λατρείαν τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς πατρίδος του, οὐδέποτε ἐλάτευσε τὰ χρήματα.

"Οταν ὁ ἡγεμὸν τῆς Θεσσαλίας προσέφερεν εἰς αὐτὸν δῶρον πεντήκοντα χρυσᾶ νομίσματα, ὁ Ἐπαμεινώνδας, ἀγαπῶν πολὺ πλέον τῶν χρημάτων τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἀνεξαρτησίαν πληρούμενος, δὲν ἐδίστασε

νὰ μὴ δεχθῇ τὸ δῶρον τοῦ ἔνους ἡγεμόνος, προτιμήσας νὰ δανεισθῇ παρά τινος συμπολίτου του δραχμὰς πεντήκοντα, ὅπως δι' αὐτῶν προιημένη τὰ ἀναγκαῖα ἐφόδια του διὰ τὴν ἑκστρατείαν.

“Οταν δὲ ὁ βασιλεὺς τῆς Περσίας Ἀρταξέρξης τοῦ ἔστελλεν ἀρκετὴν ποσότητα χρημάτων διὰ νὰ δεχθῇ προτάσεις τού τινας, χωρὶς νὰ δεχθῇ τὰ χρήματα εἰπεν : «Ἐὰν αἱ προτάσεις τοῦ Ἀρταξέρξου συμφωνοῦν μὲ τὴν τιμὴν καὶ τὰ συμφέροντα τῆς πατρίδος μου, δὲν ἔχω ἀνάγκην χρημάτων ὅπως παραδεχθῶ αὐτάς, ἐὰν δὲ ἀντίκεινται πρὸς τὰ συμφέροντα καὶ τὴν τιμὴν τῆς πατρίδος μου, οὐδὲ ὅλος ὁ χρυσὸς τῆς Περσίας θέλει μὲ καταπείσει, παραδεχόμενος τὰς προτάσεις τοῦ βασιλέως, νὰ προδώσω τὰ πρὸς τὴν πατρίδα καθίκοντά μου».

Ἐν τούτοις ὁ μέγας στρατηγὸς τῶν Θηβῶν Ἐπαμεινώνδας δὲν εἶχεν εἴμιτο μόνον ἕνα χιτῶνα, τὸν ὃποῖον ὄσακις ἔπλυνεν, ἥναγκάζετο νὰ μένῃ κατάκλειστος εἰς τὴν οἰκίαν του, διότι δὲν εἶχε νὰ φορέσῃ ἄλλον.

Εἰς ἐκ τῶν πλουσίων Θηβαίων, ὁ ὃποῖος παρεκάλεσε τὸν πτωχὸν Ἐπαμεινώνδαν νὰ συμμερισθῇ τὸν πλοῦτόν του, ἦτο καὶ ὁ Πελοπίδας, τὸν ὃποῖον συνέδεε μετὰ τοῦ Ἐπαμεινώνδου φιλία ἀγνή, φιλία σταθερὰ καὶ διαρκής, ἡ ὃποίᾳ ἐγένετο ἐπωφελεστάτη εἰς τὴν ἀγαπητὴν αὐτῶν πατρίδα καὶ ἡ ὃποίᾳ μόνον εἰς εὐγενεῖς καρδίας δύναται νὰ ὑπάρχῃ. Τὴν παραδειγματικὴν φιλίαν τῶν ἐνδόξων τούτων ἀνδρῶν, λέγεται ὅτι ἐπροκάλεσε τὸ ἀκόλουθον περιστατικόν :

‘Ο Πελοπίδας εἰς τινα μάχην λαβὼν ἑπτὰ πληγὰς ἔπεσεν ἐπὶ σιωποῦ φονευμένων καὶ πληγωμένων. ‘Ο Ἐπαμεινώνδας παρὸν εἰς τὴν μάχην τρέχει πρὸς ὑπεράσπισιν τοῦ Πελοπίδου ὅπως σώσῃ, ἀν δχι τὴν ζωὴν, τούλάκιστον τὸ σῶμα καὶ τὰ ὅπλα τοῦ συμπολίτου καὶ συστρατιώτου, ὢψιοιούθηκε από το ἀντίτούτο Εἰρηνούτικά Ποδοτικής κατὰ τὸ

στῆμος καὶ κατὰ τὸν βραχίονα, ἀλλ' ἐπιμένει καὶ ἐπὶ τέλους σώζει ὅχι μόνον τὰ ὄπλα καὶ τὸ σῶμα, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν τοῦ Πελοπίδου. "Ἐκτοτε συνεδέθησαν διὰ στενῆς φιλίας, τὴν ὥποιαν εἰς τὰς εὐγενεῖς καὶ ἐναρέτους καιρούς των ἐγέννησεν ἡ γενναία αὐταπάροντσις τοῦ προκινδυνεύσαντος Ἐπαμεινώνδου, ἡ ζωηρὰ εὐγνωμοσύνη τοῦ διασωθέντος Πελοπίδου, καὶ ἡ ἀκραιφνής φιλοπατρία ἀμφοτέρων, οἵτινες, θυσιάζοντες προθύμως ἐνώπιον τῆς ἀπαρδίδος πᾶν ἀτομικὸν συμφέρον καὶ πᾶσαν ἀτομικὴν φιλοτιμίαν καὶ φιλοδοξίαν, ἀνέδειξαν τὰς Θήβας πρωτίστην τῶν Ἑλληνίδων πόλεων καὶ ἡγεμονίδα τῆς Ἑλλάδος.

Ἐπὶ γεγκαϊόντης τῶν φωκείδων γυναικῶν

Κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους, οἱ Φωκεῖς καὶ οἱ Θεσσαλοὶ περιῆλθόν ποτε εἰς ἔχθραν δεινήν. Οἱ Θεσσαλοὶ θέλοντες νὰ βλάψωσι καὶ νὰ ἀφανίσωσι τοὺς Φωκεῖς, συνήθησαν μέγαν στρατὸν καὶ εἰσέβαλον εἰς τὴν χώραν αὐτῶν. Εἶχον ἀπόφασιν νὰ φονεύσουν πάντας τοὺς ἄνδρας καὶ νὰ αἰχμαλωτίσωσι καὶ πωλήσουν ὡς δούλους τὰς γυναικας καὶ τὰ παιδία αὐτῶν.

Οἱ Φωκεῖς, ἄνδρες γενναιότατοι, μαθόντες ὅτι θεσσαλικὸς στρατὸς πολυάριθμος εἰσέβαλεν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν, δὲν ἐπτοίμησαν, ἀλλὰ συνελθόντες εἰς συνέλευσιν, συνεσκέπτοντο τίνι τρόπῳ ἥδυναντο νὰ ἀποκρεύσωσι τοὺς ἔχθροὺς καὶ νὰ σώσωσι τὴν πατρίδα αὐτῶν. Κατὰ τὴν ἑταῖρον τοῦ Δαΐφαντος, ὁ γενναῖος Δαΐφαντος, εἰς τὸν ἀρχόντων τῆς χώρας, προέτεινεν εἰς τοὺς συμπολίτας αὐτοῦ νὰ μὴ περιμένουν τοὺς ἔχθροὺς νὰ ἔλθωσιν εἰς τὰς οἰκίας των, ἀλλὰ λαβόντες τὰ ὄπλα νὰ τρέξουν εὐθὺς εἰς ἀπάντησιν αὐτῶν. Τὰς γυναικας καὶ τὰ παιδία νὰ τὰ συγαθροίσωσι φιοισθῆσθαι από το Ινοτίουστο Εκδαιδευτικό Πολεμό.

ἀφθονα φρύγανα καὶ ἔντα ἔηρά, νὰ θέσωσιν ὀλίγους φύλακας καὶ, ἂν νικηθῶσιν εἰς τὴν μάχην, νὰ ἀναφῆῃ μεγάλη πυρὰ καὶ νὰ καῶσιν ὅλοι. Οὐδεμία γυνή, οὐδὲν παιδίον νὰ πέσῃ εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν.

Ἡ γνώμη αὕτη ἥρεσεν εἰς τοὺς Φωκεῖς καὶ πάντες συνεφώνησαν οὕτω νὰ διαταχθῶσι τὰ πράγματα. Προέτεινεν ὅμως εἰς τῶν ἀρχόντων, ὅτι καλὸν θὰ ἦτο νὰ ἡρωτῶντο καὶ αἱ γυναῖκες τί προετίμων, νὰ καῶσιν ἢ νὰ πέσουν εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν καὶ νὰ πωληθοῦν ὡς δοῦλαι. "Οπως εἴπεν οὕτω καὶ ἐγένετο. Προσεκλήθησαν αἱ γυναῖκες καὶ ἡρωτήθησαν τί προτιμῶσι, νὰ καῶσιν ἢ νὰ πέσουν εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν. Αἱ γυναῖκες πᾶσαι μᾶς φωνῇ ἐκραύγασαν ὅτι προτιμοῦν νὰ καῶσι μᾶλλον αὐταὶ καὶ τὰ παιδία αὐτῶν, ἢ νὰ πέσουν εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν. Ἐπίγνουν δὲ τὸν Δαΐφαντον, ὃστις πρῶτος προέτεινε τὴν γνώμην ταύτην, καὶ πλέξασαι στέφανον ἐξ ἀνθέων ἐστεφάνωσαν αὐτόν. Ἀλλ' ἔδωκεν ὁ Θεὸς καὶ ἐνικήθησαν οἱ Θεσσαλοί, καὶ οὕτως ἐσώθησαν αἱ μεγαλόφρονες αὗται γυναῖκες.

Φωκίωνος μεγαλοφροσύνη

Ἄλεξανδρος ὁ μέγας, ὑπὲρ πάντας τοὺς Ἀθηναίους ἐτίμα τὸν στρατηγὸν Φωκίωνα. "Οτε ἔπειμε πρὸς αὐτὸν ἐπιστολὴν τινα, προσέθετε μετὰ τὸ ἴδιον αὐτοῦ ὄνομα καὶ μετὰ τὸ ὄνομα τοῦ Φωκίωνος καὶ τὴν λέξιν «χαῖρε», πρᾶγμα, τὸ δποῖον εἰς οὐδένα ἄλλον ἔκαμνεν.

Ο μέγας Ἀλέξανδρος, θέλων τὰ δεῖξῃ πόσον τιμᾷ τὸν Φωκίωνα ἔπειμψέ ποτε εἰς αὐτὸν ἐκατὸν τάλαντα ἀργυρίου, δηλ. δραχμὰς ἔξακοσίας χιλιάδας περίπου, καὶ ἀνήγγειλεν εἰς αὐτὸν προσέτι ὅτι τοῦ χαρίζει καὶ μίαν πόλιν διὰ νῦν φιλοποιήθηκε τὸν ἀνθρώπον τοῦ Εκπατέρωμακῆς Πόλιτικῆς μέ-

γας Ἀλέξανδρος ἐπραξε μεγαλοφρόνως καὶ μεγαλοπρεπῶς, ὅπως ἥριμοιεν εἰς βασιλέα τόσον μέγαν, ὃσον ἦτο αὐτός. Ὁχι δὲ γάρ τερον ὅμως μεγαλοφρόνως καὶ μεγαλοπρεπῶς ἐπραξε καὶ ὁ Φωκίων, ὃστις, ἀν καὶ ἦτο πτωχότατος, οὕτε τὰ χρήματα ἐδέχθη, οὔτε τὴν πόλιν. Ηροεῖται τοις μᾶλλον νὰ ξῆ πτωχικῶς, ἀλλ' ἀνευ οὐδεμιᾶς ὑποχρεώσεως, ἢ νὰ ξῆ ως πλούσιος καὶ νὰ εἶναι εἰς ἄλλον ὑποχρεωμένος. Ἐπειδὴ δὲ ἦτο καὶ εὐγενῆς ἀνθρωπος καὶ δὲν ἦθελε νὰ φανῇ εἰς τὸν μέγαν Ἀλέξανδρον, ὅτι τὸν περιεφρόνει, τὸν παρεκάλεσε νὰ δεχθῇ μὲν ὅπισθ τὰ δῶρά του αὐτά, δωρήσῃ δὲ εἰς αὐτὸν ἄλλο δῶρον, τὸ ὅποιον θὰ τοῦ ἦτο μᾶλλον εὐχάριστον. Παρεκάλεσεν αὐτὸν τέσσαρας δεσμίους φίλους του, τοὺς ὅποιους ἐκράτει εἰς τὰς φυλακάς, νὰ τοὺς ἀφήσῃ ἐλευθέρους. Ὁ μέγας Ἀλέξανδρος πάραντα ἀφῆκεν αὐτοὺς ἐλευθέρους, ἐτίμα δ' ἔκποτε τὸν Φωκίωνα πολὺ περισσότερον ἢ πρότερον.

‘Φ ναὸς τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς καὶ σὲ Ἀθηναῖς
ἐπὶ ’Αδριανοῦ

Εἰς τὸ Ζάπτειον μᾶς ἔλκύουν τὰ ἐρείπια τοῦ ναοῦ τοῦ Ὀλυμπίου Διός· καὶ πλησιάζομεν. Τί γίγαντες, τί κολοσσοὶ μᾶς φαίνονται οἱ δέκα ἔξ ἑκέννοι στῦλοι, εἰς ὅποιοι μακρόθεν, ὅπως ἵστανται μεμονωμένοι ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἀπεργάντου χώρου, μᾶς κάμνουν ἐντύπωσιν κοιμοτεχνήματος! Αρκεῖ νὰ σταθῶμεν παρὰ τὴν βάσιν των καὶ νὰ ὑψώσωμεν τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὰ ἐπάνω, διὰ νὰ ἐννοήσωμεν, ἐν φόβῳ καὶ τρόμῳ, ὅλην μιας τὴν μικρότητα...

Τί θὰ ἦτο λοιπὸν ὁ ναὸς αὐτὸς ὀλόκληρος, ὅταν ὀλίγα του μόνον λείψανα μᾶς καταπλήττουν σήμερον μὲ τόσον μεγαλεῖον; Φαντασθῆτε ὅτι σώζονται μόνον δέκα ἔξ κίονες;

νεζ, ἐνῷ τὸ οἰκοδόμημα εἶχεν ἐν ὅλῳ ἑκατὸν τέσσαρας ! Κάμετε τώρα τὴν σύγκρισιν, καὶ συλλογισθῆτε τί ἔκτασιν κατεῖχεν ὁ κολοσσιαῖος αὐτὸς ναός, μεγαλύτερος τοῦ ὄπιον δὲν ὑπῆρξε κατὰ τὴν ἀρχαιότητα, παρὰ μόνον ὁ ἐν Ἐφέσῳ ναὸς τῆς Ἀρτέμιδος.

Ἐξ τῶν δέκα ἔξ αὐτῶν κιόνων, μόνον οἱ δεκαπέντε σώζονται ὅρμιοι. Ὁ δέκατος ἔκτος κατάκειται «μέγας μεγαλωστί», ὥπος λέγει ὁ "Ομηρος, φιλθεὶς ὑπὸ σφοδροτάτου ἀνέμου τὴν νύκτα τῆς 26ης Ὀκτωβρίου 1852. Οἱ σπόνδυλοί του, τὰ τεμάχια δηλαδὴ ἐκ τῶν ὅποιων ἀποτελεῖται, εὑρίσκονται κατὰ γῆς τὸ ἐν πλησίον τοῦ ἄλλου κατὰ συράν, ὥπως ὅταν φίπτη κανεὶς στήλην νομισμάτων.

Αὐτὴ εἶναι ἡ τελευταία μεταβολή, ἡ ὅποια ἐπῆλθεν εἰς τὸ ἔνδοξον ἐρεύπιον. Ἄλλὰ πρὸ αὐτῆς, κατὰ τὴν μακρὰν σειρὰν τῶν αἰώνων, πόσαι ἄλλαι δὲν ἡλλοίωσαν τὴν ὄψιν του ! Οἱ σεισμοὶ καὶ οἱ ἀνεμοὶ δὲν θὰ εἶχον τόσην ὀλευθρίαν ἐπίδρασιν ἐπ' αὐτοῦ, ἢν τὸ ἔργον των δὲν συνεπλήρωναν αἱ καταστρεπτικαὶ χεῖρες τοῦ ἀνθρώπου... Ποσάκις δὲν ἐκάη, δὲν ἐσυλήθη, δὲν ἐγυμνώθη, δὲν ἡκρωτηριάσθη ! Εἶναι γνωστόν, ὅτι κάποιος βιεβόδας τῶν Ἀθηνῶν ἔκανε καὶ μετεποίησεν εἰς ἄσθετον ἓνα τῶν κιόνων, χάριν ἄλλης οἰκοδομῆς. Ἄλλὰ πόσαι δὲν εἶναι αἱ ἀγνωστοὶ βιεβήλωσεις καὶ καταστροφαί, τὰς ὅποιας φαντάζεται τις μόνον βλέπων σήμερον δλίγα ἐρείπια εἰς τὴν θέσιν τοῦ παμμεγίστου ναοῦ !

Ο ναὸς τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς εἶναι ἀπὸ τὰ πλέον περιπτειώδη οἰκοδομήματα, τὰ ὅποια γνωρίζει ἡ ιστορία. Φαντασθῆτε, ὅτι ἀπὸ τῆς ἡμέρας, κατὰ τὴν ὥποιαν, ἐπὶ τῶν Πεισιστρατιδῶν ἀκόμη ἐτέθησαν τὰ θεμέλιά του — ἐπὶ γύρου ἀνέκαθεν ἀφιερωμένου εἰς τὴν λατρείαν τοῦ Διὸς — ἐδέησε νὰ παρέλθουν ἔξ αἰῶνες ὀλόκληροι διὰ νὰ τελειώσῃ ! Μετὰ τὴν ἔξοδον τοῦ Ἰππίου, ἡ οἰκοδομὴ διεκόπη. Κατὰ τοὺς ωμαϊκοὺς χρόνους ὁ Ἀντίοχος

επανήρχισε τὸ ἔργον, ἀναθέσας αὐτὸ εἰς τὸν Ρωμαῖον ἀρχιτέκτονα Δέξιμον Κοσσούτιον. Ἀλλὰ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀντιόχου, τὰ χρήματα ἔλειφαν καὶ τὸ οἰκοδόμημα πάλιν ἐγκατελείφθη. Παρῆλθον σχεδὸν τρεῖς αἰῶνες ἀκόμη, καὶ τὸ ἔργον ἐσυνεχίσθη ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀδριανοῦ. Αὐτὴν τὴν φορὰν ὅμως ἐπερατώθη, καὶ τὸ φθινόπωρον τοῦ ἔτους 129 μ. Χ. ἐτελέσθησαν πανηγυριώτατα τὰ ἐγκαίνιά του, παρισταμένου τοῦ φιλαθηναίου καὶ μεγαλοδώρου αὐτοκράτορος, ἐκφωνήσαντος δὲ θαυμάσιον πανηγυρικὸν τού ἐκ Σμύρνης φίτορος Ἀντωνίου Πολέμωνος.

‘Αλλ’ οἱ Ἀθηναῖοι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης δὲν ἦσαν πλέον οἱ Ἀθηναῖοι τῆς μεγάλης Ἑλληνικῆς ἀκμῆς. Ἡσαν οἱ ταπεινοί, οἱ κατακτημένοι ὑπὸ τῶν Ρωμαίων Ἀθηναῖοι, οἱ κολακεύοντες τοὺς ισχυροὺς δεσπότας, διὰ νὰ λαμβάνουν χάριτας καὶ προνόμια. Καὶ ὁ ναὸς ἐκεῖνος, ὁ προωρισμένος ἀρχαιόθεν διὰ τὴν λατρείαν τοῦ Διός, ἀποπερατωθεὶς τέσσον ἀργά, ἐπέρρωτο νὰ γίνῃ καὶ ναὸς τοῦ Ἀδριανοῦ οὗτο, δέ, παρὰ τὸ ἄγαλμα τοῦ Διός, ἐστήθη καὶ τὸ ἄγαλμα τοῦ ἀποθεωθέντος αὐτοκράτορος, ὁ δὲ ιερεύς, ὁ προσφέρων θυσίας καὶ ὑμνους εἰς τὸν ἄνακτο τῶν θεῶν καὶ τῶν ἀνδρῶν, ἔθυε συγχρόνως καὶ εἰς τὸν νέον θεὸν τῶν Ἀθηναίων!

‘Η ἀλήθεια εἶναι ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι δὲν εἶχαν καὶ πολὺ ἄδικον νὰ κολακευθοῦν καὶ νὰ κολακεύσουν τόσον. Ὁ Ρωμαῖος ἐκείνος αὐτοκράτωρ ἥγαπτε καὶ εὐηργέτη τὴν πόλιν των ὅσον οὐδεὶς ἄλλος. Μεγαλοπρεπής, φιλόκαλος, πρενναιόδωρος ὁ Ἀδριανός, μετέβαλε τὴν ὄψιν τῶν ἀρχαίων Ἀθηνῶν καὶ ἔδωκε νέαν αἰγλην καὶ νέαν ζωὴν εἰς τὴν ἀθανάτον πόλιν. Υπὸ τὴν ἐποφίν ταύτην αἱ Ἀθῆναι τοῦ Ἀδριανοῦ ἀνεδείχθησαν ἐφάμιλλοι τῶν ἐπὶ Ηεριτήνους.

Ἀλέγει ἐκοσμήθη δὲ μόνον διὰ νέων οἰκοδομῶν ἡ παλαιὰ Φημιόπολιθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής
Ἐκλεκταὶ Σελίδες Ε' τάξεως 13

πόλις, ἀλλὰ καὶ νέα ἵδρυθη παρ' αὐτήν, ὡς παράρτημα καὶ συνέχεια. Ὁ ναὸς τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς ἔμελλε νὰ εἴναι τὸ κέντρον τῆς νέας ταύτης συνοικίας, ἢ μᾶλλον τῆς νέας πόλεως. Ἡ μεγάλη αὐτὴ ἔκτασις, ἢ παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Ἰλισσοῦ, ἔρημος σχεδὸν τέως καὶ μᾶλλον ἐξοχική, κατεκοσμήθη ἥδη διὰ περιστύλων καὶ δενδροφύτων περιπάτων, διὰ ρωμαϊκῶν λουτρῶν καὶ διὰ λαμπρῶν ἐπαύλεων. Τὸ ἀδριάνειον ὑδραγωγεῖον, ἄλλο μεγαλοπρεπὲς ἔργον, σωζόμενον ἀκόμη, ἥρδενε πλουσίως τὴν συνοικίαν ταύτην, τὴν τερπνὴν καὶ κατάφυτον. Τὸ παλαιὸν τείχος τοῦ Θεμιστοκλέους, τὸ περιβάλλον τὴν ἀρχαίαν πόλιν, κατερρίφθιτο εἰς ἓν μέρος διὰ νὰ ἐνωθῇ μετ' ἐκείνης καὶ ἡ νέα πόλις, παρ' αὐτὸ δὲ τὸ τείχος, καὶ ἐκεὶ ὅπου κατέληγε μία μεγάλη ὁδός, ἀπὸ τὰ βιορειοδυτικὰ τῆς Ἀκροπόλεως ἀρχομένη, ἀνιδρύθη ὁ ὄδος, τὸ σύνορον, τὸ κοινῶς λεγόμενον ἀψίς ἢ πύλη τοῦ Ἀδριανοῦ.

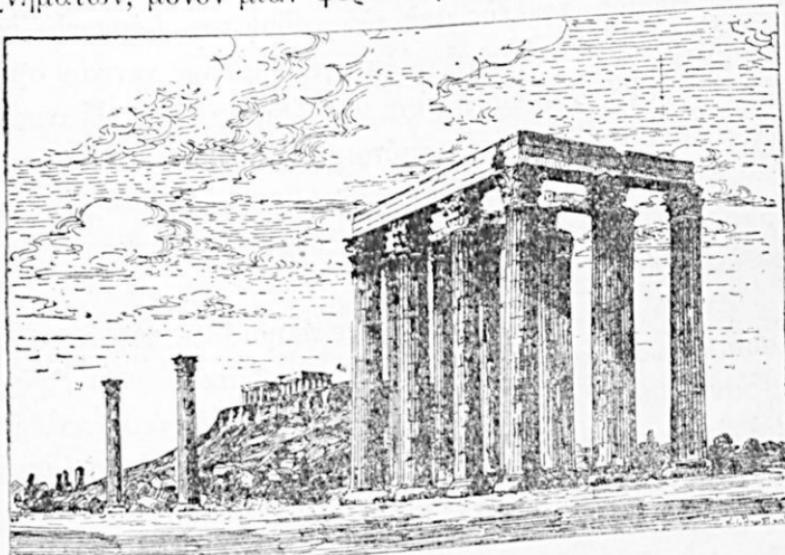
Τὰ ἐρείπια τῆς πύλης ταύτης σώζονται παρὰ τοὺς στύλους τοῦ Ὀλυμπιείου. Εἶναι μία μεγάλη ἀψίς, χαλκόχρους πλέον ἐκ τοῦ χρόνου, ἔχουσα ἄνοιγμα πλάτους ἐξ μιέτρων. Ἄλλοτε ἐκοσμεῖτο διὰ κιόνων κορινθιακοῦ ουδοῦ, τῶν ὅποίων οἱ στυλοβάται φαίνονται ἀκόμη. Ἀνωθεν τοῦ ἐπιστυλίου, διὰ κιονίσκων σχηματίζονται τρία ἄνοιγματα, ὅμοια μὲν θυρίδας — ἄλλοτε κλειστὰς διὰ λεπτῶν μαρμαρίνων πλακῶν, — καὶ τὸ ὅλον ἐπεστέφετο δι' ἀετώματος. Τὸ ἐπιστύλιον, τὸ ἄνωθεν τοῦ τόξου, φέρει ἀπὸ τὴν μίαν ὄψιν, τὴν ἐστραμμένην πρὸς τὴν Ἀκρόπολιν, τὴν ἑξῆς ἐπιγραφήν :

«ΑἼδ, εἰσ' Ἀθῆναι, Θησέως ἡ πρὸν πόλις»· δηλαδή : αὐταὶ ἐδῶ εἶναι αἱ Ἀθῆναι, ἡ ἀρχαία πόλις τοῦ Θησέως· εἰς τὴν ἄλλην δὲ ὄψιν, τὴν ἐστραμμένην πρὸς τὴν νέαν πόλιν, ὑπάρχει ἡ ἑξῆς ἐπιγραφή :

«ΑἼδ, εἰσ' Ἀδριανοῦ καὶ οὐχὶ Θησέως πόλις»· δηλα-

δή : αὐταὶ ἐδῶ εἶναι αἱ Ἀθῆναι ὅχι τοῦ Θησέως, ἀλλ' ἡ νέα πόλις τοῦ Ἀδριανοῦ.

Καὶ ὁ ἴσταμενος παρὰ τὸν ὄρον, παρὰ τὸ σύνορον τοῦτο, καὶ ἔχων ἀφ' ἑνὸς μὲν τὰ ἐρείπια τοῦ Ηαρμενῶνος, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὰ ἐρείπια τοῦ Ὀλυμπιείου, ἀναπλάττει διὰ τῆς φαντασίας τὰς δύο πόλεις, τὴν ἀρχαίαν καὶ τὴν νέαν, ως ἡσάν ποτε ἐν ἀκμῇ, συναμιλλώμεναι. Πόλιν τόσον περικαλλῆ καὶ τόσον ἔνδοξον εἰς ἀναμνήσεις, ὃσον ἦσαν αἱ Ἀθῆναι κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας μετὰ Χριστόν, δὲν εἶχεν ἄλλην ἡ ἀρχαιότης. Φαίνεται δὲ ὅτι τὸ θαῦμα τῆς συγκεντρώσεως τόσων ὥραιών οἰκοδομῶν καὶ καλλιτεχνημάτων, μόνον μίαν φορὰν ἔγινεν εἰς τὸν κόσμον !

Οἱ πειραταὶ τῆς Μεσογείου

Εἰς τὰ μακρινὰ χρόνια τῆς ἱστορίας, οἱ πειραταὶ τῆς Ἀφρικῆς, οἱ λεγόμενοι «Κουρσάροι», ἐκνυριάζουν τοῦ Αἰγαίου καὶ τῆς Μεσογείου. Πραγματικὰ ὅρνεα τῆς θαλάσσης, κατέλαβον τὴν Κρήτην καὶ ἔστησαν τὴν φωλεάν των εἰς τὸν Σαντορίνη τὸ σημερινὸν Ἡράκλειον. Ἐκεῖθεν ἔξορ-μῶντες κατέλαμβανον παραλιούς πόλεις καὶ πολυτελέα, διήρ-

παῖςον ὅτι ἡδύναντο καὶ ἡχμαλτίζον ὄλοκλήρους πληθυ-
σμούς, τοὺς ὅποίους ἐπώλουν εἰς τὴν Ἀφρικὴν ὡς
δούλους.

Ἐπλησίαζον αἱ δέκα τῆς πρωίας, ὅταν εἰς τὸ βάθος
τοῦ ὁρίζοντος τῆς Θεσσαλονίκης ἐφάγησαν τὰ πλοῖα τῶν
κονδροσάρων. Τί πλοῖα ἦσαν αὐτά; Ποῖος στόλος ἦτο αὐ-
τός; Ὡς ἐξ τῆς ἀτοστάσεως οἱ κάτοικοι δὲν ἦτο δυνατὸν
νὰ διακρίνουν ἂν ἦτο ὁ βυζαντινὸς στόλος ή ἦσαν ἔχθρικὰ
πλοῖα.

Αἴφνις φίγος φόβου καὶ φρίκης κατέλαβε τὸ πλῆθος
τῆς παραλίας καὶ μία φωνὴ μυριόστομος ἀντίγησε:

— Οἱ κουρσάροι! Οἱ κουρσάροι! . . .

Οἱ κόσμος, τρελλὸς ἀπὸ τὸν φόβον του, ἔσπευδε νὰ
ἀποσυρθῇ εἰς τὰ τείχη· αἱ σάλπιγγες ἐκάλουν γενικὸν συν-
αγερμὸν καὶ ἡ φρουρὰ ἔτρεχε νὰ λάβῃ τὰ ὅπλα. Πανικὸς
εἶχε καταλάβει ὅλους. Ἐν τούτοις οἱ δυνάμενοι νὰ φέρουν
ὅπλα, ἔσπευσαν νὰ ὑπλισθοῦν, ἐνῷ αἱ γυναικες κατέφευγον
εἰς τὰς ἐκκλησίας, ὅπου οἱ ιερεῖς ἔκαψαν παρακλήσεις διὰ
τὴν σωτηρίαν τῆς πόλεως.

Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ ἔχθρος εἶχε πλησιάσει. Πεντήκοντα
τέσσαρα μεγάλα πλοῖα μὲ πλήρωμα διακοσίων ἀνδρῶν.
Ἡσαν ὅλοι πελώροι Αἰθίοπες, θηρία αἵμοβόρα, πολεμί-
σται ἀκούραστοι, ἀψηφοῦντες τὸν θάνατον. Ἐπλησίασαν
τὰ τείχη καὶ ἥρχισεν ἀμέσως ἡ ἐπίθεσις. Ἐπὶ τοῦ κατα-
στρόματος τῶν πλοίων ὑπῆρχον «μαγγάνια» καὶ «κατα-
πέλται» — πολεμικαὶ μηχαναὶ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, αἱ
οποῖαι ἔξετόξευον τεράστια ἀγκωνάρια καὶ κομμάτια βρά-
χων καὶ ἥρχισαν ἀμέσως νὰ φύπουν κατακλυσμὸν πετρῶν
εἰς τὰ τείχη, ἐνῷ σύννεφα ὀλόκληρα βελῶν ἐμαύριζαν τὸν
ὅριζοντα.

Οἱ δυστυχεῖς κάτοικοι, βοηθούμενοι ἀπὸ τὴν φρουράν,
ἐπολέμουν μὲ ἀφάνταστον θάρρος, τὸ θάρρος καὶ τὸν
ἥρωϊς Ηγειφοιτόνθρακαντό τάνταίτελό τοις οἰκτικής Πολιτικής

Οι ζουρσάροι, γυμνοί ἔως τὴν μέσην, πάλλοντες τὰ πελώρια χαντζάρια τῶν, ἐρρίπτοντο κατὰ τῶν τειχῶν μὲν

ἄγριον ἄλλαλαγμὸν καὶ κάθε φορὰν ἀπεκρούόντο μὲν ἀπωλείας. Κυρίως ἐστρέφοντο ἐναντίον τῶν μεγάλων πυλῶν τοῦ φρουρίου. Εξατέλυγον σύννεφα ὀλόκληρα βελῶν βουνοφιοτοίησκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

τηγμένων εἰς νάφθην. Τὰ βέλη ἐκαρφώνοντο εἰς τὰ χονδρὰ ξύλα τῶν πυλῶν καὶ μετέδιδον τὸ πῦρ, οἱ δὲ κάτοικοι ἀγωνίζοντα νὰ τὸ σβήσωσιν.

Εἰς ἄλλα σημεῖα οἱ κουρσάροι προσεπάθουν μὲν ὑψηλὰς κλίμακας ν' ἀναβοῦν εἰς τὰ τείχη. Οἱ κάτοικοι διώστοὺς ἀπέκρουν μὲν τὰ ξίφη καὶ τοὺς πελέκαις καὶ ἀνέτρεπον τὰς κλίμακας. Τοὺς ἐπιτιθεμένους περιέλουν ἐπίσης μὲν ζεματιστὸν ὕδωρ καὶ καυτὸν ἔλαιον. Ἐν τῷ μεταξὺ ἐστήνοντο ταχέως εἰς τὰ τείχη οἱ καταπέλται τῆς φρουρᾶς καὶ ἥρχιζε νὰ πάτῃ πραγματικὴ χάλαζα λίθων εἰς τὰ περιστικὰ πλοῖα.

'Η στιγμὴ ἡτο κρίσιμος.

'Ο στρατηγὸς Νικηφόρος Ἀργυρὸς ἔτρεχεν ἀπὸ τοῦ ἐνὸς εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον τοῦ τείχους ἐγκαρδιώνων τοὺς πολεμιστὰς καὶ δίδων διαταγὰς καὶ ὁδηγίας.

Οἱ κουρσάροι ἀκούραστοι ἐπανελάμβανον τὰς ἐφόδιες των μὲ πρωτοφανῆ ἐπιμονῆν.

Αἴφνις μία ζωηρὰ κίνησις παρετηρήθη εἰς τὰ καταστρόματα τῶν πλοίων. "Ολοι οἱ ἐπ' αὐτῶν εύρισκόμενοι πολεμισταὶ συνεκεντρώθησαν καὶ παρετάχθησαν. 'Υπὸ τὰς ζητωκραυγὰς αὐτῶν ἐπροχώρησεν εἰς τὸ μέσον εἰς σιδηρόφρακτος πολεμιστής, τοῦ ὅποίου ὁ κρυστοποιήτος θώραξ καὶ τὸ πολεμικὸν κράνος ἤστραφαν εἰς τὸν ἥλιον.

— «Ἐφθασεν ἡ στιγμὴ τῆς τελευταίας ἐφόδου», ἐβρον τοφώνησε πρὸς τοὺς ἄνδρας του. «Ἐφθασεν ἡ στιγμὴ τῆς ἐφόδου, ἡ ὁποία θὰ μᾶς δώσῃ τὴν Θεσσαλονίκην. Ή φρουρά της κλονίζεται. Χρειάζεται ἐν ἀποφασιστικὸν κτύπημα καὶ ὅλοι οἱ θησαυροί, οἱ ὅποιοι μᾶς περιμένουν, εἶναι ίδικοί μας! » "Ολα αὐτὰ εἶναι ίδικά μας! » Έμπρὸς λοιπόν, γενναῖοί μου! εἰς τὴν ἔφοδον! »

πελιορκουμένων ἐν ὄνομα φοβερόν, ἐν ὄνομα ἀπαίσιον,
τὸ ὄνομα τοῦ Λέοντος τοῦ Τριπολιτάνου !

— 'Ο Τριπολιτᾶνος !

Ρήγός διέτρεξεν ὅσους τὸ ἥκουσαν καὶ ἀπὸ στόματος
εἰς στόμα ἡ φοβερὰ εἴδησις διεδόθη εἰς ὅλην τὴν πόλιν.

— 'Ο Λέων ὁ Τριπολιτᾶνος !

Τώρα καὶ αἱ τελευταῖαι ἐλπίδες τῶν κατοίκων ἔσβη-
νεν. Ἐγγώριζον πλέον ὅτι δὲν εἶχον νὰ περιμένουν κανένα
οἰκτον, κανὲν ἔλεος ! Ἐγγώριζον τὴν βαρβαρότητα τοῦ
ἀμιθόδορου καὶ ἀνικήτου ἐκείνου ἀρχηγοῦ εἶχεν ἵδη σπεί-
ρει τὴν καταστροφὴν εἰς ὅλας τὰς νήσους καὶ εἰς ὅλα τὰ
παράλια τῆς Ἑλλάδος. Πολεμιστὴς ἀκούραστος καὶ ναϊ-
αρχος ἀνίκητος ὁ Λέων, εἶχεν ἵδη ἔξολοθρεύσει χιλιάδας
χριστιανῶν καὶ εἶχεν ἀποστείλει εἰς τὴν δουλείαν χιλιάδας
ἀνδρῶν καὶ γυναικοπαίδων.

Τὸ ἄκουσμα καὶ μόνον τοῦ ὀνόματός του ἐπροκάλει
ἀκατανίκητον φόβον καὶ μόλις διεκρίνοντο τὰ πλοῖά του,
μαρρόθεν, αἱ πόλεις καὶ τὰ χωρία ἡρημοῦντο καὶ οἱ κάτοι-
κοι αὐτῶν ἔσπευδον νὰ καταφύγουν εἰς τὰ ὅρη !

'Ο πανικὸς εἰς τὴν πόλιν τῆς Θεσσαλονίκης ἦτο ἀπε-
ρύγραπτος ! "Ολοι ἔσπευδον νὰ φύγουν πρὸς τὴν πεδιάδα
τοῦ Ἀξιοῦ ἢ τὰ γύρω ἴψωματα. Γυναικες ἐλιποθύμουν,
παιδία ἐποδοπατοῦντο καὶ ἥκουόντο παντοῦ φωναὶ ἀπελπι-
σίας, θρῆνοι καὶ ἐπικλήσεις πρὸς τὴν Παναγίαν !

"Ἐξαφνα ἐκυκλοφόρησε μία φοβερὰ διάδοσις. Οἱ
κονρεάροι ἔρχονται καὶ ἀπὸ τὸ μέρος τῆς Ξηρᾶς !

Αἱ πύλαι ἔκλεισαν ἀμέσως μὲ βίᾳν· ὅσοι εἶχον προλά-
βει νὰ ἔξελθον ἔσπευδον νὰ ἐπιστρέψουν.

'Η τελευταία στιγμὴ τῆς Θεσσαλονίκης εἶχε φθάσει.
Μερικοὶ ξένοι μισθοφόροι στρατιῶται βλέποντες τὴν ἐπι-
κειμένην ἄλωσιν τῆς πόλεως, ἐγκατέλειπον τὰ τείχη, ἐπέ-
των τὰ ὅπλα των καὶ ἐτρέποντο εἰς φυγήν. Ματαίως οἱ
ἄξιωματαί του ματάγως οἱ στρατηγοὶ Νικήτας καὶ Ἀρ-

γερὸς προσεπάθουν νὰ τοὺς συγκρατήσουν. Τίποτε δὲν ἥδύνατο νὰ σταματήσῃ τὸ οεῦμα τῶν φυγάδων, οἱ ὅποιοι διὰ τῆς φυγῆς ἥλπιζον νὰ διασωθοῦν μακρὰν τῆς Θεσσαλονίκης.

Τὸ παράδειγμά των ἐκλόνισε καὶ τὸ θάρρος τῶν κατοίκων πολλοὶ ἔξ αὐτῶν ἔσπευδον νὰ τοὺς ἀκολουθήσουν.

Μόνον οἱ εὐγενεῖς τῆς πόλεως, οἱ ἀξιωματικοὶ καὶ οἱ δέο στρατηγοὶ παρέμενον εἰς τὰς θέσεις των, ἀκλόνητοι, ἀποφασισμένοι ν' ἀποθάνουν ώς ἄνδρες.

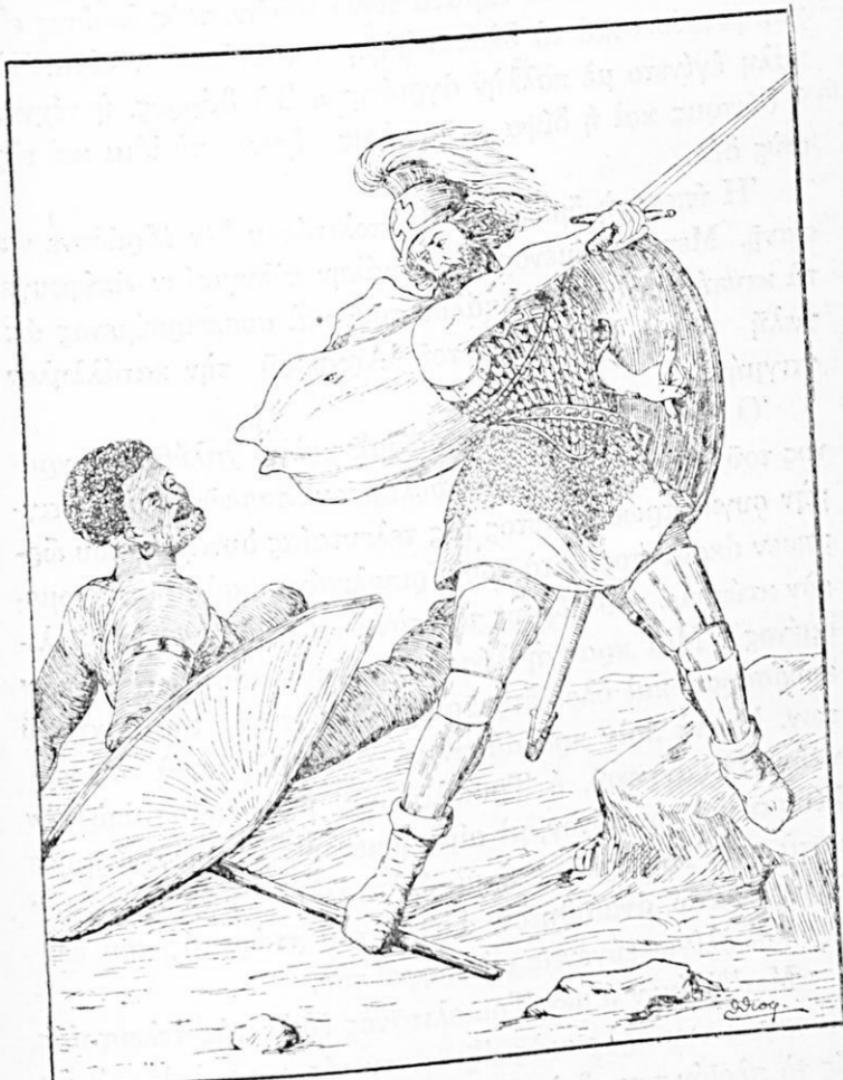
Οἱ κουρσάροι εἶχον ἥδη παραβιάσει δύο ἐκ τῶν παραθαλασσίων πυλῶν καὶ μὲ ἀγρίους ἀλλαλαγμοὺς εἰσώρμων εἰς τὴν πόλιν. Πᾶσα πλέον ἀντίστασις ἦτο ἀδύνατος. Κτυπώμενοι τώρα ἀπὸ δύο πλευρῶν οἱ ὀλύγοι ἀπομείναντες ἀνδρεῖοι πολεμισταὶ ἐπιπτον καὶ αὐτοὶ ὁ εἰς κατόπιν τοῦ ἄλλου. Ὁ στρατηγὸς Νικήτας βαρέως πληγωμένος κατέκαιτο αἵμόφρυτος καὶ ἀνίκανος ν' ἀμυνθῆ. Μόνος ὁ στρατηγὸς Νικηφόρος Ἀργυρός, περιστοιχιζόμενος ἀπὸ ὀλίγους εὐγενεῖς, καὶ τοὺς ὑπασπιστάς του, ἴστατο ἀκλόνητος πρὸ τῶν ἀγρίων κουρσάρων.

Μὲ τὸ λάμπρὸν ἀνάστημά του, μὲ τὸν χρυσοποίικιτον θώρακά του, μὲ τὸ ἀστράπτον κράνος του καὶ μὲ τὸ βαρὺ ξέφος του, ώμοίας πρὸς μυθικὸν ἥρωα καὶ τὰ πτώματα τῶν γυμνῶν Αἰθιόπων ἐσχημάτιζον σωροὺς γύρῳ του. Εἰς κουρσάρος, ἀληθῆς Κύκλωψ, ἀνοίγει δρόμον μεταξὺ τῶν συντρόφων του καὶ καταφέρει κτύπημα κατὰ τῆς κεφαλῆς τοῦ Ἀργυροῦ. Μὲ μίαν ἀπότομον κίνησιν ὁ Ἀργυρός κατώρθωσε ν' ἀποφύγῃ ἐν μέρει τὸ τρομερὸν κτύπημα καὶ τὴν ἰδίαν στιγμὴν εἰς ἐκ τῶν ὑπασπιστῶν του ἐσχισεν εἰς τὸ μέσον τὸν ἐπιτιθέμενον κουρσάρον.

“Ἄγριος ἀγὸν ἥρχισε τότε μεταξὺ τῶν ἐλαχίστων Ἑλλήνων καὶ τῶν ἀναριθμήτων βαρβάρων. Ἅγδην ἄπελπις, στῆθος πρὸς στῆθος, ἐνὸς πρὸς ἐκατόν. “Ολοι οἱ Ψηφιοποιῆθηκε ἀπό το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἥρωῶκοὶ ἔκεινοι ἄνδρες ἥσαν ἀποφασισμένοι ν' ἀποθάνουν
μέχρεις ἐνὸς χάριν τῆς πατρίδος.

Ἐξαφνα τὸ κῦμα τῶν ἐπιτιθεμένων κουρσάρων παρε-

μέρισεν ὀλίγον καὶ εἰς τὸ μέσον αὐτῶν ἐπρόβαλεν ὁ ἀρ-
χηγός των.

Ο Τριπολιτᾶνος ἥρχετο ν' ἀντιμετωπίσῃ μόνος του
τὸν Νικηφόρον Ἀργυρόν. Ἡ μονομαχία — μονομαχία

ἄνευ οὔκτου καὶ διακοπῆς — μονομαχία μέχρι θανάτου, ἥρχισεν ἀμέσως.

Οἱ ἀστραπτεροὶ θώρακες τῶν δύο πολεμιστῶν ἦσαν κατακόκκινοι ἀπὸ τὰ αἷματα τῶν ἀνδρῶν, τοὺς ὅποίους εἶχον φονεύσει καὶ τὰ δίκοπα ξίφη των ἀπέσταζον αἷμα. Ἡ πάλη ἐγίνετο μὲ πολλὴν ἀγριότητα. Τὸ θάρρος, ἡ τέχνη, ἡ δύναμις καὶ ἡ δύναμις τῆς νίκης ἦσαν τὰ ἴδια καὶ εἰς τοὺς δύο.

Ἡ ὑπεροχὴ ὅμως τοῦ Τριπολιτάνου δὲν ἐβράδυνε νὰ φανῇ. Μετακινούμενος μὲ μεγάλην εὐλυγισίαν ἀπέφευγε τὰ κτυπήματα τοῦ ἀντιπάλου του· καὶ συσπειρούμενος ὡς γαλῆ ὕρμα ἐναντίον τοῦ Ἀργυροῦ τὴν κατάλληλον στιγμήν.

‘Ο δοκιμασμένος ὅμως θώραξ καὶ τὸ χαλύβδινον κράνος τοῦ Ἀργυροῦ τὸν ἐπροφύλασσον ἐπαρκῶς. Μίαν στιγμὴν συγκεντρώσας οὗτος τὰς τελευταίας δυνάμεις του ὕρμησεν ἀκράτητος κατὰ τοῦ Τριπολιτάνου καὶ μὲ ἐν τρομερὸν κτύπημα τοῦ ξίφους του τὸν ἔκαιμε νὰ γονατίσῃ ζαλισμένος! Μία κραυγὴ λύσσης ἥκούσθη τότε μεταξὺ τῶν κουρσάρων καὶ ὅλοι ἔτρεξαν εἰς βιόθειαν τοῦ ἀρχηγοῦ των. Ἀλλὰ πρὸν προλάθουν νὰ ἐπιτεθοῦν κατὰ τοῦ γενναίου Βυζαντινοῦ, ὁ Τριπολιτάνος, μεθυσμένος ἀπὸ τὴν λύσσαν καὶ τὸν πόνον, μὲ αἷματωμένον πρόσωπον, ὕριψε κατὰ τοῦ Ἀργυροῦ, καὶ μὲ ἀλλεπάλληλα κτυπήματα τὸν ἔρριψε κάτω ἀναίσθητον. Πέριξ τοῦ πτώματός του ἔπεσαν καὶ ὀλίγοι εὐγενεῖς σύντροφοί του.

Μετ’ ὀλίγον ὁ μὲν Τριπολιτάνος ἔδιδε τὰς τελευταίας διαταγάς του πρὸς τοὺς ἄξιωματικούς του καὶ ἀπεσύρετο εἰς τὸ πλοῖόν του διὰ νὰ ἐπιδέσῃ τὰς πληγάς του, τὸ δὲ κῦμα τῶν κουρσάρων του διεχύθη εἰς τὴν κυριευθεῖσαν πόλιν διὰ νὰ ἐπιδοθῇ εἰς τὴν διαρραγήν, τὴν αἰχμαλωσίαν, τὴν σφαγήν. Τὸ μλιθεοῦδινούτο ποιηθῆκε απὸ τὸ Ινστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς Φιλοποιητικῆς Ιουλίου 909 μ. Χ.

·Επιβατήσον·

·Εμπρός ! κροτεῖ τὸ τύμπανον
καὶ ἡ σάλπιγξ ἀντηχεῖ.

·Εμπρός ! ἡ μάχη ἥρχισε
τὸ βῆμα σας ταχύ.

Μυρίζει ἡ πυρῖτις
καὶ ἡ σφαῖρα ἀντιλαλεῖ
καὶ ἡ βροντερὰ φωνὴ της
εἰς μάχην μᾶς καλεῖ.

·Εμπρός ! ὁ πόλεμος αὐτὸς
εἶν' οἰδός ἀγών,
καὶ τὸν κρατύνει ὁ Θεὸς
ἔξι ψυχούς εὐλογῶν.

·Αν εἶνε οἱ ἔχθροι μας
πλειότεροι ἡμῶν,
εἶν' ὁ Θεὸς μαζί μας,
μαζί μας πολεμῶν.

Τοῦ νικητοῦ ἡ κεφαλὴ
μὲ δάφνην θὰ στεφθῇ,
καὶ δπου πέσῃ ὁ πεσὼν
μνημεῖον θὰ στηθῇ.

Καθεὶς ἄς πολεμήσῃ
ώς γίγας ώς Τιτάν,
ἄς πέσῃ ἢ ἄς νικήσῃ
ἢ τὰν ἐπὶ τάν !

•III μεγάλη Ελλάς

Τὰ μαθήματα είχαν ἀρχίσει καὶ ὁ δάσκαλός μας, ὁ κύριος Χρηστίδης, ἐπρόκειτο νὰ μᾶς κάμῃ τὸ πρῶτον μάθημα τῆς Γεωγραφίας.

Ποτὲ δὲν τὸν είχαμεν εἰδεῖ τόσον εὐχαριστημένον, ὅσον τὴν φορὰν αὐτήν. Εἰσῆλθεν εἰς τὴν τάξιν, ζωηρὸς καὶ εὐ-
κάνητος, μὲ δῆλην του τὴν προχωρημένην ἡλικίαν, ώς νὰ είχε γίνει δέκα ἔτη νεώτερος. Τὰ μάτια του ἔλαμπαν καὶ ἡ φωνή του είχε πάρει μίαν ἀσυνήθιστον ζωηρότητα. 'Αφοῦ μᾶς ἔχαιρετισε καὶ ηγύιθη τὸν καλὸν χρόνον, ἐπρο-
χώρησε πρὸς τὸν πίνακα, ἔξετύλιξεν ἓνα κυλινδρικὸ χαρ-
τί, ποὺ ἐκράτει εἰς τὸ χέρι του καὶ τὸ ἐκάρφωσε μὲ προσο-
χὴν ἐπάνω εἰς τὸν πίνακα. Τὰ γέρια του ἔτρεμαν ἀπὸ συγ-
κίνησιν.

'Ητο ἔνας μεγάλος χάρτης τῆς Ελλάδος.

Κατόπιν ἀνέβη εἰς τὴν ἔδραν καὶ μᾶς εἶπε :

«Εὐχαριστῶ τὸν Θεόν, παιδιά μου, ποὺ μὲ ἡξίωσε νὰ
ζῆσω διὰ νὰ σᾶς κάμω τὸ σημερινὸν μάθημα. Τριάντα
ἔτη διδάσκω εἰς τὰ παιδιὰ τῶν Ἑλλήνων τὴν Γεωγραφίαν
τῆς πατρίδος μας. 'Αλλὰ πρώτην φοράν, τὸ ἔτος αὐτό, θὰ
τὴν διδάξω ἐμπρὸς εἰς τὸν χάρτην αὐτόν, ποὺ βλέπετε ἐμ-
πρός σας. Είναι ὁ χάρτης, τὸν ὃποιον ὠνειρεύθησαν γε-
νεῖαι ὄλοκληροι, αἱ ὃποιαι κατέβησαν εἰς τὸν τάφον μὲ τὸ
ὄνειρον αὐτό, διὰ τὸ ὃποιον ἥγωνίσθησαν καὶ ἔχυσαν τὸ
αἷμά των οἱ πατέρες μας, καὶ τὸ ὃποιον ἔδωκεν ὁ Θεὸς νὰ
πραγματοποιηθῇ εἰς τὴν ἴδικήν μας γενεάν. Σήμερον είσθε
τέκνα τῆς μεγάλης πατρίδος. 'Αλλὰ εἴμαι κι ἐγὼ εὐτυχής,
διότι, πρὸν κλείσω τὰ μάτια μου, ἡξιώθην νὰ χαιρετίσω
μαζί σας τὴν μεγάλην Ελλάδα, καὶ νὰ σᾶς διδάξω, μὲ τὰ
τελευταῖα μαθήματα τῆς ζωῆς μου, τὴν νέαν Γεωγραφίαν.

'Ο ψηφιοποιηθεὶς από το Νοτιοεύπολο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

δύο δάκρυα, ποὺ είχαν τρέξει ἀπὸ τὰ μάτια του — δύο δάκρυα χαρᾶς καὶ ἔξηκολούθησε :

— "Αν ἐγνωρίζετε, παιδιά μου, τί ύπέφερα, τριάντα χρόνια, ποὺ ἐδίδασκον τὸ μάθημα αὐτό. "Αν ἐγνωρίζετε πέσον ἐπονοῦσεν ἡ ψυχή μου, ὅταν ἐδίδασκον, εἰς τοὺς παλαιοὺς χάρτας, τὰ ὅρια τῆς πατρίδος μας καὶ ἡ χρωματιστὴ γραμμὴ μ' ἐσταματοῦσε ἐκεῖ ποὺ ἐτελείωνε ἡ μικρά μας πατρίς. Πέραν ἀπὸ τὴν γραμμὴν αὐτὴν ἥσαν χῶραι Ἑλληνικαί, ἑδάφη, εἰς τὰ ὄποια ἔζησαν καὶ τὰ ὄποια ἐδόλευτο ἀκόμη ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα, ὅπου ὁρθόδοξοι ιερεῖς ἀλλού λειτουργήσει πάποτε καὶ ἔξηκολούθουν νὰ λειτουργοῦν ἀκόμη. 'Αλλὰ οἱ τόποι αὐτοὶ δὲν ἥσαν ίδιοι μας πλέον. Καὶ ἐγὼ ἦμιουν ὑποχρεωμένος νὰ σταματήσω εἰς τὴν χρωματιστὴν γραμμὴν τοῦ χάρτου. «Αὐτὰ είναι τὰ ὅρια τῆς Ἑλλάδος», παιδιά μου ! ἔλεγα μὲ πόνον ψυχῆς εἰς τοὺς μαθητάς μου. Ἡ ψυχή μας ἐπεργοῦσε τὴν γραμμὴν τοῦ χάρτου καὶ ἐπροχώρει μακρύτερα, ἐκεῖ ὅπου διμιλεῖτο ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα καὶ ὅπου ἡ γῆ, μία Ἑλληνικὴ γῆ, ἐκάλυπτε τὰ δυτικά ὥρων καὶ μαρτύρων. 'Αλλὰ ὁ χάρτης τῆς Ἑλλάδος ἐσταματοῦσε ἐκεῖ. Καὶ ἐπρεπε νὰ σταματήσω κι ἐγὼ τὸ μάθημά μου... .

"Ενας βαθὺς ἀναστεναγμὸς ἔξηλθεν ἀπὸ τὰ στήμη τοῦ καλοῦ μας διδασκάλου, καθὼς ἐσκέπτετο τί είχε διδάξει ἄλλοτε εἰς τοὺς μαθητάς του καὶ τί τὸν είχεν ἀξιώσει ὁ Θεὸς νὰ διδάξῃ τώρα. Κατέβη ἀπὸ τὴν ἔδραν, ἐπῆρε ἓνα μεγάλο χάρακα, ἐπροχώρησε πρὸς τὸν πίνακα καὶ μᾶς ἔδειξε τὸν χάρτην τῆς μεγάλης Ἑλλάδος.

— "Ιδοὺ ἡ πατρίς σας παιδιά μου ! μᾶς είτε. Δὲν σταματᾷ πλέον εἰς τὴν Ἀρταν, τὴν Λάρισαν καὶ τὰς Βορείους Σποράδας. 'Απλώνεται ὑπερήφανη εἰς ξηρὰς καὶ εἰς θαλάσσας πρὸς τὰ ἑλληνικὰ ἑδάφη τῆς πατρίδης κληρονομίας ψηφιασμούθηκε στήριξη θεοτίκη Εκπαιδευτικής Πολιτικής

εῦανδρος Ἡπειρος, μὲ τὰ δοξασμένα Γιάννινα. Ἰδική μας καὶ πάλιν ἡ πλουσία γῆ τῆς Μακεδονίας, ἡ πατρὸς τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου, μὲ τὸ κατοικητήριον τῶν θεῶν, τὸν "Ολυμπον καὶ μὲ τὴν περιμάχητον Θεσσαλονίκην. Ἰδική μας καὶ πάλιν ἡ Χαλκιδικὴ Χερσόνησος, μὲ τὸ "Αγ." Όρος, τὸν Ἀθωνα, εἰς τὰς μονὰς τοῦ ὅποιου διεφυλάχθη ἡ κι-
βωτὸς τῶν ἐθνικῶν παραδόσεων καὶ τὰ κεφήλια τῶν Βυ-
ζαντινῶν μας Αἴτοκρατόρων. Ἰδική μας καὶ πάλιν ἡ
Χίος, ἡ Μυτιλήνη, ἡ Σάμος, ἡ Θάσος, Σαμοθράκη καὶ ἡ
ἡρωικὴ μεγαλόνησος, ὅπου ἥνθισεν ὁ προσιώνιος Ἑλλη-
νικὸς πολιτισμὸς καὶ ὅπου τὸ ἄιμα τῶν ἡρώων δὲν ἔπαυσε
νὰ χύνεται ποτὲ διὰ τὴν ἐλευθερίαν. Ἰδική μας καὶ ἡ Δ.
Θράκη μέχρι τοῦ "Εδρου. Ἡ δοξασμένη Ἑλληνικὴ ση-
μαία κυματίζει, καὶ πάλιν ἐπάνω εἰς μίαν μεγάλην Ἑλ-
λάδα.

'Αφήσατε, παιδιά μου, τὰ βλέμματά σας νὰ πλανη-
θοῦν ἐπάνω εἰς τὰς ἐκτάσεις αὐτὰς, ποὺ σᾶς δείχνει ὁ χάρ-
της. Εἶναι ἔνα δνειρον, τὸ ὅποιον είδαν οἱ πάπποι σας,
τὸ ὅποιον ἐπραγματοποίησεν ἡ ἀνδρεία τῶν πατέρων σας,
καὶ τῶν μεγαλυτέρων σας ἀδελφῶν καὶ τὸ ὅποιον ἔρχεσθε,
τιθόρα, μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, νὰ συνεχίσετε σεῖς.

'Ο καλός μας διδάσκαλος ἐπανῆλθε πάλιν εἰς τὴν
έδραν του, ἔμεινε σιωπηλὸς ὀλίγα λεπτὰ καί κατόπιν, μᾶς
εἶπε :

— Οἱ πατέρες σας, παιδιά μου, σᾶς ἔδωκαν μίαν με-
γαλυτέραν Ἑλλάδα. Ἀλλὰ τὸ ἔργον δὲν ἐτελείωσεν. Ἡ
ζωὴ δὲν εἶναι μόνον πόλεμος. Εἶναι καὶ ἔργασία. Ἀπὸ
σᾶς ἔξαρταται νὰ κάμετε τὴν νέαν, τὴν μεγάλην σας πα-
τρίδα, πλουσίαν, ισχυρὰν καὶ τιμημένην εἰς τὸν κόσμον.
Αἴτος ἂς εἶναι ὁ σκοπὸς τῆς ζωῆς σας. Νὰ γίνετε ἄξιοι
τῆς μεγάλης Ἑλλάδος.

Καὶ μὲ τὰ λόγια αὐτά, ὁ καλός μας διδάσκαλος ἐπε-
λείωσε τὸ πρῶτον μάθημα τῆς Γεωγραφίας, ἐμπρὸς εἰς
τὸν χάρτην τῆς Μεσάνθης Ἑλλάδος.

Αποχαιρετισμὸς τοῦ νεοσυλλέκτου.

Χαίρετε, ὅρη καὶ δρυμοί,
κρύα νερὰ καὶ δάση
ἀλλοῦ μὲ κράζει ἡ τιμῆ,
καὶ ἡ ψυχή μου ἡ θερμὴ
πρὸς ὄραν θὰ σᾶς χάσῃ,
θὰ σᾶς χάσῃ.

Τὸν φόρον τῆς τὸν ἐθνικὸν
πληρώνει ἡ νεότης,
μὲ σάλπισμα ἥρωικὸν
εἰς τὸν στρατὸν τὸν τακτικὸν
καλοῦμαι στρατιώτης,
στρατιώτης.

Μὴ σκυθρωπάζετε, γονεῖς!
καὶ μὴ λυπεῖσθε, φύλοι!
Στὸν κόσμον ἀνθρωπος κανεὶς
δὲν γίνεται περιφανῆς,
ἄν ἀπρατῆ ὡς στήλη,
καθὼς στήλη.

Γέρον! ὁ ἥρως τῆς ἀκμῆς
δὲν ἦσο τοῦ ἀγῶνος;
Αφες νὰ δρέψωμεν κι ἐμεῖς
στεφάνους δόξης καὶ τιμῆς,
καὶ μὴ τοὺς θέλῃς μόνος,
θέλῃς μόνος.

Μὲ τῆς πατρίδος τὸ σπαθὶ¹
νὰ ὀπλισθῇ ὀφείλει
Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

δστις ζητεῖ νὰ τιμηθῆ,
δστις τὸ μέλλον του ποθεῖ,
μεγάλον ν' ἀνατείλῃ,
ν' ἀνατείλῃ !

"Εγώ καὶ ἐγώ πατρίδα

'Ο Καποδίστριας εἶχε φύγει ἀπὸ τὴν Ρωσίαν καὶ
ἔζη ἐπὶ πολὺν καιρὸν εἰς τὴν Ἐλβετίαν. Ἡτο πολὺ στενο-

ΖΑΧΑΡΙΑΣ
ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ

χωρημένος διότι ἡ φιλοπατρία του τὸν ἤναγκασε νὰ δυ-
μηφιοποιήθηκε από τον στρατιώτη Εκπαιδευτικής Πολιτικής
παρεστηθῆ με τον Αυτοχροοδα. Να επιστρέψῃ εἰς τὴν πα-

τρίδα του Κέρκυραν δὲν ήτο εύκολον, διότι οἱ Ἀγγλοι, οἵτινες κατεῖχον τότε τὴν Ἐπτάνησον, δὲν τὸν ἥθελον ἔκει.

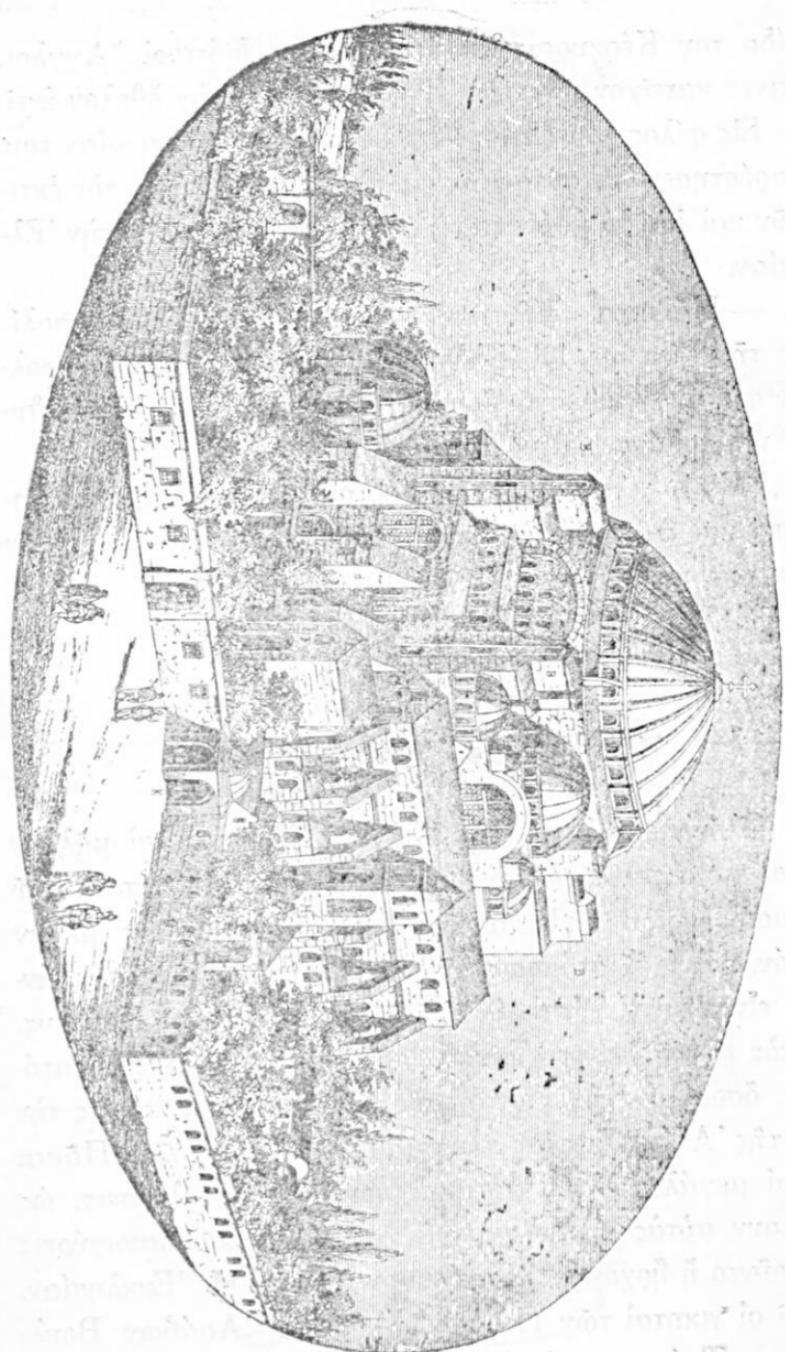
Εἰς φίλος του ἥθελε νὰ γλυκάνῃ τὴν στενοχωρίαν του. Παρέστησεν εἰς αὐτὸν ὅτι εἰς τὴν Εύρωπην ὅλοι τὸν ἐκτιμοῦν καὶ ὅτι θὰ ἡδύνατο νὰ ξῆσῃ εύτυχισμένα εἰς τὴν Ἐλλείαν.

— Μάλιστα, ἀπήντησεν ὁ Καποδίστριας. Είμαι πολύτιμης τῆς Γενεύης. Οι Ἐλβετοὶ ἐπιδεικνύουν πρὸς ἡμὲς πολλὴν φιλίαν. Ὁμολογῶ ὅμως μὲ εἰλικρίνειαν ὅτι δὲν ἐπιθυμῶ ν' ἀποθάνω καὶ νὰ ταφῶ εἰς Ἐλβετίαν.

“Εγώ καὶ ἐγὼ πατρίδα : Ἐκεῖ θέλω νὰ γυάσω καὶ ἀκριβῶς εἰς τὴν καλύθην, τὴν ὧδην μὲ τόσην λαϊκην ἐγκατέλειψα τῷ 1808».

•Ο ναὸς τῆς Ἀγίας Σοφίας.

‘Ολόκληρος ὁ χιλιετῆς βίος τοῦ μεγίστου καὶ μᾶλλον πεπολιτισμένου κατὰ τοὺς μέσους αἰδηνας Κράτους τοῦ κόσμου, ὃποῖον τὸ Βυζαντινόν, κέντρον ἔχει τὸν μέγινον Ναόν, καὶ ἡ ἔξιστόρησις τῶν ἐν τῇ Ἀγίᾳ Σοφίᾳ συμβάντων εἶναι αὕτη ἡ ἱστορία τοῦ μεσαιωνικοῦ μας Κράτους. Ἐντὸς αὐτοῦ ἐγίνετο συνήθως ἡ στέψις τῶν Αὐτοκρατόρων, δοσοὺς ἀνεκήρυπτεν ὁ λαὸς ἢ τὰ στρατεύματα εἰς τὴν πρὸ τῆς Ἀγίας Σοφίας πλατεῖαν, τὸ Λύγουσταῖον. Πᾶσαι δὲ αἱ μεγάλαι ἐκκλησιαστικαὶ πομπαὶ ἢ προελεύσεις, ὡς ἐκάλοιντας αὐτὰς οἱ Βυζαντινοί, καὶ αἱ ἑθνικαὶ πανιγύρεις ἐτελοῦντο ἢ ἤρχοντο ἢ κατέληγον εἰς τὴν Μ. Ἐκκλησίαν. Ἐκεῖ οἱ νικηταὶ τῶν Περσῶν, Ἀθάρων, Ἀράβων, Βουλγάρων, Τούρκων καὶ τόσων ἄλλων ποικιλονύμων ἐχθρῶν τοῦ Κράτους Αὐτοκράτορες καὶ στρατηγοὶ ἐπειρημούντο διὰ τὰς πάντας τοιμῆκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής 14

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τριαρχῶν ἡ ἀνακήρυξις. Ο Ναὸς οὗτος ἥκουσε τὸ πρῶτον τοὺς ὄμνους, οὓς ψάλλει μέχρι σῆμερον ἡ Ἐκκλησία μας· ἐντὸς αὐτοῦ συνέθησαν αἱ συνταράξασαι ἐπὶ ὄλόκληρον ἑκατονταετηρίδα τὸ Κράτος εἰκονομαχικαὶ ἔριδες καὶ αὐτὸς ἥκουσε τὸν θρίαμβον τῆς Ορθοδοξίας· ἐντὸς τῆς Ἅγίας Σοφίας συντελέσθη τὸ Σχίσμα μεταξὺ Ἀνατολικῆς καὶ Δυτικῆς Ἐκκλησίας καὶ ἡ Ἅγια Τράπεζα τοῦ Μεγάλου Ναοῦ ἐμιάνθη μὲ τοὺς ἀφορισμοὺς τοῦ Πάπα· ἡ Ἅγια Σοφία μὲ τὴν ἀφάνταστον μεγαλοπρέπειάν της προσείλκυσε καὶ ἔξεχριστιάνισε τοὺς Ρώσους καὶ τοὺς Σλαύους ἐν γένει, καὶ ἡ Μ. Ἐκκλησία πάντοτε ὡς φιλόσιοργος Μήτηρ παρέδιδεν εἰς δεινὰς τοῦ Κράτους περιστάσεις τοὺς θησαυρούς της διὰ τὰς στρατιωτικὰς ἀνάγκας· συνέπασχε μετὰ τοῦ Ἐθνους, εἰδεν ἔαυτὴν γυμνούμενην τοῦ ἀπεράντου πλούτου, δστις ἐκόσμει τὰ ιερὰ καὶ τεχνικάτα σκεύη τῆς, ὑπὸ τῶν Σταυροφόρων Φράγκων, τὸ ἔδαφός της ἐμολύνθη ἐκ τῶν αἰμάτων τῶν ζώων, διὰ τῶν ὁποίων οἱ Φράγκοι μετέφερον τὰ ἀμυθήτου ἄξιας κευμήλια τῆς· καὶ ὅτε ὁ βάρβαρος Ἀσιάτης κατακτητῆς περιέζωσε τὴν βασιλίδα τῶν πόλεων, καὶ ὁ τελευταῖος Ἐλλῆν Αύτοκράτωρ ἤντλει ἀπὸ τοῦ Ναοῦ τούτου τὸ ἕνος δι' ἓνα ἡρῷον θάνατον :

«Η Δέσποινα ταράχθηκε καὶ ἐδάκρυσαν οἱ εἰκόνες»· οὗτοῦ Μ. Ναοῦ, δπως τόσον ωραῖα ἔζωγράφισεν ἐνδὸς ὄλοκλήρου Ἐθνους τὸν πόνον τὸ δημοτικὸν ἄστυ. Τὰς εἰκόνας ἔκείνας τῆς Ἅγιας Σοφίας, τὰ καλλιστεύματα τῆς τεγλαγῆς τοῦ Βυζαντίου, οἱ Τούρκοι κατέκοψαν, τὸν Ναὸν ὄλοκληρον ἔξεγγύμνωσαν ἐκ τῶν πολυτίμων σκευῶν, ἀφήσαντες αὐτὸν ἔρημον καὶ γυμνόν, δὲν ἥδυνήθησαν ὅμως τὰς ἐλπίδας καὶ τὰ ἴδεωδη τοῦ Ἐθνους νὰ ἐκριζώσουν, ἀτινα τὴν Ναὸν τοῦτον ἔχουν μέχρι σήμερον ὡς σύμβολον τὴν

ιεραγήν καὶ τὰ δάκρυα τῆς Δέσποινας τοῦ Τέμπλου τῆς Αγίας Σοφίας παρηγορεῖ ἀπ' αἰώνων ὁ Ἔλλην καὶ μὲ
ἀκοάθαντον πίστιν ἐπαναλαμβάνει :

«Σώπασε, κυρὶ Δέσποινα, καὶ μὴ πολυδακρύζης,
πᾶλι μὲ γρόνους, μὲ καιρούς, πάλι δικά μας είναι».

ΤΕΛΟΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Κύκλος Α'

	Σελίς
1. Τύμος εἰς τὸν Θεὸν (ποίημα Ἀγγ. Βλάχου)	3
2. Ο πάππος καὶ ὁ Σηργόνος (διασκευή)	3
3. Ἡ Ιερουσαλήμ	6
4. Ο "Ολυμπός (Χ. Παπαμάρκου)	9
5. Ἡ τυφλὴ ἀνθόπωλις (ποίημα Γ. Ζαλοκώστα)	12
6. Ἀπόστολος Ἀρσάκης	13
7. Ο Κόσσυφος (Στ. Γρανίτσα)	14
8. Κέραξ καὶ Ἀιώπης (ποίημα Ἄλ. Ραγκαβῆ)	17
9. Ο Ἔρημίτης (Χ. Παπαμάρκου)	19
10. Ο Φαγόνδιος (Λέοντ. Μελᾶ)	20
11. Ο Φαέθων (Ἄλεξ. Ραγκαβῆ)	21
12. Διαγόρας ὁ Ρέδιος	35
13. Ο Βάσπορος καὶ τὸ Βυζάντιον (Α. Ἀδαμαντίου)	38

Κύκλος Β'.

14. Η γῆ τῆς Ἑλλάδος (ποίημα Ἀγγ. Βλάχου)	42
15. Περιοδεῖαι τοῦ Ἀποστόλου Παύλου	43
16. Ἡ κάμηλος (Αἰσώπειος μῦθος)	44
17. Τὸ παράπονον τοῦ Ἰλισσοῦ (Ἀργῆς Λίγυνήτου)	47
18. Οἱ Ζεσιμάδαι	50
19. Ο "Αθος (ποίημα Ηαν. Σούτσου)	53
20. Τὸ δικαστήριον διὰ τοὺς ἄγνωμονας	54
21. Οἱ ἀσεβεῖς τῷ μῷ σύνται	56
22. Ποῦ εἶναι ἡ ἐύτυχία;	57
23. Τὶ οὖλο (ποίημα Ἀγγέλου Βλάχου)	59
24. Ο λαγός (Ἐμμ. Λυκούρδη)	60
25. Ἐλεγμοσύνη τῆς τιφλῆς (Δ. Μελᾶ)	63
26. Χιτιστουγεννιάτικα ἔθιμα (Παδοκανάκη)	64
27. Κέρη καὶ σύζυγος (Ἄρσ. Παπαδοπούλου)	69
28. Ο Ἐπίκτητος, ὁ Ἀναξίμανδρος καὶ ὁ Ηλάτων (Δ. Μελᾶ)	71
29. Ο Σόλων, ὁ Θαλῆς, ὁ Πιλάτων (Δ. Μελᾶ)	72
30. Ἡ ασματικὴ ἀγωγὴ τῶν Ἀθηναίων	72
31. Τὸ παναθηναϊκὸν Στάδιον (Ν. Πολίτου)	74
32. Ἡ Πόλη: Ἄλεξ. Μωρκίτδου	77

Κύκλος Γ'.

33. Εἰς τὴν Ἑλλάδα (ποίημα Ἀγγέλου Βλάχου)	80
34. Τὸ ναυτόποουλον (Ἄρ. Κουρτίδου)	81
35. Ἀπὸ τὴν Σχολικὴν ζωὴν (Ντὲ Αμίτσις, διασκευή)	85
36. Ἔαρ ἐπὶ Θεσσαλικῶν Ὁρέων (Ρ. Δημητριάδου)	88
37. Μία ἐπίσκεψις (Γ. Κονδυλάκη)	91
38. Ο χανδρὸς κόκκος σίτου (Τολστόν, διασκευή)	93

39. Ἀγῶνες ἵππικοι ἐν Ἡλείᾳ (Ἀνδρ. Καρκαβίτσα)	99
40. Ὁ Κροῖσος καὶ ὁ Σόλων (Α. Μελᾶ)	102
41. Ὁ Δάμων καὶ ὡ Φιντίας (»)	105
42. Ὁ Θεμιστοκλῆς καὶ ἡ μάχη τῶν Ἀλεξανδρίνων (Χ. Παπαμάρκου)	107
43. Πυθέας ὁ Αἰγυπτίας (Χ. Παπαμάρκου)	108
44. Ὁ Λυκίδης καὶ οἱ Ἀθηναῖοι (Χ. Παπαμάρκου)	110
45. Φωκίωνος πρὸς τὸν μὲν παραγγελία (Χ. Παπαμάρκου)	111
46. Τὸ μυθιστόρημα τοῦ Αὐτοκράτορος Βασιλείου (Ροδοκανάκη).	111

Κύκλος Δ'

47. Ὁ Θεὸς (ποίημα Ἄλ. Ραγκαβῆ)	116
48. Τὸ δέρον τῆς θείας (Ἄλ. Κωφτίδου)	117
49. Ὁ Ἀγας Δημήτρος καὶ ἡ Θεσσαλονίκη (Ἀδαμαντίου)	123
50. Ἀνάβασις εἰς Μετέωρα (Χρ. Χρηστοβασίλη)	127
51. Ὁ Κούκκος (Σ. Γρυνίτσα)	131
52. Ὁ Ιετρός	134
53. Ὁ Ολυμπιακὸς Ἀγῶνας (Α. Κεραμοπούλου)	138
54. Κιεάνθης ὁ Φρεάντης (Α. Μελᾶ)	142
55. Ἡ ἀφιλογορηματία τοῦ Ἀριστείδου (Α. Μελᾶ)	143
56. Ὁ Φιλοποίημνος γεωργός (»)	147
57. Ὁ θρίαμβος κατὰ τοὺς Βυζαντινοὺς γρόνους (Β. Κουκούλη)	148
58. Ὁ τάρος τοῦ Βοσλγαροκτόνου (Α. Παπαδοπούλου)	151

Κύκλος Ε'.

59. Ἡ Ἑλλὰς (ποίημα Ἄλ. Σούτσου)	155
60. Ὁ Ἀγας Ποιόκαρπος	156
61. Άι γελόνες (ποίημα Ξ. Ραφτοπούλου)	158
62. Ἁγία Αἰώρα (Χ. Α'ννινου)	159
63. Μέρη Σπήλαιον (»)	160
64. Ἀπὸ Κορίνθου εἰς Ἀκρόπολιν	163
65. Άι φωτεινὴ τῶν πτηνῶν (Κ. Καλλινίκου)	170
66. Ὁ Καλογράνος (Ἀρ. Βαλαωρίτου)	172
67. Τὰ χείματα (Ἄγγ. Βάχου)	174
68. Ποιμενικὸν Πάσχα (Ἀνδρ. Καρκαβίτσα)	181
69. Ἐπαρεινώδεις	186
70. Γενναιότης Φωκίδων γυναικῶν (Χ. Παπαμάρκου)	189
71. Φωκίωνος μεγαλοφρούσση	190
72. Ὁ Ναὸς Ὁλυμπίου Διὸς (Γρ. Ξενοπούλου)	191
73. Οἱ Ηεράται τῆς Μεσογείου (διασκευή)	195
74. Ἐμβατήριον (ποίημα Ἅγγ. Βλάχου)	203
75. Ἡ Μεγάλη Ἑλλάς	204
76. Ὁ ἀποχαιρετισμὸς τοῦ νεοσυλέκτου (Θ. Ορφανίδου)	207
77. Ἔλω καὶ ἔγω Πατρίδα	208
78. Ὁ Νιψιοπόλημθης από τὸν θεούπολην Επικαιρούης Πολιτικῆς	209

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ

ἐκ τοῦ ὑποβληθέντος εἰς τὴν Κριτικὴν Ἐπιτροπὴν ὑπομνήματος
τῶν συγγραφέων.

«Διὰ τὴν κατάταξιν τῆς ποικίλης ὥλης τῶν Ἀναγνωστικῶν ὑπῆρχον πρὸ ἡμῶν δύο τρόποι: "Ἡ ἐπρεπε δῆλο, νὰ ἀποτελεσθοῦν κύκλοι περιέχοντες μόνον κεφάλαια τοῦ αὐτοῦ εἰδους, τ. ἐ. θρησκευτικά ἢ κοινωνικά ἢ ἔθνικά κλπ., ἢ ν' ἀποτελεσθοῦν κύκλοι περιέχοντες κεφάλαια διαφόρων εἰδους. Κατὰ τὴν πρώτην κατάταξιν ὁ διδάσκων θὰ ὕφειλεν ἐπὶ ὠρισμένα κατὰ σειρὰν μαθήματα, περισσότερα ἢ ὅλης τερα, νὰ διδάσκῃ μέχρις ἔξαντλήσεως τὸν ἔξι ὥμοιας ὅλης κύκλου, θὰ ἐπήρχετο δὲ οὕτως ὁ κόρος καὶ εἰς αὐτὸν καὶ εἰς τοὺς μαθητάς, ἢ θὰ ἡ τὸ ἄναγνωσμένος νὰ διδάσκῃ κεφάλαια μὲ περιεχόμενον λίγων ἀφιστάμενον χρονικῶν (λ. γ. μετὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Χριστουγέννων νὰ διδάσκῃ ἡμέρως τὴν ἑορτὴν τοῦ Πάσχα κατὰ μῆνα Νοέμβρου ἢ Δεκέμβριου), ἢ τέλος θὰ ἤνοι ὑποχρεωμένος καὶ ὅλον τὸ έτος νὰ μεταπηδᾷ ἀπὸ κύκλου εἰς κύκλου, ἵνα ἐκλέγῃ τὸ ἐπίκαιον διδακτέον ὄλικὸν καὶ οὕτω θὰ ἐπήρχετο εἰς τοὺς μαθητάς σύγχυσις.

Διὰ τοῦτο προετιμήσαμεν τὸν δεύτερον τρόπον, καθ' ὃν ὁ διδάσκαλος διδάσκει κατὰ σειρὰν τὰ κεφάλαια τοῦ Ἀναγνωστικοῦ, διαιρέσαντες τὴν ὅλην αὐτοῦ εἰς Ἑξ ουκμετρικούς κύκλους, ἐκαστος τῶν ὅποιων περιέχει κεφάλαια ὅλων τῶν εἰδῶν (οἰκογενειακοῦ καὶ σχολικοῦ βίου, θρησκευτικά, κοινωνικά, ἔθνικά κλπ.), διπος σαφῶς εἰς τὸν πίνακα τῶν περιεχομένων σημειοῦται. Διὸ τοῦ τρόπου τούτου καὶ ὁ διδάσκων διευκολύνεται καὶ ο κόρος τοῦ μαθητοῦ ἀποφεύγεται. Η ζητουμένη συγκέντρωσις δὲν διασπᾶται καὶ οὕτως, διότι κέντρον τῆς διδασκαλίας παραμένει πάντοτε ὁ μαθητής ὅχι τὸ βιβλίον, ἢ δὲ χρονικὴ ἀντιστοιχία διατηρεῖται πλήρως».

«Τὰ ἀναγνωστικά τῆς καθαρευούσης (Ε' καὶ ΣΤ'. τάξεως), κατὰ τὸ αὐτὸ σύστημα συντεθέντα, ἀποβλέποντα κυρίως εἰς τὴν συμπλήρωσιν τῆς ὥλης τῆς ὑπὸ τῶν Ἀναγνωστικῶν τῆς Δημοτικῆς παρεχομένης, κατὰ τὸ πλεῖστον δὲ ἀποτελοῦνται ἐκ καταλλήλων ἐκλεκτῶν λογοτεχνικῶν τεμαχίων καὶ ποιημάτων, ἀποσκοποῦντα νὰ γνωρίσουν εἰς τοὺς μαθητάς καὶ τὴν ἑτέραν γλωσσικὴν μαρφήν».

Σημ. "Ινα ὁ μαθητής σχηματίσῃ κάποιαν ιδέαν τῆς καλλιτεχνικῆς ἐπιδρσεως καὶ τοῦ νέου Ἑλληνισμοῦ, πλὴν τῶν σχετικῶν κεφαλαίων ἐπέθηται εἰς τὰ Ἀναγνωστικά ἡμῶν ἀντίγραφα εἰκόνων ἀρχαίων ἐξ ἀγγειῶν (εἰς κοινήματα καὶ ἐπικεφαλίδας ιδίως εἰς τὰ Ἀναγνωστικά Δ' καὶ Ε' τάξ.). καὶ ἀναπαραστάσεις οἰκοδομημάτων ἀρχαίων καὶ νέων ('Η Παντάταξ.) καὶ ἀναπαραστάσεις οἰκοδομημάτων ἀρχαίων καὶ νέων ('Η Παντάταξ.) καὶ τοῦ Μεστρά εἰς τὸ ξενώφυλον τῶν ἐκλεκτῶν σελίδων), ἀγγειῶν, νασσα τοῦ Μεστρά εἰς τὸ ξενώφυλον τῶν ἐκλεκτῶν σελίδων), ἀγγειῶν, ἀγαλματιών καὶ ἀνδριάντων (ὁ 'Ηγοος τῶν Δελφών, ὁ Δισοχοβόλος τοῦ Μέρωνος καὶ ὁ Δισοχοβόλος τοῦ Δημητρίδου ('Ἀναγέννησις σ. 41), Αἴ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

κυθος' Ἀναγέννησις σ. 235 · Δρομεῖς(ἐξώφυλλον Προσκήπου), ὁ Εὐλοθρεύ-
στης (Ἀναγέννησις σ. 240)· ἡ στήλη τοῦ Ηεδίου τοῦ "Αρεως διὰ τὸν
Ιερὸν Λόχον (σ. 81, Ἀναγέννησις) καὶ ἀντίγραφα εἰκόνων τοῦ Γύζη :
(ἐξώφυλλον τῶν δύο ἀναγνωστικῶν τῆς "Εκτῆς τάξ.) Η Δέξα. (Γιὰ τὴν
Πατρίδα σ. 41.) τοῦ Λύτρα: ὁ Κανάρης (Ἀναγέννησις σ. 148) τοῦ Θ. Βρυ-
ζάκη : ("Ἐξοδος Μεσολογγίου—Θυσία Καψάλη (αὐτόθι σ. 90 καὶ 93) ἡ
Τύφωσις τῆς Σημαίας Ιακωβίδου: ἡ Ελευθερία, (αὐτόθι σ. 239) Θ. Ράλ-
λη—Δεῖπνον καλογήρων (σ. 213), Λ. Κογεβίνα, Μονή εἰς "Αγ. "Ορος (αὐ-
τόθι σ. 60), Μπισκίνη, ἡ Ἐλλάς (Γιὰ τὴν Πατρίδα σ. 269) κλπ.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Υπουργείον
Παιδείας και Θρησκευμάτων

(Ἐν Ἀθήναις τῇ 10) 9) 29

Αριθ.] Πρωτ. 44451
] Διεκπ.....

Πρὸς

τοὺς κ. κ. Π. Νιφθάναν, Δ. Ζήσην, Δ. Κοντογιάννην
καὶ Δ. Π. Δαμασκηνὸν

Ανακοινοῦμεν ὅτι δ' ἡμετέρας ταυταρίθμου ἀποφάσεως, ἐκδοθείσης τῇ 7ῃ Σεπτεμβρίου 1929 καὶ αὐθημερὸν καταχωρισθείσης ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 99 (τεῦχος Β'). φύλλῳ τῆς Ἐφημ. τῆς Κυβερνήσεως, ἐνεκρίθη τὸ ὑφ' ὑμῶν συγγραφέν βιβλίον (ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟΝ) τῆς Ε' τάξ. δημοτικοῦ σχολείου καθαρεύουσαν

γλῶσσαν κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ νόμου 3438 διὰ μίαν τριετίαν ἀρχομένην ἀπὸ τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1929-30 ὑπὸ τὸν ὄρον, ὅπως κατὰ τὴν ἐκτύπωσιν ἐκτελεσθῶσιν αἱ ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς ὑποδειχθεῖσαι διατυπωθεῖσαι ἐν τῇ σχετικῇ αἰτιολογικῇ ἐκθέσει αὐτῆς τῇ δημοσιευθείσῃ ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 88 τῆς 31ης Ιουλίου 1929 (Τεῦχος Β') φύλλῳ τῆς Ἐφημ. τῆς Κυβερνήσεως.

Ο. Υπουργός
Κ. ΓΟΝΤΙΚΑΣ

ΤΙΜΗ ΑΔΕΤΟΥ ΔΡ. 18.30 (ΔΕΜΕΝΟΝ ΔΡ. 3 ΕΠΙ ΠΛΕΟΝ)
Αριθ. διατιμήσεως καὶ ἀδείας κυκλοφορίας 49217) 3-10-29

Τὰ διδακτικὰ βιβλία, τὰ πωλούμενα μακρὰν τοῦ τόπου τῆς ἐκδόσεώς των ἐπιτρέπεται νὰ πωλῶνται ἐπὶ τιμῇ ἀνωτέρᾳ κατὰ εἴκοσι τοῖς ἑκατὸν τῆς κανονισθείσης πρὸς ἀντιμετώπισιν τῆς δαπάνης συσκευῆς καὶ τῶν ταχιδρομικῶν τελῶν. ("Ἀρθρον 9 Διατάγματος περὶ τοῦ τρόπου τῆς διατιμήσεως διδακτικῶν βιβλίων καὶ χορηγίας ἀδείας κυκλοφορίας αὐτῶν", τῆς 26 Ιουλίου 1929).

0020561376
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΟΥΛΗΣ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

